

การจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินงานโครงการพัฒนาของรัฐ: กรณีศึกษาโครงการ
ก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
Conflict Management on the State Development Project: A Case Study
of the Coastal Protection Dam, Muang Ngam Subdistrict, Singhanakhon
District, Songkhla Province

ศุภฤกษ์ ภาระเกตุ
Supalerg Garagait

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
A Minor Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Degree of Master of Public Administration
Prince of Songkla University
2565

ชื่อสารนิพนธ์ การจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินงานโครงการพัฒนาของรัฐ: กรณีศึกษา
โครงการก่อสร้าง เขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัด
สงขลา

ผู้เขียน ศุภฤกษ์ การระเกตุ

สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์**คณะกรรมการสอบ**

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. บุษบง ชัยเจริญวัฒน์นะ)

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. บุษบง ชัยเจริญวัฒน์นะ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรารธนา ทลิ่งภัย)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชายนิย์ ช. บุญพันธ์)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุฑามณี ตระกูลมุกดา)
ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ชื่อสารนิพนธ์	การจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินงานโครงการพัฒนาของรัฐ: กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
ผู้เขียน	ศุภฤกษ์ การะเกตุ
สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์
ปีการศึกษา	2565

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) ศึกษาสถานการณ์ความขัดแย้ง พัฒนาการความขัดแย้ง และข้อขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลในพื้นที่ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา 2) วิเคราะห์สาเหตุความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลในพื้นที่ศึกษา 3) เสนอแนะแนวทางการจัดการความขัดแย้งการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลในพื้นที่ศึกษา ในการศึกษาได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง มีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลโดยเลือกจากผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาคือตัวแทนของหน่วยงานภาครัฐและประชาชนที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง มีผู้ให้ข้อมูลรวม 17 คน แบ่งเป็น หน่วยงานระดับภูมิภาค จำนวน 2 คน หน่วยงานระดับท้องถิ่น จำนวน 6 คน ฝ่ายสนับสนุนโครงการฯ จำนวน 2 คน ฝ่ายคัดค้านโครงการฯ จำนวน 7 คน ร่วมกับการศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ หาข้อสรุป และข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษา พบว่า สถานการณ์และ พัฒนาการความขัดแย้ง สามารถแบ่งได้เป็น 3 ระยะ ได้แก่ ความขัดแย้งแฝง ความขัดแย้งที่กำลังเกิด และความขัดแย้งที่ปรากฏออกมา โดยข้อขัดแย้งที่มีต่อสถานการณ์คือ ภาครัฐต้องการเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลเพื่อป้องกันสถานที่ราชการ แนวถนนเลียบริมชายหาดและบ้านเรือนของประชาชนจากการกัดเซาะของคลื่นทะเล แต่ประชาชนในพื้นที่โครงการฯ มีความกังวลต่อผลกระทบที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางด้านสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต สังคมและวัฒนธรรมของชุมชน สาเหตุที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งมี 4 สาเหตุ ได้แก่ ความขัดแย้งด้านข้อมูล ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ ความขัดแย้งด้านโครงสร้าง และความขัดแย้งด้านค่านิยม โดยการจัดการความขัดแย้งของภาครัฐและภาคประชาชนมีด้วยกัน 6 แนวทาง ได้แก่ 1) การเจรจาไกล่เกลี่ยโดยคนกลาง 2) การเจรจา 3) การรวมกลุ่มของภาคประชาชน 4) การคัดค้านโครงการด้วยแนวทางสันติและสร้างสรรค์ 5) ยื่นฟ้องต่อศาลปกครอง และ 6) ยื่นหนังสือถึงคณะกรรมการการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสภาผู้แทนราษฎร และข้อเสนอแนวทางการจัดการความขัดแย้งฯ ประกอบด้วย 4 แนวทาง คือ 1) การจัดตั้งคณะทำงาน 2) การแก้ไขระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องและปรับแนวคิดในการแก้ไขปัญหาให้มีประสิทธิภาพ 3) การรับฟังความคิดเห็นและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ และ 4) การให้อำนาจชุมชนในพื้นที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรท้องถิ่นของตนเอง

คำสำคัญ : ความขัดแย้ง โครงการพัฒนาของรัฐ การก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่ง ม่วงงาม สิงหนคร สงขลา

Minor Thesis Title Conflict Management on the State Development Project:
A Case Study of the Coastal Protection Dam, Muang Ngam
Subdistrict, Singhanakhon District, Songkhla Province.

Author Mr. Supalerg Garagait

Major Program Public Administration

Academic Year 2022

ABSTRACT

The objectives of the research were: 1) to study conflict situations, conflict development, and conflicts arising from the construction of the Coastal Protection Dam, Muang Ngam Subdistrict, and 2) to analyze the causes of conflicts arising from the construction of the Coastal Protection Dam, Muang Ngam Subdistrict, 3) to propose management guidelines for conflicts of those involved in the Coastal Protection Dam, Muang Ngam Subdistrict according to the researcher's data and recommendations from the informants. The qualitative research method was applied in this research by semi-structured interviews with government agencies and the villagers involved in the conflict and involved in resolving conflicts. There were 17 key informants in total comprising 2 people from regional agencies, 6 from local agencies, 2 from supporting the project, and 7 from opposing the project. Including the study of various documents and the data to be compiled, analyzed, and finalized for the conclusions and recommendations.

The results of the research indicated the conflict under the State Development Project found that the conflict situations and development can be divided into 3 phases; Latent conflict, Emerging Conflict, and Manifest Conflict. The controversy over the situation is that the government wants dams to protect the coastal banks to protect government offices, the roads along the beaches, and people's houses from the erosion of the ocean waves. However, people in the project area were concerned about the impact that leads to changes in the environment, way of life, society, and culture of the community. There were four causes of conflicts: Data Conflicts, Interest Conflicts, Structural Conflicts, and Value Conflicts. In furtherance, six approaches to conflict management of government and people's sectors: (1) Mediation negotiations, (2) Negotiations, (3) Integration of the people's sector, (4) Peacefully and constructively objection to the project (5) Filed with the Administrative Court, and (6) Submitting a letter to the Land Committee, Natural Resources and Environment, and the House of

Representatives. Furthermore, the proposal of conflict management guidelines consists of four approaches as follows: 1) Establishment of a working group, 2) Amendment of relevant laws and regulations, and problem-solving optimization, 3) Public hearing and participation in the area, and 4) Empowering local communities to manage their local resources.

Keywords: Conflict management, Development project, Coastal protection dam, Muang Ngam, Singhanakhon, Songkhla

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณา ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ คำปรึกษาและให้ความรู้ในระหว่างการทำสารนิพนธ์ ตลอดจนการตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมและแก้ไขข้อบกพร่องของสารนิพนธ์ จาก รองศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ศึกษาจึงกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชายนิย์ ช. บุญพันธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรารธนา หลีกภัย ที่ให้เกียรติเป็นกรรมการสอบสารนิพนธ์ และให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตลอดจนตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องเพิ่มเติมเพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่เสียสละเวลาให้ข้อมูลสัมภาษณ์ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตร ที่ให้ความช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานและคอยอำนวยความสะดวกแก่ผู้ศึกษาจนกระทั่งงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สุดท้ายนี้ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณบิดา มารดา ที่คอยเป็นกำลังใจเสมอมา ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษา MPA 28 ทุกท่าน ที่ช่วยเหลือให้การสนับสนุนแลกเปลี่ยนความรู้จน สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์

นายศุภฤกษ์ การะเกตุ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(4)
กิตติกรรมประกาศ	(6)
สารบัญ	(7)
รายการตาราง	(9)
รายการภาพประกอบ	(10)
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	3
1.3 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง	4
2.2 ความขัดแย้งทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	7
2.3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง	13
2.4 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความขัดแย้ง	14
2.5 การมีส่วนร่วมกับการจัดการความขัดแย้งทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	17
2.6 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคดีสิ่งแวดล้อม	21
2.7 สาเหตุการกีดเซาะชายฝั่ง	25
2.8 ผลกระทบของการกีดเซาะชายฝั่ง	28
2.9 การป้องกันแก้ไขปัญหาการกีดเซาะชายฝั่งทะเลในประเทศไทย	28
2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
2.11 กรอบแนวคิดในการวิจัย	40
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 ผู้ให้ข้อมูล	41
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	41
3.3 วิธีการที่ได้มาซึ่งข้อมูล	42
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	42

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	42
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
4.1 สถานการณ์ความขัดแย้ง พัฒนาการความขัดแย้ง และข้อขัดแย้งในพื้นที่ จากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม	43
4.2 สาเหตุความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม	79
4.3 การจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่ง ริมทะเล ตำบลม่วงงาม ของภาครัฐและภาคประชาชน	88
4.4 ข้อเสนอแนวทางการจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้าง เขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม	98
บทที่ 5 อภิปรายผลการศึกษา	
5.1 สถานการณ์ความขัดแย้ง พัฒนาการความขัดแย้ง และข้อขัดแย้งในพื้นที่ จากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม	108
5.2 สาเหตุความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม	112
5.3 การจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม ของภาครัฐและภาคประชาชน	114
5.4 ข้อเสนอแนวทางการจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อน ป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม	116
5.5 ข้อเสนอแนะ	120
5.6 ข้อเสนอแนะต่องานวิจัยครั้งต่อไป	121
บรรณานุกรม	122
บุคลากร	126
ภาคผนวก	
แบบสัมภาษณ์	129
ประวัติผู้เขียน	131

รายการตาราง

ตาราง	หน้า
4.1 สถานการณ์ความขัดแย้ง พัฒนาการความขัดแย้ง ระหว่างรัฐกับประชาชน โครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา	73
4.2 ข้อขัดแย้งในพื้นที่จากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม	79
4.3 สาเหตุความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม	85
4.4 การจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม ของภาครัฐและภาคประชาชน	96
4.5 ข้อเสนอแนะทางการจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อน ป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม	105

รายการภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
2.1 มาตรการป้องกันและแก้ไขการกัดเซาะชายฝั่ง	32
2.2 กรอบแนวคิดการวิจัย	40
4.1 เชื้อนป้องกันตลิ่งริมทะเลพร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ชายฝั่งหาดม่วงงามเฟส 1	45
4.2 รูปตัดของโครงสร้างเชื้อนป้องกันตลิ่งริมทะเลชายหาดม่วงงาม	45
4.3 การประชุมรับฟังความคิดเห็น ณ เทศบาลเมืองม่วงงาม	47
4.4 การแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ของประชาชนตำบลม่วงงาม	53
4.5 เจ้าหน้าที่สำรวจตั้งแถวบริเวณหาดม่วงงาม	54
4.6 ผู้ชุมนุมที่หาดม่วงงามประจันหน้ากับเจ้าหน้าที่ กอ.รมน.	55
4.7 ประชาชนตำบลม่วงงามคัดค้านโครงการบริเวณหาดม่วงงาม	56
4.8 การลอยแพสะเตาะเคราะห์ตำบลม่วงงาม	57
4.9 ประชาชนตำบลม่วงงามเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์	61
4.10 งานเสวนาวิชาการชายหาดม่วงงาม มองปัญหา หาทงออก	63
4.11 สภาพชายฝั่งหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม ที่เปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงปี 2556-2562	64
4.12 อัตราการกัดเซาะและทับถมชายหาดม่วงงามช่วงปี 2556-2562	65
4.13 กิจกรรมส่งเสริมความรู้เรื่องระบบติดตามชายหาด ระดับชุมชน	66
4.14 ประชาชนตำบลม่วงงามเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการ	68
4.15 ประชาชนตำบลม่วงงามยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองจังหวัดสงขลา	69
4.16 ประชาชนตำบลม่วงงามนอนปักหลักหน้าศาลากลางจังหวัดสงขลา	71
4.17 นายประเสริฐพงษ์ ศรนวัตร์ ส.ส.บัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกล แกล้งภายหลังนำ ประชาชนตำบลม่วงงามพบคณะกรรมการ (กมธ.) การที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	72
4.18 โครงสร้างป้องกันชั่วคราวหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม	101
5.1 กระบวนการจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินงานโครงการพัฒนาของรัฐ: กรณีศึกษา โครงการก่อสร้างเชื้อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา	191

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2561) ระบุว่า ประเทศไทยมีพื้นที่ชายฝั่งทะเล ความยาวประมาณ 3,148 กิโลเมตร โดยไม่รวมเกาะต่าง ๆ ที่อยู่นอกอาณาเขตบริเวณผืนแผ่นดินใหญ่ ยกเว้นเกาะภูเก็ต ครอบคลุมพื้นที่ชายฝั่งของ 23 จังหวัด โดยชายฝั่งด้านอ่าวไทยมีความยาวประมาณ 2,055 กิโลเมตร ส่วนชายฝั่งด้านอันดามัน มีความยาวประมาณ 1,093 ในปี.ศ. 2554 พื้นที่ชายฝั่ง ประเทศไทยประสบกับปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลเป็นระยะทางยาวประมาณ 830 กิโลเมตร แยกเป็นฝั่งอ่าวไทยระยะทางยาว 730 กิโลเมตร และฝั่งอันดามันระยะทางยาว 100 กิโลเมตร ปัญหาการกัดเซาะดังกล่าว ทำให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในท้องถิ่น ดำเนินการจัดทำแนวป้องกันคลื่นและรักษาตลิ่งไว้ในหลายพื้นที่ ซึ่งในบางพื้นที่สามารถบรรเทาปัญหาและลดผลกระทบจากการกัดเซาะได้ แต่ยังมีชายฝั่งทะเลอีกจำนวนมาก ที่ไม่สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังพบว่าเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล เป็นตัวเร่งให้เกิดการกัดเซาะในบริเวณใกล้เคียงมากขึ้น ต่อมาในปี.ศ. 2558 ได้มีการสำรวจและจัดทำแผนที่การเปลี่ยนแปลงของชายฝั่งจากการกัดเซาะชายฝั่งทะเล พบว่าชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทยประสบปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งอย่างรุนแรง มีระยะทางรวมกันมากกว่า 160 กิโลเมตร ส่วนชายฝั่งทะเลด้านอันดามันมีปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเล ระยะทางยาวประมาณ 8 กิโลเมตร

ชายหาดม่วงงาม ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ประสบปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งในช่วงมรสุม มีผลทำให้เกิดการทำลายที่ดินและทรัพย์สินของราชการได้รับความเสียหาย เทศบาลเมืองม่วงงามจึงได้ขอรับการสนับสนุนโครงการก่อสร้างเขื่อนกันตลิ่งริมทะเลพร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ชายฝั่งหาดม่วงงามจากกรมโยธาธิการและผังเมือง ตามหนังสือที่ สข 56403/1159 ลงวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2560 โดยเป็นการก่อสร้างเขื่อนคอนกรีตขั้นบันได ความกว้าง 17.75 เมตร ความยาว 2,705 เมตร แบ่งการก่อสร้างเป็น 2 ระยะ บริเวณชายฝั่งทะเล หมู่ที่ 7 หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 9 ช่วงกิโลเมตรที่ 3+000 ถึง 5+6000 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งและพัฒนาพื้นที่ชายหาดเป็นแหล่งท่องเที่ยว และได้มีการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่เป็นจำนวน 5 ครั้ง โดยได้ข้อสรุปว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในตำบลม่วงงาม เห็นด้วยกับโครงการดังกล่าว กรมโยธาธิการและผังเมือง จึงได้ว่าจ้างบริษัทเอกชนให้ดำเนินการโครงการออกแบบเขื่อนป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทะเลและดำเนินการโครงการออกแบบ และศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมเขื่อนป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทะเล ต่อมาเมื่อเริ่มดำเนินการก่อสร้างพบว่ามีประชาชนหมู่ที่ 3 หมู่ที่ 7 หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 9 ซึ่งมีพื้นที่ติดกับชายหาดม่วงงาม ได้รวมตัวคัดค้านโครงการฯ โดยอ้างว่าไม่เคยได้รับทราบข้อมูลการก่อสร้างโครงการฯ จึงได้ยื่นหนังสือถึงหน่วยงานราชการ เพื่อขอให้เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับโครงการและระงับการดำเนินโครงการก่อสร้าง โดยให้เหตุผลว่าโครงการดังกล่าว ไม่สามารถป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทะเลได้จริง เมื่อเปรียบเทียบระหว่างประโยชน์ที่จะได้รับกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมและประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ

พื้นที่บริเวณหมู่ที่ 7 หมู่ที่ 8, และหมู่ที่ 9 ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา จึงเป็นพื้นที่หนึ่งที่มีความขัดแย้งระหว่างรัฐและชาวบ้านจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล อีกทั้งยังทำลายความสามัคคีในชุมชนระหว่างกลุ่มที่สนับสนุนและกลุ่มคัดค้านโครงการ โดยกลุ่มคัดค้านได้ทำกิจกรรมคัดค้านรูปแบบต่าง ๆ เช่น งานเสวนาวิชาการ “ชายหาดม่วงงาม มองปัญหา หาทงออก” มุมมองวิศวกรรม วิทยาศาสตร์ กฎหมายและชุมชน เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2563 ณ ริมชายหาดม่วงงาม กิจกรรมแข่งขันหาหอยเสียบ เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2563 ณ ชายหาดม่วงงาม กิจกรรมชูป้ายคัดค้านโครงการฯ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2563 ณ เทศบาลม่วงงาม กิจกรรม “ลอยแพสะเดาเคราะห์” เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 ณ บริเวณชายหาดม่วงงาม งานเสวนาวิชาการ “ทางออกการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งระดับนโยบาย” เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2563 ณ คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ การนำเสนอข้อมูลสู่สื่อสังคมออนไลน์ผ่านทางเพจเฟซบุ๊ก Saveหาดม่วงงาม ซึ่งได้เกิดกระแสในสังคมออนไลน์ร่วมกันติดแฮชแท็ก #saveหาดม่วงงาม

เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 มีการยื่นฟ้องศาลปกครองสงขลาของประชาชนตำบลม่วงงาม นำโดย นางสาวเปรมชนัน บำรุงวงศ์ ผู้ฟ้องคดีที่ 1 นายพิสัน แก้วมณี ผู้ฟ้องคดีที่ 2 นางจรรยาพร บุรณะ ผู้ฟ้องคดีที่ 3 นายวีระพงศ์ เต็มหมัด ผู้ฟ้องคดีที่ 4 นายวิโรจน์ สนตอน ผู้ฟ้องคดีที่ 5 และมีผู้สนับสนุนการฟ้องคดีครั้งนี้จำนวน 541 คน ได้มีการฟ้องคดีโดยกรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 และกรมเจ้าท่าเป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ซึ่งศาลปกครองจังหวัดสงขลามีคำสั่งคดีหมายเลขดำที่ ส.3/2563 ลงวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2563 ให้ระงับการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลพร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ชายฝั่งหาดม่วงงาม บริเวณหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา และโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลพร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ชายฝั่งหมู่ที่ 7 หมู่ที่ 8 หมู่ที่ 9 ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา (ระยะที่ 2) เป็นการชั่วคราวจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเป็นอย่างอื่นหรือจนกว่าคดีจะถึงที่สุด ทำให้ปัญหาความขัดแย้งนั้นยุติลงชั่วคราว

จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนในพื้นที่ มีความกังวลหากโครงการดำเนินการต่อไปจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวบ้านและสิ่งแวดล้อม เมื่อชายหาดถูกทำลายจะทำให้ชาวประมงพื้นบ้านไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามเดิม ชายหาดม่วงงามเป็นพื้นที่ที่ชาวบ้านใช้ทำมาหากินและเป็นพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจของคนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวจากภายนอก ความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับชายหาดย่อมส่งผลกระทบต่อความรู้สึกและจิตใจของชาวบ้าน ในส่วนของระบบนิเวศน์ชายหาดทำหน้าที่ในการป้องกันคลื่นไม่ให้ซัดเข้าทำลายผืนดินบนฝั่ง และในขณะเดียวกันตะกอนดินที่ไหลจากแม่น้ำลงสู่ทะเล จะถูกคลื่นพัดพามาที่บดมนชายหาดและพัฒนาเป็นแผ่นดิน อีกทั้งยังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำหลายชนิด การทำลายชายหาดจึงเป็นการทำลายที่อยู่อาศัยของพืชและสัตว์ทะเล เป็นการทำลายห่วงโซ่อาหาร ดังนั้นความขัดแย้งจากโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล จึงเป็นปัญหาที่ควรให้ความสำคัญ เนื่องจากแนวโน้มการกัดเซาะชายหาดในอนาคตจะมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นในหลายพื้นที่ การหาแนวทางการป้องกันการกัดเซาะอาจนำไปสู่

ความขัดแย้งที่รุนแรงในสังคม ฉะนั้นงานวิจัยนี้จึงสนใจศึกษาถึงสถานการณ์ พัฒนาการความขัดแย้ง ข้อขัดแย้ง สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่กับภาครัฐ รวมถึงการค้นหาข้อเสนอแนะ และแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการอยู่ร่วมกันระหว่างสองฝ่ายอย่างสันติ

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ความขัดแย้ง พัฒนาการความขัดแย้ง และข้อขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลในพื้นที่ตำบลม่วงงาม
2. เพื่อวิเคราะห์สาเหตุความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลในพื้นที่ตำบลม่วงงาม
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดการความขัดแย้งของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ในพื้นที่ตำบลม่วงงามจากการประมวลผลของผู้ศึกษาและข้อเสนอแนะจากผู้ให้ข้อมูล

1.3 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. ทราบถึงสถานการณ์ความขัดแย้ง พัฒนาการความขัดแย้ง และข้อขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลในพื้นที่ตำบลม่วงงาม
2. ทราบถึงสาเหตุความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลในพื้นที่ตำบลม่วงงาม
3. หน่วยงานภาครัฐมีแนวทางการจัดการความขัดแย้งของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลในพื้นที่ตำบลม่วงงาม

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตพื้นที่
พื้นที่ดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา และบริเวณใกล้เคียง
2. ขอบเขตระยะเวลา
การศึกษาการจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินงานโครงการพัฒนาของรัฐ: กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ในปีพ.ศ. 2563-2564

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินงานโครงการพัฒนาของรัฐ: กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย

- 2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง
- 2.2 ความขัดแย้งทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวข้องกับความรุนแรง
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวข้องกับการจัดการความขัดแย้ง
- 2.5 การมีส่วนร่วมกับการจัดการความขัดแย้งทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคดีสิ่งแวดล้อม
- 2.6 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคดีสิ่งแวดล้อม
- 2.7 สาเหตุการกัดเซาะชายฝั่ง
- 2.8 ผลกระทบของการกัดเซาะชายฝั่ง
- 2.9 การป้องกันแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลในประเทศไทย
- 2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.11 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง

การอยู่ร่วมกันในสังคมย่อมเกิดความคิดเห็นไม่ตรงกัน ซึ่งมักเป็นเรื่องของ ทักษะ ค่านิยม วัฒนธรรม ผลประโยชน์ และเป้าหมาย ที่ไม่ตรงกัน โดยความคิดเห็นไม่ตรงกันอาจเกิดความขัดแย้งขึ้นตั้งแต่ในระดับบุคคล ระดับสังคม ระดับชาติ ไปจนถึงระดับนานาชาติ

2.1.1 ความหมายของความขัดแย้ง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน 2546) อธิบายความหมายของความขัดแย้งว่า “ขัด” คือ ไม่ทำตาม ผ่าฝืน ขืนไว้ ส่วนคำว่า “แย้ง” คือ ไม่ตรงหรือไม่ลงรอย ต้านและทานไว้ เมื่อนำทั้งสองคำมารวมกันแล้ว จึงหมายถึง สภาพความไม่ลงรอยกัน คือไม่ยอมทำตามและยังมีการต้านเอาไว้

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ (2539) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความขัดแย้งว่า ความขัดแย้งเป็นเรื่องธรรมดาทั่วไปที่ปรากฏในสังคมและมีใช้เป็นสิ่งเลวร้ายเสมอไป ในบางครั้งความขัดแย้งได้ทำหน้าที่เป็นลิ้นนิรภัย (Safety Value) ซึ่งช่วยผ่อนคลายสถานการณ์ของความเป็นศัตรูของทั้งสองฝ่ายได้ และยังทำให้ที่เป็นสัญญาณเตือนสังคมว่า “สังคมกำลังมีปัญหา กำลังคุกรุ่นอยู่” ดังนั้นความขัดแย้งจึงไม่จำเป็นต้องถูกกำจัดเป็นออกไปจากสังคมโดยสิ้นเชิง ซึ่งลักษณะของความขัดแย้งนั้นมีอยู่ด้วยกันทั้งเปิดเผยและเก็บกดซ่อนไว้ จะตรงข้ามกับสันติภาพที่จะเปิดเผยตลอดเวลา

วันชัย วัฒนศัพท์ (2547) ได้นิยามความขัดแย้งไว้ว่า การที่บุคคลตั้งแต่คนสองคนขึ้นไปมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ความไม่ลงรอยกันหรือความเป็นปฏิปักษ์ ในเรื่องของค่านิยม หรือการแข่งขันแย่งชิงอำนาจ สถานภาพ เป้าหมาย รวมถึงทรัพยากรที่มีจำกัด

สณนันท บัญละเอียด (2556) อธิบายว่า ความขัดแย้งเกิดจากสถานการณ์ที่มีความตึงเครียดหรือมีความเห็นแตกต่างกันระหว่างคนสองคนขึ้นไป โดยจุดมุ่งหมายหรือความต้องการที่แตกต่างกัน รวมถึงค่านิยม ความเชื่อ ผลประโยชน์ ทำให้ขัดกันไม่สามารถไปด้วยกันได้จนกลายเป็นความขัดแย้ง

บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ (2561) อธิบายความขัดแย้งว่า เป็นสถานการณ์ที่เกิดความขัดกัน ไปด้วยกันไม่ได้ในเรื่องของเป้าหมาย ค่านิยม การแสดงความเชื่อการแย่งชิงผลประโยชน์ การไม่ลงรอยกันด้านความต้องการ ความสนใจ การรับรู้ การตีความ และการแสดงความรู้สึกในด้านลบ นอกจากนี้ยังหมายถึง สถานการณ์ที่คนสองคน หรือมากกว่านั้นมีการปฏิบัติที่สื่อถึงการบั่นทอน การเกลียดชัง และการใช้พฤติกรรมที่ข่มขู่และไม่เป็นมิตรต่ออีกฝ่าย จึงเกิดความขัดแย้งขึ้น

2.1.2 ทฤษฎีด้านความขัดแย้ง

Stephen P. Robbins (2001, อ้างถึงใน ศิริวรรณ มนอัคระผดุง 2559) ได้จำแนกแนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

1. แนวคิดสมัยดั้งเดิม (Traditional View) เชื่อว่า ความขัดแย้งทั้งหลายล้วนเป็นสิ่งเลวร้าย สร้างความรุนแรง (Violence) การทำลาย (Destruction) หรือความไร้เหตุผล (Irrationality) ความขัดแย้งถูกมองแง่ลบจึงควรหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดขึ้น

2. แนวคิดด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations View) ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ปกติเกิดขึ้นตามธรรมชาติในทุกกลุ่มและทุกชุมชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความขัดแย้งไม่สามารถถูกขจัดได้หมดไป และหลายครั้งความขัดแย้งอาจมีประโยชน์ต่อบุคคลภายในองค์กรและชุมชนในภายหลัง

3. แนวคิดสมัยใหม่ (Contemporary View) กลับกระตุ้นและส่งเสริมความขัดแย้งในระดับที่เพียงพอที่กลุ่มยังสามารถทำงานร่วมกันได้ เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ตนเองและเกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ องค์กรหรือชุมชนใดไม่ยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งแล้ว จะทำให้ความร่วมมือขององค์กรและชุมชนจะกลายเป็นความเฉื่อยชา ไม่ตอบสนองต่อความต้องการเพื่อเปลี่ยนแปลงและการคิดค้นใหม่ ๆ

2.1.3 พัฒนาการของความขัดแย้ง

Christopher Moore (1986, อ้างถึงใน บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ, 2561) กล่าวว่า ความขัดแย้งไม่ได้เกิดขึ้นทันที แต่จะพัฒนาการขึ้นตามลำดับ โดยแบ่งได้ 3 ระยะ ดังนี้

1. ความขัดแย้งแฝง (Latent Conflict) เป็นระยะของความขัดแย้งที่ยังไม่พัฒนาเต็มที่ และยังไม่ขยายตัวจนเกิดการแบ่งขั้วของกลุ่ม

2. ความขัดแย้งที่กำลังเกิด (Merging Conflict) เป็นความขัดแย้งที่พัฒนามาจากระยะที่ 1 คือมีการแบ่งขั้วคู่ขัดแย้ง หรือคู่กรณีขึ้นชัดเจน และต่างฝ่ายต่างรับรู้ว่ามี ความขัดแย้งเกิดขึ้น แต่ยังไม่มีการเจรจาไกล่เกลี่ยหรือกระบวนการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

3. ความขัดแย้งที่ปรากฏออกมา (Manifest Conflict) เป็นระยะที่ความขัดแย้งได้พัฒนาไปเป็นข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งที่ชัดเจน มีการดำเนินการตามบทบาทที่ตนเองเกี่ยวข้อง รวมถึงอาจมีการเจรจาไกล่เกลี่ย หรืออาจถึงทางตัน หาทางออกไม่ได้

2.1.4 สาเหตุของความขัดแย้ง

การวิเคราะห์ความขัดแย้งโดยทั่วไปนั้น ผู้ศึกษาจำเป็นต้องทราบถึงที่มาของความขัดแย้งสาเหตุของความขัดแย้ง ตัวแสดงที่เกี่ยวข้องในความขัดแย้ง และพัฒนาการของความขัดแย้งอย่างเป็นระบบ ดังนั้นก่อนวิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งจึงจำเป็นต้องทราบสาเหตุของความขัดแย้งนั้น เพื่อนำการเปลี่ยนแปลงความขัดแย้งไปสู่สันติภาพ โดยสามารถแบ่งสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมไว้ 6 ประการ (Christopher Moore 1986, อ้างถึงใน บุษบง ชัยเจริญวัฒน์นะ, 2561) ได้แก่

1. ความขัดแย้งด้านข้อมูล (Data Conflict) เป็นสาเหตุขั้นพื้นฐานของความขัดแย้ง โดยส่วนใหญ่แล้วจะเกิดขึ้นระหว่างบุคคลสองฝ่ายที่มีข้อมูลที่ไม่ตรงกัน ซึ่งอาจจะเกิดจากข้อมูลนั้นน้อยไปหรือมากไป การแปลข้อมูลผิดพลาด การวิเคราะห์ หรือการตีความข้อมูลที่แตกต่างกัน แม้กระทั่งข้อมูลที่เป็นเท็จ เช่น ข้อมูลข่าวลือ ข่าวลวง อาจทำให้เกิดการถกเถียงกัน และความเข้าใจผิดระหว่างกัน

2. ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ (Interest Conflict) เป็นความขัดแย้งที่กินความหมายโดยกว้าง แต่เมื่อกล่าวถึงความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ หลายคนมักจะคิดถึงเรื่องทรัพย์สิน เงินทอง หรือในเชิงเนื้อหาเท่านั้น แต่ความเป็นจริง ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ยังรวมถึงกระบวนการที่ได้มาซึ่งผลประโยชน์ จิตวิทยาหรือผลทางจิตใจต่อผลประโยชน์นั้น ๆ ตลอดจนผลกระทบจากผลประโยชน์ที่ขัดแย้งกันต่อศักดิ์ศรี อารมณ์ และความรู้สึกด้วย

3. ความขัดแย้งด้านโครงสร้าง (Structural Conflict) เป็นความขัดแย้งระดับใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของอำนาจ การแย่งชิงอำนาจ การกระจายอำนาจ นโยบายต่าง ๆ รวมไปถึงกฎระเบียบ บทบาท ระยะเวลาและระบบ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างเช่นนี้ก็อาจส่งผลต่อความขัดแย้ง นอกจากนี้ความขัดแย้งด้านโครงสร้างยังหมายรวมถึงช่องว่างและความไม่เท่าเทียมของคนที่อยู่ในโครงสร้างเดียวกันของสังคมที่สามารถก่อให้เกิดความขัดแย้งและความรุนแรงได้ด้วยเช่นกัน

4. ความขัดแย้งด้านค่านิยม (Values Conflicts) เป็นความขัดแย้งที่มีรากฐานมาจากโลกทัศน์ ระบบความคิด ความเชื่อ ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และความแตกต่างด้านค่านิยม ประวัติความเป็นมา การเลี้ยงดูและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นสิ่งที่หล่อหลอมตัวตนหรืออัตลักษณ์ของคน (Identity) เมื่อเป็นเช่นนี้บุคคลแต่ละบุคคลจึงมีค่านิยม ความคิด ความเชื่อที่แตกต่างกันและเมื่อยึดความคิด ความเชื่อของตนเองเป็นหลักอย่างไม่ยืดหยุ่น จึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงความขัดแย้งได้

5. ความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ (Relationship Conflict) เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากบุคลิกภาพ พฤติกรรมต่าง ๆ และการใช้อารมณ์ที่รุนแรงต่อบุคคลที่ติดต่อสัมพันธ์ด้วย ความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์มีความสำคัญมาก เพราะถ้าความสัมพันธ์ดีความขัดแย้งก็ไม่เกิดหรือถ้าพิจารณาในแง่ของการจัดการความขัดแย้ง หากคู่กรณีทั้งสองฝ่ายเคยมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมาก่อน

อาจจัดการปัญหาความขัดแย้งได้ง่ายและสำเร็จได้มากกว่าคู่กรณีที่ไม่เคยมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมาก่อน

6. ความขัดแย้งด้านการสื่อสาร (Communication Conflict) กระบวนการสื่อสารนั้น จะประกอบได้ด้วยผู้ส่งสาร สาร และผู้รับสาร ซึ่งความขัดแย้งสามารถเกิดขึ้นได้ทุกกระบวนการ ตั้งแต่ผู้ส่งสาร หากการสื่อสารขาดประสิทธิภาพหรืออาจมีความผิดปกติทางด้านร่างกาย เช่น พิการทางหูหรือสายตา อาจทำให้การเกิดความขัดแย้งขึ้นได้ นอกจากนั้นตัวสารหรือเนื้อหาที่จะสื่อสาร ซึ่งอาจไม่ครบถ้วน ไม่ชัดเจน หรืออาจน้อยไป ขาดความสมบูรณ์ จะทำให้ผู้รับสารไม่เข้าใจ สุดท้ายแล้วผู้รับสารต้องมีการถอดหรือแปลความของสารที่ได้รับ ผู้รับสารอาจใช้ประสบการณ์และความรู้สึกของตัวเองถอดรหัสจึงมีแนวโน้มว่าผู้รับสารจะแปลความหมายผิดเพี้ยนไปจากเจตนาเดิมของผู้ส่งสารก็เป็นได้

โดยสรุป ความขัดแย้งหมายถึง สถานการณ์ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมีความเห็นแตกต่างกัน ความไม่ลงรอยกันหรือความเป็นปฏิปักษ์ในเรื่อง ค่านิยม ความเชื่อ ผลประโยชน์ อำนาจ สถานภาพ เป้าหมาย การแย่งชิงทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด ทำให้เกิดการปฏิบัติที่สื่อถึงการบั่นทอน การเกลียดชัง และการใช้พฤติกรรมที่ข่มขู่และไม่เป็นมิตรต่อกันฝ่าย ทั้งนี้ความขัดแย้งถือเป็นเรื่องธรรมดาที่เกิดขึ้นและมีประโยชน์เสมือนสัญญาณเตือนให้ทราบถึงความต้องการของสังคมที่กำลังมีปัญหา หากสามารถรักษาระดับความขัดแย้งในชุมชนหรือองค์กรได้ในระดับต่ำจะสามารถป้องกันความเสียหายของคนในชุมชนหรือองค์กร สร้างให้เกิดความเปลี่ยนแปลงและกระตุ้นให้เกิดความคิดค้นใหม่ ๆ ซึ่งความขัดแย้งโดยทั่วไปมีสาเหตุมาจากข้อมูล ผลประโยชน์ โครงสร้าง ค่านิยม ความสัมพันธ์ และการสื่อสาร โดยพัฒนาการของความขัดแย้งสามารถแบ่งได้ 3 ระดับ ประกอบด้วย ความขัดแย้งแฝง (Latent Conflict) ความขัดแย้งที่กำลังเกิด (Merging Conflict) และความขัดแย้งที่ปรากฏออกมา (Manifest Conflict)

2.2 ความขัดแย้งทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมทำให้ทรัพยากรชาติถูกใช้เพิ่มมากขึ้น จนเกิดปัญหาความขัดแย้งในการแย่งชิงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด หน่วยงานภาครัฐอาจเป็นหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้เกิดขึ้น กล่าวคือหน่วยงานภาครัฐมักมีอำนาจในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงการเติบโตทางเศรษฐกิจก่อนคุณค่าของสิ่งแวดล้อม ดังนั้นโครงการที่ภาครัฐจัดทำขึ้น มักตอบสนองความต้องการในส่วนนี้ แต่ในทางตรงกันข้ามย่อมมีประชาชนที่ได้รับผลกระทบตามมา Dryzek (1997, อ้างถึงใน วรศักดิ์ พ่วงเจริญ, 2549) ได้เสนอวิธีการวิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งด้านสิ่งแวดล้อมด้วยวาทกรรมที่สะท้อนมุมมองที่แตกต่างกันของผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีแนวโน้มนำไปสู่การอธิบายปัญหาที่ต่างกันไป จะเห็นได้ว่าแนวคิดของผู้ผลักดันโครงการกับประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการมีความแตกต่างกันเช่น เจ้าของโครงการพัฒนามักใช้วาทกรรมในการชี้แจงว่าการตัดสินใจได้ผ่านกระบวนการกลั่นกรองจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ในขณะที่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจะใช้วาทกรรมเรื่องการดำรงอยู่ของวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นเพื่อคัดค้านโครงการ ขณะที่ในหลายโครงการใช้วาทกรรมที่เน้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก

2.2.1 สาเหตุข้อพิพาทหรือความขัดแย้งทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

Nelkin (1995, อ้างถึงใน วรศักดิ์ พ่วงเจริญ, 2549) ได้จำแนกสาเหตุข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ออกเป็น 5 ด้านดังนี้

1. ความขัดแย้งด้านศาสนา คุณธรรมและจริยธรรม ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การแพทย์หรือการศึกษาวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ ที่สุ่มเสี่ยงนำไปสู่ความขัดแย้งในประเด็นคุณธรรมและจริยธรรมอย่างมากและหาข้อยุติได้ยาก

2. ความขัดแย้งด้านการให้ความสำคัญกับคุณค่าของสิ่งแวดล้อมกับโอกาสทางเศรษฐกิจ นำไปสู่ประเด็นปัญหาอื่น ๆ เช่น การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทางเทคนิคที่ซับซ้อนและเข้าใจได้ยาก การรับภาระความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากระบวนการตัดสินใจของภาครัฐ รวมทั้งความขัดแย้งระหว่างผู้เชี่ยวชาญของภาครัฐกับประชาชน

3. ความขัดแย้งด้านความปลอดภัยและผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย อาจส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบการกับประชาชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียง รวมถึงความไม่ชัดเจนของการอธิบายของหน่วยงานภาครัฐต่อประชาชนในเรื่องขอบเขตของผลกระทบ แนวทางการป้องกันและการลดผลกระทบที่เกิดขึ้น

4. ความขัดแย้งด้านความไม่สมดุลระหว่างความต้องการส่วนบุคคลกับประโยชน์โดยรวมของสังคม โดยมักเกิดจากการที่ภาครัฐออกระเบียบกฎหมายที่ขัดต่อสิทธิส่วนบุคคล จึงเกิดข้อพิพาทต่อความต้องการส่วนบุคคล

5. ความขัดแย้งในแวดวงแคบ ๆ เช่น ความขัดแย้งในเรื่องของผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยที่มีการอุดหนุนงบประมาณให้แก่นักวิจัยเพียงกลุ่มเดียวที่ผลิตงานวิจัยเอื้อแก่ผู้ให้ทุน

2.2.2 ลักษณะของข้อพิพาทหรือความขัดแย้งทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สรวิศ ลิ้มปริงซี่ (2559) ได้กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมว่ามีความคล้ายคลึงกับข้อพิพาทเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมอยู่ 3 ประการ ดังนี้

1. การเกี่ยวข้องกับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในสังคม เมื่อทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด จึงทำให้ไม่เพียงพอกับความต้องการของประชากร

2. การเกี่ยวข้องกับการสื่อสารข้อมูลระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง ซึ่งแต่ละฝ่ายย่อมมีเรื่องราวของตนเองที่จะใช้ในการอธิบายข้อขัดแย้งนั้น ทั้งนี้เรื่องราวมักประกอบด้วย “ข้อเท็จจริง” และ “ความเข้าใจ” แต่หากข้อมูลที่ได้รับมาไม่เท่าเทียมกัน จึงทำให้ข้อเท็จจริงของแต่ละฝ่ายต่างกัน ในส่วนของความเข้าใจย่อมขึ้นอยู่กับวิธีการตีความของแต่ละฝ่าย ซึ่งมีภูมิหลังที่แตกต่างกัน เช่น การศึกษา สติปัญญา การอบรมเลี้ยงดู และประสบการณ์ในชีวิต เป็นต้น จึงทำให้ผลที่ได้แตกต่างกันออกไป

3. การเกี่ยวข้องกับบุคคลในข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้ง เนื่องจากบุคคลที่เป็นคู่กรณีในปัญหาข้อพิพาทย่อมมีลักษณะที่ต่างกัน เช่น การรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นหรือมีความเชื่อมั่นในความคิดตนเองสูง การมีจิตใจคับแคบหรือการเป็นคนใจกว้าง เป็นต้น ลักษณะสำคัญที่การเกี่ยวข้อง

กับบุคคลในข้อพิพาท คือ ความต้องการและเป้าหมายที่มุ่งจะบรรลุ สิ่งเหล่านี้ล้วนทำให้กระบวนการแก้ไขปัญหาดังกล่าวแตกต่างกันไปด้วย

นอกจากนี้ Campbell (2003, อ้างถึงใน สรวิต ลิ้มปริงซี่ 2559) ได้ระบุลักษณะพิเศษของข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างจากข้อพิพาทประเภทอื่นไว้ 8 ประการ

1. เกี่ยวข้องกับค่านิยมหรือความรู้สึกทางศีลธรรมพื้นฐาน (Fundamental or Deep-Rooted Moral Conflict) คือ ข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเชื่อ ทำให้การดำเนินชีวิตและแนวทางการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เคยมีมาในท้องถิ่นเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติเปลี่ยนไป

2. ระยะเวลาของข้อพิพาทครอบคลุมระยะเวลาที่นาน (Length of Time Conflict has Persisted) คือ ข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นและคงอยู่เป็นเวลานานจนแทบถาวร ตัวอย่างเช่น การอพยพย้ายถิ่นของผู้คนกลุ่มใหม่ ทำให้เกิดความขัดแย้งกับชาวพื้นเมืองท้องถิ่น ในลักษณะการใช้พื้นที่ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวพื้นเมืองที่อาศัยมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ลักษณะของข้อพิพาทนี้ย่อมจะดำรงอยู่เป็นระยะเวลายาวนานตราบเท่าที่ทั้งสองฝ่ายยังคงอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน

3. ความไม่สมดุลอย่างมากของอำนาจของคู่พิพาท (Severe Power Imbalances between Disputing Parties) คือ ข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อำนาจของคู่พิพาทแต่ละฝ่ายมีความแตกต่างกันมาก โดยแบ่งได้เป็น อำนาจแห่งรัฐหรือกฎหมาย และอำนาจทางเศรษฐกิจหรือการครอบครองทรัพยากร ซึ่งคู่พิพาทที่ครอบครองอำนาจเหล่านี้ย่อมอยู่ในสถานะที่ได้เปรียบเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการต่อสู้กับอีกฝ่าย เมื่อเกิดปัญหาข้อพิพาทขึ้นจะมีความได้เปรียบในการจัดหาที่ปรึกษาด้านต่าง ๆ รวมทั้งในแง่ของการรวบรวมพยานหลักฐานในการต่อสู้เมื่อเกิดการฟ้องร้องต่อศาลขึ้น

4. มีโอกาสที่เกิดการขู่ขู่บังคับและข้อพิพาทจะลุกลามไปสู่การใช้ความรุนแรง (Potential for Coercion or Escalation to Violence) คือ การที่ฝ่ายมีอำนาจเหนือกว่าบีบบังคับอีกฝ่าย โดยเฉพาะความขัดแย้งที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิต ค่านิยม หรือความเชื่อของประชาชนที่เกี่ยวข้อง ย่อมจะเกิดความรู้สึกถูกกดทับและบ่มเพาะความไม่พอใจ ซึ่งจะทำให้สภาพความขัดแย้งลุกลามไปสู่ความรุนแรง

5. คู่พิพาทมีจุดยืนที่แข็งกระด้างและมีลักษณะเป็นปฏิปักษ์ต่อกันสูง (Rigidity of Positions, High Level of Hostility) คือ การยึดมั่นในข้อเรียกร้องจนกลายเป็น “จุดยืน” ที่มีผลกระทบหลายด้าน เช่น ผลประโยชน์ทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ค่านิยมและวิถีชีวิต จึงทำให้เป็นเรื่องยากในการผ่อนปรนโอนอียงเข้าหาข้อเรียกร้องของอีกฝ่าย ในหลาย ๆ กรณีแทบจะเปลี่ยนแปลงจุดยืนไม่ได้เลย จนอาจกล่าวได้ว่าเป็นจุดยืนที่แข็งกระด้าง ซึ่งความแตกต่างของจุดยืนนี้เอง ทำให้เกิดการเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน เช่น ฝ่ายหนึ่งต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงในขอบเขตที่มากในเวลารวดเร็ว ในขณะที่อีกฝ่ายต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยหรือไม่ต้องการความเปลี่ยนแปลง ลักษณะเช่นนี้เมื่อผสมผสานกับลักษณะของจุดยืนที่แข็งกระด้าง ย่อมทำให้เกิดความรู้สึกมีอคติและเป็นปฏิปักษ์ต่อกันสูงตามไปด้วย

6. ความซับซ้อนของประเด็นที่พิพาท (Complexity of Issues) สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ประเด็นมีความเชื่อมโยงกันอยู่หลายประเด็น และข้อมูลทางเทคนิคที่ซับซ้อนในประเด็นนั้น ๆ ตัวอย่างเช่น ความขัดแย้งการสร้างเขื่อนในพื้นที่ที่มีประเด็นที่เชื่อมโยงให้พิจารณาหลายประเด็น ไม่น่าจะเป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นในเรื่องการแก้ปัญหา น้ำท่วม น้ำแล้ง การผลิตกระแสไฟฟ้า อีกทั้งยังมีประเด็นเกี่ยวกับผลกระทบในส่วนของทรัพยากรป่าไม้ การย้ายถิ่นฐาน ความเป็นอยู่ และการประกอบอาชีพของคนในพื้นที่ ตลอดจนงบประมาณความคุ้มค่าในการดำเนินโครงการ

ความซับซ้อนของข้อมูลทางเทคนิคต่าง ๆ โดยเฉพาะในประเด็นการศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ผู้ทำการศึกษาผลกระทบนั้นต้องมีความเป็นกลางทางวิชาชีพ ผลการสำรวจและวิเคราะห์ต้องปราศจากอิทธิพลของเจ้าของโครงการ ซึ่งประชาชนทั่วไปมักขาดความรู้ความเข้าใจในข้อมูลทางเทคนิคเหล่านี้ จึงทำให้ลักษณะของข้อขัดแย้งมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

7. ปัญหาการแบ่งปันส่วนเกี่ยวกับผลประโยชน์จำนวนมาก (High-Stakes Distributional Questions) โครงการที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มักเป็นโครงการขนาดใหญ่ที่เจ้าของโครงการต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก อีกด้านหนึ่งเมื่อรวมเอาผลกระทบที่เกิดกับประชาชนทั้งกลุ่มจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติจะทำให้ยอดรวมของผลกระทบมีจำนวนมากเช่นกัน ผลจากการที่ประโยชน์ส่วนได้เสียของคู่กรณีแต่ละฝ่ายมีจำนวนมาก ทำให้เกิดการแบ่งปันผลประโยชน์ระหว่างคู่กรณีไม่ลงตัว เกิดส่วนต่างระหว่างส่วนได้กับส่วนที่เสียอาจมีจำนวนมาก เพราะทุกครั้งที่มีการผ่อนปรนตามข้อเรียกร้องของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จะหมายถึงผลประโยชน์จำนวนมากที่จะต้องสูญเสีย

8. คุกคามต่อเอกลักษณ์หรือลักษณะเฉพาะของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล (Threats to Parties' Individual or Collective Identities) ในการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม อาจส่งผลกระทบต่อเอกลักษณ์หรือลักษณะเฉพาะของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจนทำให้ไม่สามารถคงความเป็นเอกลักษณ์หรือลักษณะเฉพาะของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้อีกต่อไป เช่นโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ที่สร้างความกระทบกระเทือนให้กับสถานที่อันเป็นที่เคารพบูชาและเป็นสัญลักษณ์ของคนในท้องถิ่น ย่อมส่งผลกระทบต่อคุณค่าทางจิตใจ ความภาคภูมิใจ หวงแหนและผูกพันของคนในท้องถิ่น จึงทำให้เป็นปัญหาที่เยียวยาได้ยากลำบาก

2.2.3 ประเภทของข้อพิพาทหรือความขัดแย้งทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สรวิศ ลิ้มปริงซี่ (2559) ได้แบ่งประเภทของข้อพิพาทหรือความขัดแย้งทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามความสัมพันธ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับข้อพิพาทหรือความขัดแย้งออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ข้อพิพาทระดับบน (Upstream Disputes) โดยทั่วไปเป็นข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย เนื่องจากนโยบายที่ออกมาอาจส่งผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ย่อมมีผู้ที่เสียประโยชน์หรือได้รับผลกระทบจนทำให้เกิดเป็นปัญหาข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐผู้กำหนดนโยบายกับผู้ที่อยู่ในบังคับของนโยบาย ซึ่งมักเป็นประชาชนหรือภาคธุรกิจที่ได้รับผลกระทบ

แม้ผู้ที่อยู่ในบังคับของนโยบายนี้ อาจจะมีทั้งกลุ่มบุคคลที่ได้รับผลประโยชน์จากการกำหนดนโยบายและกลุ่มบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการกำหนดนโยบาย แต่บุคคลทั้งสองกลุ่มก็ไม่ใช่ “คู่พิพาท” กันโดยตรงเพราะกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์ ไม่ได้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายที่ก่อให้เกิดเป็นปัญหา ดังนั้นกลุ่มบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากนโยบาย จึงไม่ได้มีการเรียกร้องให้กลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์ต้องปฏิบัติหรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดโดยเฉพาะ การเรียกร้องของกลุ่มบุคคลที่ได้รับผลกระทบ จึงเป็นการเรียกร้องต่อหน่วยงานของรัฐผู้กำหนดนโยบายให้ปรับเปลี่ยนนโยบาย เพื่อขจัดหรือลดทอนปัญหาที่เกิดขึ้นกับกลุ่มบุคคลที่ได้รับผลกระทบ อย่างไรก็ตามทั้งในส่วนของกลุ่มประชาชนที่ได้รับผลกระทบและที่ได้รับประโยชน์ ล้วนแต่ถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีส่วนได้เสีย (Stake-holders) กับนโยบายและแผนงานที่จะกำหนดขึ้น

ในกรณีที่ทุกฝ่ายมีความเห็นตรงกันว่าตัวเนื้อหาของนโยบายมีวัตถุประสงค์ที่มีประโยชน์และมีคุณค่าควรแก่การกำหนดไว้ แต่ข้อพิพาทอาจมาจากในส่วนขั้นตอนหรือการดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบาย วิธีการดำเนินการและขอบเขตของการดำเนินการ หรือแม้แต่กระทั่งระยะเวลาที่จะบังคับการให้เป็นไปตามนโยบาย ความเห็นที่แตกต่างกันในประเด็นเหล่านี้ ล้วนแต่มีโอกาสมากทำให้เกิดข้อพิพาทขึ้นได้ด้วยกันทั้งสิ้น

2. ข้อพิพาทระดับกลาง (Midstream Disputes) เป็นข้อพิพาทการนำนโยบายและแผนงาน ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของกฎหมายหรือระเบียบต่าง ๆ ไปใช้ในทางปฏิบัติ ซึ่งในขั้นตอนส่วนนี้ การจะนำทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปใช้ประโยชน์ จะต้องมีการตรวจสอบพิจารณาและอนุญาตว่าโครงการหรือลักษณะการใช้ประโยชน์ที่จะทำให้เกิดขึ้นนั้น อยู่ในกรอบและหลักเกณฑ์ที่นโยบายและแผนงานวางไว้หรือไม่ และอยู่ในขอบข่ายที่จะสามารถอนุญาตให้ทำได้หรือไม่ หรือการอนุญาตนั้นควรจะอยู่ในเงื่อนไข ข้อกำหนด หรือหลักเกณฑ์อย่างไร

ความขัดแย้งจึงเกิดขึ้นระหว่างหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับผู้ที่ต้องการจะใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยผู้ที่ต้องการใช้ประโยชน์นี้ อาจจะเป็นหน่วยงานภาคเอกชนหรือเป็นหน่วยงานของรัฐหน่วยงานอื่น หรือรัฐวิสาหกิจก็ได้ ซึ่งผู้ที่ต้องการจะใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะต้องขออนุญาต ขออนุมัติ หรือขอความเห็นชอบจากหน่วยงานผู้รับผิดชอบ ในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่จะนำไปใช้ประโยชน์ อำนาจของหน่วยงานผู้รับผิดชอบในส่วนนี้ จะเป็นอำนาจที่มีกฎหมายหรือระเบียบให้ไว้ใน การพิจารณาเรื่องดังกล่าวตามปกติ กฎหมายหรือระเบียบที่ให้อำนาจไว้นี้ จะกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการพิจารณาไว้ด้วยว่า กรณีใดบ้างที่จะสามารถอนุญาตได้ กรณีใดบ้างที่ไม่สามารถอนุญาตได้ และกรณีใดบ้างที่การอนุญาตจะต้องอยู่ภายใต้มาตรการหรือเงื่อนไขอย่างไร การกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขดังกล่าวนี้ เพื่อเป็นการทำให้แน่ใจว่าการนำทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปใช้ประโยชน์ จะมีลักษณะที่สอดคล้องกับนโยบายและแผนงานที่กำหนด เพียงแต่หน่วยงานที่กำหนดนโยบายหรือแผนงานนี้ ไม่สามารถทำการพิจารณารายละเอียดการใช้งานแต่ละโครงการเองได้ เนื่องจากมีรายละเอียดและเนื้องานจำนวนมาก จึงได้มอบอำนาจการพิจารณาไปอยู่กับหน่วยงานผู้รับผิดชอบ ซึ่งเป็นผู้กำกับดูแลการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอีกชั้นหนึ่งการมอบอำนาจให้พิจารณานี้ ย่อมไม่ใช่การมอบ

อำนาจอย่างไม่มีข้อจำกัด หากแต่เป็นการมอบอำนาจเพียงเพื่อให้ดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบาย และแผนงานเท่านั้น

ข้อพิพาทระดับกลางนี้ อาจเป็นการพิพาทในประเด็นที่ว่า โครงการหรือการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนี้ จะเป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่กำหนดไว้ในกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องหรือไม่ การใช้ดุลพินิจของหน่วยงานผู้รับผิดชอบ เป็นไปโดยชอบตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ได้รับมอบมาหรือไม่ ตัวอย่างของข้อพิพาทประเภทนี้ เช่น การเข้าไปก่อสร้างโรงแรมในบริเวณที่อาจส่งผลกระทบต่ออุทยานแห่งชาติ อาจจะต้องมีการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อนำเสนอต่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบด้วย เพื่อประกอบการพิจารณาว่าควรจะอนุญาตให้ดำเนินโครงการต่อไปหรือไม่ หรือการอนุญาตนั้นต้องมีข้อจำกัดในแง่ของลักษณะการใช้ประโยชน์ หรือการเปลี่ยนแปลงสภาพสิ่งแวดล้อมได้มากน้อยเพียงใด รวมตลอดถึงเงื่อนไขในการบูรณะฟื้นฟูสภาพให้กลับสู่สภาพเดิมภายหลังการใช้งาน

3. ข้อพิพาทระดับปลาย (Downstream Disputes) โดยข้อพิพาทระดับนี้จะเป็นส่วนของการปฏิบัติและการบังคับการ (Compliance and Enforcement) ให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบ ตลอดจนเงื่อนไขในการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่กำหนดพื้นที่หรือบริเวณที่จะใช้ประโยชน์ ระยะเวลาการใช้ประโยชน์รวมถึงการป้องกันและการบูรณะฟื้นฟูสภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อพิพาทนี้จะเริ่มมีลักษณะของการกระจายความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่เป็นคู่กรณีออกไปมากขึ้น โดยอาจจะเป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐผู้รับผิดชอบในการกำกับดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับหน่วยงานผู้ใช้ประโยชน์ หรืออาจจะเป็นกรณีระหว่างหน่วยงานผู้ใช้ประโยชน์กับประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ก็ได้

ตัวอย่างของข้อพิพาทประเภทนี้อาจจะได้แก่ กรณีที่ต่อเนื่องจากตัวอย่างที่ได้กล่าวถึงแล้วในส่วนของประเภทข้อพิพาทระดับกลาง โดยเมื่อโรงแรมที่ได้รับอนุญาตให้ก่อสร้าง ได้มีการดำเนินการก่อสร้างแล้ว การก่อสร้างเป็นไปแบบที่ได้รับอนุญาตหรือไม่ กิจกรรมที่สร้างขึ้นในโรงแรมก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อมหรือการใช้ประโยชน์ของประชาชนกลุ่มอื่นหรือไม่ มีการดำเนินมาตรการในการป้องกันและกำจัดของเสียตามมาตรฐานที่กำหนดหรือไม่ มีการเปลี่ยนแปลงสภาพสิ่งแวดล้อมในกรอบที่ได้รับอนุญาตหรือไม่ และมีการปรับปรุงสภาพส่วนที่มีการเปลี่ยนแปลงให้กลับคืนสู่สภาพเดิมมากน้อยเพียงใด

โดยสรุปแล้ว ความข้อแย้งทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความเชื่อมโยงกับหลายประเด็น ได้แก่ ประเด็นเกี่ยวข้องกับคุณธรรม ศีลธรรม ค่านิยมและเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ประเด็นการในคุณค่าทางเศรษฐกิจและการจัดสรรทรัพยากรไม่มีลงตัว ประเด็นการสื่อสารและความซับซ้อนของข้อมูลทั้งในเชิงการเชื่อมโยงและข้อมูลเชิงเทคนิค ประเด็นความไม่สมดุลทางอำนาจของคู่กรณี และระยะที่ยาวนานของข้อแย้ง ซึ่งประเด็นเหล่านี้ก็นำไปสู่ความรุนแรงได้ในอนาคต ทั้งนี้ หากพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของคู่ขัดแย้งสามารถแบ่งได้เป็น 3 ระดับ คือ ข้อพิพาทระดับบน ความสัมพันธ์ของคู่กรณีเป็นระหว่างหน่วยงานของรัฐผู้กำหนดนโยบายกับผู้ที่อยู่ในบังคับของนโยบาย ซึ่งข้อพิพาทระดับกลาง เป็นความสัมพันธ์ของคู่กรณีระหว่างหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับผู้ที่ต้องการจะใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม และข้อพิพาทระดับปลาย เป็นความสัมพันธ์ของคู่กรณีระหว่างหน่วยงานของรัฐ ผู้รับผิดชอบในการกำกับดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับหน่วยงานผู้ใช้ประโยชน์ หรือ อาจจะเป็นกรณีระหว่างหน่วยงานผู้ใช้ประโยชน์กับประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการใช้ประโยชน์

2.3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง

คนทั่วไปมักเข้าใจว่าความรุนแรงและความขัดแย้งเป็นเรื่องเดียวกัน แต่ความจริงแล้วความรุนแรงเป็นผลที่เกิดจากความขัดแย้ง หากคู่ขัดแย้งเลือกใช้ความรุนแรงในการยุติความขัดแย้ง เมื่อเราเข้าใจว่าความขัดแย้งเป็นเรื่องปกติธรรมดาสามารถเกิดขึ้นได้ แต่ความขัดแย้งที่นำมาสู่ความรุนแรงไม่ใช่เรื่องปกติ เป็นสิ่งที่ไม่ควรยอมรับว่าเป็นเรื่องปกติของความขัดแย้ง เพราะความขัดแย้งสามารถคลี่คลายได้ด้วยวิธีอื่นที่ไม่นำไปสู่การใช้ความรุนแรง

2.3.1 ความหมายของความรุนแรง

ความรุนแรงอาจทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ทรัพย์สิน รวมถึงการขัดขวางศักยภาพของชีวิต ซึ่งเกิดจากธรรมชาติหรือมนุษย์ก็ได้ โดยมีนักวิชาการและองค์กรต่าง ๆ ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

องค์การสหประชาชาติ (2544) ได้ให้ความหมายของความรุนแรงไว้ว่าเป็นการกระทำใด ๆ ที่เป็นเหตุหรือเป็นสิ่งที่โน้มน้าวให้ผู้คน บาดเจ็บและเกิดความทุกข์ทรมาน

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization) นิยามความรุนแรง หมายถึง การจงใจใช้กำลังหรืออำนาจทางกายเพื่อข่มขู่ หรือกระทำต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อกลุ่มบุคคลหรือชุมชน ซึ่งมีผลทำให้เกิดหรือมีแนวโน้มที่จะมีผลให้เกิดการบาดเจ็บ ตาย หรือเป็นอันตรายต่อจิตใจหรือเป็นการยับยั้งการเจริญงอกงามหรือการกีดกันหรือปิดกั้น ทำให้สูญเสียสิทธิบางประการและขาดการได้รับในสิ่งที่สมควรจะได้รับ (สำนักงานพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ, ม.ป.ป.)

ขจรจิต บุณนาค (ม.ป.ป.) ได้กล่าวว่า ความรุนแรง หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำใด ๆ ที่เป็นการล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ของกลุ่มบุคคล หรือชุมชน ทั้งทางร่างกาย วาจา หรือใจ โดยใช้กำลังขู่เข็ญ ทำร้ายร่างกายทุบตี เป็นผลให้เกิดความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกาย และจิตใจ หรือก่อให้เกิดความเสียหายทางทรัพย์สินของทั้งตนเองและผู้อื่นหรือเป็นการยับยั้งหรือปิดกั้นความเจริญ ทำให้สูญเสียสิทธิบางประการ

บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ (2561) ได้นิยามความรุนแรงว่า หมายถึง พฤติกรรมการใช้ พู่ต สัตว์ลักษณะ กำลังกาย หรือวัตถุเป็นเครื่องมือในการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลทั้งทางร่างกาย วาจา จิตใจและทางเพศ ของผู้อื่น (หรือตนเอง) ทำให้ได้รับบาดเจ็บ การทำลายทรัพย์สิน หรือการข่มขู่ รวมทั้งการกักขังหน่วงเหนี่ยวเป็นผลให้เกิดความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจทั้งของตนเอง และผู้อื่น

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า ความรุนแรง หมายถึง พฤติกรรมใดก็ตามที่เป็น การล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพบุคคลทั้งทางร่างกาย วาจา และจิตใจ ของตนเอง ผู้อื่น กลุ่มบุคคลหรือ ชุมชน อันเป็นการลดทอนศักยภาพที่ควรจะมี ทำให้เกิดความทุกข์ทรมานทางร่างกาย จิตใจและทาง เพศ ให้ได้รับบาดเจ็บ เสียชีวิต การทำลายทรัพย์สิน รวมถึงการกักขังหน่วงเหนี่ยว

2.3.2 ประเภทของความรุนแรง

โยฮัน กัลป์ตุง (2538, อ้างถึงใน เดโซพล เหมนาไลย, 2552) กล่าวว่าความรุนแรงเป็นการประทุษร้ายต่อความต้องการพื้นฐานของมนุษย์โดยเฉพาะต่อชีวิตและเป็นการทำให้ระดับการตอบสนองความต้องการที่แท้จริงลดต่ำกว่าสิ่งที่ควรจะเป็นตามศักยภาพที่มีอยู่ และได้จำแนกความรุนแรงออกเป็น 3 ประเภทได้แก่ ความรุนแรงทางตรงหรือความรุนแรงทางกายภาพ ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง และความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม ดังนี้

1. ความรุนแรงทางตรงหรือความรุนแรงทางกายภาพ เป็นการทำร้ายร่างกายหรือจิตใจ โดยหากแบ่งความรุนแรงทางตรง ตามประเภทความต้องการพื้นฐานจะมี 4 ประเภท คือ

- 1.1. ความรุนแรงทางตรงต่อความต้องการที่จะมีชีวิตอยู่ ได้แก่ การทำให้เสียชีวิต
- 1.2. ความรุนแรงทางตรงต่อความต้องการที่จะมีความเป็นอยู่ที่ดี ได้แก่ การทำร้ายร่างกาย การปิดล้อม การบังคับหรือลงโทษ การสร้างความทุกข์ยากลำบาก
- 1.3. ความรุนแรงทางตรงต่อความต้องการทางอัตลักษณ์ ได้แก่ การทำให้ออกจากสังคมหรือเปลี่ยนจากวัฒนธรรมหนึ่งไปสู่สังคมหรือวัฒนธรรมอื่น การทำให้เป็นพลเมืองชั้นสอง
- 1.4. ความรุนแรงทางตรงต่อความต้องการทางเสรีภาพ ได้แก่ การบังคับ ควบคุม กดขี่ การกักขังหน่วงเหนี่ยว การขับไล่ การขับออก

2. ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง หมายถึงโครงสร้างทางการเมืองและเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมทางอำนาจและโอกาสของผู้คนในสังคม รวมถึงแนวทางการพัฒนาที่ก่อปัญหาให้ผู้คนที่ต้องทุกข์ยาก ที่มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างไม่เป็นธรรมทำให้มีคนส่วนน้อยที่ได้โอกาสมากกว่าหรือมีอำนาจเหนือกว่ากับคนส่วนใหญ่ที่ได้รับโอกาสน้อยกว่าหรือด้อยอำนาจกว่า

3. ความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม หมายถึงวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งเป็นตัวก่อให้เกิดความรุนแรงยิ่งกว่าวัฒนธรรมอื่น หรือว่าความแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นตัวสร้างความรุนแรง แต่เป็นการชี้ให้เห็นว่ามิติทางวัฒนธรรมจะช่วยทำให้มองเห็นได้อย่างชัดเจนมากขึ้นว่า ความรุนแรงทางตรงและความรุนแรงเชิงโครงสร้างอาศัยข้ออ้างหรือเหตุผลใดมารองรับความชอบธรรมให้แก่ตนเอง โดยความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมสามารถนิยามได้อีกอย่างว่า ความคิด ความเชื่อ ความรู้ เจตคติหรืออารมณ์ความรู้สึกใดก็ตามที่ใช้เป็นข้ออ้างเพื่อรองรับ สนับสนุน สร้างความชอบธรรมให้แก่ความรุนแรงทางตรง และ/หรือความรุนแรงเชิงโครงสร้างจนทำให้สังคมยอมรับความรุนแรงนั้น ๆ ไม่ว่าจะโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม (เดโซพล เหมนาไลย, 2552)

2.4 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความขัดแย้ง

บุชบง ชัยเจริญวัฒนะ (2561) กล่าวว่า การแก้ไขความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี หมายถึง การแก้ไขความขัดแย้งโดยปราศจากการใช้ความรุนแรงปราศจากอคติ มีเพียงแต่ความกล้า ความร่วมมือ และการมุ่งสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน โดยรูปแบบการจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธีโดยพื้นฐานที่ใช้กันอยู่มีหลายรูปแบบ ส่วนการเลือกว่าจะนำรูปแบบใดไปใช้ ขึ้นอยู่กับสภาพความขัดแย้ง ความต้องการของคู่กรณี ทรัพยากรที่มี และสภาพแวดล้อม ดังต่อไปนี้

1. การเจรจาไกล่เกลี่ยโดยคนกลาง (Mediation) หมายถึงกระบวนการที่คู่กรณีซึ่งอาจจะเป็นรัฐ บุคคล หรือกลุ่มบุคคลใช้ในการแก้ไขปัญหา โดยสมัครใจมาพูดคุย อภิปรายถึงความแตกต่างในเรื่องต่าง ๆ และเป็นกระบวนการที่คู่กรณีทั้งสองฝ่ายต่างตกลงพร้อมใจกันให้มีคนกลางเป็นผู้ไกล่เกลี่ย เนื่องจากคนกลางจะต้องแทรกตัวอยู่ในทุกมิติของกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ย นับตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการไปจนกระทั่งสิ้นสุดกระบวนการ ฉะนั้นการเลือกบุคคลที่เข้ามาทำหน้าที่เป็นคนกลางก็มีความสำคัญ

2. การเจรจา (Negotiation) หมายถึง กระบวนการของบุคคลที่ต้องการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี เพื่อให้เกิดการประนีประนอม พยายามหาข้อตกลงที่ยอมรับได้ของคู่สนทนาทั้ง 2 ฝ่าย โดยมีการเสนอข้อแลกเปลี่ยน ซึ่งนำผลประโยชน์มาให้ทั้ง 2 ฝ่าย (Win-Win) โดยการเจรจาต่อรอง ไม่มีสูตรสำเร็จที่ตายตัว เนื่องจากเป็นการพูดคุยกับ “คน” ซึ่งคนแต่ละคนก็ย่อมมีความแตกต่างหลากหลายจึงไม่จำเป็นต้องมีสูตรเฉพาะในการเจรจาต่อรองนอกจากนั้น กระบวนการเจรจา ไม่จำเป็นต้องอาศัยคนกลางหรือบุคคลที่สาม และอาจจะเป็นการเจรจาต่อรองเฉพาะคู่ขัดแย้งหลัก หรือเป็นการส่งตัวแทนมาพูดคุยก็ได้

3. การใช้อนุญาโตตุลาการ (Arbitration) เป็นการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยวิธีการตัดสินโทษ ผู้ทำหน้าที่ในการตัดสิน เรียกว่า “อนุญาโตตุลาการ” อย่างไรก็ตามแม้กระบวนการอนุญาโตตุลาการจะมีผู้ตัดสินโทษ แต่กระบวนการนี้ก็ต่างไปจากระบบการตัดสินโทษของศาลคือ อนุญาโตตุลาการ สามารถหาข้อมูลอื่นพิจารณาเสริมได้ โดยไม่ต้องใช้เฉพาะประเด็นที่ฟ้องร้องกันอยู่ และผลของการตัดสินของอนุญาโตตุลาการนั้น คู่กรณีจะนำไปปฏิบัติหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับว่า ในช่วงที่ตกลงกันได้มีการเขียนสัญญาไว้หรือไม่ รวมทั้งขึ้นอยู่กับดุลพินิจของคู่กรณี

4. กระบวนการนิติบัญญัติ (Legislation) ความขัดแย้งในบางกรณีเกิดขึ้นเพราะผู้คนได้รับความเดือนร้อนจากข้อกฎหมายที่ล้าสมัย หรือกฎหมายที่เอื้อผลประโยชน์ให้กับคนบางกลุ่ม ฉะนั้นทางแก้ไขเพื่อระงับความขัดแย้งนี้ อาจจะต้องแก้ไขที่ตัวกฎหมาย โดยการใช้กระบวนการนิติบัญญัติ

5. การเจรจาไกล่เกลี่ยข้ามวัฒนธรรม (Cross Cultural Mediation) เป็นการเจรจาเพื่อให้คู่กรณีต่างวัฒนธรรมกันได้รับผลประโยชน์ด้วยกันทั้งสองฝ่าย โดยมีบุคคลที่สามทำหน้าที่เป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ย ซึ่งบุคคลที่สามนี้จำเป็นต้องเรียนรู้วัฒนธรรมของคู่กรณี และจะต้องเป็นคนที่เปิดกว้างรับความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ ชนชั้น เพศ และศาสนาได้

6. การสานเสวนา (Dialogue) เป็นกระบวนการกลุ่มในการจัดการกับความขัดแย้งที่อาศัยบุคคลที่สามช่วยทำหน้าที่อำนวยความสะดวกให้เกิดการพูดคุยสนทนากันระหว่างกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในสถานการณ์ความขัดแย้งที่มีความซับซ้อนและความตึงเครียด โดยเฉพาะความตึงเครียดระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในความขัดแย้ง โดยการสานเสวนาจะเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการลดอคติและสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้เข้าร่วมกระบวนการ

7. การไต่สวน (Inquiry) แนวทางนี้เป็นวิธีที่มุ่งเน้นการจัดการข้อพิพาทระหว่างประเทศ หากประเทศคู่กรณีทั้งสองประเทศไม่สามารถตกลงกันได้โดยทางการทูตอันเนื่องมาจากมีความเห็นขัดแย้งกันให้จัดตั้งคณะกรรมการไต่สวนขึ้นอำนวยความสะดวกในการศึกษาวิเคราะห์ปัญหา โดยหาข้อเท็จจริงอันแน่ชัดด้วยการสืบสวนที่ปราศจากความลำเอียงและด้วยความบริสุทธิ์ใจ

ซึ่งคณะกรรมการไต่สวนนั้น ประกอบด้วยบุคคลซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายและสาขาต่าง ๆ และการสอบสวนของคณะกรรมการนี้ จะทำได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมจากคู่พิพาทอย่างน้อยฝ่ายหนึ่งในดินแดนที่จะมีการสอบสวน

8. ไม่ให้ความร่วมมือ (Non-Cooperation) การไม่ให้ความร่วมมือ เป็นเจตนาที่จะหยุดยั้งหรือเพิกถอนความร่วมมือในรูปแบบที่เคยให้แก่บุคคล กิจกรรม สถาบัน หรือระบบการปกครอง เพื่อแสดงให้เห็นว่าแท้จริงแล้วอำนาจในการปกครองล้วนมีที่มาจากกรยอมรับและสนับสนุนของประชาชน และเมื่อใดที่ประชาชนพร้อมใจกันเพิกถอนความยินยอมนั้น บุคคล กิจกรรม สถาบัน กระทั่งระบอบปกครองก็ไม่อาจดำเนินต่อไปได้

9. อารยะขัดขืน (Civil Disobedience) เป็นเรื่องของการขัดขืนอำนาจรัฐ ที่เป็นทั้งเป้าหมายและตัววิธีการอันทำให้สังคมการเมืองโดยรวมมีอารยะมากขึ้น ทั้งนี้การจำกัดอำนาจรัฐโดยพลเมืองด้วยวิธีการอย่างอารยะ คือ เป็นไปโดยเปิดเผย ไม่ใช้ความรุนแรง และยอมรับผลตามกฎหมายที่จะเกิดขึ้นกับตัวผู้ใช้สันติวิธีแนวนั้น เพื่อให้สังคมการเมืองเป็นธรรม มีการเคารพสิทธิเสรีภาพของคน และเป็นประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น

สุจิต บุญบงการ (2548) ให้ความเห็นว่า วิธีที่การแก้ไขความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนคือ การพัฒนาประชาสังคมให้มีความเข้มแข็งปราศจากการขึ้นนำของกลุ่มใด ซึ่งจะส่งผลต่อการควบคุมการใช้อำนาจรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพและลดการใช้อำนาจรัฐไปในทางที่ผิด โดยแนวทางในการทำให้ภาคประชาสังคมเกิดความเข้มแข็งได้นั้น ประกอบด้วย

1. รัฐต้องยอมให้ประชาชนมีเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นกลุ่มอย่างเต็มที่
2. ต้องมีองค์กรของประชาชนที่เข้มแข็ง เช่น กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ

รัฐธรรมนูญ (2560) ให้การยอมรับบทบาทของภาคประชาสังคม โดยได้กำหนดไว้ในหลายมาตรา ดังนี้

มาตรา 50 (2) บุคคลมีหน้าที่ร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรม

มาตรา 51 การใดที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของรัฐตามหมวดนี้ ถ้าการนั้นเป็นการทำเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนโดยตรง ย่อมเป็นสิทธิของประชาชนและชุมชนที่จะติดตามและเร่งรัดให้รัฐดำเนินการ รวมตลอดทั้งฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดให้ประชาชนหรือชุมชนได้รับประโยชน์นั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 57 (2) รัฐต้องอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 58 การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ ถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมา

ประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติบุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง ในการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง รัฐต้องระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด และต้องดำเนินการให้มีการเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและโดยไม่ชักช้า

มาตรา 63 รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

รอสส์ (2009, อ้างถึงใน ไชยา เกษารัตน์, 2562) เสนอว่า การจัดการความขัดแย้งควรใช้ประโยชน์จากความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะในพื้นที่เขตเมืองเนื่องจากการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและการดำเนินโครงการ ย่อมส่งผลให้การสื่อสารระหว่างกันดีขึ้น เป็นการแบ่งปันผลประโยชน์จากโครงการ เมื่อเกิดปัญหาจะสามารถหาวิธีการแก้ไขปัญหามันพื้นฐานของการตกลงร่วมกันและการป้องกันการขัดแย้งที่เกิดขึ้น

โดยสรุป การแก้ไขความขัดแย้งโดยปราศจากการใช้ความรุนแรงปราศจากอคติ มีเพียงแต่ความกล้า ความร่วมมือ และการมุ่งสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน การจัดการความขัดแย้งสามารถทำได้โดยการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียในการรับฟังความคิดเห็น ร่วมวางแผนและการดำเนินโครงการ ย่อมส่งผลให้การสื่อสารระหว่างคู่ขัดแย้งดีขึ้น เป็นการแบ่งปันผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน เมื่อเกิดปัญหาจะสามารถหาวิธีการแก้ไขปัญหามันพื้นฐานของการตกลงร่วมกันและการป้องกันการขัดแย้งที่เกิดขึ้น แต่หากเกิดข้อพิพาทขึ้นคู่กรณีควรใช้การแก้ไขความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี เพื่อไม่ให้ลุกลามจนยากแก่การแก้ไข

2.5 การมีส่วนร่วมกับการจัดการความขัดแย้งทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความขัดแย้งทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมักเป็นความขัดแย้งเกี่ยวกับการจัดการสาธารณประโยชน์ ความเหลื่อมล้ำไม่เป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การแย่งชิงประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงนโยบายและข้อกฎหมายที่กำหนดโดยภาครัฐ ทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้อยู่ในบังคับของข้อกฎหมาย ทั้งผู้ที่ได้ประโยชน์และผู้เสียหาย การจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้น สามารถทำได้ด้วยการให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสภาพปัญหาและทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

2.5.1 หลักการมีส่วนร่วม (Principles of Public Participation)

การที่ประชาชนเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมของรัฐอย่างแท้จริง ในการให้ข้อมูลความคิดเห็น ระดมสมอง และกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหามาจากความต้องการที่แท้จริงของประชาชน โดยไม่มีการ “งัดคำตอบ” ของภาครัฐไว้ล่วงหน้าตั้งแต่ก่อนเริ่มโครงการ และการมีส่วนร่วม ไม่ใช่เป็นเพียงแค่การทำให้ครบตามขั้นตอน ระเบียบ กฎหมาย ตามที่ภาครัฐกำหนดไว้ สรวิต ลิ้มปรีงษ์ (2559)

ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการมีส่วนร่วม ที่จะทำให้กระบวนการมีส่วนร่วมกับการจัดการความขัดแย้งทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนี้ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนได้เสียได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงได้ ดังนี้

1. การผสมผสานค่านิยมสาธารณะไว้ใน การตัดสินใจ ตัดสินใจ (Incorporating Public Values into Decisions) หมายถึง การผสมผสานสิ่งที่คู่กรณีทั้งสองฝ่ายให้คุณค่าและความสำคัญเข้าไปในแนวทางหรือมาตรการในการแก้ไขปัญหา ซึ่งการตัดสินใจของภาครัฐที่มีข้อมูลพื้นฐานทางเทคนิครับรอง แต่อาจจะเป็นการตัดสินใจที่สาธารณชนหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบไม่สามารถยอมรับได้ เนื่องจากไม่ได้ช่วยแก้ไขสิ่งที่สาธารณชนหรือบรรดาผู้ที่ได้รับผลกระทบเหล่านี้เป็นห่วงกังวล

2. การเพิ่มพูนคุณภาพของสาระของการตัดสินใจ (Increasing the Substantive Quality of Decisions) หมายถึง การเปิดโอกาสให้เสนอข้อมูล มุมมอง ความคิดเห็น จากหลาย ๆ ฝ่าย เพื่อหาแนวทางและข้อยุติในการแก้ไขปัญหาที่ทุกฝ่ายยอมรับได้ และมีการตรวจสอบความคิดที่เสนอขึ้นมาว่าสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงหรือไม่ เมื่อนำไปปฏิบัติจะส่งผลกระทบอย่างไร จึงทำให้ได้การระดมความคิดมีคุณภาพมากกว่าการคิดและตัดสินใจวิธีการแก้ไขปัญหาจากข้อมูลและมุมมองของคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดแต่เพียงด้านเดียว การคิดและตัดสินใจในลักษณะดังกล่าวอาจจะไม่มีความรอบคอบที่เพียงพอ

3. การแก้ไขความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ที่ไม่ตรงกัน (Resolving Conflicts among Competing Interests) หมายถึง การแลกเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติระหว่างคู่กรณีซึ่งมีจุดยืนในเรื่องการรักษาผลประโยชน์ของแต่ละฝ่าย อาจจะทำให้ค้นพบวิธีการอื่นที่สามารถประสานผลประโยชน์ของแต่ละฝ่ายที่คิดว่าไม่ตรงกัน จากการยึดติดกับจุดยืนของตน ให้สามารถเดินไปในทิศทางเดียวกันได้ หรืออย่างน้อยก็ไม่ถึงขนาดที่ขัดแย้งกัน

4. การสร้างความเชื่อถือในองค์กร (Building Trust in Institutions) หมายถึง การที่องค์กรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วม จะสะท้อนถึงความน่าเชื่อถือขององค์กร ที่แสดงให้เห็นถึงความจริงใจในการแก้ไขปัญหา ไม่ได้กระทำโดยอาศัยแต่เพียงความคิดของตนเอง

5. การให้ความรู้และข้อมูลแก่สาธารณชน (Educating and Informing the Public) หมายถึง การที่ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา จะทำให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทราบข้อมูลต่าง ๆ โดยตรง ทำให้เข้าสภาพที่แท้จริงของปัญหา ปราศจากการบิดเบือนหรือปกปิดข้อมูล รวมถึงทำความเข้าใจกับข้อมูลที่ซับซ้อนทางเทคนิคได้อย่างเต็มที่ เพราะหากคู่กรณีทั้งสองฝ่ายได้มีโอกาสทำความเข้าใจข้อมูลอย่างถ่องแท้แล้ว ปัญหาหลายอย่างอาจจะสามารถแก้ไขหรือบรรเทาได้ด้วยการทำความเข้าใจข้อมูลอย่างแท้จริง หากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่เข้าใจในข้อมูลอย่างแท้จริง ย่อมจะคิดหรือคาดเดาโดยอาศัยความรู้สึกหรือภูมิหลังของตน และเมื่อการคิดหรือคาดเดานี้ เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าเป็นเวลานาน จะยิ่งทำให้ความเชื่อมั่นในความคิดที่เกิดจากการคาดเดานี้ ผังรากลึกมากยิ่งขึ้น จนยากแก่การทำความเข้าใจในระยะยาว

6. กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มมีตัวแทนเข้าร่วมในกระบวนการ หรืออย่างน้อยต้องเห็นชอบในกระบวนการ (All Necessary Interests are Represented or at Least Approve of the Process) หมายถึง ผู้ที่มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มจะต้องมีตัวแทนที่สามารถให้ข้อมูล คิด และตัดสินใจ

เกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ เพราะหากกระบวนการมีส่วนร่วมนั้น มีเพียงคู่กรณีบางฝ่ายเข้าร่วม ในขณะที่คู่กรณีอีกส่วนหนึ่งไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการ จะยิ่งทำให้สภาพปัญหาบานปลายได้ง่าย และทำให้การแก้ไขปัญหามีแนวโน้มที่ยากยิ่งขึ้นไปอีก เนื่องจากฝ่ายที่ถูกปล่อยให้ไปจากกระบวนการ จะยังรู้สึกว่าคุณภาพหรือฝ่ายตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรม และความทุกข์หรือความเดือดร้อนของตนเองไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ ความรู้สึกลักษณะนี้ หากปล่อยให้เกิดขึ้นเป็นเวลานาน ย่อมจะทำให้ความผูกพันกับปัญหามีมากขึ้น และการจะทำให้คู่กรณีฝ่ายนี้ละทิ้งความรู้สึกที่เกิดขึ้นย่อมทำได้ยาก

7. ผู้ที่เข้าร่วมต้องถือว่าเป็นตัวแทนของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียทุกคน ไม่ใช่ถือเอาผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นใหญ่ (Participants Represent Stakeholder Interest, not themselves) หมายถึง ตัวแทนของบรรดาผู้มีส่วนได้เสียต้องคิดและทำโดยยึดเอาผลประโยชน์ของสมาชิกผู้ที่มีส่วนได้เสียส่วนใหญ่เป็นที่ตั้ง จะนำเอาผลประโยชน์ส่วนตัวมาเป็นเครื่องมือขึ้นมาตราการแก้ไขปัญหาก็ไม่ได้ เพราะมีฉันทมติแล้ว มาตรการดังกล่าวอาจจะสามารถแก้ไขปัญหให้กับผู้ที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนและผู้ที่มีส่วนได้เสียคนอื่นที่มีสภาพปัญหาใกล้เคียงกับผู้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนนั้น แต่ไม่สามารถแก้ไขปัญหให้กับผู้ที่มีส่วนได้เสียส่วนใหญ่ ทำให้ท้ายที่สุดผู้ที่มีส่วนได้เสียเหล่านี้ไม่ยอมรับผลที่ได้มีการตกลงกันได้

8. ผู้เข้าร่วมต้องรับผิดชอบต่อกระบวนการและผลร่วมกัน (Share Responsibility of Process and Outcome) หมายถึง ผู้เข้าร่วมกระบวนการมีส่วนร่วมนี้ ต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามขั้นตอนที่ได้วางไว้ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยแต่ละคนแต่ละฝ่ายต้องรับผิดชอบในส่วนภารกิจที่อยู่ในความดูแลของตน และในขณะเดียวกัน เมื่อมีการตกลงหามาตรการในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้แล้ว บรรดาผู้ที่เข้าร่วมในกระบวนการแก้ไขปัญหาก็ไม่ว่าจะโดยผ่านตัวแทนหรือเข้าร่วมโดยตรง จะต้องมีส่วนรับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินการตามมาตรการที่ได้มีการตกลงกันไว้ เพื่อจะทำให้มาตรการดังกล่าวสัมฤทธิ์ผลและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง

2.5.2 ระดับของการมีส่วนร่วม

สรวิศ ลิ้มปริงชี (2559) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นอาจจะเกิดขึ้นได้หลายระดับ โดยระดับของการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมนั้น อาจจะขึ้นอยู่กับลักษณะของกรณีที่ต้องการจะให้เกิดการมีส่วนร่วมด้วยว่าเป็นกรณีลักษณะใด และต้องการสิ่งใดจากประชาชนที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมบ้าง โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับได้แก่

1. ระดับการให้ข้อมูลและความคิดเห็น

ในการมีส่วนร่วมระดับเบื้องต้นนี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นระดับการมีส่วนร่วมที่พบเห็นได้มากที่สุด เนื่องจากโดยสภาพของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ อาจจะมีจำนวนมาก บทบาทที่สำคัญที่ประชาชนจะสามารถทำเพื่อให้เกิดผลประโยชน์แก่สังคมและชุมชนได้มาก คือ การร่วมกันให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ที่หน่วยงานของรัฐผู้รับผิดชอบจะกระทำ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อประชาชนในสังคมหรือชุมชนนั้น เพื่อที่จะทำให้หน่วยงานของรัฐผู้รับผิดชอบมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องครอบคลุมทุกด้าน และทำให้ข้อมูลที่หน่วยงานของรัฐนั้น ใช้ประกอบการตัดสินใจมีเพียงพอ ซึ่งจะทำให้คุณภาพการตัดสินใจมีเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย หากหน่วยงานของรัฐนั้น อาศัยแต่เพียงข้อมูลที่ตนรวบรวมและมีอยู่ โดยที่ข้อมูลนั้น ไม่ครอบคลุมทุกด้านดังที่ควรจะเป็นอาจจะมีผลทำให้

การตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ ของหน่วยงานนั้น ส่งผลเสียต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในสังคม หรือชุมชนนั้น โดยผลที่มุ่งประสงค์อาจจะไม่เกิดขึ้นตามที่ต้องการเสียด้วยซ้ำ

นอกจากการให้ข้อมูลแล้ว บทบาทที่สำคัญที่มักติดตามมาเสมอ คือ การให้ ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการที่หน่วยงานของรัฐนั้นได้คิดไว้ว่า เมื่อนำมาคิดวิเคราะห์ เปรียบเทียบกับข้อมูลแขนงต่าง ๆ ที่รวบรวมได้และมีอยู่จะทำให้การดำเนินการที่คิดไว้ส่งผลดีและ ผลเสียอย่างไรบ้าง ผลเสียที่อาจจะก่อให้เกิดขึ้น จะคุ้มค่างับผลดีที่การดำเนินการนั้น จะก่อให้เกิดขึ้น หรือไม่ และแม้กระทั่งความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของการดำเนินการที่คิดไว้จะบรรลุผลได้จริง หรือไม่ หรือควรจะมีการปรับปรุงแก้ไขอย่างไรเพื่อทำให้อุปสรรคที่มีอยู่ลดน้อยลง และทำให้ โอกาสที่จะบรรลุผลตามที่ต้องการมีมากขึ้น

2. ระดับการตัดสินใจ

ในการมีส่วนร่วมระดับนี้ บทบาทของประชาชนในสังคมหรือชุมชนจะมีมากขึ้น โดย ไม่เพียงแต่การให้ข้อมูลและความเห็นเท่านั้น แต่ประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่า การ ดำเนินการต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐนั้น ควรที่จะดำเนินการได้หรือไม่ หรือหากได้ดำเนินการไป แล้ว ควรที่จะคงอยู่ต่อไปหรือไม่ เนื่องจากบทบาทในระดับนี้ จะมีผลกระทบค่อนข้างมากต่อการ ดำเนินการของหน่วยงานของรัฐ ประชาชนจะถือได้ว่าเป็นผู้ชี้ชะตาด้วยตนเองโดยตรงเกี่ยวกับการ ดำเนินการต่าง ๆ อำนาจสิทธิขาดไม่ได้อยู่กับหน่วยงานของรัฐอีกต่อไป และการดำเนินการในระดับนี้ จะมีประชาชนที่เข้าไปเกี่ยวข้องค่อนข้างมาก ค่าใช้จ่ายและภาระในการดำเนินการก็จะมีมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับกรณีมีส่วนร่วมในระดับอื่น ๆ ดังนั้นมักจะเกิดขึ้นเฉพาะในกรณีที่มี ความสำคัญเป็นพิเศษอย่างยิ่งเท่านั้น โดยมากการมีส่วนร่วมในระดับนี้ อาจเกิดขึ้นในรูปของการลง ประชามติในประเด็นปัญหาต่าง ๆ

3. ระดับการดำเนินการบังคับ

ในระดับนี้ มาตรการ แนวทาง หรือนโยบายในเรื่องต่าง ๆ ได้มีการกำหนดไว้แล้ว แต่ การบังคับการให้เป็นไปตามมาตรการแนวทาง หรือนโยบายที่กำหนดไว้ อาจจะไม่มีประสิทธิภาพ เท่าที่ควร โดยอาจจะเป็นการไม่มีประสิทธิภาพในลักษณะที่เกิดความล่าช้าในการบังคับการ หรือการ ดำเนินการที่ทำอยู่ไม่ส่งผลให้สัมฤทธิ์ผลตามเจตนารมณ์ ที่มาตรการแนวทางหรือนโยบายเหล่านั้น ได้ วางไว้ ในบางกรณีกฎหมายจึงอาจจะเปิดช่องทางให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบเข้าไปเป็นผู้มีบทบาท ในการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายเสียเอง แน่แน่นอนว่าการบังคับการในขั้นนี้คงจะไม่ได้หมายถึง กรณีที่ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ จะใช้กำลังบังคับการให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดด้วยตนเอง หากแต่ประชาชนจะต้องใช้สิทธิที่ตนมีอยู่ผ่านกระบวนการทางศาล ที่จะต้องทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบ และกลั่นกรองการดำเนินการของประชาชนผู้ร้องขอว่า กรณีที่เกิดขึ้นครบตามองค์ประกอบที่ กฎหมายกำหนด ที่จะทำให้ประชาชนเหล่านั้น เกิดอำนาจที่จะบังคับการให้เป็นไปตามที่กฎหมาย กำหนดหรือไม่ และศาลยังจะทำหน้าที่ในการพิจารณาเกี่ยวกับมาตรการในการบังคับการให้เป็นไป ตามกฎหมายด้วยว่าควรจะใช้มาตรการเช่นไรจึงจะอยู่ในระดับและขอบเขตอันเหมาะสม

2.6 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคติสิ่งแวดล้อม

ข้อพิพาททางสิ่งแวดล้อมหรือคติสิ่งแวดล้อม หมายถึง คติที่เกี่ยวข้องกับการเกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แล้วส่งผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก ก่อให้เกิดความเดือนร้อนเสียหายต่อสุขภาพ ชีวิตร่างกายของผู้คนที่ได้รับผลกระทบ มีลักษณะพื้นที่ของความเสียหายเกิดขึ้นเป็นวงกว้าง ซึ่งสิ่งแวดล้อมมีความหมายรวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ลักษณะของคติสิ่งแวดล้อมจึงไม่มีลักษณะเป็นเอกเทศอย่างชัดเจน แต่มีลักษณะที่สัมพันธ์กับสาขาคติเดิมในระบบกฎหมาย และเป็นคติที่มีผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง คติสิ่งแวดล้อมจะได้รับการพิจารณาโดยศาลได้นั้นขึ้นกับลักษณะของคติ ความสัมพันธ์ระหว่างคู่กรณี ผลกระทบจากความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (ณัฐชานาฏ จูติภัก, 2559)

2.6.1 ระเบียบกฎหมายเกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้ระบุความหมายของ “สิ่งแวดล้อม” หมายความว่า สิ่งต่าง ๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ซึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์ได้ทำขึ้น โดยสามารถได้ออกเป็น 2 ประเภทได้แก่

1. สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ทั้งสิ่งมีชีวิต เช่น พืช สัตว์ และมนุษย์ เป็นต้น สิ่งไม่มีชีวิตที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ อากาศ ไฟ เป็นต้น
2. สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น หมายถึง สิ่งที่มนุษย์ สิ่งที่มนุษย์ประดิษฐ์ก่อสร้างขึ้นมา ทั้งในทางกายภาพ เช่น อาคาร บ้านเรือน สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และในทางสังคม เช่น กฎระเบียบ กฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา เป็นต้น

พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 มาตรา 16 ได้ระบุถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนชุมชนชายฝั่งและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการ การปลูก การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ให้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งพิจารณาให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนในเรื่องดังต่อไปนี้ ไว้ดังนี้

1. สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแสดงความคิดเห็น เพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติและจังหวัด
2. ให้คำปรึกษาแก่ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการ การปลูกการบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมทั้งช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินงาน โครงการ หรือกิจกรรมของชุมชนในเรื่องดังกล่าว
3. เผยแพร่ความรู้หรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การปลูก การบำรุงรักษาการอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
4. เรื่องอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงการสนับสนุนและช่วยเหลือชุมชนชายฝั่งและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนด

นอกจากนี้พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 ได้ระบุถึงการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในหลายมาตรา ได้แก่

มาตรา 17 ในกรณีที่ปรากฏว่าบุคคลใดก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจสั่งให้บุคคลนั้นระงับการกระทำหรือกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งนั้นเป็นการชั่วคราวตามความเหมาะสม

เมื่อได้มีคำสั่งตามวรรคหนึ่งแล้ว หากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายเห็นว่า การกระทำหรือกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งนั้น อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐหน่วยงานใด ให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายแจ้งประสานงานหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องนั้น โดยมีชักช้าเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามอำนาจหน้าที่ต่อไป เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนและหากปล่อยให้เนิ่นช้าไปจะทำให้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีความเสียหายเพิ่มขึ้น หรือไม่มีหน่วยงานของรัฐหน่วยงานใดที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าว ให้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีอำนาจดำเนินการใด ๆ เพื่อแก้ไขหรือบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในบริเวณดังกล่าว ในการนี้ อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายอาจกำหนดวิธีการและระยะเวลาดำเนินการเท่าที่จำเป็นเพื่อให้บุคคลตามวรรคหนึ่งดำเนินการเพื่อแก้ไขหรือบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในบริเวณนั้นด้วยก็ได้

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องหรือกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้ดำเนินการเพื่อแก้ไขหรือบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้น หรือเมื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้ระงับสิ้นไปแล้ว ให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายพิจารณายกเลิกคำสั่งที่ออกตามวรรคหนึ่ง

มาตรา 18 เพื่อประโยชน์ในการสงวน การอนุรักษ์ และการฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลนให้คงสภาพธรรมชาติและมีสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศที่มีความสมบูรณ์ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้พื้นที่ป่าชายเลนบริเวณหนึ่งบริเวณใดเป็นพื้นที่ป่าชายเลนอนุรักษ์

พื้นที่ที่กำหนดให้เป็นพื้นที่ป่าชายเลนอนุรักษ์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นพื้นที่ที่มีได้อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ หรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า หรือมีได้อยู่ในกรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินของบุคคลใดซึ่งมิใช่หน่วยงานของรัฐ

การออกกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดมาตรการคุ้มครองตามมาตรา 23 และให้มีแผนที่แสดงแนวเขตพื้นที่ป่าชายเลนอนุรักษ์แนบท้ายกฎกระทรวงด้วย

มาตรา 19 ในกรณีที่พื้นที่ป่าชายเลนหรือป่าชายเลนอนุรักษ์อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติหรือป่าให้บรรดาอำนาจหน้าที่ของอธิบดีกรมป่าไม้ตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติหรือกฎหมายว่าด้วยป่าไม้เป็นอำนาจหน้าที่ของอธิบดี

มาตรา 20 เพื่อประโยชน์ในการสงวน การอนุรักษ์ และการฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่มีในพื้นที่ป่าชายเลนตามมาตรา 18 ให้คงสภาพธรรมชาติและมีสภาพแวดล้อมและระบบ

นิเวศที่มีความสมบูรณ์ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดให้พื้นที่ที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

1. พื้นที่ที่มีทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอยู่ในสภาพสมบูรณ์อันสมควรสงวนไว้ให้คงอยู่ในสภาพทางธรรมชาติเดิม

2. พื้นที่ที่เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์และพืชตามสภาพทางธรรมชาติที่สมบูรณ์

3. พื้นที่ที่มีความสำคัญด้านระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งอันควรแก่การอนุรักษ์

พื้นที่ที่กำหนดให้เป็นพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามวรรคหนึ่งต้องเป็นพื้นที่ที่มีได้อยู่ในเขตอนุรักษ์ หรือเขตที่ได้รับอนุญาตให้ทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ตามกฎหมายว่าด้วยการประมง

การออกกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดมาตรการคุ้มครองตามมาตรา 23 และให้มีแผนที่แสดงแนวเขตพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแนบท้ายกฎกระทรวงด้วย มาตรา 21 เพื่อป้องกันปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง และป้องกันความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดเขตพื้นที่ที่จะใช้มาตรการในการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งการออกกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง ต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตแนบท้ายกฎกระทรวงและต้องกำหนดมาตรการดังต่อไปนี้

1. ห้ามดำเนินกิจกรรมหรือกระทำการใด ๆ ที่อาจส่งผลหรือก่อให้เกิดปัญหาในการกัดเซาะชายฝั่งเพิ่มขึ้น

2. กำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการกับสิ่งก่อสร้างหรือกิจกรรมที่ได้ดำเนินการภายในเขตพื้นที่ที่กำหนดก่อนที่จะมีการออกกฎกระทรวง โดยจะกำหนดให้สามารถดำเนินการต่อไปได้ หรือให้ระงับการดำเนินกิจกรรม หรือรื้อถอนสิ่งก่อสร้างที่ส่งผลกระทบต่อป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งโดยได้รับค่าชดเชยตามความเหมาะสม

3. กำหนดหลักเกณฑ์ในการใช้ประโยชน์ในที่ดินที่อยู่ภายในแนวเขตพื้นที่ที่ประกาศกำหนด

4. กำหนดมาตรการอื่นใดตามที่เห็นสมควรเพื่อป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง

มาตรา 22 ในกรณีที่ปรากฏว่าทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอาจถูกทำลายหรือได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรงเข้าขั้นวิกฤติ หรือเป็นกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสงวน คุ้มครอง หรืออนุรักษ์ไว้เพื่อประโยชน์หรือสร้างความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งให้รัฐมนตรีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีโดยไม่ชักช้าเพื่อขออนุมัติใช้มาตรการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามมาตรา 23 และกำหนดหน่วยงานของรัฐที่จะเป็นผู้ดำเนินการตามมาตรการดังกล่าวตามความจำเป็นและเหมาะสมเพื่อควบคุมและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้นนั้น

เมื่อได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดประเภทของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครอง และกำหนดระยะเวลาที่จะใช้มาตรการคุ้มครองดังกล่าว ในกรณีที่มีความจำเป็นอาจกำหนดให้มีแผนที่แสดงแนวเขตพื้นที่ที่จะใช้มาตรการคุ้มครองด้วยก็ได้

การขยายระยะเวลาตามประกาศในวรรคสอง ให้กระทำได้เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีโดยทำเป็นประกาศในราชกิจจานุเบกษา
 มาตรา 23 การกำหนดมาตรการคุ้มครองตามมาตรา 18 มาตรา 20 และมาตรา 22 ให้กำหนดในเรื่องหนึ่งเรื่องใดดังต่อไปนี้

1. ห้ามดำเนินกิจกรรมหรือกระทำการใด ๆ ที่อาจเป็นอันตรายหรือก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
2. กำหนดมาตรการในการสงวน การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามความเหมาะสมแก่สภาพพื้นที่นั้น
3. กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อรักษาสภาพธรรมชาติหรือมิให้กระทบกระเทือนต่อระบบนิเวศตามธรรมชาติ
4. กำหนดมาตรการในการคุ้มครองชายหาดเพื่อประโยชน์สาธารณะ
5. กำหนดมาตรการคุ้มครองอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควรและเหมาะสมแก่สภาพพื้นที่นั้น

2.6.2 แนวคิดคติปกครองที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 197 ได้ระบุว่าศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคติปกครอง อันเนื่องมาจากการใช้อำนาจทางปกครองตามกฎหมายหรือเนื่องมาจากการดำเนินกิจการทางปกครอง ซึ่งได้แก่ คติพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเอกชน หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยกัน

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า “สิ่งแวดล้อม” ที่ระบุในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 รวมกับอำนาจของศาลปกครอง อาจสามารถกล่าวได้ว่า คติปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมนั้น คือ คติพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเอกชน หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยกัน อันเนื่องมาจากการใช้อำนาจทางปกครองตามกฎหมายตามบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการด้านวิชาการเกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อม (สำนักงานศาลปกครอง, 2556) ระบุว่าหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคติปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมว่าคำฟ้องในคดีใด เป็นคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหรือไม่ ให้คำนึงถึงปัจจัยต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของผู้ฟ้องคดีว่าเป็นการฟ้องคดีเพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในการ
 - 1.1. คุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
 - 1.2. คุ้มครองหรือเยียวยาแก้ไขสุขภาพของมนุษย์
 - 1.3. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือ
 - 1.4. การกำหนดกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานของสภาพแวดล้อมของมนุษย์ สภาพภูมิอากาศ ภูมิทัศน์หรือศิลปวัฒนธรรม หรือไม่

2. บทกฎหมายที่เป็นมาตรฐานในการใช้อำนาจทางปกครอง หรือการดำเนินกิจการทางปกครองของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นกฎหมายที่อยู่ในกลุ่มกฎหมายดังต่อไปนี้หรือไม่

- 2.1. กลุ่มกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมหรือมลพิษโดยตรง
- 2.2. กลุ่มกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและรักษาสภาพทางธรรมชาติพืช สัตว์หรือสิ่งมีชีวิต
- 2.3. กลุ่มกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
- 2.4. กลุ่มกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองหรือเยียวยาแก้ไขสุขภาพของมนุษย์
- 2.5. กลุ่มกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบสภาพแวดล้อมมนุษย์ภาพ ภูมิอากาศ ภูมิทัศน์หรือศิลปวัฒนธรรม

3. ปัจจัยประกอบอื่น ๆ เช่น

- 3.1. ข้อพิพาทเกี่ยวข้องกับโครงการที่จำเป็นต้องมีการจัดทำ EIA หรือ HIA
- 3.2. ข้อพิพาทเกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีผลกระทบเป็นวงกว้างและเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม
- 3.3. ศาลอาจจำเป็นต้องออกคำสั่งเพื่อเยียวยาแก้ไขสุขภาพแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือยุติข้อพิพาทเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

2.7 สาเหตุการกัดเซาะชายฝั่ง

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2561) ระบุว่า กระบวนการชายฝั่งจะส่งผลต่อธรณีสัณฐานซึ่งเป็นพื้นที่ที่อยู่ระหว่างทะเลกับแผ่นดิน ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอและแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่และฤดูกาล เมื่อคลื่นเคลื่อนที่เป็นมุมเอียงเข้าหาฝั่งจะก่อให้เกิดกระแสน้ำไหลไปตามแนวชายฝั่งและจะพัดพาตะกอนทรายจากบริเวณปากแม่น้ำหรือตะกอนตามแนวชายหาดไปสะสมตัวตามแนวชายหาด ตามปกติแล้วชายฝั่งมักจะอยู่ใน “สภาวะสมดุลพลวัต” หมายถึงส่วนบริเวณใดที่ตะกอนถูกพัดพามาได้สม่าเสมอจะส่งผลให้ชายหาดนั้นมีแนวคงเดิม โดยส่วนบริเวณชายหาดที่มีตะกอนที่ถูกพัดพามาสะสมได้เร็วหรือมากกว่าที่ถูกพัดพาไป พื้นที่ชายหาดในบริเวณนั้นก็จะมีการงอกของแผ่นดินเพิ่มขึ้น แต่ชายหาดที่ตะกอนถูกพัดพาน้อยกว่าบริเวณนั้น จะมีลักษณะกัดเซาะ หากชายหาดถูกกัดเซาะต่อเนื่องเป็นเวลานานส่งผลให้ชายหาดแคบลงกว่าปกติ นอกจากนั้นสิ่งก่อสร้างบนพื้นที่ชายฝั่ง จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทิศทางของกระแสน้ำและการเคลื่อนที่ของตะกอนชายฝั่ง ซึ่งอาจเป็นตัวเร่งอัตราการกัดเซาะชายฝั่งให้รุนแรงขึ้น และยังรวมไปถึงสิ่งกีดขวางตามแม่น้ำลำคลอง เช่น เขื่อนหรือฝาย จะดักตะกอนที่จะไหลลงสู่ทะเล ทำให้ชายฝั่งขาดตะกอนใหม่มาเติม ดังนั้นสาเหตุการกัดเซาะชายฝั่งของประเทศไทย สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.7.1 การกัดเซาะชายฝั่งโดยธรรมชาติ

1. คลื่น เกิดจากการถ่ายเทพลังงานจากลมสู่ผิวน้ำทะเล จึงดึงมวลน้ำทะเลให้สูงขึ้นและเคลื่อนที่ไปตามทิศทางของลม เมื่อคลื่นเข้ากระทบฝั่งในทิศทางเกือบตรงน้ำทะเลจะพุ่งออกจากชายฝั่งในแนวตั้งฉาก ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัดพาตะกอนออกนอกชายฝั่ง แต่หากคลื่นเข้ากระทบฝั่งเป็นมุมเอียงจะทำให้เกิดการพัดพาตะกอนไปตามแนวชายฝั่ง เกิดเป็นสันทรายใต้น้ำนอกชายฝั่ง ทั้งนี้

หากตะกอนถูกพาออกไปจากชายฝั่งมากกว่าตะกอนที่เข้ามาเติม จะทำให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่งขึ้น (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, 2561) การเกิดคลื่นบริเวณอ่าวไทยด้านตะวันออกของภาคใต้ ตั้งแต่จังหวัดสุราษฎร์ธานีลงไปเกิดจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือมีกำลังแรงและมีระยะช่วงลมพัดนาน และคลื่นในทะเลอันดามันเกิดจากอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้เป็นหลัก (กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2561)

2. กระแสน้ำ เกิดจากความต่างศักย์ของอุณหภูมิและความเค็มของน้ำทะเล ซึ่งกระแสน้ำจะเป็นตัวพัดพาตะกอนเคลื่อนที่ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง เป็นผลให้เกิดการสะสมตะกอนหรือพัดพาตะกอนหายไป ต่างจากคลื่นที่ทำให้เกิดการเคลื่อนที่ของตะกอนเฉพาะที่ (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, 2561) กระแสน้ำบริเวณชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ส่วนใหญ่จะไหลเลียบแนวชายฝั่งจากใต้ขึ้นเหนือ ส่วนกระแสน้ำบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันจะไหลในแนวเหนือลงใต้ ซึ่งจะมีผลต่อการสะสมของตะกอนที่ชายฝั่ง (กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2561)

3. น้ำขึ้น-น้ำลง เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่มีความสัมพันธ์กับแรงดึงดูดของดวงจันทร์ โลกและดวงอาทิตย์ โดยเฉพาะในหาดเลนที่มีลักษณะเป็นที่น้ำขึ้นถึงซึ่งมีความลาดเอียงค่อนข้างน้อย เมื่อน้ำขึ้นระลอกคลื่นจะพาตะกอนเลนฟุ้งกระจายขึ้นมาแขวนลอยอยู่กับน้ำแทนที่จะจมอยู่ที่พื้นท้องน้ำ ทั้งนี้เนื่องจากขนาดของอนุภาคมีขนาดเล็กจึงเกิดการฟุ้งกระจายได้ง่าย ดังนั้นเมื่อน้ำลงตะกอนเลนที่ฟุ้งกระจายและแขวนลอยอยู่กับน้ำจึงถูกพัดออกไปในทะเล ทำให้เกิดการกัดเซาะที่ผิวท้องทะเลและในที่สุดจะส่งผลให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่งขึ้น (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, 2561)

4. ลมมรสุมและพายุ เมื่อเกิดลมมรสุมหรือพายุเข้าปะทะชายฝั่งโดยตรง เม็ดทรายที่ถูกพัดพาขึ้นไปสะสมตัวบนฝั่งหรือหน้าหาดจะถูกพัดไปสะสมเป็นสันดอนใต้น้ำ และในฤดูสงบคลื่นจะทำหน้าที่พัดทรายเข้าสู่ฝั่งซ่อมแซมหาดให้กลับคืนมาตามปกติ (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, 2561) โดยทั่วไปชายฝั่งทะเลอ่าวไทยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้เกิดคลื่นลมแรงและฝนตกในอ่าวไทยบริเวณภาคใต้ เป็นลมมรสุมที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชายฝั่งทะเลบริเวณภาคใต้เป็นหลัก (กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2561)

5. ลักษณะทางกายภาพของชายฝั่งทะเล กรมโยธาธิการและผังเมือง (กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2561) อธิบายว่า ลักษณะทางกายภาพของชายฝั่งทะเลจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงแนวชายฝั่งทะเลมากน้อยแตกต่างกัน เช่น บริเวณชายฝั่งทะเลอ่าวไทยตอนล่างซึ่งเป็นทะเลเปิดจะได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง เมื่อเกิดพายุที่ก่อตัวในทะเลจีนใต้พัดเข้าสู่อ่าวไทย โดยคลื่นขนาดใหญ่เคลื่อนตัวเข้ากระทบชายฝั่งทะเลโดยตรง เป็นผลให้ชายฝั่งทะเลของจังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และสงขลา เกิดการกัดเซาะชายฝั่งอย่างรุนแรง นอกจากนี้พบว่า ความลาดชันของชายฝั่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงแนวชายฝั่งแตกต่างกัน โดยบริเวณชายฝั่งทะเลที่มีความลาดชันน้อยจะประสบกับปัญหาการกัดเซาะหรือเปลี่ยนแปลงชายฝั่งทะเลมากกว่าชายฝั่งทะเลที่มีความลาดชันสูง

2.7.2 การกัดเซาะชายฝั่งจากกิจกรรมของมนุษย์

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2561) ได้ระบุถึงกระบวนการจากกิจกรรมของมนุษย์ที่ไปชะลอหรือกีดขวางกระบวนการสร้างสมดุลของชายฝั่งจนเกิดผลกระทบต่อเคลื่อนที่ของตะกอนธรรมชาติ จนอาจเกิดการกัดเซาะชายฝั่งดังนี้

1. การสร้างเขื่อนหรือฝายกั้นแม่น้ำ ลำคลอง ตามปกติชายฝั่งจะได้รับตะกอนจากแผ่นดินที่พัดพาจากแม่น้ำหรือลำคลองเข้ามาเติมระบบ แต่เมื่อมีการสร้างเขื่อนหรือฝายกั้นทางน้ำ จึงเกิดการกีดขวางไม่ให้มีตะกอนใหม่เข้ามาเติม ชายฝั่งหรือชายหาดจึงหดแคบลง ทั้งนี้รวมถึงการดูตทรายหรือการขุดลอกตะกอนท้องน้ำ ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ตะกอนที่ไหลส่งสู่ทะเลลดน้อยลง

2. การสร้างสิ่งก่อสร้างรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่

2.1. สิ่งก่อสร้างในทะเล เช่น การถมทะเลออกไปหรือดูตทรายในทะเลเพื่อก่อสร้างเป็นท่าเรือน้ำลึก ทำให้พื้นที่ที่มีการถมทะเลมีสภาพเป็นเขื่อนขนาดใหญ่และส่งผลกระทบต่อทิศทางไหลของกระแสน้ำทำให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่งบริเวณข้างเคียง

2.2. สิ่งก่อสร้างที่ยื่นออกจากชายฝั่ง เช่น ท่าเทียบเรือประมง สะพาน ท่อระบายน้ำ เขื่อนกันทรายและคลื่น จะกีดขวางการเคลื่อนที่ของตะกอนตามแนวชายฝั่งตามธรรมชาติ ทำให้ชายฝั่งด้านหนึ่งเกิดการทับถมของตะกอนทรายและชายฝั่งอีกด้านขาดตะกอนทรายเข้ามาเติม จึงทำให้แนวชายฝั่งแคบลงและเกิดการกัดเซาะชายฝั่ง

2.3. สิ่งก่อสร้างบนหาดหรือบนฝั่ง เช่น ถนน อาคาร หรือเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลอาจกีดขวางไม่ให้เม็ดทรายจากเนินทรายหรือตะกอนทรายจากบนฝั่งมาเติมบริเวณชายฝั่ง ทำให้บริเวณชายฝั่งเกิดการเสียมล นอกจากนั้นการมีสิ่งก่อสร้างบนหาดซึ่งรับแรงปะทะของคลื่นโดยตรง จะทำให้เกิดแรงสะท้อนกลับของคลื่นที่รุนแรงมากขึ้น ทำให้ชายฝั่งพังทลายหรือพัดพาเอาตะกอนทรายด้านหน้าและด้านใต้ของสิ่งก่อสร้างออกไป ทั้งนี้ยังรวมถึงความรู้ความเข้าใจของคนในชุมชนเกี่ยวกับสภาพการเปลี่ยนแปลงชายฝั่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเกิดปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลในบางพื้นที่ ชุมชนได้หาทางแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าโดยการก่อสร้างโครงสร้างป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทะเล ที่มีการออกแบบโดยไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ส่งผลให้เกิดการกัดเซาะเพิ่มมากขึ้น ในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลที่ไม่ถูกต้องมีส่วนทำให้เกิดการขยายตัวของพื้นที่การกัดเซาะเพิ่มเป็นลูกโซ่ (กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2561)

3. การบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าชายเลน เปลี่ยนสภาพเป็นสิ่งก่อสร้าง พื้นที่เกษตรกรรมหรือเพาะเลี้ยงสัตว์ ทำให้ขาดแนวป้องกันคลื่นลมที่เข้ามาปะทะจึงทำให้เกิดการกัดเซาะได้ง่าย อีกทั้งป่าชายเลนยังช่วยดักตะกอนโคลนเกิดดินงอกเสริมความแข็งแรงของแนวชายฝั่ง

4. การทรุดตัวของแผ่นดินหรือระดับน้ำทะเลสูงขึ้น การทรุดตัวของแผ่นดินบริเวณแนวชายฝั่งจากการสูบน้ำบาดาล หากทรุดต่ำกว่าระดับน้ำทะเลผนวกกับระดับทะเลที่เพิ่มขึ้น ทำให้น้ำทะเลรุกคืบเข้ามาในพื้นที่ชายฝั่งได้มากขึ้น และเกิดการกัดเซาะชายฝั่งขึ้นได้

ในการนี้การกัดเซาะชายฝั่งของพื้นที่ตำบลม่วงงามมีสาเหตุมาจากทั้งธรรมชาติและกิจกรรมของมนุษย์ กล่าวคือ ในช่วงลมมรสุมหรือพายุเข้าปะทะชายฝั่ง เม็ดทรายจะถูกกัดเซาะออกไปจากตัวหาด อีกทั้งการก่อสร้างสะพานปลาบริเวณชายหมู่ที่ 3 ตำบลม่วงงาม ทำให้เกิดการกีดขวางเม็ดทรายที่จะถูกกระแสน้ำพัดพาเข้าไปเติมชายฝั่งบริเวณทางตอนเหนือ ทำให้ชายหาดบริเวณตอนเหนือเกิดลักษณะของการกัดเซาะขึ้น

2.8 ผลกระทบของการกัดเซาะชายฝั่ง

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2561) ได้จำแนกผลกระทบของการกัดเซาะชายฝั่งไว้ 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ การกัดเซาะชายฝั่งส่งผลต่อการสูญเสียพื้นที่อยู่อาศัยและระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ บริเวณชายฝั่ง รวมทั้งยังทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทำให้ประชาชนในพื้นที่ขาดรายได้ ซึ่งภาครัฐและเอกชนต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสร้างเขื่อนป้องกันคลื่นริมชายหาด รอดักทราย เขื่อนป้องกันคลื่นนอกชายฝั่ง การเสริมทราย และการปักไม้ไผ่ชะลอคลื่น ฯลฯ

2. ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต ประชาชนต้องอพยพย้ายถิ่นไปยังพื้นที่ใหม่ เนื่องจากพื้นที่อยู่อาศัย ที่ทำกิน แหล่งท่องเที่ยว แหล่งวัฒนธรรมและศาสนสถานต่าง ๆ ที่อยู่บริเวณนั้นถูกกัดเซาะ ทำให้สูญเสียซึ่งวิถีชีวิตของชุมชน วัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิม ประชาชนต้องปรับเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตไปจากเดิม ทำให้เกิดปัญหาทั้งในด้านกรรมสิทธิ์ที่ดิน ด้านการประกอบอาชีพที่ตนเองไม่ถนัด ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติ และเพื่อนบ้านห่างเหินไป จนเกิดความวิตกกังวลและขาดความมั่นใจในการดำเนินชีวิต

3. ด้านระบบนิเวศ การเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศที่เกิดจากการกัดเซาะชายฝั่ง ทำให้ตะกอนที่ถูกพัดพามาจากพื้นที่ที่ถูกกัดเซาะไปตกสะสมตัวอยู่บริเวณที่เป็นแหล่งอาศัยหากินและเพาะพันธุ์ของสัตว์น้ำวัยอ่อนทำให้เกิดการสูญเสียความอุดมสมบูรณ์ของทะเลและห่วงโซ่อาหารบริเวณชายฝั่ง รวมถึงระบบนิเวศ ชายหาด ป่าชายเลน แหล่งหญ้าทะเล และแนวปะการัง ยังอาจได้รับผลกระทบจากปัญหาการกัดเซาะและเกิดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพอีกด้วย

4. ด้านความมั่นคง การสูญเสียแผ่นดินจากการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชายฝั่งจากการกัดเซาะอาจส่งผลกระทบต่อยุทธศาสตร์ทางการทหารและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวยังเปราะบางต่อภัยคุกคามจากธรรมชาติ เช่น อุทกภัย วาตภัย และภาวะโลกร้อน เป็นต้น

2.9 การป้องกันแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลในประเทศไทย

2.9.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลไม่สามารถทำได้เพียงหน่วยงานเดียว ต้องอาศัยการบูรณาการร่วมกันของหลายหน่วยงาน ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความสูญเสียทั้งด้านเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2561) ได้ระบุถึงบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

กรมเจ้าท่า มีภารกิจเกี่ยวกับกำกับดูแล การส่งเสริมการพัฒนาระบบการขนส่งทางน้ำ และการพาณิชย์นาวีให้มีการเชื่อมต่อกับระบบการขนส่งอื่น ๆ ทั้งการขนส่งผู้โดยสาร และสินค้า ท่าเรือ อยู่เรือ กองเรือไทย จึงมีบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งด้วยการจัดทำโครงการศึกษา สำรวจ ออกแบบ และดำเนินการก่อสร้างโครงสร้างทางวิศวกรรม ได้แก่ การสร้างเขื่อนกันคลื่นนอกชายฝั่ง รอดักทราย เขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล เขื่อนป้องกันคลื่นริมชายหาด และการฟื้นฟูชายหาดโดยการเติมทราย

กรมโยธาธิการและผังเมือง มีภารกิจพัฒนาให้เมืองมีความปลอดภัยจากธรรมชาติ มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีระบบสาธารณสุขปึกอก สาธารณูปการที่มีมาตรฐาน โดยมีระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน เชื้อนป้องกันตลิ่ง ระบบโครงสร้างพื้นฐาน และการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ด้วยการจัดทำโครงการศึกษา สำรวจ ออกแบบ และรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่โครงการเป็นหลักในการคัดเลือกรูปแบบของการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งให้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ตามอำนาจหน้าที่ของพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ.2558 ซึ่งกำหนดให้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เสนอรายงานสถานการณ์การกัดเซาะชายฝั่ง กำหนดนโยบายและแผนในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งรวมถึงการกัดเซาะชายฝั่ง และกำหนดเขตพื้นที่ที่จะใช้มาตรการในการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับดำเนินการเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการหรือกิจกรรมของภาครัฐหรือเอกชน ซึ่งมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดผลเสียต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม จึงมีบทบาทในการผลักดันแผนปฏิบัติการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ตามที่กำหนดไว้ในแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด กำหนดพื้นที่ชายฝั่งทะเลที่มีความเสี่ยงต่อการกัดเซาะชายฝั่ง เป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมดำเนินการศึกษาและจัดทำแผนแม่บทการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเล

กรมทรัพยากรธรณี มีภารกิจเกี่ยวกับการสงวน อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการด้านธรณีวิทยา ทรัพยากรธรณี ซากดึกดำบรรพ์ ธรณีวิทยาสิ่งแวดล้อม และธรณีพิบัติภัย จึงมีบทบาทในการศึกษา พัฒนา สนับสนุนข้อมูลทางกายภาพ ธรณีสารสนเทศ การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชายฝั่งทะเล รวมถึงผลกระทบในภาพรวมของการเคลื่อนที่ของตะกอนตามแนวชายฝั่งของประเทศ

จังหวัดสงขลา มีบทบาทหน้าที่ จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นฐานการผลิตและการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยการจัดทำแผนบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดและร่วมจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด กลุ่มจังหวัด และท้องถิ่น รวมทั้งแผนงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

เทศบาล มีหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. 2553 ในการดูแลรักษาและคุ้มครอง ป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์อื่นอันอยู่ในเขตเทศบาล ไม่ว่าเป็นโดยสภาพธรรมชาติโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยทางนิติกรรม หรือโดยผลของกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 (24) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดินทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมาตรา 17 (5) การคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขถึงฉบับที่ 13 พ.ศ. 2552 มาตรา 54 (10) ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ (11) ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม และรักษาความสะอาดเรียบร้อยของท้องถิ่นภาคเอกชนและประชาชนผู้ที่ได้รับผลกระทบ รูปแบบในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งจะเป็นเชื่อน

ป้องกันคลื่นริมชายหาด และเชื่อมป้องกันตลิ่งริมทะเลเพื่อปกป้องและลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับบ้านเรือนและทรัพย์สินของตนเองบริเวณแนวชายฝั่งทะเล

จะเห็นได้ว่าการจัดการป้องกันแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลตำบลม่วงงามต้องเกิดจากการบูรณาการของหลายหน่วยงานตั้งแต่ระดับการกำหนดนโยบายจนถึงการดำเนินการโครงการและความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ ซึ่งในบางกรณีอาจเกิดความขัดแย้งระหว่างภาครัฐและประชาชนในพื้นที่จากโครงการที่ภาคดำเนินการ

2.9.2 หลักการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทะเลในประเทศไทย

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2557) ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งรายพื้นที่ให้ครอบคลุมชายฝั่งทะเลทั่วประเทศ โดยใช้ระบบกลุ่มหาด (Littoral Cells) ในการแบ่งกลุ่มหาดตามลักษณะทางกายภาพลักษณะสัมพันธ์ชายฝั่ง สามารถจำแนกพื้นที่ชายฝั่ง 23 จังหวัด (ไม่รวมพื้นที่เกาะต่าง ๆ ยกเว้นเกาะภูเก็ต) ให้เป็น 4 โซน ประกอบด้วย 64 กลุ่มหาดหลัก และจำแนกย่อยได้ 282 กลุ่มหาดย่อย ดังนี้

โซนที่ 1 พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Coast: E) ประกอบด้วย 9 กลุ่มหาด ใช้สัญลักษณ์ E1-E9 มีขอบเขตครอบคลุมพื้นที่ 4 จังหวัด ได้แก่ ตรัง จันทบุรี ระยอง และชลบุรี

โซนที่ 2 พื้นที่อ่าวไทยตอนบน (Upper Gulf of Thailand: U) ประกอบด้วย 1 กลุ่มหาดใช้สัญลักษณ์ U มีขอบเขตครอบคลุมพื้นที่ 7 จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ กรุงเทพมหานคร สมุทรสาคร สมุทรสงคราม และเพชรบุรี

โซนที่ 3 พื้นที่อ่าวไทยตอนล่าง (Southern of Thailand: S) ประกอบด้วย 13 กลุ่มหาด ใช้สัญลักษณ์ S1-S13 มีขอบเขตครอบคลุมพื้นที่ 8 จังหวัด ได้แก่ เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา ปัตตานี และนราธิวาส

โซนที่ 4 พื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามัน (Andaman Sea: A) ประกอบด้วย 41 กลุ่มหาด ใช้สัญลักษณ์ A1-A41 มีขอบเขตครอบคลุมพื้นที่ 6 จังหวัด ได้แก่ ระนอง พังงา ภูเก็ต สตูล และภูเก็ต

กรมโยธาธิการและผังเมือง (2561) ได้จำแนกแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งเป็น 4 แนวทางดังนี้

1. การปรับสมดุลชายฝั่งโดยธรรมชาติ (Coastal Equilibrium by Natural Processes) คือ การปล่อยให้ชายฝั่งที่ถูกกัดเซาะได้มีการปรับสมดุลและฟื้นคืนสภาพธรรมชาติด้วยตนเอง ไม่ให้มีกิจกรรมที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องหรือรบกวนเสถียรภาพของชายฝั่ง ตลอดจนการกำหนดพื้นที่ถอยร่น เพื่อป้องกันผลกระทบจากการกัดเซาะชายฝั่งที่จะมีต่อมนุษย์ เศรษฐกิจและสังคมหรือการออกมาตรการคุ้มครองพื้นที่ชายฝั่ง

2. การป้องกันปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง (Coastal Erosion Protection) คือ การดำเนินการเพื่อลดอัตราการกัดเซาะของชายฝั่ง ในรูปแบบของการเลียนแบบธรรมชาติ เช่น การฟื้นฟูชายหาด การปักเสาดักตะกอนเพื่อปลูกป่าชายเลน และการดำเนินการโดยใช้รูปแบบโครงสร้างทางวิศวกรรม เช่น เขื่อนกันคลื่นนอกชายฝั่ง รอดักทราย เขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลและเขื่อนป้องกันคลื่นริมชายหาด เป็นต้น

3. การแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง (Coastal Erosion Solution) คือ การแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งเซาะ โดยการเลียนแบบธรรมชาติหรือใช้โครงสร้างทางวิศวกรรม รวมถึงการ

แก้ไขที่ต้นเหตุของปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งเช่น การรื้อถอนหรือปรับปรุงรูปแบบสิ่งก่อสร้างที่ขวางการเคลื่อนที่ของตะกอนชายฝั่ง การปลูกป่าและการถ้ำทราย เป็นต้น

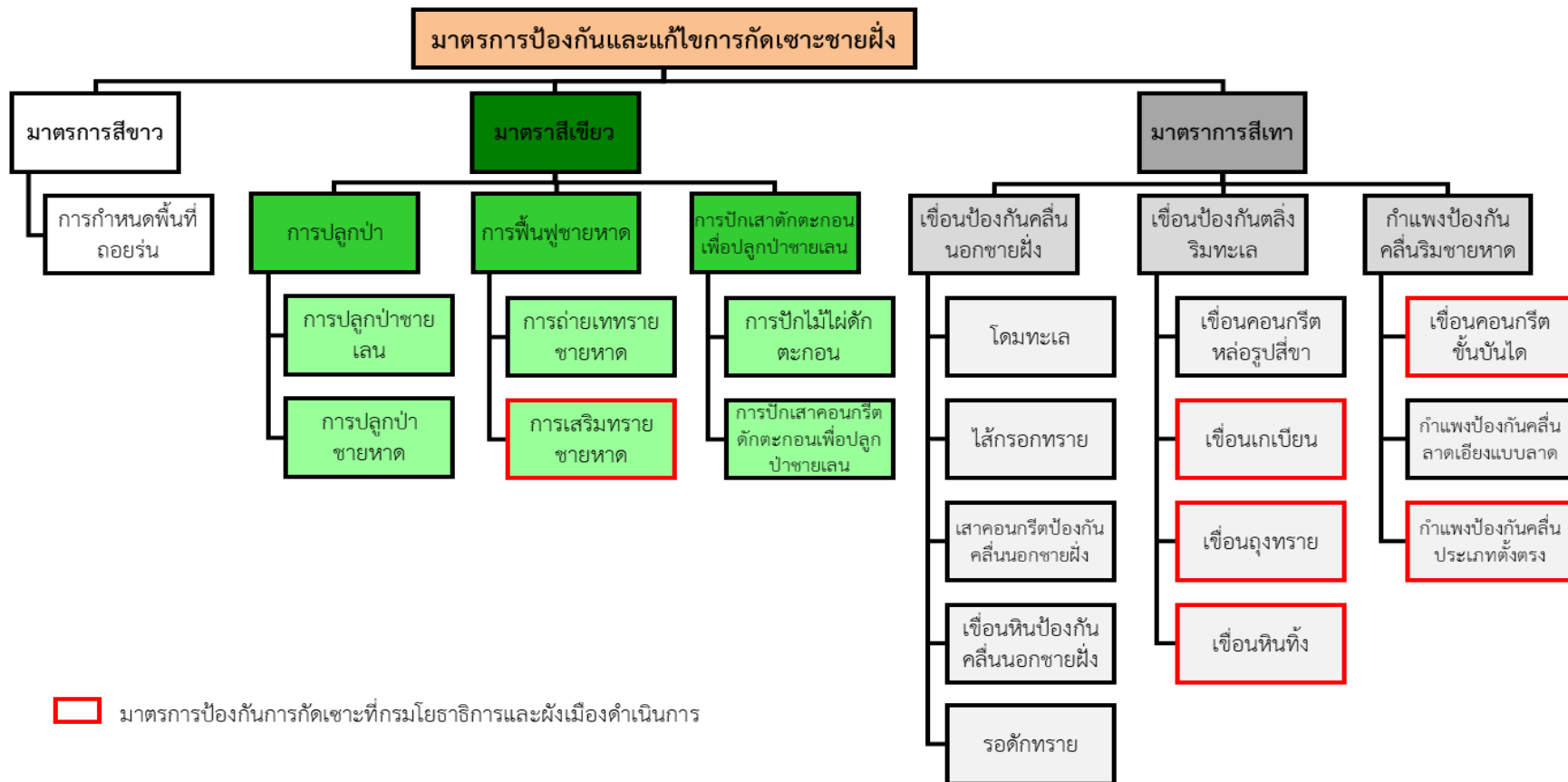
4. การฟื้นฟูเสถียรภาพชายฝั่ง (Coastal Rehabilitation) คือการฟื้นฟูชายฝั่งเพื่อให้ระบบนิเวศ (Ecosystem Service) กลับมาได้เหมือนเดิม เช่น การฟื้นฟูป่าชายเลน ป่าชายหาด เพื่อสร้างเสถียรภาพให้กับชายฝั่ง การเติมทรายชายหาดเพื่อให้สามารถกระจายแรงคลื่นและลดความเสี่ยงต่อการกัดเซาะชายฝั่ง

จากแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งดังกล่าว ยังสามารถแบ่งการดำเนินการออกเป็น 3 มาตรการ 7 รูปแบบ ตามบริบทของแต่ละหน่วยงานและพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน ดังแสดงในรูปที่ 1

1. มาตรการสีขาว (White Measure) หมายถึง การดำเนินงานเพื่อลดผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สิน เช่นการกำหนดพื้นที่กันชนให้มีระยะห่างระดับหนึ่งจากทะเล กำหนดการใช้พื้นที่ให้เหมาะสมกับอัตราการกัดเซาะชายฝั่ง การรื้อถอนโครงสร้างที่เป็นสาเหตุของการกัดเซาะชายฝั่ง เพื่อแก้ไขพื้นที่ชายฝั่งที่เกิดกัดเซาะอย่างรุนแรงจนไม่สามารถฟื้นฟูหรือมีแนวโน้มจะเกิดการกัดเซาะในอนาคต อย่างไรก็ตามการกำหนดพื้นที่กันชนทำให้สูญเสียการใช้ประโยชน์พื้นที่ชายฝั่งและการชดเชยมีค่าใช้จ่ายสูงจึงทำให้ดำเนินการได้ยาก

2. มาตรการสีเขียว (Green Measure) การรักษาสภาพชายฝั่งจากการกัดเซาะเพื่อไม่ก่อให้เกิดผลกระทบกับพื้นที่ข้างเคียง นิยมใช้กับบริเวณที่มีชายฝั่งทะเลแบบปิด คลื่นขนาดเล็กชายฝั่งมีความลาดชันต่ำ ได้แก่ การปลูกป่า การฟื้นฟูชายหาด การปักเสาดักตะกอนเพื่อปลูกป่าชายเลน เป็นต้น

3. มาตรการสีเทา (Gray Measure) หมายถึง การใช้โครงสร้างทางวิศวกรรม เพื่อการรักษาสภาพชายฝั่งจากการกัดเซาะโดยเหมาะสมกับบริเวณชายฝั่งทะเลเปิด คลื่นขนาดใหญ่ ชายฝั่งมีความลาดชันสูง ได้แก่ เขื่อนกันคลื่นนอกชายฝั่ง รอดักทราย เขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล เขื่อนป้องกันคลื่นริมชายหาด เป็นต้น

ภาพประกอบ 2.1 มาตรการป้องกันและแก้ไขการกัดเซาะชายฝั่ง
ที่มา: กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2561

กรมโยธาธิการและผังเมือง (2561) ได้ดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทั้งหมด 6 รูปแบบ ได้แก่

1. การเสริมทรายชายหาด (Beach Nourishment) เป็นการนำทรายจากแหล่งอื่นที่มีสภาพใกล้เคียงมาเติมในพื้นที่ที่เกิดการกัดเซาะ เป็นโครงสร้างแบบอ่อนสามารถป้องกันชายฝั่งและทำให้หน้าหาดกว้างขึ้น และเป็นการฟื้นฟูสภาพชายหาด ให้เหมือนกับสภาพก่อนจะเกิดพายุคลื่นสูง แต่ต้องบำรุงรักษามาก เนื่องจากทรายที่เสริมไว้จะถูกพัดออกไปนอกฝั่งเมื่อเกิดพายุ หากไม่ทำการเสริมทรายซ่อมแซมหาดทันทีหลังจากพายุสงบ ชายฝั่งก็จะมีไม่มีการป้องกันใด ๆ และจะยังคงได้รับความเสียหายต่อไป

2. เชื้อนถุงทราย (Geotextile Sand Containers) ใช้วัสดุผ้าใยสังเคราะห์บรรจุทรายในบริเวณพื้นที่โครงการให้มีความหนาและน้ำหนักที่ต้องการ นำมาเรียงเป็นชั้นบันไดตามแนวชายฝั่งสามารถก่อสร้างง่ายและเร็ว มีราคาก่อสร้างที่ถูก แต่ถุงทรายต้องบำรุงรักษามาก เพราะวัสดุของ ถุงทรายไม่ทนต่อแสงแดดมากนัก และอาจเกิดจากฉีกขาดจากการกรีดหรือทิ่มแทง จึงมีอายุการใช้งานสั้นประมาณ 5 ปี

3. เชื้อนหินใหญ่เรียง (Revetment) การนำหินก้อนใหญ่มาวางเรียงซ้อนกันตามหน้าหาดที่มีความลาดชันไม่มาก เมื่อคลื่นปะทะกับแนวหินจะแตกตัวบนเชื้อนและซึมผ่านรูโพรงของเชื้อน ทำให้สลายพลังคลื่นได้ดีลดความรุนแรงของคลื่นสะท้อนกลับ และ ทนต่อความเสียหายไม่ต้องการ การบำรุงรักษามาก แต่การก่อสร้างมีราคาก่อสร้างที่ค่อนข้างสูงเนื่องจากจะต้องมีการเรียงหินเป็นชั้น ๆ หินชั้นเปลือกจะต้องมีขนาดใหญ่มากเพื่อทนแรงคลื่น หากใช้หินที่มีขนาดไม่เหมาะสม น้ำหนักน้อยอาจเกิดการหลุดออกจากตัวเชื้อน

4. เชื้อนหินเกเบียน (Gabion) การใช้กล่องกระชุนหินทำจากกล่องลวดตาข่ายซึ่งมีความแข็งแรงบรรจุหินขนาดเล็กภายใน เมื่อคลื่นปะทะเชื้อนจะแตกตัวบนเชื้อนและซึมผ่านรูโพรงของเชื้อน ทำให้สลายพลังงานคลื่นได้ดี หินที่บรรจุในกล่องเกเบียนนั้น จะมีขนาดเล็กกว่าเชื้อนหินใหญ่เรียงจึงหาได้ง่ายกว่า อย่างไรก็ตามเชื้อนหินเกเบียนก่อสร้างยากและมีราคาก่อสร้างสูง โดยเฉพาะการบรรจุหินไม่แน่นหรือการกระจายตัวของหินที่บรรจุอยู่ด้านในไม่เป็นไปตามที่ออกแบบไว้ จะทำให้กล่องกระชุนบิดเบี้ยวเสียรูปทรง และเมื่อคลื่นมากระทบกับกล่องจะขาดทำให้ต้องบำรุงรักษาทุก 3-5 ปี ขึ้นอยู่กับคุณภาพของกล่องกระชุนหิน

5. เชื้อนคอนกรีตกันคลื่น (Concrete Revetment) เป็นเชื้อนคอนกรีตเสริมเหล็กโดยจะต้องมีการตอกเสาเข็ม หล่อคอนกรีต รอเวลาให้คอนกรีตเซตตัว ปักลงในพื้นที่ริมชายหาดให้ได้ความลึกต่อเนื่องกันไปเชื้อนคอนกรีตกันคลื่นเป็นโครงสร้างในลักษณะแนวตั้งจึงไม่รูก้ำเข้าไปในทะเล ทำให้ชายหาดมีความกว้างเท่าเดิม มีความแข็งแรง ไม่ต้องการการบำรุงรักษามาก แต่การก่อสร้างมีราคาก่อสร้างที่สูงและลักษณะเชื้อนที่เป็นแนวตั้งและมีผิวเรียบ จะสะท้อนพลังงานคลื่น (Reflected wave) โดยในช่วงที่เกิดคลื่นสูง คลื่นด้านหน้าเชื้อนจะมีความสูงเพิ่มขึ้นประมาณเท่าตัว จนพื้นที่ด้านบนอาจถูกคลื่นไหลซัดขึ้นไปจนเสียหาย และการสะท้อนของคลื่นจะพัดพาเอาตะกอนทรายด้านหน้าและด้านใต้ของโครงสร้างออกไป จนทำให้โครงสร้างเชื้อนเกิดการทรุดตัวและพังทลายลง

6. เชื้อนคอนกรีตขั้นบันได (Stepped Sloping Concrete Revetment) เป็นที่นิยมเหมาะแก่การปรับปรุงภูมิทัศน์ของชายหาดท่องเที่ยว มีขั้นบันไดลงสู่ชายหาดได้ง่าย และวัสดุก่อสร้างหา

ได้ง่าย แต่การก่อสร้างมีความซับซ้อน เช่น มีการตอกเสาเข็ม หล่อคอนกรีต รอเวลาให้คอนกรีตเซตตัว ทำการรัดหัวเข็ม และปรับแต่งชั้นบันได เป็นต้น การก่อสร้างเขื่อนคอนกรีตชั้นบันไดต้องใช้พื้นที่ชายหาดค่อนข้างมากและมีราคาก่อสร้างสูง เมื่อคลื่นปะทะพื้นที่ด้านบนสันเขื่อนอาจถูกคลื่นไกลซัดขึ้นไปจนก่อให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งปลูกสร้างด้านบนได้ แต่ผิวของเขื่อนที่เป็นชั้นบันไดนั้น จะสามารถลดปริมาณคลื่นที่จะกระโจนข้ามไปด้านหลังได้บ้าง จึงอาจต้องมีการซ่อมแซมพื้นที่ด้านบนสันเขื่อนบ้าง

โครงการก่อสร้างเขื่อนกันตลิ่งริมทะเลพร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ชายฝั่งหาดม่วงงาม เป็นการก่อสร้างแบบเขื่อนคอนกรีตชั้นบันได (Stepped Sloping Concrete Revetment) ความกว้าง 17.75 เมตร ความยาว 2,705 เมตร เพื่อป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งและพัฒนาพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินงานโครงการพัฒนาของรัฐ: กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ผู้ศึกษาได้มีการค้นคว้าเอกสารและตรวจสอบเอกสารผลการศึกษา ที่มีการนำเอาทฤษฎีความขัดแย้ง การจัดการความขัดแย้ง และทฤษฎีการมีส่วนร่วม มาอธิบายและวิเคราะห์ดังนี้

2.10.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างรัฐและประชาชน

ความขัดแย้งระหว่างรัฐและประชาชนในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นเรื่องปกติ ประชาชนมีสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค ในการแสดงออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างรัฐและประชาชน มักเกิดจากความเดือดร้อน และความเหลื่อมล้ำที่ไม่ได้รับการแก้ปัญหาจากภาครัฐ

สุนทร ปัญญาพงษ์ (2555) ศึกษาความขัดแย้งระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐในการจัดการทรัพยากรน้ำจากเขื่อนลำปะทาว อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มจากผู้มีส่วนได้เสียจากหน่วยงานภาครัฐและจากชุมชน ในบริเวณเขื่อนลำปะทาว พบว่า สามารถแบ่งพัฒนาการของความขัดแย้งได้เป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงก่อนการสร้างเขื่อน ช่วงการสร้างเขื่อน และช่วงหลังการสร้างเขื่อน โดยสาเหตุของความขัดแย้งประกอบด้วย ความขัดแย้งด้านโครงสร้าง ความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ ความขัดแย้งด้านข้อมูลข่าวสาร ความขัดแย้งด้านการใช้ประโยชน์จากน้ำ และความขัดแย้งด้านค่านิยมที่แตกต่างกัน ซึ่งการจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างชาวบ้านในพื้นที่จะใช้กระบวนการในชุมชนมาไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมในการแก้ไขปัญหาโดยอาศัยผู้นำตามธรรมชาติ ผู้นำในชุมชน หรือวัฒนธรรมชุมชน ส่วนความขัดแย้งระหว่างรัฐกับชุมชน คนกลางหรือตัวแทนทางศาลเข้ามาเจรจาไกล่เกลี่ยปัญหาที่เกิดขึ้น หรือการยื่นข้อเรียกร้องต่อหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรอิสระทำให้เกิดการติดตามการแก้ไขปัญหาของหน่วยงานภาครัฐ

นักรบ เถียรอำ (2556) ศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการความขัดแย้งชุมชนท้องถิ่น โดยสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้นำท้องถิ่นทั้งที่เป็นผู้นำทางการและไม่เป็นทางการ กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ข้าราชการ และประชาชนที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่เทศบาลเมืองตราด จังหวัดตราด เทศบาลตำบลบ้านเพ จังหวัดระยอง องค์การบริหารส่วนตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี เทศบาลตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี และเทศบาลตำบลทับช้าง อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี พบว่า สาเหตุของปัญหาความขัดแย้งของชุมชนในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด มีสาเหตุจาก

การได้รับข้อมูลไม่ตรงกัน ปัญหาโครงสร้างความรู้สึกไม่เป็นธรรม ผลประโยชน์ทับซ้อน การกำหนดนโยบายของรัฐ การเมืองท้องถิ่นและการขาดจิตสำนึกสาธารณะ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรูปแบบในการจัดการความขัดแย้งได้หลายรูปแบบได้แก่ การไกล่เกลี่ย เจรจาต่อรอง บทบาทผู้นำชุมชน อำนาจท้องถิ่น บทบาทกลุ่มอาชีพ โครงสร้างชุมชน ความสัมพันธ์ ค่านิยม และผลประโยชน์ของชุมชน

จักรกริณีย์ ทอดสูงเนิน (2557) ศึกษาปัจจัยที่มีต่อความสำเร็จของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชน กรณีศึกษา ศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลโคกขาม อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูล พบว่าผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ต้องมีความรู้เพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่ ความเป็นกลางและไม่เข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ในกรณีที่มีผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นบุคคลที่คู่กรณีที่มีข้อพิพาทให้ความเคารพนับถือหรือเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่เป็นตัวแทนของหน่วยงานภาครัฐเข้าร่วมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วย จะทำให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้น ๆ ยุติลงได้เร็วขึ้น

สุตารัตน์ รัตนพงษ์ (2559) ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการความขัดแย้ง โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการผลงานวิจัยและบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและการจัดการความขัดแย้ง พบว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนสำคัญในการจัดการความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานภาครัฐและประชาชนในประเด็นสิทธิชุมชน (Community Rights) ซึ่งความเป็นท้องถิ่นมักจะถูกมองว่าเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ โดยรัฐให้ความสำคัญในการพัฒนาทางด้านวัตถุนิยมสนใจผลกระทบที่จะเกิดกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน โดยแต่ละพื้นที่ต่างมีภูมิปัญญาและอัตลักษณ์แตกต่างกันไปจึงส่งผลให้การจัดการความขัดแย้งแตกต่างกันไปด้วย ซึ่งภูมิปัญญาที่มีพลังในการเชื่อมโยงบุคคลให้เกิดความคิดความเชื่อไปในทิศทางเดียวกันและสามารถแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้

กอบกุล วิเศษศรีศักดิ์ (2560) ศึกษาการจัดการความขัดแย้งในงานพัฒนาชุมชน เสนอว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนาชุมชนที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วม โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้ 1) การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนหลังจากผู้นำโครงการตัดสินใจให้มีโครงการ 2) สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการได้รับฟังความคิดเห็นของประชาชน 3) การให้ประชาชนมีส่วนร่วมตัดสินใจ และ 4) การมีส่วนร่วมในข้อตกลง โดยการเจรจาไกล่เกลี่ยในการแก้ปัญหา วิธีการมีส่วนร่วมจากประชาชนและผู้เกี่ยวข้องจะส่งผลให้คู่ขัดแย้งทุกฝ่ายมีความพึงพอใจเป็นแบบ ชนะ - ชนะ (Win - Win) ทำให้งานบรรลุผลสำเร็จและบุคลากรมีความพึงพอใจในการทำงานพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

ยรี แก้วชูช่วง (2560) ศึกษาการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวัฒนธรรมของชุมชนแห่งหนึ่งในลุ่มน้ำทะเลสงขลา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ได้รับผลกระทบและผู้ที่มีส่วนในการรับรู้เรื่องราวแบบใกล้ชิด และข้อมูลจากผู้นำทั้งที่เป็นผู้นำทางการและไม่ทางการ พบว่ามีลักษณะของความขัดแย้งด้วยกัน 5 ลักษณะคือ ความขัดแย้งทางด้านผลประโยชน์ ความขัดแย้งทางด้านโครงสร้าง ความขัดแย้งทางด้านความสัมพันธ์ ความขัดแย้งทางด้านค่านิยมและความขัดแย้งทางด้านข้อมูล โดยชุมชนได้นำหลักสันติวัฒนธรรมมาใช้ในการจัดการความขัดแย้ง คือ การเจรจา การไกล่เกลี่ย โดยใช้ระบบอาวุโสหรือผู้นำที่ชุมชนศรัทธา การยอมรับเรียนรู้บทเรียน การหลีกเลี่ยง หรือเรียกว่า หลักอิทธิบาล 4 (จิตตะ วิริยะ วิมังสา) มาเป็นเครื่องมือในการจัดการความขัดแย้งในชุมชน เกิดการเรียนรู้ถึงผลของความรุนแรงที่มาจากความขัดแย้ง ส่งผลให้เกิดการปรับตัวเมื่อมีความขัดแย้งขึ้น มีวิธีการจัดการความขัดแย้งด้วยการนำเอา

หลักสันติวัฒนธรรม เกิดเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สะสมทางด้านความคิดและกระบวนการในการตัดสินใจ ต่อปัญหาภายใต้บริบทของชุมชน

อภิชัย สิงห์ศรี (2560) ศึกษาความขัดแย้งจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ กรณีศึกษา นิคมอุตสาหกรรมระยอง (บ้านค่าย) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีส่วนได้เสีย พบว่าสาเหตุความขัดแย้งเกิดจากความเชื่อของประชาชนด้านลบเกี่ยวกับผลกระทบของพื้นที่รอบข้างเขตอุตสาหกรรมที่ปลูกฝังมาจากเหตุการณ์ในอดีต รวมถึงไม่เชื่อมั่นในความโปร่งใสของขั้นตอนการขอพิจารณาอนุญาต ประกาศจัดตั้งเขตพื้นที่อุตสาหกรรมและก่อสร้างโครงการ จนนำไปสู่การไม่ยอมรับจากภาคประชาชน ในขณะที่ประชาชนยังขาดการรับรู้ข้อมูลโครงการ ซึ่งไม่เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมที่แท้จริง เมื่อความขัดแย้งไม่ได้รับการแก้ไข ผู้พัฒนาจึงต้องชะลอการดำเนินการโครงการ ในส่วนของแนวทางการแก้ไขความขัดแย้งนั้น ผู้พัฒนาโครงการและหน่วยงานภาครัฐ ควรสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ในการดำเนินการตั้งแต่ระยะเริ่มแรก รวมทั้งผู้พัฒนาโครงการจะต้องโดยการดำเนินการอย่างโปร่งใส ตามกฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องทางสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด

สุภัศตรา เก้าประดิษฐ์ ทรัพย์ชุกุล (2561) ศึกษาความขัดแย้งจากโครงการอันเนื่องมาจากนโยบายของรัฐ จังหวัดชลบุรี โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก กำนัน หรือ ผู้แทนกำนัน หรือ ที่ปรึกษานายกฯ จาก 11 อำเภอของจังหวัดชลบุรีและการทำแผนที่สารสนเทศเชิงพื้นที่ พบว่า สาเหตุของความขัดแย้งส่วนใหญ่มาจากความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ รองลงมาคือ ความขัดแย้งด้านข้อมูล ด้านความสัมพันธ์ ด้านโครงสร้าง และค่านิยม โดยวิธีการจัดการความขัดแย้งที่ใช้ คือ การเจรจาไกล่เกลี่ยโดยคนกลาง การยื่นหนังสือต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการใช้สื่อสาธารณะ

ไชยา เกษารัตน์ (2562) ศึกษาการจัดการความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนจากการดำเนินโครงการพัฒนาทะเลและชายฝั่ง กลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย เก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์เชิงลึกจากตัวแทนภาคประชาชน ตัวแทนผู้นำท้องถิ่น ตัวแทนข้าราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น และตัวแทนผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ของโครงการ พบว่าประชาชนในพื้นที่ของโครงการขาดความเชื่อมั่นต่อการดำเนินโครงการโดยมีสาเหตุดังนี้

1. โครงสร้างของระบบงานราชการ ที่ไม่มีการบูรณาการในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐและไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประเทศไทยยังคงมีลักษณะผูกขาดโดยรวมศูนย์อยู่ภายใต้อำนาจของหน่วยงานราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ทำให้ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจที่มีความสำคัญต่าง ๆ

2. ทิศนคติและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ไม่ตรงกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชน โดยเจ้าหน้าที่ภาครัฐยังมองผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก รวมถึงยังมองว่าประชาชนยังไม่เข้าใจต่อการดำเนินโครงการของรัฐ ในขณะที่ประชาชนก็ยังคงมีความสับสนและไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่หรือความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ ลักษณะดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อหน่วยงานที่ประชาชนคิดว่าเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดผลกระทบก็เป็นไปได้ จะเห็นว่าทัศนคติที่แตกต่างกันเช่นนี้ย่อมทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างกันในที่สุด

3. การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่และหน่วยงานส่วนท้องถิ่น จากการปิดบังข้อมูลข่าวสาร ขาดความโปร่งใสในการดำเนินโครงการ ความไม่พึงพอใจต่อการดำเนินงานของรัฐที่มี

ต่อผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการ และความกังวลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ รวมถึงการเข้ามาของกลุ่มที่ไม่ใช่คู่แข่งในพื้นที่

โดยแนวทางในการจัดการความขัดแย้งสามารถดำเนินการได้เป็น 2 แนวทางดังนี้

1. แนวทางในการบริหารจัดการภายในระบบงานราชการ รัฐต้องจัดตั้งหน่วยงานที่เป็นกลางเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวกลางประสานงานระหว่างประชาชนกับรัฐ ในการรับข้อมูลข้อร้องเรียนความไม่เป็นที่ธรรมที่มีผลกระทบต่อประชาชนและประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่ต้องแก่ประชาชน มีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง รวมถึงมีการสร้างระบบการวางผังเมืองเพื่อเป็นการพัฒนาพื้นที่และลดความขัดแย้งอันเกิดจากการดำเนินโครงการของรัฐได้

2. แนวทางในการบริหารจัดการร่วมกันระหว่างรัฐและประชาชนในพื้นที่ รัฐต้องได้รับการยอมรับจากประชาชนโดยการสร้างความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับนโยบายของรัฐเรื่องการพัฒนาพื้นที่และประเทศ เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินโครงการแก่ประชาชนและชุมชนในพื้นที่ตั้งโครงการอย่างครบถ้วนและไม่ปิดบัง ทั้งนี้รัฐต้องให้ความสำคัญถึงวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่และเปิดโอกาสให้ประชาชนและท้องถิ่นเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการของรัฐมากยิ่งขึ้น

โดยสรุปแล้ว ความขัดแย้งระหว่างรัฐและประชาชน แบ่งได้เป็น ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ ความขัดแย้งด้านข้อมูล ความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ ความขัดแย้งด้านโครงสร้าง และด้านค่านิยม อีกทั้งประชาชนมีทัศนคติด้านลบเกี่ยวกับผลกระทบจากโครงการของรัฐและความไม่โปร่งในขั้นตอนการดำเนินการของรัฐ ในส่วนของเจ้าหน้าที่ภาครัฐยังมองผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลักและมองว่าประชาชนยังไม่เข้าใจต่อการดำเนินโครงการของรัฐ สิ่งเหล่านี้ล้วนนำไปสู่ข้อพิพาทระหว่างภาครัฐและประชาชน ซึ่งปัจจัยที่จะสามารถจัดการความขัดแย้งได้ประกอบด้วย การรับฟังความคิดเห็น สร้างเครือข่ายความร่วมมือ ให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องอย่างทั่วถึง ใช้การเจรจาไกล่เกลี่ยโดยคนกลางที่ได้รับการความเคารพนับถือ รวมทั้งการบริหารงานภายในหน่วยงานภาครัฐให้โปร่งใส จัดตั้งหน่วยงานที่เป็นกลางเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวกลางประสานงานระหว่างประชาชนกับรัฐ ในการรับข้อมูลข้อร้องเรียนความไม่เป็นที่ธรรม ที่มีผลกระทบต่อประชาชน และประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่ต้องแก่ประชาชน มีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง รวมถึงมีการสร้างระบบการวางผังเมือง เพื่อเป็นการพัฒนาพื้นที่และลดความขัดแย้งอันเกิดจากการดำเนินโครงการของรัฐ

2.10.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมักก่อให้เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิต ความเชื่อ สุขภาพอนามัยของคนในพื้นที่ รวมถึงระบบนิเวศ ในการแก้ไขปัญหาเพื่อระงับความขัดแย้ง มักใช้เวลานาน จึงได้มีการศึกษาเพื่อวิเคราะห์สาเหตุและแนวทางแก้ปัญหาความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากนักวิชาการหลายท่าน ดังนี้

ยุพิน บัวคอม (2553) ศึกษาการจัดการความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนลุ่มน้ำสาละวิน พบว่ามีความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติ 4 ลักษณะคือ ความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับรัฐ ความขัดแย้งระหว่างชุมชนใกล้เคียง ความขัดแย้งภายในชุมชน และความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับผู้มีอิทธิพลทางเศรษฐกิจ โดยมีรูปแบบการจัดการความขัดแย้งได้แก่

1. การเจรจาตกลงที่ไม่เป็นทางการ การนำเอาอุดมการณ์ ความเชื่อและวิถีคิดตามประเพณีมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกฎเกณฑ์การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติ

2. การสร้างเครือข่ายระดับลุ่มน้ำเดียวกัน ใช้ป่าผืนเดียวกัน เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างชุมชนและเพิ่มอำนาจการต่อรองกับรัฐหรือผู้มีอิทธิพลทางเศรษฐกิจจากภายนอก รวมทั้งตัวคัดค้านต่อต้านโครงการของรัฐที่กระทบกับชุมชน

3. องค์กรชุมชน ที่จัดตั้งตามประเพณีหรือรัฐ โดยทำหน้าที่เป็นตัวแทนไกล่เกลี่ยความขัดแย้งภายในชุมชนและระหว่างชุมชน

4. การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการร่างเกณฑ์และแนวทางการใช้ประโยชน์ รวมถึงกำหนดบทลงโทษสำหรับการฝ่าฝืนระเบียบของชุมชน ซึ่งมีมติที่ใช้ในการจัดการความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติประกอบด้วย มิติทางวัฒนธรรม ทางสังคม ทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ ทางเครือข่าย และมิติความยั่งยืน โดยใช้กลไกทางสังคม วัฒนธรรม เครือข่ายและฐานอำนาจ

รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการความขัดแย้งด้านทรัพยากรของชุมชนในลุ่มน้ำสาละวิน พื้นที่อำเภออมก๋อยคือ

1. การจัดการร่วมกันระหว่างชุมชน รัฐ และองค์กรเอกชน เพื่อเป็นการถ่วงดุลอำนาจและทุกฝ่ายพึงพอใจ

2. ให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้พัฒนาศักยภาพชุมชนให้สามารถปรับใช้ประเพณีวัฒนธรรม ทูทางสังคมและความรู้จากภายใน

3. ใช้เครือข่ายการเรียนรู้ของท้องถิ่นให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชน

4. น้อมนำโครงการตามพระราชดำริและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในพื้นที่ตามหลักพอประมาณ ความมีเหตุผลและสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ซึ่งสามารถลดความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและยังเป็นเกราะกำบังระบบทุนนิยมได้เป็นอย่างดี

อภิถินญา ดิสสะมาน (2558) ศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยสันติวิธี กรณีศึกษา อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี พบว่าในการจัดการความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอำเภอสวนผึ้ง ประกอบด้วย 5 ปัจจัยดังนี้

1. สร้างสำนึกความเป็นพลเมืองแก่ประชาชนในพื้นที่ เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

2. ปรับปรุงระบบการกระจายทรัพยากรอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

3. ใช้งานวิจัยและโครงการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองต่าง ๆ เป็นเครื่องมือ ในการขับเคลื่อน

4. หาทางออกในความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติวิธี โดยสร้างบรรยากาศและเวทีแห่งการพูดคุย

5. กระตุ้นผู้นำชุมชนและท้องถิ่น ให้เห็นถึงความสำคัญของปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อร่วมขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกันอย่างสามัคคี โดยการรวมเอาประชาชนกลุ่มต่าง ๆ มาสร้างความสัมพันธ์ที่นำไปสู่การปฏิบัติได้

ศุภวรรณ ภิรมย์ทอง และคณะ (2558) ศึกษาการจัดการความขัดแย้งด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนชนบทไทย: กรณีโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวชมหิ้งห้อยจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการความขัดแย้งได้แก่

1. ปัจจัยการสื่อสารในชุมชน: เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจที่เป็นจริงเป็นปัจจุบันให้ตรงกันทุกฝ่าย เพื่อช่วยการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหา

2. ปัจจัยความรู้ของคนในชุมชน: เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจ รวมถึงได้มีการวิเคราะห์และตัดสินใจ ตีค่าสิ่งที่พบเห็นว่ามีค่าถูกต้องและนำไปใช้ได้ โดยความรู้จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพชุมชน และก่อให้เกิดความร่วมมือในกระบวนการแก้ไขปัญหาโดยชุมชนจะเป็นองค์ประกอบสำคัญในการประชุม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน รวมถึงการระดมสมองร่วมกันและการอบรมกันเองในชุมชน

3. ปัจจัยความทันสมัยของชุมชน: เป็นปัจจัยที่มีความจำเป็นในสถานการณ์โลกปัจจุบันที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงหนีความเจริญและการพัฒนาได้ แต่ความทันสมัยจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนเมื่อสังคมและประเพณีของชุมชนมีการปรับเปลี่ยนสู่ความทันสมัยที่เหมาะสมอย่างค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้ระบบต่าง ๆ ในสังคมมีโอกาสได้ปรับตัวไปพร้อมกับการรักษาคุณภาพและความมั่นคงของสังคม ในขณะที่เดียวกันก็มีความก้าวหน้าในความรู้และเทคโนโลยี มีความเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น รวมถึงความเชื่อของคนในชุมชนก็จะเป็นความคิดเชิงเหตุผลมากขึ้น ความทันสมัยจึงก่อให้เกิดการผสมผสานกับความขัดแย้งควบคู่กันไป โดยหากนำความทันสมัยมาใช้ในชุมชนได้อย่างเหมาะสม สามารถประสานให้เป็นเนื้อเดียวกันได้ก็จะช่วยเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกันได้ง่ายขึ้น

4. ปัจจัยการรวมกลุ่มในชุมชน: เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางนโยบาย และร่วมตัดสินใจในกิจกรรมของกลุ่ม อันจะช่วยให้การสนองตอบความต้องการของสมาชิกและชุมชนเป็นไปได้อย่างสูงขึ้น และเมื่อชุมชนมีความเข้มแข็งทั้งกลุ่มอาชีพและกลุ่มกิจกรรมก็ย่อมมีพลังในการเจรจาต่อรอง ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของชุมชนที่วางไว้ได้ง่ายขึ้น การจัดการปัญหาในชุมชนก็จะสามารถดำเนินการได้ง่ายขึ้นเช่นกัน

5. ปัจจัยการมีส่วนร่วมในชุมชน: เป็นปัจจัยที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานตามขั้นตอนที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ตอนแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้าย เป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้เข้าร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผนแก้ปัญหา ร่วมค้นหาข้อมูล ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลจากการดำเนินงานนั้น ๆ ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่น และตระหนักในศักยภาพและความรู้ความสามารถของตนเอง เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน และสามารถดำเนินงานพัฒนาชุมชนของตนเองได้สำเร็จอันจะเป็นประโยชน์นำไปสู่การจัดการปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนได้ดีขึ้น

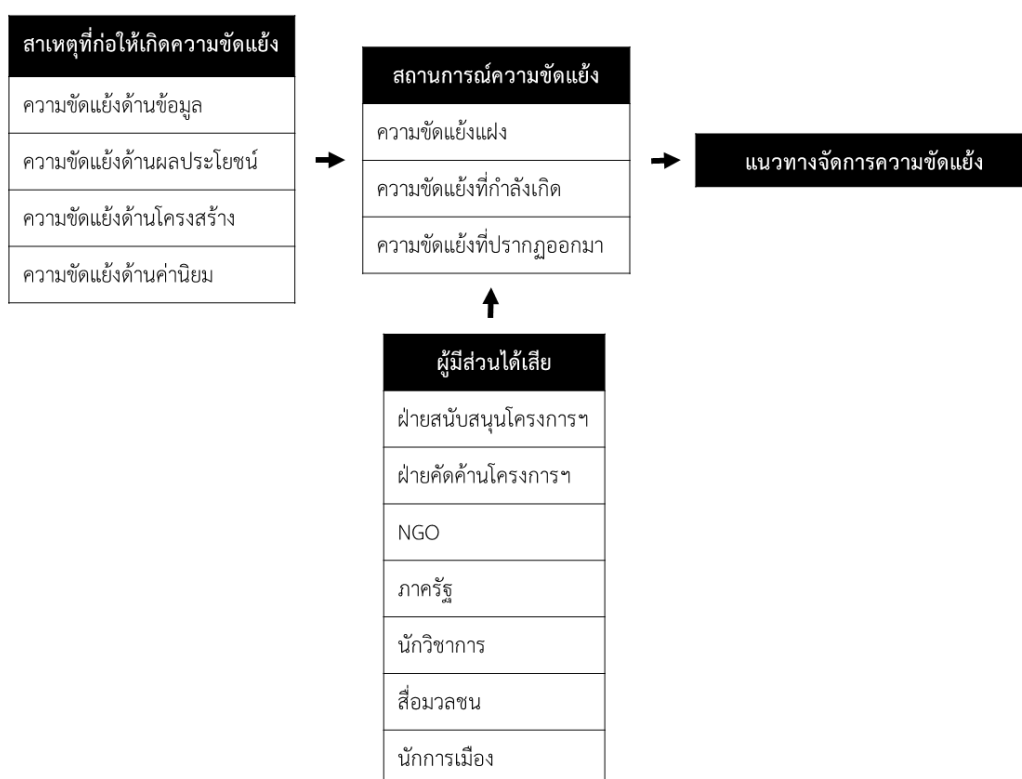
6. ปัจจัยผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของชุมชน-เอกชน: เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต ซึ่งหากมีการประสานประโยชน์ด้วยความเป็นธรรมสำหรับทุกฝ่ายจะช่วยให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน นอกจากนี้การให้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เหมาะสมจะช่วยให้เกิดการชดเชยสภาวะจิตใจหรือเกิดการยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้องได้มากขึ้น อันจะเป็นการประโยชน์ต่อการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างกันได้ง่ายขึ้น

7. ปัจจัยภาวะผู้นำชุมชน: เป็นปัจจัยที่นำชุมชนไปสู่ความสำเร็จหรือล้มเหลว หรือผู้นำจะเป็นผู้ที่ชุมชนให้การยอมรับและปฏิบัติตาม และผู้นำเป็นผู้ที่เข้าใจปัญหาในพื้นที่ของชุมชนมากที่สุด สามารถนำความคิดในการจัดการปัญหาของชุมชนและลักษณะของผู้นำชุมชนที่ต้องชุมชนต้องการและยอมรับได้ประกอบด้วย ผู้นำที่มีความรู้ มีสติปัญญาที่ดี บุคลิกภาพดี และการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ มีความถูกต้อง สามารถเป็นแบบอย่างและเป็นที่พักพิงของประชาชนในชุมชนได้

จากงานวิจัยที่เกี่ยวกับความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถสรุปได้ว่า ลักษณะความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสามารถแบ่งได้ 4 ลักษณะคือ ความขัดแย้งระหว่างภาครัฐกับชุมชน ความขัดแย้งระหว่างชุมชนใกล้เคียง ความขัดแย้งภายในชุมชนและความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับผู้ใช้อำนาจรัฐหรือทางเศรษฐกิจ โดยมีปัจจัยที่ช่วยในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งประกอบด้วย การสร้างความเป็นพลเมืองเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและทรัพยากรอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม การสร้างบรรยากาศการเจรจาพูดคุยเพื่อสื่อสารข้อมูลที่ต้องการและทั่วถึง พร้อมทั้งรวมกลุ่มจัดตั้งองค์กรชุมชน เพื่อเป็นตัวแทนในการเจรจาไกล่เกลี่ยต่อรองกับผู้ใช้อำนาจต่าง ๆ การกระตุ้นภาวะผู้นำให้เห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ และภูมิหลังความรู้การศึกษาและความทันสมัยของคนในชุมชน

2.11 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาการจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินงานโครงการพัฒนาของรัฐ: กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา โดยใช้กรอบแนวคิดของทฤษฎีความขัดแย้งมาวิเคราะห์ เพื่ออธิบายสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และใช้แนวคิดการจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี เพื่ออธิบายแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ ผู้มีส่วนได้เสียสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติและลดความขัดแย้งลดลง

ภาพประกอบ 2.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินงานโครงการพัฒนาของรัฐ: กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาสถานการณ์และวิเคราะห์สาเหตุความขัดแย้ง รวมถึงแนวทางการจัดการความขัดแย้งในโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล โดยกำหนดแนวทางและวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- 3.1 ผู้ให้ข้อมูล
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 วิธีการที่ได้มาซึ่งข้อมูล
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ผู้ให้ข้อมูล

ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง มีเกณฑ์ที่นำมาพิจารณา 3 ประการ คือ สถานที่ เวลา และแบบแผนการแสดงออกซึ่งความหมายของประสบการณ์ส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล (Steeves, 2547 อ้างถึงใน ชาย โพธิสิตา, 2562) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในความขัดแย้งและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง แกนนำอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ที่อยู่ในพื้นที่ ณ ช่วงเวลาที่ความขัดแย้งเกิดขึ้น ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 17 คน ได้แก่ หน่วยงานระดับภูมิภาค จำนวน 2 คน หน่วยงานระดับท้องถิ่น จำนวน 6 คน ฝ่ายสนับสนุนโครงการฯ จำนวน 2 คน ฝ่ายคัดค้านโครงการฯ จำนวน 7 คน ในการนี้ผู้ศึกษาขอสงวนชื่อจริงของผู้ให้ข้อมูล จะใช้เป็นชื่อลักษณะของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแทนเพื่อป้องกันสวัสดิภาพ รวมถึงชื่อเสียงของหน่วยงานของผู้ให้ข้อมูล

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ซึ่งได้มาจากการศึกษาทฤษฎี หลักการ หรือประเด็นสำคัญที่ต้องการศึกษา และตรวจสอบแบบสัมภาษณ์โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ซึ่งข้อคำถามมีความสัมพันธ์กับประเด็นดังนี้

1. สถานการณ์ความขัดแย้ง พัฒนาการความขัดแย้ง และข้อขัดแย้งในพื้นที่จากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม อำเภอ สิงหนคร จังหวัดสงขลา เป็นอย่างไร
2. สาเหตุความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลาเกิดจากอะไร

3. แนวทางในการจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลาเป็นอย่างไร

3.3 วิธีการที่ได้มาซึ่งข้อมูล

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) กับหน่วยงานภาครัฐและชาวบ้านที่เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในความขัดแย้งและมีส่วนการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ร่วมกับการศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ และนำข้อมูลดังกล่าวมาเรียบเรียง วิเคราะห์ สังเคราะห์ และหาข้อสรุปข้อเสนอแนะ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาได้กำหนดขั้นตอนคือ การจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่ จัดระบบเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เข้าใจในปัญหา กำหนดประเด็นการศึกษาให้ครอบคลุมชัดเจนและตั้งแนวคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยผู้ศึกษาจะส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์หรือติดต่อผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ เพื่อนัดหมายวันเวลาและสถานที่ตามความสะดวกของผู้ให้ข้อมูล ก่อนการสัมภาษณ์ผู้ศึกษาจะทำการชี้แจงวัตถุประสงค์ก่อนการสัมภาษณ์ โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 45-60 นาที และขออนุญาตบันทึกเสียงร่วมกับการจดบันทึกด้วย ซึ่งจะต้องได้รับการยินยอมจากผู้ให้ข้อมูล หากข้อมูลที่ได้ไม่ตรงตามที่ต้องการหรือไม่ครบถ้วน ผู้ศึกษาจะขอนัดสัมภาษณ์เพิ่มเติมและจะสิ้นสุดเมื่อข้อมูลที่ได้มาไม่มีประเด็นใดแปลกใหม่จากที่มีอยู่

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบด้วย 3 ขั้นตอน (Miles and Huberman, 1994 อ้างถึงใน ชาย โพธิ์สิตา, 2562) ได้แก่

1. จัดการข้อมูล ที่ได้มาจากเก็บข้อมูลภาคสนาม เพื่อที่จะนำไปวิเคราะห์ในขั้นต่อไปได้สะดวก ซึ่งข้อมูลส่วนใหญ่จะมาในรูปของการบันทึกเสียงจากการสัมภาษณ์ จากนั้นนำมาถอดออกมาเป็นเอกสาร แล้วจึงใส่รหัสข้อมูลทำเครื่องหมายแยกข้อมูลเป็นส่วน ๆ โดยคัดเลือกข้อมูลที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจเป็นประโยชน์สำหรับการวิเคราะห์ ซึ่งรหัสจะทำหน้าที่ 3 ประการ 1) เป็นหน่วยข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์ 2) เชื่อมโยงกับข้อความในข้อมูล 3) ย่อหรือทอนข้อมูลให้มีขนาดเล็กลง

2. การแสดงข้อมูล คือการนำเอาข้อมูลที่ได้ใส่รหัสไว้แล้วมาจำแนกเป็นกลุ่ม ๆ ตามประเด็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกัน ทำการกำหนดประเด็นสำคัญและแสดงรายละเอียดของประเด็นสำคัญ แล้วนำเอาข้อค้นพบทุกประเด็นมาเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน เกิดเป็นกรอบหรือเขาโครงที่บอกเรื่องราวทั้งหมดในเรื่องที่ทำการศึกษา

3. อธิบายข้อมูล คือการอธิบายข้อค้นพบทั้งหมดและสังเคราะห์คำอธิบายนั้นเป็นความรู้ที่ใช้ได้กับเรื่องที่ศึกษา

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินงานโครงการพัฒนาของรัฐ: กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา เป็นการศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง และลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ผู้ศึกษาได้นำเสนอผลการศึกษาจากการรวบรวมข้อมูลทั้งหมด แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

4.1 สถานการณ์ความขัดแย้ง พัฒนาการความขัดแย้ง และข้อขัดแย้งในพื้นที่จากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม

4.2 สาเหตุความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม

4.3 การจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม ของภาครัฐและภาคประชาชน

4.4 ข้อเสนอแนะทางการจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม

4.1 สถานการณ์ความขัดแย้ง พัฒนาการความขัดแย้ง และข้อขัดแย้งในพื้นที่จากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม

สถานการณ์ความขัดแย้ง พัฒนาการความขัดแย้ง และข้อขัดแย้งในพื้นที่จากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม ผู้ศึกษาได้ศึกษาจากเอกสารรายงานต่าง ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ข่าว และการลงพื้นที่สัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) กับผู้มีส่วนได้เสียกับโครงการ โดยใช้แนวคิดของ Christopher Moore (1986 อ้างถึงใน บุชบง ชัยเจริญวัฒน์, 2561) ในการอธิบาย สถานการณ์ความขัดแย้ง พัฒนาการความขัดแย้ง ข้อขัดแย้งในพื้นที่ ซึ่งสามารถแบ่งได้ 3 ระยะ ดังนี้

4.1.1 ความขัดแย้งแฝง (Latent Conflict) เป็นระยะของความขัดแย้งที่ยังไม่พัฒนาเต็มที่และยังไม่ขยายตัวจนเกิดการแบ่งขั้วของคู่กรณี จากการศึกษาพบว่า กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมี นายวิเชษฐ์ เกษมทองศรี เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขณะนั้น ได้ออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการ ซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2556 ให้ยกเลิกความในลำดับที่ 25 ในเอกสารท้ายประกาศ 3 แห่งประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ 24 เม.ย.2555 คือ การนำโครงการก่อสร้างเขื่อนริมชายฝั่ง ติดแนวชายฝั่งทุกขนาดที่มีความยาวตั้งแต่ 200 เมตร ออก

ทำให้โครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลตำบลม่วงงาม เป็นหนึ่งในโครงการที่ไม่ต้องทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) ซึ่งตำบลม่วงงามนั้น มีพื้นที่ชายหาดติดกับทะเลมีความยาวประมาณ 7 กิโลเมตร ซึ่งหาดม่วงงามสามารถแบ่งพื้นที่เป็นบริเวณด้านทิศเหนือและด้านทิศใต้โดยใช้สะพานเป็นจุดแบ่งเขต บริเวณที่ดำเนินโครงการเป็นพื้นที่ทางทิศเหนือของสะพาน บริเวณหมู่ที่ 7 หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 9

นายประสาน เหล้าะเหม นายกเทศมนตรีเมืองม่วงงาม ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมคณะกรรมการการที่ดินทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 30 ว่า การกัดเซาะชายฝั่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทุกปี ในอดีตเทศบาลเมืองม่วงงามได้แก้ปัญหาการกัดเซาะด้วยการใช้ไม้ปักบริเวณชายหาด และวางกระสอบทรายเรียงเป็นแนวกันการกัดเซาะชายหาดในช่วงมรสุมซึ่งที่ผ่านมาทรายบริเวณชายหาดลดปริมาณลงอย่างมาก จากการกัดเซาะที่เกิดขึ้นประจำทุกปี จึงนำไปสู่โครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลพร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ชายฝั่งหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

จากการให้ข้อมูลของเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองม่วงงาม พบว่าโครงการดังกล่าวเกิดจากการทำประชาคมกับประชาชนในพื้นที่ จึงได้ทราบถึงปัญหาการกัดเซาะของชายหาดม่วงงาม และหาแนวทางการป้องกัน ดังคำสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองม่วงงามที่กล่าวว่า

“ขั้นตอนการดำเนินงานของเทศบาลเมืองม่วงงาม คือหลังจากที่ทำประชาคม ชาวบ้านเสนอเข้ามาในแผนพัฒนาของเทศบาลฯ โดยเราเอาเข้าแผนฯ ปี 59 หรือ 60 นี้แหละ จากปัญหาตรงนี้เทศบาลฯ เรงบไม่พอ จึงส่งเรื่องไปที่สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองสงขลา ก่อนฉบับหนึ่งและส่งไปที่กรมโยธาธิการและผังเมืองอีกฉบับ เพื่อแจ้งให้ทราบถึงปัญหาว่าในพื้นที่ตำบลม่วงงามเกิดปัญหาการกัดเซาะขึ้น ขอความอนุเคราะห์ให้กรมโยธาธิการและผังเมืองมาแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นครับ”

(เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองม่วงงาม 1)

“เทศบาลเมืองม่วงงามที่ได้ส่งปัญหาตัวนี้ให้กรมโยธาธิการฯ เข้ามาแก้ไข ซึ่งมาจากการทำประชาคมของชาวบ้านในพื้นที่ ชาวบ้านเสนอเข้ามาในแผนพัฒนาของเทศบาลเมืองม่วงงามครับ ชาวบ้านเขาได้รับผลกระทบการกัดเซาะ เทศบาลฯ เล็งเห็นปัญหาตรงนี้ แต่มันเกินศักยภาพของหน่วยงานเราอีกอย่างงบประมาณเราไม่พอ เลยขอความช่วยเหลือไปยังหน่วยงานอื่น เราส่งเรื่องไปยังกรมโยธาธิการและผังเมืองให้เข้ามาแก้ไขปัญหาตรงนี้ครับ”

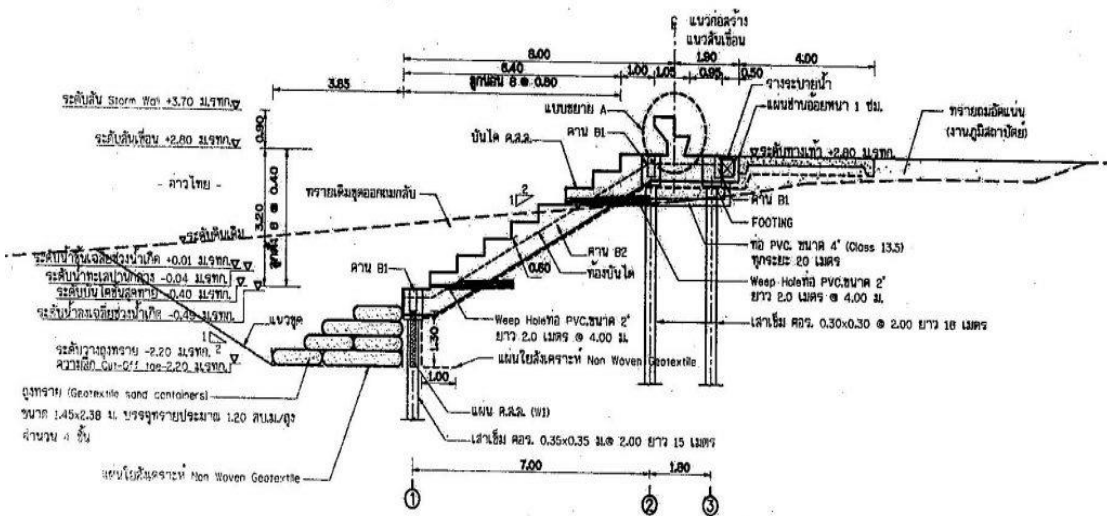
(เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองม่วงงาม 2)

รูปแบบของโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลพร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ชายฝั่งหาดม่วงงาม เป็นเขื่อนคอนกรีตขั้นบันได ความกว้าง 17.75 เมตร ความยาว 2,705 เมตร แบ่งการก่อสร้างเป็น 2 ระยะ บริเวณชายฝั่งทะเล หมู่ที่ 7 หมู่ที่ 8 และ หมู่ที่ 9 ช่วงกิโลเมตรที่ 3+000 ถึง

5+6000 โดยได้รับสนับสนุนงบประมาณก่อสร้างจากกรมโยธาธิการและผังเมือง (ตามภาพประกอบ 4.1 และ 4.2)

ภาพประกอบ 4.1 เขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลพร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ชายฝั่งหาดม่วงงามเฟส 1
 ที่มา: Beach Lover, 2564

ภาพประกอบ 4.2 รูปตัดของโครงสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลชายหาดม่วงงาม
 ที่มา: Beach Lover, 2564

ซึ่งโครงการดังกล่าวฯ มีประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ จำนวน 5 ครั้ง ดังนี้

1. การประชุมรับฟังความคิดเห็นโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลพร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์ พื้นที่ชายฝั่งหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2561

2. การประชุมกลุ่มย่อย เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2561

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็นโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลพร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์ พื้นที่ชายฝั่งหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2561

4. การประชุมรับฟังความคิดเห็นโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลพร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์ พื้นที่ชายฝั่งหมู่ที่ 7 หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 9 ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา (ระยะที่ 2) ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2561

5. การประชุมรับฟังความคิดเห็นโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลพร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์ พื้นที่ชายฝั่งหมู่ที่ 7 หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 9 ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา (ระยะที่ 2) ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2562

ในการประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ ได้เชิญผู้ที่มีโอกาสได้รับผลกระทบจากโครงการ เช่น ประชาชนตำบลม่วงงาม ศาสนสถาน หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น ผู้นำชุมชน หน่วยงานราชการในระดับต่าง ๆ องค์กรเอกชน ด้านสิ่งแวดล้อม สถาบันการศึกษา และนักวิชาการอิสระ สื่อมวลชน และประชาชนทั่วไปที่สนใจ

จากการให้ข้อมูลของประชาชนตำบลม่วงงาม พบว่ามีประชาชนเพียงบางส่วนที่รับรู้ถึงโครงการที่กำลังจะเกิดขึ้น ดังคำสัมภาษณ์ของประชาชนในพื้นที่กล่าวว่า

“นายกฯ เขาเรียกประชุมที่ศาลาเอนกประสงค์ แต่คนก็ไปไม่เยอะ ได้ไปร่วมกับเขาแค่ครั้งเดียว ครั้งต่อไปไม่ได้ไป แต่ก็ได้ฟังข่าวอยู่”
(ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม 1)

“เขามีแบบมาให้ดูว่าเขาจะทำอย่างนี้ แล้วอธิบายว่าเราจะทำเขื่อนกันตลิ่งพังอะไรแบบนี้” (ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม 2)

จากการประชุมทั้ง 5 ครั้ง พบว่าผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่เห็นด้วยกับโครงการฯ โดยให้เหตุผลว่า จะสามารถป้องกันความเสียหายจากการกัดเซาะชายหาดม่วงงาม บรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่และสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวและเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้กับชุมชน (ตามภาพประกอบ 4.3) ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

“ถ้าเราดูหน้ามรสุมคลื่นมันจะกินขึ้นมาเยอะ ถนนดำที่อยู่ริมทะเลอีกหน่อยมันคงขาด เพราะมันก็กินมาอยู่เรื่อย ๆ แต่ละปีมันก็ขยับเข้ามาอยู่เรื่อย ปีที่แล้วมันก็กินมาเรื่อย ต้นสนริมหาดก็ล้มไปสามสี่ต้น แต่ถ้าเราปล่อยไว้แบบ

ธรรมชาติมันก็กินไปกัดไป แต่ถ้ามีเขื่อน ถนนมันก็อยู่ได้นาน เวลาคลื่นมันซัดมาคงจะไม่ถึงถนน แต่พอหมดหน้ามรสุมชายหาดก็กลับมาเหมือนเดิม” (สมาชิกสภาเทศบาลเมืองม่วงงาม 1)

“กรมโยธาธิการและผังเมืองเขาเข้ามาพัฒนา มาทำให้พื้นที่เราเจริญขึ้นก็น่าจะเห็นด้วย พื้นที่ริมทะเลจะได้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว มีศาลานั่งเล่น คนมาเที่ยวหาด คนม่วงงามก็มีงานทำ เงินก็หมุนเวียนอยู่ในม่วงงามเรา พ่อค้าแม่ค้าได้ขายของ ตรงที่เป็นป่ารกก็ได้พัฒนา ได้มีไฟถนนไม่เปลี่ยว จี๊ปสันเด็กเสพยา ตรงนั้นก็จะได้ไม่มี ไม้โซ่อยู่อยู่ต้นสนล้มมาขวางถนนอยู่ ตอนหน้าคลื่นน้องมาดูตะ” (ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม 3)

ภาพประกอบ 4.3 การประชุมรับฟังความคิดเห็น ณ เทศบาลเมืองม่วงงาม
ที่มา: ผู้จัดการออนไลน์, 2563

4.1.2 ความขัดแย้งที่กำลังเกิด (Merging Conflict) เป็นความขัดแย้งที่พัฒนามาจากระยะที่ 1 คือมีการแบ่งขั้วคู่ขัดแย้ง หรือคู่กรณีขึ้นชัดเจนและต่างฝ่ายต่างรับรู้ว่ามี ความขัดแย้งเกิดขึ้น แต่ยังไม่มีการเจรจาไกล่เกลี่ยหรือกระบวนการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง จากการให้ข้อมูลของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ พบว่ามีประชาชนบางส่วนที่ไม่เห็นด้วยกับโครงการ ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

“โครงการตัวนี้มาจากกรมโยธาธิการและผังเมือง เขามาทำประชาคมชาวบ้านก็เห็นด้วยหมดนะ แต่ว่าชาวบ้านที่มาก็ส่วนน้อยนะ ทีนี้เขาก็ทำป้ายไว้นิลติดประกาศประชาสัมพันธ์ตามชายหาต ให้คนได้รู้ว่าโครงการฯ ที่จะทำมันเป็นอย่างนี้ ตอนนั้นก็ยังไม่มีการประท้วงนะ แต่พอผู้รับเหมามาเริ่มทำตอนนั้นแหละชาวบ้านมาประท้วง ก็เลยเป็นงานใหญ่กันเลย”
(สมาชิกสภาเทศบาลเมืองม่วงงาม 1)

“ต้องบอกก่อนนะครับว่า เทศบาลเมืองม่วงงามไม่ใช่ผู้ดำเนินการ เราเป็นเจ้าของพื้นที่ ในส่วนของการดำเนินการกรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นผู้ดำเนินการในพื้นที่ ถ้าความขัดแย้งเริ่มเกิดขึ้นช่วงไหน น่าจะเป็นตอนที่หลังประชุมรับฟังความคิดเห็นเสร็จและเริ่มการก่อสร้างครับ”
(เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองม่วงงาม 1)

“การทำประชุมรับฟังความคิดเห็นทั้งสองครั้งก็ได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่เป็นเสียงข้างมาก ให้จัดทำโครงการฯ นี้อย่างถูกต้อง แต่เมื่อโครงการนี้เริ่มก่อสร้างเมื่อต้นปี 63 เริ่มตอกเสาเข็ม ได้มีชาวบ้านโพลงในเฟซบุ๊กและติดป้ายไม่เห็นด้วยกับโครงการฯ บริเวณพื้นที่ก่อสร้าง จึงทำให้เกิดประเด็นว่ามีชาวบ้านบางส่วนไม่เห็นด้วย”
(เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองม่วงงาม 2)

“หากถามว่าชาวบ้านรับรู้ถึงโครงการฯ ไหม ชาวบ้านก็รับรู้ครับ เพราะกรมโยธาธิการและผังเมืองก็ลงมาประชาสัมพันธ์ เชิญชาวบ้านที่จะได้รับผลกระทบจากโครงการนี้ เข้ามาชี้แจงให้ทราบและได้ตรวจสอบความคิดเห็นชาวบ้านก่อน แต่ในส่วนของชาวบ้านที่ไม่เห็นด้วยกับโครงการฯ และออกมาคัดค้าน อันนี้ไม่ทราบครับว่ามาจากสาเหตุใด รู้ไม่ว่าเขาได้รับข้อมูลมาอย่างไรครับ” (เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองม่วงงาม 3)

“ทางอำเภอได้รับการประสานมาจากศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดสงขลา ว่ามีชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากโครงการฯ และกลุ่ม Beach for Life เข้าไปร้องเรียนที่ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด เรื่องการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมชายหาตม่วงงามว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ มีการผ่านการประเมินด้านสิ่งแวดล้อม

หรือยัง ทำไม่ถึงสามารถก่อสร้างได้ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดก็ส่งเรื่องมาที่ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ นายอำเภอจึงมอบหมายให้ปลัดอำเภอประจำตำบลลงพื้นที่ไปตรวจสอบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ว่ากระทบกับชาวบ้านอย่างไร การดำเนินการของทางเทศบาลฯ ได้ดำเนินการถูกต้องรีเปล่า เบื้องต้นทางอำเภอได้ทราบข้อมูลมาจากทางศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด”
(เจ้าหน้าที่อำเภอ สิงหนคร)

จากการให้ข้อมูลของประชาชนตำบลม่วงงาม พบว่าหลังจากประชุมรับฟังความคิดเห็น เริ่มมีประชาชนบางส่วนเกิดความสงสัยและรับรู้ถึงผลกระทบหากเกิดการดำเนินโครงการฯ ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

“ชาวบ้านแถวบ้านเราไม่ได้เข้าประชุม ส่วนพวกที่เข้าก็ไม่แน่ใจว่ามันจะเป็นอย่างนั้น ก็เข้าไปฟังอย่างนั้นแหละ เหมือนคนที่เขาใช้ประโยชน์จากหาบไม่ได้เข้าไปนั่งฟัง เขาคิดว่าเอาเวลาไปทำมาหากินดีกว่า ส่วนพวกเข้าไปก็คงได้ข้อมูลไม่เต็มที่ ถ้ามีส่วนร่วมกันตั้งแต่ตอนนั้นโครงการก็คงไม่ผ่านตั้งแต่แรก ชาวบ้านไม่คิดด้วยซ้ำว่าโครงการมันจะผ่าน เขาบอกว่าโครงการไม่ผ่านสภาเทศบาลฯ แล้ว แต่อยู่ ๆ เขาบอกว่าโครงการฯ ผ่านแล้วจะทำแล้ว ทีนี้ก็ต้องมาศึกษากันละแหละว่ามันคืออะไร” (ประชาชนหมู่ที่ 8 ตำบลม่วงงาม)

“แต่พวกเพื่อน ๆ ที่ไปด้วยกันก็บอกตั้งแต่ต้นเลยไม่เห็นด้วย แต่เขาก็อธิบายแต่ส่วนที่ดีให้เราฟัง ไม่ได้บอกสิ่งที่ไม่ดีให้เราฟัง เราก็มารู้กันเอาว่ามันไม่น่าจะดีเท่าที่ควร จากที่เราเห็นใกล้ ๆ ตรงนี้ คือคำว่าทะเลจะเอาอะไรไปขว้างมันก็ลำบาก” (ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม 2)

“เราไม่รู้วิธีการ ทะเลจะเอาอะไรไปชนะมัน ถ้าทำแล้วผลดีผลเสียอันไหนมากกว่ากัน ในช่วงมรสุมมันก็มีกัดเซาะมาก เพราะเราไปทำลายมันก่อนตรงที่ถนนริมหาดแต่แรกมันคือเขื่อนอยู่แล้ว เขื่อนธรรมชาติ โคนทราย เราก็มาน้ำซัดมามันจะมีทรายที่เป็นโคกสูงกันไว้ เราเรียก โคนทราย สมัยเด็ก ๆ ก็ไปเล่นตรงนั้น สูงหลายเมตร ขึ้นไปยืนแล้วทำสไลด์เดอร์เล่น แต่ตรงนั้นมันเปลี่ยนเป็นถนนแล้วไง” (ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม 1)

ช่วงต้นเดือนเมษายน 2563 ประชาชนในพื้นที่พบเห็นป้ายประกาศโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลพร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์ ชาวบ้านเริ่มต้นตัวและรับรู้ถึงโครงการที่เกิดขึ้นในพื้นที่ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการของประชาชน ดังคำสัมภาษณ์ของประชาชนในพื้นที่ที่กล่าวว่า

“พอเริ่มการก่อสร้างชาวบ้านที่ไม่เห็นด้วยก็เริ่มหาข้อมูล ไปถามผู้รู้บ้าง ไปหาอาจารย์บ้าง อะไรบ้าง แล้วก็ มี อาจารย์ศักดิ์อ่อนนัต์ อาจารย์สมปรารถนา ที่มาให้ความรู้ เราต้องหาที่ฟังแล้วไง แต่ครูไม่ได้ไป เด็ก ๆ เขาไป”
(ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม 1)

“คนม่วงงามที่อยู่ข้างนอก อย่างประจวบ อย่างปราณ ที่ที่เขาทำมาก่อน เขาก็ส่งภาพมาให้เราดู ว่าโครงการมันเป็นแบบนี้ ทำแล้วเป็นอย่างนี้ หาดมันไม่เหลือ คนเขาก็เลยรวมตัวคัดค้านกันมากขึ้น”
(ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม 2)

“เขาเริ่มเอาเสาเข็มมาลง เริ่มทำจริง ๆ แล้ว ตอกลงไปในทะเลมันอันตราย น้ำมันอยู่ยืนยาวแน่ ชาวบ้านก็ต้องต่อสู้” (ประชาชนหมู่ที่ 8 ตำบลม่วงงาม)

“พอมาตอนยกเสาเข็มนั่นแหละคะ ชาวบ้านถึงได้รู้ว่ามันคืออะไร แล้วก็ มี อาจารย์สมปรารถนา อาจารย์ม.เกษตร แล้วก็ น้องน้ำนิ่ง Beach for Life มาให้ข้อมูลเราว่าโครงการที่กำลังจะเกิดขึ้นมันมีผลดีผลเสียอย่างไร ผลดีก็คือ เชื้อนจะช่วยป้องกันการกัดเซาะให้กับบ้านเรือนของชาวบ้านที่อยู่ติดกับทะเล ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่หมู่ที่ 3 แต่ส่วนหมู่ที่ 7 มันไม่ได้กัดเซาะรุนแรง และมีบ้านเรือนอยู่อาศัยในโซนที่เขาก่อสร้างไม่มาก มันไม่ถึงขนาดที่เขาจะเอาบมหาศาลมาทำ” (เครือข่ายประชาชนรักษ์หาดม่วงงาม 1)

“มีสมาชิกเทศบาลฯ คนหนึ่งตอนนั้น แต่ตอนนี้เป็นรองนายกฯ แล้ว โปสในเฟซบุ๊กว่าเขื่อนกั้นคลื่นคือหายนะทางทะเล เลยเอะใจว่ามันคืออะไร พี่บอกตามตรงเลยนะ ว่าตอนนั้นไม่รู้เลยว่าเขื่อนกั้นคลื่นคืออะไร ผลเสียของมันคืออะไร พอมารู้ก็ตกใจมากถ้ามันเกิดขึ้น ยิ่งมาเห็นของประจวบ เห็นของปราณ เห็นของหลาย ๆ ที่ เรายิ่งตกใจยิ่งคิดว่าไม่จำเป็นต้องมาลงที่ชายหาดของเรา มันไม่สมควร มันไม่เหมาะสมด้วย เพราะชายหาดเรามันไม่ได้กัดเซาะ คุณจะเอามาลงโดยที่คุณไม่ได้สอบถามชาวบ้านไม่ได้”
(เครือข่ายประชาชนรักษ์หาดม่วงงาม 1)

4.1.3 ความขัดแย้งที่ปรากฏออกมา (Manifest Conflict) เป็นระยะที่ความขัดแย้งได้พัฒนาไปเป็นข้อพิพาทที่ชัดเจน มีการดำเนินการตามบทบาทที่ตนเองเกี่ยวข้อง รวมถึงอาจมีการเจรจาไกล่เกลี่ย หรืออาจถึงทางตัน หากทางออกไม่ได้ จากเหตุการณ์ที่ผู้รับเหมาได้เริ่มดำเนินการก่อสร้าง จึงเป็นเหตุให้ประชาชนตื่นตัวและรวมกลุ่มกันในนามเครือข่ายประชาชนรักษ์หาดม่วงงาม

และเริ่มเคลื่อนไหวคัดค้านในหลายรูปแบบทั้งการยื่นหนังสือถึงหน่วยงานราชการและกิจกรรมตามแนวทางสันติวิธีดังคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมาย ที่กล่าวว่า

“มีเครือข่ายประชาชนรักษาทมวังงามเป็นคนหมู่ 7 หมู่ 8 เรานี้แหละ แต่คนข้างนอกจะบอกว่าไม่ใช่คนมวังงาม คนมวังงามถูกคนข้างนอกมากกระตุ้น ถ้าคนมวังงามไม่มีจิตคิดเองเขาคงไม่ตามหรอก คนที่ทำกิจกรรมกับเครือข่ายที่ตรงนั้น ไม่ใช่เป็นคนไม่มีความรู้ ทุกคนมีความรู้ทั้งนั้น เด็ก ๆ เขามีความรู้มันเริ่มจากจิตสำนึกของคนในมวังงามเอง โดยเฉพาะหมู่ที่ 7 หมู่ที่ 8” (ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลมวังงาม 1)

“ร้อยเปอร์เซ็นต์คนที่คัดค้านโครงการตอนนั้นคือคนในหมู่บ้านหมดเลย ช่วงหลัง ๆ จะมีคนนอกพื้นที่มาด้วย หมายถึงพวกที่พื้นที่ติดกันอย่างพวก วัดจันทร์ วัดขุ่น เขาก็มาร่วมด้วย เพราะถ้าบ้านเราทำโครงการเสร็จตรงท้ายเขื่อนมันจะไปกระทบบ้านเขาอยู่แล้ว คนวัดจันทร์ส่วนใหญ่ที่มาก็เป็นกลุ่มชาวประมง เพราะแบบโครงการมันจะกระทบทำให้เขาทำมาหากินไม่ได้แบบโครงการฯ ที่เขามาให้เราดูกับของจริงที่เราไปดูเอง คือของจริงมันล้มเหลวหมดเลย หาดมหาราชก็ทำไปแล้วตอนนั้น หาดแก้วก็กำลังจะเสร็จ ยิ่งทำให้เรามั่นใจว่า ให้มันทำไม่ได้นะ ให้มาลงที่บ้านเราไม่ได้นะ” (เครือข่ายประชาชนรักษาทมวังงาม 1)

“ตอนนั้นชาวบ้านมาพบเรายังมีเพียงแกนนำชุมชน สมาชิกสภาเทศบาลประชาชนหมู่ที่ 7 หลังจากนั้นจึงเป็นรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายประชาชนรักษาทมวังงาม เราก็แนะนำว่าต้องทำหนังสือไปขอข้อมูลไปยังหน่วยงานเจ้าของเรื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นว่าลักษณะโครงการเป็นอย่างไร และแสดงความประสงค์ว่าเราไม่เห็นด้วย เช่นการยื่นหนังสือผ่านหน่วยงานโดยตรงผ่านศูนย์ดำรงธรรมหรือศาลปกครองครับ” (กลุ่ม Beach for Life)

“พอกลับมาจากศูนย์ดำรงธรรมก็มีคนโทรมาข่มขู่จะขอเคลียกัน เพราะในเอกสารที่ยื่นศูนย์ดำรงธรรมมันมีชื่อพีกับเบอร์โทรศัพท์อยู่ พีก็บอกไปว่าเราไม่ใช่คนที่จะเคลียให้คุณได้ คนที่ไม่เอาไม่ใช่เราคนเดียว ชาวบ้านนั่น คุณไปเคลียกับชาวบ้านนั่น เขาคิดว่าเราอยากได้เงินเขาอย่างนั้น เหมือนที่เรารับจ้างประท้วงประมาณนั้น เพราะตอนนั้นชาวบ้านก็ออกมาในเชิงนั้นว่าเรารับจ้างประท้วง” (เครือข่ายประชาชนรักษาทมวังงาม 1)

“ตอนนั้นมีข่าวว่าอีกฝ่ายจะมาทำร้ายเราด้วยค่ะ เหมือนจะขู่เชือดไก่ให้ลิงดูก็
ไม่รู้จริงแค่ไหน เห็นมีก็แต่ตำรวจมาเตือน แต่เราก็ไม่กลัว เกิดคนเดียวตาย
คนเดียว ถ้าคนมันจะตายอยู่ที่ไหนมันก็ตาย พวกเราก็ไม่ยอม สู้กันต่อ”
(เครือข่ายประชาชนรักษ์หาดม่วงงาม 1)

หลังที่ชาวบ้านได้รวมกลุ่มเป็นเครือข่ายประชาชนรักษ์หาดม่วงงามจึงได้มีการ
กำหนดแนวทางการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการฯ ด้วยแนวทางสันติและสร้างสรรค์ (ตาม
ภาพประกอบ 4.4) ดังคำสัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมายที่กล่าวว่า

“ที่แรกไปชูป้ายกัน ป้ายก็เขียนกันเองนี่แหละค่ะ ไปจุดที่ก่อสร้างแถว ๆ
หน้าสนามกีฬาที่อยู่ริมหาด ตอนนั้นน่าจะเป็นนักข่าวของไทยรัฐที่มาเห็นเข้า
ที่แรกเขาไม่รู้หรือว่าเราประท้วงอะไรกันเขาก็ไปแจ้งเทศบาลฯ พอหลังจาก
นั้นเราก็ไปที่ศูนย์ดำรงธรรมกัน ชาวเขาก็ไม่ออกให้เรานะค่ะ เหมือนวัน
อาทิตย์ที่เราทำกิจกรรมกัน เขามาถ่ายแต่ก็ไม่ออกให้เรา มีแต่กลุ่ม Beach
for Life ที่นำเรื่องของเรามาออกสื่อโซเชียล เราก็ต่อสู้กันเอง ตอนแรก ๆ คน
ออกมาร่วมน้อยค่ะ” (เครือข่ายประชาชนรักษ์หาดม่วงงาม 1)

“ขณะนั้นมีการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ค่ะ มีการติดhashtag #saveหาด
ม่วงงาม มีการถ่ายรูปกับชายหาดพร้อมกับทำสัญลักษณ์กากบาท เริ่มเป็นวง
กว้างมากขึ้น มีการแชร์ข้อมูลลงไปในอินเทอร์เน็ตกันมากขึ้น มีผู้ที่ไม่เห็น
ด้วยกับโครงการเพิ่มมากขึ้นทั้งในส่วนที่อยู่ในพื้นที่และคนนอกพื้นที่แต่มี
ความผูกพันกับชายหาด มีความรักในธรรมชาติ เข้ามาแสดงความคิดเห็นใน
เชิงไม่เห็นด้วยกันมากขึ้นค่ะ” (เจ้าหน้าที่อำเภอสิงหนคร)

ภาพประกอบ 4.4 การแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ของประชาชนตำบลม่วงงาม
ที่มา: ผู้จัดการออนไลน์, 2563

เครือข่ายรักษหาดม่วงงามได้ทำการนัดหมายเคลื่อนไหวกัดค้านโครงการก่อสร้างการก่อสร้างเขื่อนกันคลื่นที่หาดม่วงงาม อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสงขลา ในวันที่ 24 พฤษภาคม 2563 เวลา 16.00-18.00 น. โดยมีการขออนุญาตชุมนุมไปที่สถานีตำรวจภูธร (สภ.) ม่วงงาม ตามพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) การชุมนุมสาธารณะ แต่ได้รับการปฏิเสธ โดยระบุว่า เนื่องจากอยู่ในระหว่างประกาศ พ.ร.ก. การบริหารราชการในภาวะฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ประกอบกับเป็นการสุ่มเสี่ยงต่อการเฝ้าระวังของโรค โควิด-19 ทางเครือข่ายจึงเชิญชวนให้ประชาชนแสดงออกผ่านทางออนไลน์แทน แต่ยังมียังมีประชาชนบางส่วนไปแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ด้วยการติดป้ายผ้า วางพวงหรีดคัดค้านการก่อสร้างเขื่อนกันคลื่นอยู่จำนวนหนึ่ง โดยในพื้นที่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดสงขลา (กอ.รมน.) มาประจำอยู่ที่ชายหาด (ตามภาพประกอบ 4.5 และ 4.6) ดึงคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมายที่กล่าวว่า

ภาพประกอบ 4.5 เจ้าหน้าที่ตำรวจตั้งแถวบริเวณหาดม่วงงาม
ที่มา: ประชาไท, 2563

“พอชาวบ้านเริ่มรับรู้มากขึ้น กลุ่มของเราก็เริ่มใหญ่ขึ้นใหญ่ขึ้น เราก็ร่วมตัวกันทุกอาทิตย์มาทำกิจกรรมกัน ทั้ง ๆ ที่ตอนนั้นมีสถานการณ์โควิด-19 ช่วงนั้นที่มีกอ.รมน.มาหา เขาว่าจะมาจับพวกเราเพราะพวกเราทำผิดระเบียบช่วงโควิด-19 เขาไม่ให้รวมกลุ่ม คือจริง ๆ พวกเราวางแผนจะมีกิจกรรมทางเรือ เราจะชูป้ายทางเรือเพื่อให้คนที่มาเที่ยวหาดเห็นว่าเราไม่เอาเชื่อน แต่เขาก็บล็อกเราหมดไปบอกเจ้าของเรือไม่ให้เรือออก ตำรวจก็มาหาเราที่บ้าน เขาไม่ให้เราออกจากบ้านไปทำกิจกรรม คือพวกเราคิดว่ายังไงก็จะออก โดนจับก็ยอมให้จับแล้วละ หาเบี้ยประกันตัวกันแล้ว ยังไงเราก็ต้องออก แล้วก็ น่าจะโดนจับแน่ แต่พอพวกเราที่มาคิดอีกด้าน หากโดนจับกันหมดจะไม่มีใครขับเคลื่อนและชาวบ้านจะขวัญเสีย พอเรื่องนี้ผ่านไปพวกเราก็เริ่มทำกิจกรรมกันใหม่ ชาวบ้านก็ยิ่งประท้วงหนักขึ้น มีน้องคนหนึ่งถ่ายคลิปกิจกรรมการคัดค้านโครงการฯ ชาวบ้านเขาก็แชร์ในสื่อโซเชียลกันเยอะมาก พอมันดังขึ้น อีกฝ่ายเขาก็ทำงานลำบากขึ้น”

(เครือข่ายประชาชนรักษ์หาดม่วงงาม 1)

ภาพประกอบ 4.6 ผู้ชุมนุมที่หาดม่วงงามประจันหน้ากับเจ้าหน้าที่ กอ.รมน.
ที่มา: ประชาไท, 2563

“เราจัดกิจกรรมต่อเนื่องนะคะ แต่เขายังไม่หยุดก่อสร้าง ยังทำต่อคะ เขาไม่ฟังเสียงชาวบ้าน เราไปล้อมบ้านกันเลยคะ แต่เราก็ส่งสารคนงานเหมือนกันนั่นแหละ ตอนนั้นมีใครไม่รู้ไปสร้างกระแสน้ำทำให้เกิดความรุนแรง ตอนกลางคืนไปเผาบ้านฉัน ตำรวจเขาก็มาหาว่าเป็นพวกเราไปทำ เราบอกได้เลยว่าเราไม่ใช่วิธีการสกปรกแบบนั้น เราต่อสู้ด้วยสันติวิธีเท่านั้นเหมือนเขาสร้างสถานการณ์ขึ้นมาแกล้งพวกเราหาว่าพวกเราทำแต่จริง ๆ แล้วพวกเราไม่ได้ทำ วิธีของพวกเราจะไม่ใช้ความรุนแรง แต่จะเน้นนำเสนอเรื่องราวความเป็นจริงผ่านทางโซเชียล ทำคลิป จัดกิจกรรม คือมีคนมาร่วมเยอะมากไม่ใช่แค่คนม่วงงาม มันมาพีคสุดที่ตอนกอ.รมน.มาพูดไม่ดีกับชาวบ้าน คลิปนั้นรู้สึกยอดวิวสามล้านกว่า สิ่งที่เขาทำมันเลยสะท้อนไปหาเขาหมดเลย” (เครือข่ายประชาชนรักษ์หาดม่วงงาม 1)

ภาพประกอบ 4.7 ประชาชนตำบลม่วงงามคัดค้านโครงการบริเวณหาดม่วงงาม
ที่มา: Beach for Life , 2564

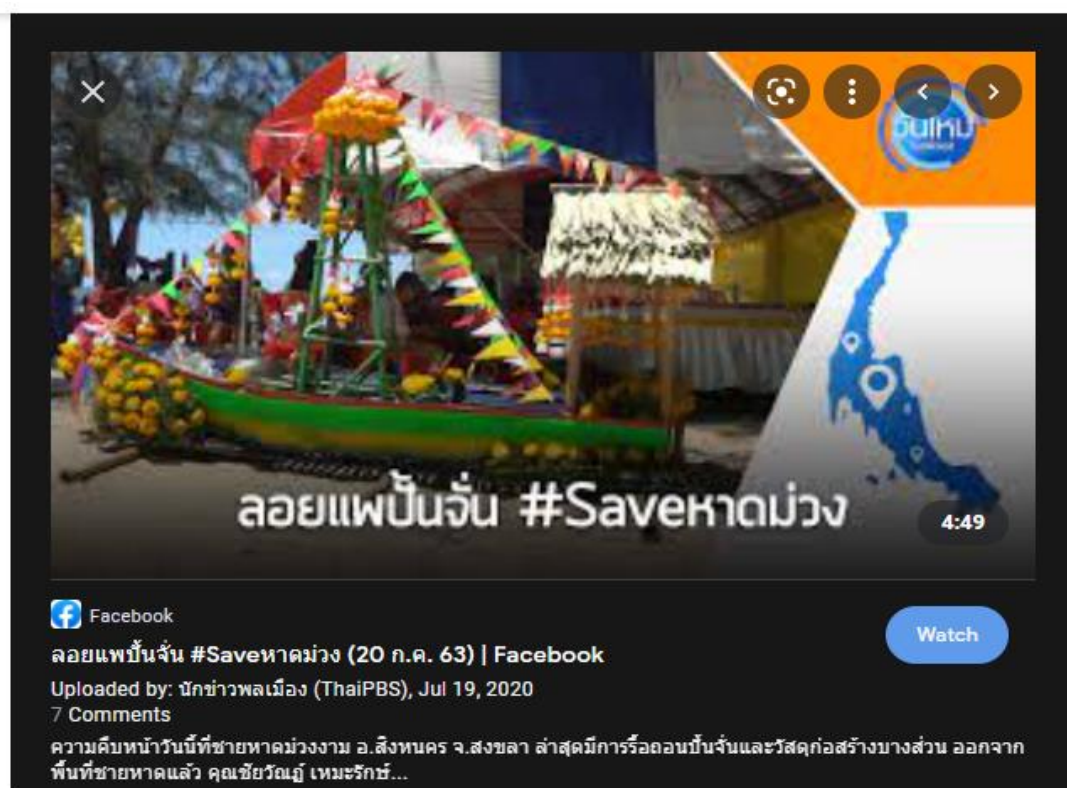
นอกจากการจัดกิจกรรมทุกวันอาทิตย์บริเวณชายหาดม่วงงามแล้ว ชาวบ้านยังใช้การสื่อสารผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์เพื่อกระตุ้นให้เหตุการณ์เป็นที่สนใจของคนทั้งประเทศ (ตามภาพประกอบ 4.8 และ 4.9) ดังคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมายที่กล่าวว่า

“เราจัดกิจกรรมทุกครั้งคนยิ่งเพิ่มขึ้น เรามีกิจกรรมการแข่งขันเล็ก ๆ น้อย ๆ กีฬาบ้าง วิถีชีวิตบ้าง ของรางวัลชาวบ้านก็หากันมา มันก็สนุกดียิ่งกระตุ้นให้คนมาเยอะขึ้นเรื่อย ๆ ลูกหลานของคนม่วงงามที่อยู่ไกล ๆ เขาก็ห่วงแหน เขาก็แชร์เรื่องราวที่มันเกิดขึ้นเหมือนกับเรื่องนี้มันไม่ได้หยุดแค่ในตำบล มันถูกแชร์ให้คนภายนอกได้รับรู้คนทั้งประเทศได้รับรู้”
(เครือข่ายประชาชนรักษ์หาดม่วงงาม 2)

“ส่วนใหญ่ตอนนั้น เริ่มมีคลิปการคัดค้านโครงการหลายคลิปเริ่มกระจายเป็นวงกว้างในสื่อโซเชียลแล้ว จังหวะดีมีเต๋ามาวางไข่ที่หมู่ 2 พอดี หลายปีแล้ว น้องที่เต๋ไม่เคยมาวางไข่ ถึงจะเป็นหมู่ที่ 2 พื้นที่ก็ไม่ได้ไกลจากพื้นที่หมู่ที่ 7 เลยนะ เพราะพื้นที่ที่ติดชายหาดก็มี หมู่ที่ 2 3 7 8 9 ทั้งหมดห้าหมู่บ้านที่ติดชายทะเล มีข่าวปลาโลมามาโพล่ใกล้ ๆ หาดเรามั่งไรมั่ง มันก็หลายอย่าง

มันก็เลยกลายเป็นกระแสขึ้นมา อีกอย่างสิ่งเหล่านี้มันสะท้อนถึงความสมบูรณ์ของธรรมชาติ เหมือนมาช่วยกระตุ้นให้คนรับรู้ถึงผลกระทบของโครงการนี้ ถ้าคนทำแบบนี้ละ ต่อไประบบนิเวศน์ก็เสีย เหมือนกับที่เราทำกิจกรรมหาหอยเสียบ แต่ถ้าไม่มีหาดรับรองหอยเสียบก็ไม่มี”
(เครือข่ายประชาชนรักษ์หาดม่วงงาม 1)

“มีการทำคลิปวิดีโอเกี่ยวกับการล่ากุ้งเคย การทอดแห การส่งเสริมการท่องเที่ยว การฝังทรายบำบัดโรค แสดงถึงวิถีชีวิตของชาวบ้าน มีการลอยแพสะเดาะเคราะห์ด้วย ก่อนหน้านี้อาจจะมีประจำทุกปีนะคะ แต่หลัง ๆ มา นี้ ก็คือตามสะดวกปีไหนก็ทำ ก็คือมีพระมาสวด มีฝั่งอิสลามมาร่วมด้วย การลอยแพสะเดาะเคราะห์ก็หมายถึงเราจะเอาของที่ไม่ดีต่อหมู่บ้านต่อชุมชน ก็ให้ลอยไปกับทะเลประมาณนั้นคะ มันก็เป็นความเชื่อของแต่ละชุมชน สิ่งเหล่านี้ยังสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตวัฒนธรรมของชาวบ้านความสามัคคีกัน โดยที่คุณจะมาทำอะไรที่มาลบบมาเปลี่ยนมันทำไมได้ง่าย ๆ อย่างที่คุณคิดกิจกรรมพวกนี้ยังทำให้ชาวบ้านแข็งแรงขึ้นทุกวัน เหมือนความรู้สึกรักหวงแหนชุมชนได้มีการส่งต่อเพิ่มมากขึ้น” (เครือข่ายประชาชนรักษ์หาดม่วงงาม 1)

ภาพประกอบ 4.8 การลอยแพสะเดาะเคราะห์ตำบลม่วงงาม
ที่มา: นักข่าวพลเมือง, 2563

ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการเขื่อนป้องกันคลื่นริมชายหาดม่วงงามร่วมกับเครือข่ายรักษหาดม่วงงามได้ดำเนินการเคลื่อนไหวคัดค้านอย่างต่อเนื่องและได้รับช่วยเหลือจากบุคคลและหน่วยงานภายนอก เช่น ชาวบ้านในพื้นที่ใกล้เคียง ชาวม่วงงามที่อาศัยอยู่พื้นที่อื่น นักการเมือง นักวิชาการ รวมถึงกลุ่ม NGO ดังคำสัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมายที่กล่าวว่า

“บังคิดว่าชาวบ้านเขาไม่น่าจะทราบรายละเอียดโครงการ ตอนประชาคม เขาก็ยกมือให้ทำ พอมาตอนหลังคนก็มากันหลากหลายที่มาประท้วง คนข้างนอกก็มีนะที่มาประท้วง ทีมที่เขาประท้วงเก่ง ๆ ก็เข้ามาเป็นพี่เลี้ยงใจ” (ประชาชนหมู่ที่ 3 ตำบลม่วงงาม)

“กลุ่มอาจารย์กับกลุ่ม Beach for Life จะมาช่วยให้ความรู้ให้พวกเราไปให้ ถูกทาง เหมือนพวกเราเองก็ทำไม่ถูก ไม่รู้จะเริ่มตรงไหน ไม่รู้จะไปทางไหน พวกเขามีหลักวิชาการ มีแนวทางคอยแนะนำพวกเรา มีกรณีศึกษาจากที่อื่น ด้วย เขาก็แนะนำเราควรไปทางนี้นะ ถ้าอยากได้หาดเราคืน” (เครือข่ายประชาชนรักษหาดม่วงงาม 2)

“ไม่ได้มีหน่วยงานไหนมาช่วยเราเลยมีแต่กลุ่ม Beach for Life แล้วก็พวก อาจารย์หลาย ๆ ท่านที่มาให้ความรู้กับชาวบ้าน ตอนที่เราทำกิจกรรมกัน หน้าหาด บางทีชาวบ้านบางคนที่ไม่เข้าใจหรือได้ข้อมูลมาผิด ๆ พวกอาจารย์ ก็มาตอบให้ ชาวบ้านก็ได้ความรู้ทั้งด้าน วิชาการ กฎหมาย ด้านผลกระทบ จากเขื่อนกันคลื่น พอชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจเขาก็มีความมั่นใจขึ้นว่า สิ่งที่เราที่กำลังทำมันไม่ได้ผิดนะ ไม่ถึงขนาดที่ต้องไปติดคุกติดตาราง อีก ฝ่ายเขาก็พยายามจะปั่นเรื่องไม่ยอมให้ออกไปร่วมทำกิจกรรม ถ้าไปจะ อย่างนั้นจะอย่างนี้ ทำให้ตอนนั้นชาวบ้านบางคนกลัวไม่กล้าออกมาร่วม กิจกรรมกับพวกเรา” (เครือข่ายประชาชนรักษหาดม่วงงาม 1)

“กลุ่ม Beach for Life น้องน้ำนิ่งเขาอยู่กับเราตลอด จนคนข้างนอกมองว่า กลุ่ม Beach for Life เป็นตัวตั้งจะเข้ามาโฆษณาชวนเชื่อให้ชาวบ้านลุกขึ้น แต่จริง ๆ แล้วชาวบ้านเป็นตัวตั้ง ที่จริงกลุ่ม Beach for Life เป็นคนหา ความรู้มาให้เขาไม่ได้พูดออกหน้า น้ำนิ่งเขาอยู่ซะแต่เป็นลูกศิษย์ของลูกศิษย์ ครูอีกที เขาจะคอยสนับสนุนด้านวิชาการเรา เช่น พอวัดชายหาดแล้วเท่านี้ เมตรนะ ปีนี้มันยังไม่กัดขยายขึ้น เขาก็มีข้อมูลให้เราได้เรียนรู้หมด หน้า มรสุมเราก็วัดช่วงนี้ก็ยังวัดอยู่นะ” (ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม 1)

“เริ่มเดิมที่เราได้รับการติดต่อจากชาวบ้านในพื้นที่ศรีบ คือ Beach for Life เรายังก็ติดตามโครงการนี้อยู่แล้ว แต่เราไม่รู้ว่าชาวบ้านเห็นด้วยหรือคัดค้านกับโครงการมากนักน้อยแค่ไหน เพราะช่วงแรกไม่มีใครคัดค้านเลย จนเราไปเจอกลุ่มชาวบ้านที่เขาติดต่อมาเป็นพี่น้องในพื้นที่ศรีบ ติดต่อมาทางเพจเฟซบุ๊กศรีบ ว่าเขาคิดว่าโครงการนี้กำลังเป็นปัญหา เขาอยากรู้ว่ามันเกิดอะไรขึ้น เราเลยได้ลงไปคุยกับชาวบ้านเป็นวงสนทนาเล็ก ๆ ศรีบ มันมีการกัดเซาะ แต่มันก็ไม่ได้กัดเซาะรุนแรง ชาวบ้านเขาไม่ได้อยากได้เขื่อนกันคลื่น หลังจากนั้นเราทำข้อมูลพื้นที่ตรงนี้ขึ้นมาว่าในพื้นที่โครงการมันมีการกัดเซาะชายฝั่งจริงหรือไม่ เราพบว่าไม่ได้มีการกัดเซาะชายฝั่งรุนแรง มันเป็นการกัดเซาะชั่วคราว เราจึงเอาข้อมูลส่วนนี้ไปให้ชาวบ้านพร้อมกับผลกระทบของเขื่อนคลื่นและกรณีศึกษาจากที่ต่าง ๆ ” (กลุ่ม Beach for Life)

“โครงการนี้ผมตามมาตั้งแต่การประชุมรับฟังความคิดเห็นครั้งที่หนึ่ง กลุ่ม Beach for Life เราตามเรื่องการกัดเซาะในพื้นที่สงขลาอยู่แล้ว ดังนั้นโครงการที่หาดม่วงงามจึงเป็นหนึ่งในโครงการที่เราติดตาม เพราะเราเห็นว่าชายหาดไม่ได้เกิดการกัดเซาะรุนแรงในพื้นที่โครงการ แต่ว่าหน่วยงานก็ได้ดำเนินการโครงการก่อสร้าง ซึ่งเราก็ตามมาเรื่อย ๆ ว่าพื้นที่เป็นยังไง โครงการเป็นยังไง แล้วก็เจอกลุ่มที่คัดค้านโครงการ จึงได้เข้าไปคุยกับเขา และได้มีชุดข้อมูลที่ตรงกันว่าชายหาดไม่ได้กัดเซาะรุนแรง โดยมีบทเรียนจากหาดทรายแก้วที่ทำแล้วมันมีผลกระทบ เราจึงเข้าไปทำงานร่วมกับชาวบ้าน ศรีบ หลักๆจะเป็นการให้ความรู้ข้อมูลผลกระทบต่าง ๆ จากพื้นที่ต่าง ๆ เอาไปให้ชาวบ้านดู” (กลุ่ม Beach for Life)

โดยกลุ่ม Beach for Life เป็นกลุ่ม Non-Governmental Organizations (NGOs) มีจุดประสงค์เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเรื่องการกัดเซาะชายฝั่ง สิทธิชุมชน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแล รักษาหาดทราย ซึ่งในกรณีศึกษาโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา กลุ่ม Beach for Life มีบทบาทในการทำงานมาร่วมกับชุมชนในการเคลื่อนไหวคัดค้านและคอยสนับสนุนข้อมูลทางวิชาการให้แก่ชาวบ้าน ดังคำสัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมายที่กล่าวว่า

“Beach for Life เรามีหน้าที่เอาข้อเท็จจริงของทางภาครัฐและข้อเท็จจริงของทางพื้นที่มาทำให้ชาวบ้านได้เห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมันคืออะไร แล้วมันมีความจำเป็นไหมที่จะต้องทำโครงการ หรือโครงการของรัฐจะทำให้เกิดผลกระทบยังไง เรายังมีหน้าที่ประสานกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อที่จะยื่นข้อเสนอกรณีของม่วงงามเรายื่นข้อเสนอไม่ให้ก่อสร้าง และยังมีบทบาทในการให้ความรู้ในเรื่องของศาลที่จะคอยสนับสนุนในการดำเนินคดี มีทีมทนายที่จะ

ลงไปช่วย เรามีทั้งส่วนที่ทำงานในด้านของวิทยาศาสตร์และในด้านของกฎหมาย หากมีเหตุที่เราจะต้องใช้กลไกด้านกฎหมายเราก็จะมีทีมด้านนี้ ค่อยสนับสนุนอยู่และก็ยังมีส่วนของการผลิตนโยบายด้วยครับ”

(กลุ่ม Beach for Life)

“เราให้ความรู้ด้านวิชาการและแนวทางการดำเนินการ เช่น การฟ้องคดี การขอข้อมูลข่าวสาร และการให้ข้อมูลการกีดเซาะของพื้นที่ครับ แต่ในส่วนของกิจกรรมชาวบ้านเป็นคนออกแบบเอง เช่น การแสดงศิลปะริมชายหาด พวกป้ายไวนิลชาวบ้านเขาก็ไปทำกันเอง เหมือนคำว่า saveหาดม่วงงาม ชาวบ้านก็คิดกันเอง พอเราได้คุยกับชาวบ้าน จึงเกิดคำถามจากชาวบ้านว่า เราจะคัดค้านยังไง เราก็ให้แนวทางว่า

1. จะต้องยื่นหนังสือต่อหน่วยงานเพื่อบอกว่าเราไม่เห็นด้วยกับโครงการนี้ พร้อมแนบรายชื่อชาวบ้านที่ไม่เห็นด้วยกับโครงการฯ

2. ถ้าหน่วยงานภาครัฐไม่รับฟังหรือยังไม่มีการพูดคุยที่ดีขึ้น เพื่อที่จะได้ให้สองฝ่ายมาเจอกัน เราก็สามารถใช้สิทธิทางกระบวนการได้ หมายความว่าเราได้ยื่นหนังสือไปแล้ว หน่วยงานเพิกเฉยไม่รับฟัง ไม่มีความคืบหน้าอะไร เราก็สามารถฟ้องต่อศาลปกครองได้

3. การขัดแย้งเรื่องชายหาดนี้ เราต้องมีข้อมูลมาคุยกัน ไม่อย่างนั้นชาวบ้านจะบอกได้แต่ว่าไม่ให้สร้าง แต่ทำไมให้สร้างเพราะอะไร มันไม่มีเหตุผลมาสนับสนุนชาวบ้าน เช่น ปล่อยให้สร้างเพราะหาดไม่ได้กีดเซาะ ปล่อยให้สร้างเพราะตัวโครงการมีปัญหา เพราะฉะนั้นสิ่งที่ต่อมาที่ชาวบ้านต้องทำคือ ทำข้อมูลขึ้นมาว่าจริง ๆ แล้ว หาดมันกีดเซาะหรือไม่ มันเป็นขั้นตอนของการรวบรวมข้อเท็จจริง เช่น พวกถ่ายรูปช่วงมรสุมว่ามันกีดเซาะจริง ๆ หรือไม่ ข้อมูลจาก google street view หรือ google earth ประมาณนี้ครับ ดูว่าหาดเปลี่ยนไปจริงไหม หรือข้อมูลการใช้ประโยชน์จากหาดว่ามันจะกระทบใครบ้าง ส่วนการเคลื่อนไหวเป็นการออกแบบโดยชาวบ้าน เช่นการออกมาทำกิจกรรมกันทุกสัปดาห์ แต่ช่วงนั้นเกิดช่วงโควิด-19 ชาวบ้านเขาก็หาวิธีสื่อสารกัน อย่างช่วงแรกเขาก็ใช้ แพลตฟอร์มออนไลน์ ทำ mop from home ชูป้ายกันในเฟซบุ๊ก ประมาณนี้ครับ เพื่อสร้างกระแสสาธารณะ หรือการล่ารายชื่อกันในพื้นที่ ตอนนั้นยังไม่มียุทธศาสตร์ที่เป็น onsite กันมาก”

(กลุ่ม Beach for Life)

ภาพประกอบ 4.9 ประชาชนตำบลม่วงงามเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์
ที่มา: Beach for Life , 2564

“หลังจากที่โควิด-19 เริ่มซาและแล้วตอนนั้น เริ่มมีข่าวว่าชาวบ้านถูกข่มขู่ มีตำรวจมาคุกคามชาวบ้าน มาลงพื้นที่ที่ตอนชาวบ้านทำกิจกรรม จึงเป็นเหตุในชาวบ้านออกมากันเยอะขึ้น กิจกรรมเป็นการสร้างสรรค์จากชาวบ้านเองครับ เช่น ลานกิจกรรมหน้าร้านใหม่เอี่ยมเขาก็ออกแบบกันเอง แต่ในส่วนวิชาการ และคดีความการฟ้องศาลเราจะลงไปสนับสนุนให้ความรู้โดยจะมีนักวิชาการ เช่น อาจารย์สมปรารถนา อาจารย์ศักดิ์อนันต์ นักวิชาการคนอื่น ๆ และนักกฎหมาย ลงไปคุยกับชาวบ้านว่าชุมชนมีสิทธิฟ้องคดีเพื่อเป็นการปกป้องทรัพยากรในพื้นที่และการฟ้องคดีก็ไม่ได้มีผลต่อตัวชาวบ้าน รวมถึงการตั้งสื่อมวลชนลงไปทำข่าว ประมาณนั้นครับ โดยหลัก ๆ เราก็มีหน้าที่ประสานงานส่วนนี้ ทั้งนักวิชาการ นักกฎหมาย สื่อ และอำนวยความสะดวกในการส่งหนังสือ ร่างหนังสือ เราก็ช่วยชาวบ้านครับ ทั้งนี้ทั้งนั้นเราก็คุยกัน เช่น เราควรจะยื่นหนังสือไปที่หน่วยงานนะ ถ้าเขาไม่ตอบรับและยังคงดำเนินการอยู่ ขึ้นต่อไปเราความไปฟ้องคดีนะ ไม่ใช่อยู่จะไปฟ้องคดีได้เลย หรืออยู่ ๆ จะเคลื่อนไหวแรง ๆ เลย เราก็มีลำดับขั้นในการคุยกันอยู่ เรามีวงในการคุยกันอยู่ คนในวงนั้นก็ประชาชนหมู่ที่ 3 7 8 9 เข้ามาร่วม”
(กลุ่ม Beach for Life)

“พอมันเริ่มออกเฟสบุ๊ก พวกนักวิชาการ พวกนักการเมือง เริ่มเข้ามาเริ่มสนใจ ถ้าชาวบ้านไม่ลุกขึ้นมาก่อนเขาก็ไม่กล้ามาปลุกหรือ ถ้าเขามาแล้วเราไม่เล่นด้วยมันก็ไม่ได้ประโยชน์กับเขา เราตื่นตัวกันอยู่แล้ว เขาแค่มาให้ข้อมูลเราเพิ่มขึ้น” (ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม 2)

จากการถอดบทเรียนสะท้อนปัญหาผลกระทบจากโครงการ โดยประชาชนในพื้นที่ พบว่ามีประเด็นข้อขัดแย้งอยู่ 2 ประเด็น (ตามภาพประกอบ 4.10) คือ

1. ภาครัฐต้องการโครงการเชื่อมป้องกันคลื่นชายฝั่ง เพื่อป้องกัน สถานที่ราชการ บ้านเรือนของประชาชน และแนวถนนเลียบริมชายหาดจากการกัดเซาะของคลื่น หากไม่เร่งดำเนินการ ป้องกันและแก้ไขจะสร้างความเดือดร้อนให้กับพื้นที่สาธารณะและประชาชน

2. ประชาชนในพื้นที่ที่มีความกังวลถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิต หลังจากโครงการแล้วเสร็จอาจเกิดผลกระทบโดยตรงต่อชาวบ้านหากชายหาดพังทลายที่เป็นแหล่งทำมาหากิน ทำให้ชาวประมงพื้นบ้านไม่สามารถประกอบอาชีพตามเดิมได้ และยังเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจของ ชุมชนตลอดจนนักท่องเที่ยว ย่อมส่งผลกระทบต่อความรู้สึกและจิตใจ อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อ ความสัมพันธ์ในชุมชนจากฝ่ายที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย รวมถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ชายหาดทำหน้าที่ในการป้องกันคลื่นไม่ให้ซัดเข้าทำลายผืนดินบนฝั่ง และใน ขณะเดียวกันชายหาดเป็นแหล่งสะสมตะกอนดินที่ไหลจากแม่น้ำลงสู่ทะเล ซึ่งจะถูกลคลื่นพัดมาทับถม บนชายหาดและสะสมกลายเป็นผืนดิน อีกทั้งหาดทรายและพื้นที่ทะเลใกล้ชายฝั่งยังเป็นแหล่ง เพาะพันธุ์สัตว์น้ำหลายชนิด ดังนั้นการทำลายชายหาด จึงเป็นการทำลายที่อยู่อาศัยของสัตว์และพืช ทะเล ทำลายห่วงโซ่อาหาร ดังคำสัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมายที่กล่าวว่า

“เราคุยกับชาวบ้านบ่อยมาก เป็นวงสนทนาใหญ่ ๆ ไม่ต่ำกว่า ยี่สิบ สามสิบ ครั้ง และยังมีการให้ความรู้ผ่านสื่อว่ามีผลกระทบอะไรบ้าง ซึ่งตัวชาวบ้าน เขารู้อยู่แล้ว ถ้าสร้างเขื่อนกันคลื่นทับลงบนชายหาดมันจะกระทบอะไรบ้าง ตัวเขาบ้าง แต่ตัวอย่างจากที่อื่น ที่ชาวบ้านเองยังไม่เคยได้เห็นภาพ เรามีวง ให้ความรู้ตอนเย็นที่คอยให้ความรู้กับชาวบ้าน มีไปให้ความรู้ที่วัดจันทร์และ พื้นที่ใกล้เคียงด้วย เพราะโครงการนี้มันจะไปหยุดตรงที่พื้นที่หมู่ที่ 9 มันจะ ต่อกับตำบลวัดจันทร์พอดี เราก็ไปให้ความรู้ชาวบ้านวัดจันทร์หากม่วงงาม สร้างเสร็จมันก็จะกระทบชาวบ้านวัดจันทร์ด้วย ฉะนั้นเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องแค่ ของคนม่วงงามนะ มันเป็นเรื่องของหาดที่ต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน”

(กลุ่ม Beach for Life)

“พอเรารู้ว่าพวกอาจารย์จะเข้ามา เราก็จัดเสวนากันเลย มีชาวบ้านให้ความ ร่วมมือเยอะ ขนาดฝนตกชาวบ้านก็ไปยืนกางร่มฟัง ใครมีข้อซักถามก็ถามกัน เลย อะไรที่ข้องใจหรือไม่เข้าใจก็ถามอาจารย์ตอนนั้นเลย มันเลยรู้สึกที่เรา ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ไม่ต้องมาคิดไปเอง เขาว่ามา แบบนั้น แบบนี้ อันนี้มัน ชัดเจนไปเลย หมดความสงสัยว่าอันนี้มันจะใช่ไหม มันถูกไหม เราก็ไม่มีความกังวลเรื่องนั้น เดินหน้ากันต่อได้”

(เครือข่ายประชาชนรักษ์หาดม่วงงาม 1)

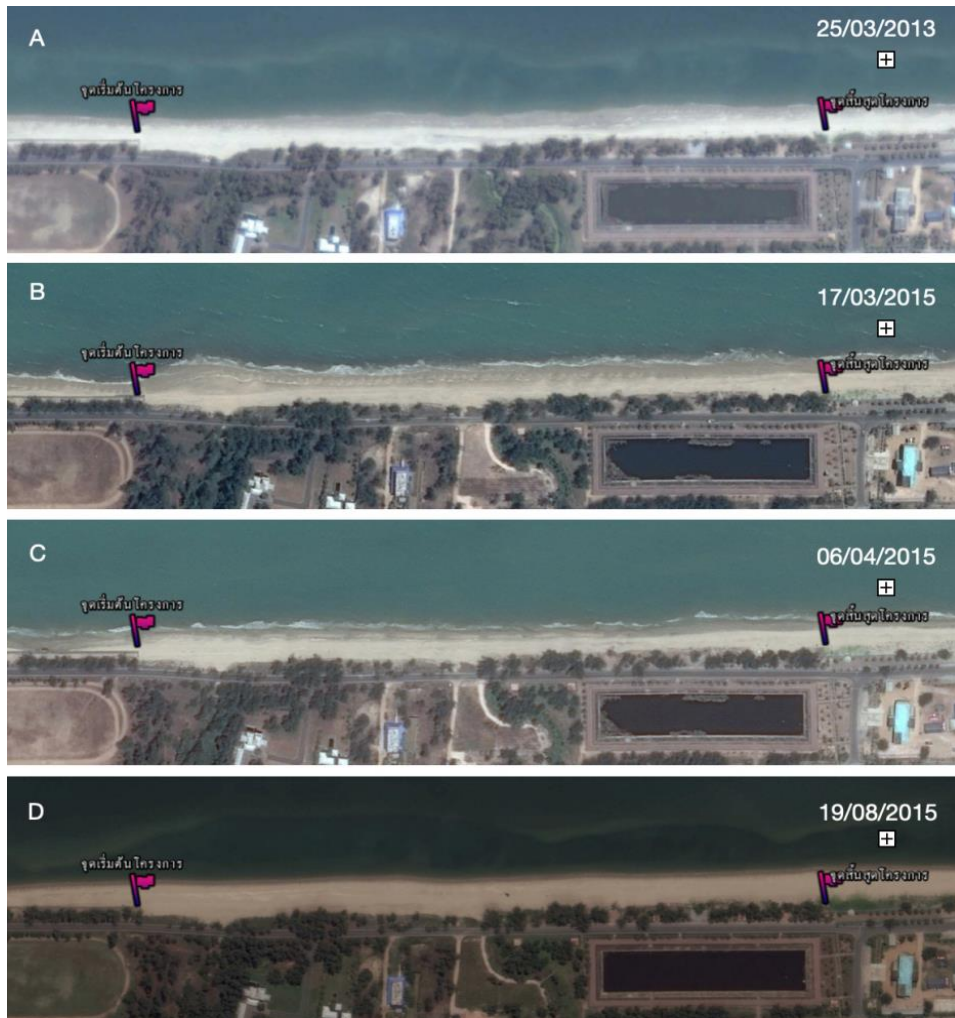

ภาพประกอบ 4.10 งานเสวนาวิชาการชายหาดม่วงงาม มองปัญหา หาดทางออก
ที่มา: Thaipbs ศูนย์ข่าวภาคใต้, 2563

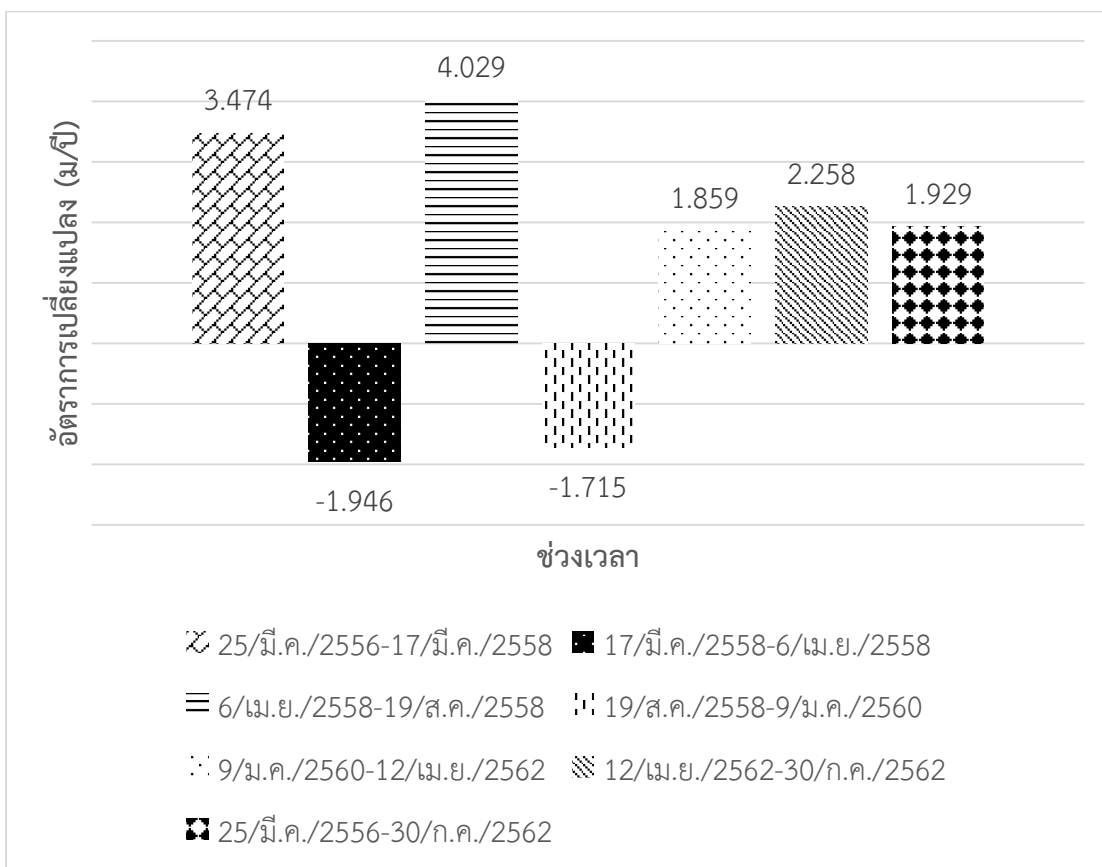
“ข้อสรุปจากการถอดบทเรียนคือ ชายหาดไม่ได้กัดเซาะรุนแรง การกัดเซาะที่เกิดขึ้นเป็นการกัดเซาะชั่วคราว เป็นการกัดเซาะในช่วงมรสุมบางปีเท่านั้น หลังจากนั้นหาดก็จะกลับมาเป็นอย่างเดิม ตัวที่สนับสนุนคือภาพถ่ายดาวเทียมที่เราแปลข้อมูลออกมาว่ามันไม่ได้กัดเซาะ ภาพช่วงพายุปากบึกที่เคยได้ถ่ายเก็บไว้ พบว่าชายหาดไม่ได้เปลี่ยนแปลงเลย เลยได้ข้อสรุปว่าโครงการนี้ชาวบ้านไม่เอา ที่นี้พอไม่เอาจึงเกิดคำถามถึงแนวทางของการไปต่อของการเคลื่อนไหว จึงออกมาเป็นว่าถ้าหน่วยงานไม่ลงมาคุยด้วย ก็คงต้องฟ้องศาล หากฟ้องศาลแล้วไม่คืบหน้า เราคงต้องเคลื่อนไหวเพื่อกดดันให้เกิดการชะลอโครงการ เราเลยวางการเคลื่อนไหวที่ละขั้นตอน”

(กลุ่ม Beach for Life)

จากการศึกษาข้อมูลการกัดเซาะชายฝั่งม่วงงามพบว่าข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมจาก Google Earth โดยปรับพิกัดเชิงภูมิศาสตร์อ้างอิงแนวชายฝั่งจากแนวพีซีซีเนอการสูงสุด ได้แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของชายหาดม่วงงามตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556-2562 สภาพทั่วไปของชายหาดมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย แนวระดับน้ำทะเลไม่กินลึกเข้าถึงแนวถนน แต่มีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยตามฤดูกาล ในช่วงมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ช่วงเดือนตุลาคมถึงกุมภาพันธ์ของทุกปี ชายหาดภาคใต้ตอนล่างมักเกิดคลื่นใหญ่ลมแรงและซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดการกัดเซาะได้ในช่วงเวลานี้ หลังจกหมดช่วงมรสุมในเดือนมิถุนายนไปจนถึงกันยายน พื้นที่แถบนี้จะมีคลื่นขนาดเล็ก และอาจพบสันดอนทรายใต้น้ำในช่วงเวลานี้ (ตามภาพประกอบ 4.11 A D F และ G) ซึ่งถือว่าเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่ช่วยป้องกันคลื่นเข้าปะทะชายฝั่งทะเลโดยตรง (Beach Lover, 2563)

ภาพประกอบ 4.11 สภาพชายฝั่งหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม ที่เปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงปี 2556-2562
ที่มา: Beach Lover, 2563

ภาพประกอบ 4.12 อัตราการกัดเซาะและทับถมชายหาดม่วงงาม ช่วงปี 2556-2562
ที่มา: ดัดแปลงมาจาก Beach Lover, 2563

เมื่อพิจารณาภาพประกอบ 4.12 อัตราการกัดเซาะและทับถมของชายหาดม่วงงาม พบว่าชายหาดม่วงงามบริเวณหมู่ที่ 7 พบว่าการกัดเซาะสลับกับทับถมในบางปี โดยเกิดการกัดเซาะมากที่สุดในช่วง มีนาคม 2558 ถึง เมษายน 2558 ด้วยอัตราการกัดเซาะ 1.946 เมตรต่อปี และพบการทับถมมากที่สุดในช่วง เมษายน 2558 ถึง สิงหาคม 2558 ด้วยอัตราการทับถม 4.029 เมตรต่อปี หากมองภาพรวมทั้งหมดจะพบว่าชายหาดหมู่ที่ 7 มีการการทับถมเฉลี่ยในอัตรา 1.929 เมตรต่อปี ซึ่งไม่ได้เป็นการกัดเซาะแต่อย่างใด ทำให้ทราบถึงข้อเท็จจริงของปัญหาการกัดเซาะ ดังคำสัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมายที่กล่าวว่า

“ช่วงหลังอาจารย์สอนให้เราวัดหาด (ตามประกอบ 4.13) เราคิดว่าการวัดหาดเป็นข้อมูลทางวิชาการที่สามารถส่งต่อไปให้กับเด็กรุ่นหลัง เป็นข้อมูลที่เอาไปต่อสู้กับเขาได้ เราเริ่มวัดหาดมาปีกว่าแล้วนะ วัดเดือนละหนึ่งครั้ง เพื่อเราจะดูว่าหาดตอนนี้มันมีการกัดเซาะไหม เป็นการกัดเซาะถาวรหรือกัดเซาะชั่วคราว เราวัดกันมา 14-15 เดือนแล้ว มันเลยทำให้เรารู้ว่าหาดของเราไม่ได้กัดเซาะจริง ไม่ได้กัดเซาะถาวรเหมือนกับที่กรมโยธาธิการและผังเมืองกล่าวอ้าง” (เครือข่ายประชาชนรักชายหาดม่วงงาม 2)

ภาพประกอบ 4.13 กิจกรรมส่งเสริมความรู้เรื่องระบบติดตามชายหาด ระดับชุมชน
ที่มา: Beach Lover, 2564

“ส่วนปัจจัยภายนอกก็มาจากตัวเชื่อมกันคลื่นเอง ที่สร้างมาหลายที่จนเห็นผลกระทบของโครงสร้างอย่างประจักษ์ชัด ว่าเชื่อมกันคลื่นมันมีปัญหาจริงๆ หาดทรายแก้วเคยพังแบบนี้ หาดชะอำกำลังพัง ปรามบุรีพังไปแล้วนะ หาดนั้นเกิดตะไคร้เขียวนะ จากบทเรียนหลายที่ที่เกิดความเสียหายจากเชื่อมกันคลื่น รวมถึงปัจจัยหนุนเสริมด้านสื่อโซเชียล ที่สนับสนุนด้านข้อมูลและการสื่อสารที่ถึงกันหมด ทำให้ชาวบ้านเกิดกระบวนการเรียนรู้และการเคลื่อนไหวที่ได้แบบอย่างมาจากพื้นที่อื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นของจะนะหรือที่อื่นๆ ซึ่งเป็นการแรงกดดันที่มีประสิทธิภาพ เพราะเราจะเห็นได้เลยว่า ช่วงแรกการดำเนินการของภาครัฐค่อนข้างจะนิ่งมาก แต่พอได้รับแรงกดดันจากสังคมทำให้กลไกมันขับเคลื่อนได้มากขึ้น” (กลุ่ม Beach for Life)

“พวกชาวบ้านที่ตอนนั้นไปเซ็นชื่อสนับสนุนให้เขาทำโครงการฯ มาตอนหลังพอเขารู้เขาเข้าใจว่าโครงการนี้มันเป็นยังไง แล้วก็มาลงชื่อคัดค้านกับเราเยอะเลยคะ คนเดียวกันมีชื่อทั้งตอนสนับสนุนทั้งตอนคัดค้านโครงการฯ เพราะตอนที่เขาร่วมสนับสนุนพวกเขาไม่รู้รายละเอียด เขาว่าตอนนั้นกรมโยธาธิการและผังเมืองบอกว่า เชื่อมมันเป็นแบบขั้นบันไดเป็นที่นั่งเล่น มัน

ไม่ได้ทำลายชายหาด แต่คือชาวบ้านเขาไม่รู้จะทำแล้วชายหาดมันจะหายไป เพราะพอถึงฤดูมรสุมน้ำจะพัดมา มันกระทบกับโครงสร้างแข็ง คลื่นจะม้วนตัวลงกระซากหน้าดินตรงนั้นออกไป พื้นที่ตรงหน้าเขื่อนมันก็จะยิ่งลึกต่อไป มันก็จะไม่มีหาดอีกแล้ว ผลกระทบต่อไปก็คือท้ายเขื่อนมันจะเกิดการกัดเซาะรุนแรง มันเลยต้องทำเขื่อนแบบนี้ต่อไปเรื่อย ๆ ไม่มีที่สิ้นสุด พอหาดม่วงงามทำเสร็จหมด ท้ายเขื่อนก็จะไปอยู่ที่วัดจันทร์ มันก็จะไป กัดเซาะที่วัดจันทร์ต่อ คนวัดจันทร์เขารู้เข้า เขาเลยมาร่วมกับเราด้วย”
(เครือข่ายประชาชนรักษหาดม่วงงาม 1)

หลังจากที่ประชาชนตำบลม่วงงามทำกิจกรรมทุกวันอาทิตย์อย่างต่อเนื่อง แต่ไม่ได้รับการตอบรับจากหน่วยงานภาครัฐในการช่วยเข้ามาแก้ไขปัญหา การก่อสร้างยังคงดำเนินต่อไป ประชาชนตำบลม่วงงามจึงตัดสินใจยกระดับเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการของประชาชน (ตามภาพประกอบ 4.14) ดังคำสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่กล่าวไว้ว่า

“คู่ขัดแย้งมันชัดเจน วันที่เขามีรายออกกันคะ ทั้งไทยพุทธทั้งมุสลิมมารวมตัวประท้วงค่อนข้างใหญ่เลย มีการนัดรวมมวลชน น่าจะเกินสองร้อยคนได้วันนั้น ก็มีชาวบ้านที่ไม่เห็นด้วย เครือข่ายประชาชนรักษหาดม่วงงาม แล้วก็กลุ่ม Beach for Life ชาวบ้านเข้ามามุ่งเป้าคู่ขัดแย้งไปที่หน่วยงานราชการ เทศบาลเมืองม่วงงามกับกรมโยธาธิการและผังเมืองว่าเป็นคู่ขัดแย้งกับเขา วันนั้นเรารู้สึกว่ามันจะต้องขัดแย้งรุนแรงมากขึ้นแล้วคะ มีการรวมมวลชน มีการไลฟ์สด ทางอำเภอเราก็ลงไปเป็นตัวกลาง เพราะถ้าให้ทางโยธาธิการฯ หรือทางเทศบาลฯ เจรจา ชาวบ้านเขาไม่เย็นลงแน่นอน เพราะชาวบ้านเขาก็คิดไปแล้วว่าโยธาธิการฯ กับเทศบาลฯ เป็นคู่ขัดแย้งกับเขาโดยตรง แต่ทางอำเภอไม่มีส่วนได้เสียกับโครงการฯ อย่างน้อยก็ยังมีผู้นำชุมชนที่ทำงานร่วมกับทางอำเภอ ซึ่งมีความสัมพันธ์ที่ดีผูกพันกับชาวบ้านคอยช่วยอีกแรง ทำให้สถานการณ์มันเบาลงบ้าง” (เจ้าหน้าที่อำเภอสิงหนคร)

ภาพประกอบ 4.14 ประชาชนตำบลม่วงงามเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการ
ที่มา: Beach for Life , 2564

วันที่ 14 พฤษภาคม 2563 ตัวแทนประชาชนตำบลม่วงงาม ที่ได้รับผลกระทบโครงการฯ ได้แก่ นางสาวเปรมชนัน บำรุงวงศ์ นายพิสัน แก้วมณี นางจรรยาพร บุรณะ นายวีระพงศ์ เต็มมูหมัดและนายวิโรจน์ สมนอน ได้ฟ้องคดีกรมโยธาธิการและผังเมือง และกรมเจ้าท่า เพื่อขอให้ยุติการดำเนินการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมชายหาดม่วงงาม ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา (ตามภาพประกอบ 4.15) โดยให้เหตุผลว่าโครงการเขื่อนกันคลื่นดังกล่าว ไม่สามารถการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งได้จริง เมื่อเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ที่ชาวบ้านจะได้รับจากการดำเนินโครงการกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมและการใช้ประโยชน์ของชุมชน ผลกระทบของโครงการมีมากกว่าประโยชน์ที่ชาวบ้านจะได้รับ จึงสรุปได้ว่าเป็นโครงการที่ไม่จำเป็นต้องกระทำ อีกทั้งโครงการไม่ได้ให้ข้อมูลรายละเอียดแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ทำให้ประชาชนในพื้นที่ขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินโครงการ และโครงการไม่ได้ผ่านการจัดการศึกษาการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) อีกทั้งโครงการดังกล่าวยังไม่ได้ขออนุญาตเจ้าท่า เพื่อดำเนินการก่อสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำ และ การขออนุญาตเปลี่ยนแปลงสภาพที่ดิน หากปล่อยให้โครงการก่อสร้างแล้วเสร็จ จะทำให้ชายฝั่งทะเลม่วงงามเกิดการเปลี่ยนแปลง พื้นที่ชายฝั่งทะเลจะหายไป เกิดการกัดเซาะชายฝั่งในด้านเหนือของโครงการ ซึ่งจะทำให้ประชาชนตำบลม่วงงามและพื้นที่ใกล้เคียงที่ได้รับผลกระทบไม่สามารถประกอบอาชีพประมงริมชายฝั่งได้ตามปกติ

ภาพประกอบ 4.15 ประชาชนตำบลม่วงงามยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองจังหวัดสงขลา
ที่มา: ผู้จัดการออนไลน์, 2563

วันที่ 1 มิถุนายน 2563 เครือข่ายประชาชนรักษ์หาดม่วงงาม ได้เดินทางเข้ายื่นหนังสือถึงนายกรัฐมนตรีและผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา เพื่อขอให้ยกเลิกโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลพร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์ริมชายฝั่งหมู่ที่ 7, 8 และ 9 ต.ม่วงงาม อ.สิงหนคร ซึ่งชาวบ้านได้คัดค้านโครงการมาอย่างต่อเนื่อง และได้ยื่นหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลาผ่านศูนย์ดำรงธรรม รวมถึงยื่นคำร้องต่อศาลปกครองสงขลาให้มีคำสั่งยุติโครงการ เป็นเวลามากกว่า 1 เดือน ที่ประชาชนไม่ได้รับการตอบรับจากทางภาครัฐ ทางเครือข่ายประชาชนรักษ์หาดม่วงงามจึงมายื่นหนังสือซ้ำอีกครั้ง เพื่อเรียกร้องให้ยกเลิกโครงการและปักหลักค้างคืนที่ศาลากลางจังหวัดสงขลา เพื่อรอฟังคำตอบว่าจะยกเลิกโครงการนี้หรือไม่ ภายหลังจากที่ประชาชนปักหลักค้างคืนจนถึงวันที่ 5 มิถุนายน 2563 (ตามภาพประกอบ 4.16) กรมโยธาธิการและผังเมืองได้มีการชะลอโครงการออกไป ทำให้ชาวบ้านที่ปักหลักหน้าศาลากลาง แยกย้ายเดินทางกลับบ้าน ดังคำสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่กล่าวไว้

“ตอนนั้นเราไปยื่นหนังสือที่ศาลปกครองแล้ว เราเห็นแล้วว่าไม่ดีแน่ ก็คิดกันว่าจะทำอย่างไรดี ก็มีคนเสนอว่าต้องมีคนไปนอนที่ศาลากลางแล้วแหละ ต้องให้สาธารณะได้รับรู้ว่าเราเดือดร้อน ไม่อย่างนั้นสิ่งที่พวกเราทำมันสูญเปล่า แต่เราก็ไม่ได้ไปกันทุกคนเพราะช่วงนั้นมันเป็นโควิด-19 เขาไม่ให้ไปกัน

เยอะ ส่วนหนึ่งต่างคนก็ต่างมีภาระ พวกเราเลยสลับกันไปนอน คนไหนไม่ได้ไปนอนตอนกลางคืน ก็ไปนั่งอยู่ตอนกลางวัน ที่เหลือจะคอยหาข้าวหาน้ำให้กับคนที่เสียสละไปอยู่ที่ศาลากลางจังหวัด เราอยู่ตรงนั้นสี่คืนกับห้าวัน จุดประสงค์ขอเราก็คือเพื่อให้เขาหยุดโครงการตามแผนการณที่อ่านไปตอนนั้น แต่ลึก ๆ เรารู้ว่าเขาไม่ยกเลิกแน่ แต่อย่างน้อยขอให้เขาชะลอก่อนก็ยังดี” (เครือข่ายประชาชนรณรงค์หยุดมั่วงบฯ 1)

“หลังจากที่ไม่มีหน่วยงานลงมาพูดคุยกับชาวบ้าน ไม่ว่าจะหน่วยงานท้องถิ่นหรือส่วนกลางเพื่อสอบถามข้อเท็จจริงและความต้องการของชาวบ้าน หน่วยงานรัฐไม่เลือกที่จะทบทวนและชะลอโครงการ พอดำเนินโครงการต่อมันจึงนำมาสู่การเคลื่อนไหวในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ และการฟ้องคดีต่อศาล แต่ผู้รับเหมาก็ยังไม่หยุดก่อสร้าง ชาวบ้านจึงไปสอบถามทางผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา โดยชาวบ้านคิดว่าผู้ว่าฯ เป็นคนที่คอยดูแลทุกข์สุขของชาวบ้าน ไปร้องขอต่อผู้ว่าฯ ได้ไหม เพื่อที่จะให้โครงการชะลอออกไป แต่ทางจังหวัดก็ได้ปฏิเสธว่าไม่มีอำนาจในการชะลอโครงการ ชาวบ้านจึงได้ปักหลักนอนที่ศาลากลางจังหวัด เพื่อรอฟังคำตอบหากไม่มีการชะลอโครงการนี้ ความขัดแย้งก็จะมีต่อไปอีกเรื่อย ๆ เพราะชาวบ้านในพื้นที่เริ่มทนไม่ไหวกับการก่อสร้าง มีการตอกเสาเข็มทำลายชายหาดไปแล้ว” (กลุ่ม Beach for Life)

“เราไม่ได้ร่วมกับกลุ่มไหนนะในการต่อสู้คัดค้านของเรา โชนสทิงพระคนเขาก็ออกมาค้านน้อยเลยแพ้ไป อย่างหาดแก้วโครงการก็ทำไปเกือบเสร็จแล้ว แต่ตอนที่เราไปนอนที่ศาลากลางก็มีกลุ่มจะนะไปให้กำลังใจเรา มีส่งกำลังใจให้กันบ้างระหว่างเรากับจะนะ saveมั่วงบฯ saveจะนะ” (เครือข่ายประชาชนรณรงค์หยุดมั่วงบฯ 2)

ภาพประกอบ 4.16 ประชาชนตำบลม่วงงามนอนปักหลักหน้าศาลากลางจังหวัดสงขลา
ที่มา: Beach for Life , 2564

ประชาชนตำบลม่วงงามได้รับการช่วยเหลือจาก นายประเสริฐพงษ์ ทรนุวัตร์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกล ซึ่งนำชาวบ้านในพื้นที่ ม. 7 ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ที่ได้รับผลกระทบจากการโครงการเชื่อมกันคลื่นริมหาดม่วงงาม เข้าพบคณะกรรมการธิการ (กมธ.) การที่ดินทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สภาผู้แทนราษฎร ที่รัฐสภา เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2563 (ตามภาพประกอบ 4.17) โดยประชาชนได้รับผลกระทบจากโครงการฯ ชี้แจงว่าโครงการที่กำลังเกิดขึ้น ทำให้วิถีชีวิตของประชาชนที่ประกอบอาชีพทำประมง พื้นบ้านเปลี่ยนแปลงไป และส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศบริเวณชายฝั่งอย่างมาก โดยเฉพาะหาดทรายที่เป็นแหล่งอาศัยของสัตว์น้ำอาจหายไป ภายหลังคณะกรรมการธิการ (กมธ.) มีมติชะลอโครงการก่อสร้างเชื่อมกันคลื่นออกไปก่อน และจัดเวทีในการพูดคุยกันโดยผู้แทนจังหวัด ผู้แทนหน่วยงาน ฝ่ายที่เห็นด้วยและฝ่ายที่คัดค้าน เพื่อหาข้อยุติร่วมกัน ดังคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมายที่กล่าวว่า

“พอสื่อเริ่มให้ความสนใจ ชาวเราเริ่มออกทีวี หลังจากนั้นเขาก็มีจัดประชุมที่เทศบาลเมืองม่วงงาม นักข่าวก็ไป คนเข้าประชุมประมาณร้อยสองร้อยคน แต่ก็คนของเขา เขาอยากได้ภาพว่ามีชาวบ้านสนับสนุนโครงการ พวกเรายอมจับมือกันแล้ว แต่บังเอิญมีชาวบ้านของพวกเราหลุดเข้าไป เหตุการณ์

เลยพลิกกลับหมดเลยกลายเป็นว่ามีชาวบ้านที่ไม่เห็นด้วยกับโครงการฯ คัดค้านโครงการอยู่” (เครือข่ายประชาชนนริศหัดม่วงงาม 1)

“มีนักการเมืองจากกระบี่ ท่านประเสริฐพงษ์ ท่านก็เห็นด้วย ไม่อยากให้เราคิดว่าความสำเร็จนี้ ก็มีหลายเปอร์เซ็นต์ที่ท่านได้ช่วย ท่านเอาปัญหาเราเข้าสภา แล้วก็เอาพวกเราไปอธิบายในสภาเลย เราก็ช่วยกันออกค่าเครื่องบินให้สมาชิก 6-7 คน ไปกับทนายของเรา ท่านประเสริฐพงษ์ เขาเอาปัญหาเราไปเสนอ ที่นี้สภาเขาเลยอยากเจอคนม่วงงามจริง ๆ อยากถามความเป็นมาของโครงการนี้ พวกเราก็ไปชี้แจง น้องทนายเพชรเป็นคนช่วยเราดับหลาย ๆ อย่าง เขาเป็นลูกคนหมู่ 7 ของเรานี้แหละ แต่เขาอยู่กรุงเทพ มีสำนักทนายของเขา” (ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม 1)

ภาพประกอบ 4.17 นายประเสริฐพงษ์ ศรีนุวัตร ส.ส.บัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกล แถลงภายหลังนำประชาชนตำบลม่วงงามพบคณะกรรมการธิการ (กมธ.) การที่ดินทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สภาผู้แทนราษฎร
ที่มา: แนวหน้า, 2563

วันที่ 30 สิงหาคม 2563 ศาลปกครองสงขลาได้มีคำสั่งคุ้มครองหวัดม่วงงาม ทำให้โครงการก่อสร้างเขื่อนกันคลื่นหวัดม่วงงามถูกชะลอออกไป ต่อมาทางกรมโยธาธิการฯ และเทศบาลเมืองม่วงงามได้ร้องอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด เพื่อขอให้มีการสั่งให้สามารถดำเนินโครงการต่อไปได้ จนเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2564 ศาลปกครองสงขลาได้มีคำสั่งศาลปกครองสูงสุด ให้ระงับการดำเนินโครงการต่อไปจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นหรือมีคำพิพากษาถึงที่สุด โดยมีรายละเอียดว่า

โครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลหาดม่วงงามนั้น มีการก่อสร้างลงไปทะเล ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของชายหาดม่วงงาม อีกทั้งข้อเท็จจริงของสภาพชายหาดม่วงงามนั้นมีการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ ไม่มีการกัดเซาะชายฝั่งรุนแรง ซึ่งการปักไม้และวางกระสอบทรายเป็นในการป้องกันชายหาดกัดเซาะชั่วคราวที่เทศบาลเมืองม่วงงามสามารถบริหารจัดการได้เอง และการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมชายหาดในเขตที่น้ำทะเลท่วมถึงจะส่งผลกระทบต่อชายหาด ศาลจึงเห็นว่าคำร้องของกรมโยธาธิการและผังเมืองนั้น ไม่สมเหตุผลเพียงพอ ในการให้ดำเนินการต่อ

ตาราง 4.1 สถานการณ์ความขัดแย้ง พัฒนาการความขัดแย้ง ระหว่างรัฐกับประชาชนโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

ความขัดแย้งแฝง (Latent Conflict)	
ช่วงเวลา	เหตุการณ์
ปี 2556	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำการก่อสร้างเขื่อนกั้นคลื่นตลิ่งหรือริมชายฝั่ง ออกจากรายงานโครงการหรือกิจกรรมที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
วันที่ 9 มกราคม 2556	นายประสาน เหล้าะเหม เข้ารับตำแหน่งนายกเทศมนตรีเมืองม่วงงาม
วันที่ 30 มีนาคม 2559	กรมโยธาธิการและผังเมืองได้ว่าจ้างบริษัทแมคโครคอนซัลแตนท์และบริษัทเอสทีเอสเอ็นจีเนียร์ คอนซัลแตนท์ จำกัด ดำเนินการโครงการออกแบบเขื่อนป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทะเล
วันที่ 6 ตุลาคม 2560	เทศบาลเมืองม่วงงามขอรับการสนับสนุนงบประมาณโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่ง หมู่ที่ 7 จากกรมโยธาธิการและผังเมือง
วันที่ 11 ธันวาคม 2560	กรมโยธาธิการและผังเมืองลงพื้นที่สำรวจสภาพชายฝั่งม่วงงามเบื้องต้น
วันที่ 9-10 มกราคม 2561	กรมโยธาธิการและผังเมืองเข้าพบบุคคลและเจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการ ประกอบด้วย ปลัดอำเภอสิงหนครฝ่ายความมั่นคง เลขาธิการนายอำเภอสิงหนคร นายอำเภอสติงพระ กำนันตำบลม่วงงาม นายกเทศมนตรีเมืองม่วงงาม เลขาธิการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลวัดจันทร์ ประธานเครือข่ายอนุรักษ์การฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลจังหวัดสงขลา และนายกสมาคมเครือข่ายอาสาพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้านจังหวัดสงขลา เพื่อแจ้งให้ทราบถึงแผนการดำเนินงานโครงการ แผนการดำเนินงานการมีส่วนร่วมของประชาชน และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับหน่วยงานในพื้นที่
วันที่ 25 มกราคม 2561	กรมโยธาธิการและผังเมืองจัดการประชุมรับฟังความคิดเห็นโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลพร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์ พื้นที่ชายฝั่ง หมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ครั้งที่ 1

ความขัดแย้งแฝง (Latent Conflict)	
ช่วงเวลา	เหตุการณ์
วันที่ 22 มีนาคม 2561	กรมโยธาธิการและผังเมืองจัดการประชุมกลุ่มย่อย การประชุมรับฟังความคิดเห็นโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลพร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์ พื้นที่ชายฝั่งหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
	กรมโยธาธิการและผังเมืองสำรวจพื้นที่เพิ่มเติมในช่วงของการออกแบบเขื่อนป้องกันกีดเซาะชายฝั่งทะเลพร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์ พื้นที่ชายฝั่งหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
วันที่ 29 มีนาคม 2561	การประชุมรับฟังความคิดเห็นโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลพร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์ พื้นที่ชายฝั่งหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ครั้งที่ 2
	กรมโยธาธิการและผังเมืองได้ว่าจ้างบริษัทแมคโครคอนสัลแตนท์และบริษัทเอสทีเอสเอ็นจีเนียร์ คอนสัลแตนท์ จำกัด ดำเนินการโครงการออกแบบและศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมเขื่อนป้องกันกีดเซาะชายฝั่งทะเล
วันที่ 30 เมษายน 2561	กรมโยธาธิการและผังเมืองสำรวจเพิ่มเติมในช่วงของการออกแบบเขื่อนป้องกันกีดเซาะชายฝั่งทะเลพร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์ พื้นที่ชายฝั่งหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
วันที่ 9 พฤษภาคม 2561	เทศบาลเมืองม่วงงามขอรับการสนับสนุนงบประมาณโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่ง พื้นที่ หมู่ที่ 8 และ หมู่ที่ 9
วันที่ 23 พฤษภาคม 2561	นายศักดิ์อนันต์ ปลาทอง ผู้อำนวยการศูนย์เรียนรู้วิทยาศาสตร์ทางทะเล ที่ปรีชากรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ออกสำรวจสภาพพื้นที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่กองบริหารจัดการพื้นที่ชายฝั่ง
วันที่ 18 กันยายน 2561	กรมโยธาธิการและผังเมืองเข้าพบผู้นำชุมชน ประกอบด้วยนายกเทศมนตรีเมืองม่วงงาม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8 ตำบลม่วงงาม และกำนันตำบลวัดจันทร์ เพื่อแจ้งให้ทราบถึงแผนการดำเนินงานโครงการ แผนการดำเนินงานการมีส่วนร่วมของประชาชน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
วันที่ 20 กันยายน 2561	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ประชุมร่างแผน มาตรการ แนวทางการแก้ไขปัญหาการกีดเซาะชายฝั่งเชิงพื้นที่ โครงการวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนการจัดการพื้นที่ชายฝั่งระบบหาด
วันที่ 5 ตุลาคม 2561	การประชุมรับฟังความคิดเห็นโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลพร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์ พื้นที่ชายฝั่งหมู่ที่ 7 หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 9 ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา (ระยะที่ 2) ครั้งที่ 1

ความขัดแย้งแฝง (Latent Conflict)	
ช่วงเวลา	เหตุการณ์
วันที่ 16 พฤศจิกายน 2561	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เสนอแนวทางและรูปแบบการจัดการชายฝั่งที่เหมาะสมกับระบบกลุ่มหาดย่อย S11-5 (ชายหาดตำบลม่วงงาม)
วันที่ 4-10 มกราคม 2562	เกิดเหตุการณ์พายุปากบึก
วันที่ 26 เมษายน 2562	การประชุมรับฟังความคิดเห็นโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลพร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์ พื้นที่ชายฝั่งหมู่ที่ 7 หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 9 ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา (ระยะที่ 2) ครั้งที่ 2
วันที่ 24 กันยายน 2562	กรมโยธาธิการและผังเมืองได้รับใบอนุญาตให้ปลูกสร้างสิ่งล่วงล้ำแม่น้ำจากกรมเจ้าท่า
ความขัดแย้งที่กำลังเกิด (Merging Conflict)	
ช่วงเวลา	เหตุการณ์
เมษายน 2563	ประชาชนตำบลม่วงงามพบเห็นป้ายประกาศโครงการก่อสร้างโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลพร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์ พื้นที่ชายฝั่งหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
วันที่ 23 เมษายน 2563	ผู้รับเหมาก่อสร้างนำเครื่องจักรเข้าไปบริเวณพื้นที่โครงการฯ
วันที่ 24 เมษายน 2563	ประชาชนตำบลม่วงงามเริ่มชูป้ายคัดค้านโครงการฯ และยื่นหนังสือที่ศูนย์ดำรงธรรม
วันที่ 25 เมษายน 2563	เครือข่ายประชาชนรักษาดมม่วงงาม ยื่นหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสงขลา อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และนายกเทศมนตรีเมืองม่วงงามตามลำดับ ขอให้ระงับโครงการฯ
ปลายเดือนเมษายน 2563	กลุ่ม Beach for Life ยื่นหนังสือถึงประธานสภาเทศบาลเมืองม่วงงาม ขอให้ระงับโครงการฯ
ความขัดแย้งที่ปรากฏออกมา (Manifest Conflict)	
ช่วงเวลา	เหตุการณ์
วันที่ 8 พฤษภาคม 2563	เทศบาลเมืองม่วงงามส่งรายชื่อผู้สนับสนุนโครงการฯ จำนวน 672 คน แก่กรมโยธาธิการและผังเมือง
วันที่ 14 พฤษภาคม 2563	ประชาชนตำบลม่วงงามฟ้องคดีต่อศาลปกครองสงขลา เพื่อขอให้กรมโยธาธิการและผังเมือง และกรมเจ้าท่ายุติการดำเนินการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมชายหาดม่วงงาม ซึ่งศาลได้นัดไต่สวนฉุกเฉินในวันเดียวกัน

ความขัดแย้งที่ปรากฏออกมา (Manifest Conflict)	
ช่วงเวลา	เหตุการณ์
วันที่ 24 พฤษภาคม 2563	เครือข่ายประชาชนรักษารักษาหม่วงงาม ประกาศทำกิจกรรมรื้อขยายหาดท่ามกลางการตรึงกำลังของเจ้าหน้าที่กว่า 200 นาย
	เทศบาลเมืองหม่วงงามส่งรายชื่อผู้สนับสนุนโครงการฯ จำนวน 493 คน แก่กรมโยธาธิการและผังเมือง
	นายประเสริฐพงษ์ ศรีบุญวัตร สส.พรรคก้าวไกล ตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมาชายหาดหม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
วันที่ 1 มิถุนายน 2563	เครือข่ายประชาชนรักษารักษาหม่วงงาม ยื่นหนังสือถึงนายกรัฐมนตรี ต่อผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา เรียกร้องให้ยกเลิกโครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นบริเวณหาดหม่วงงาม และปักหลักค้างคืนที่ศาลากลางจังหวัดสงขลา เพื่อรอฟังคำตอบยกเลิกโครงการ
	ส.ส.ประจำจังหวัดสงขลาได้ลงพื้นที่หาดหม่วงงาม เพื่อพูดคุยเรื่องกรณีข้อขัดแย้งโครงการก่อสร้างโครงการเขื่อนกันคลื่นกับนายกเทศมนตรีเมืองหม่วงงามและประชาชนตำบลหม่วงงาม
วันที่ 2 มิถุนายน 2563	นายอัศรพล ทองพูน ผู้ชำนาญการประจำตัว ส.ส.พิธา ลิ้มเจริญรัตน์ ประธานกรรมาธิการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รับหนังสือร้องเรียนจากเครือข่ายประชาชนรักษารักษาหม่วงงาม
	ประชาชนตำบลหม่วงงาม Walk Out ออกจากเวทีรับฟังความเห็นของกรมโยธาธิการและผังเมือง เนื่องจากไม่สามารถชี้แจงคำตอบให้แก่ประชาชนได้
วันที่ 5 มิถุนายน 2563	กรมโยธาธิการและผังเมืองประกาศชะลอโครงการออกไปก่อนอย่างไม่มีกำหนด เพื่อลดความขัดแย้ง หลังจากที่ประชาชนตำบลหม่วงงามปักหลักหน้าศาลากลางเป็นเวลา 4 คืน 5 วัน
วันที่ 9 มิถุนายน 2563	ประชาชนตำบลหม่วงงาม (ฝ่ายสนับสนุนโครงการฯ) ยื่นหนังสือถึงกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ผู้ว่าจังหวัดสงขลา กรมโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสงขลา และศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดสงขลา เพื่อขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงสภาพการกัดเซาะชายหาดในพื้นที่และเร่งรัดให้มีการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งชายหาดหม่วงงาม
วันที่ 12 มิถุนายน 2563	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการบูรณาการด้านการจัดการการกัดเซาะชายฝั่งทะเล

ความขัดแย้งที่ปรากฏออกมา (Manifest Conflict)	
ช่วงเวลา	เหตุการณ์
วันที่ 14 มิถุนายน 2563	เครือข่ายประชาชนรักษำหนดม่งงวมจัดงานเสวนาวิชาการ "ชายหาดม่งงวม มองปัญหา หาทงออก" มุมมองวิศวกรรม วิทยาศาสตร์ กฎหมายและชุมชน ณ รีมชายหาดม่งงวม
วันที่ 16 มิถุนายน 2563	เทศบาลเมืองม่งงวมมีหนังสือถึง กรมโยธาธิการและผังเมือง และโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสงขลา ขอความอนุเคราะห์ให้ดำเนินการก่อสร้างโครงการฯ ต่อไป
วันที่ 17 มิถุนายน 2563	ประชาชนตำบลม่งงวมที่ได้รับผลกระทบจากการโครงการเชื่อมกันคลื่นรีมหาดม่งงวมเข้าพบคณะกรรมการ (กมธ.) การที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม สภาผู้แทนราษฎร ที่รัฐสภา
วันที่ 21 มิถุนายน 2563	เครือข่ายประชาชนรักษำหนดม่งงวมจัดกิจกรรมแข่งขันหาหอยเสียบ ณ ชายหาดม่งงวม
วันที่ 24 มิถุนายน 2563	การประชุมคณะกรรมการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐสภาครั้งที่ 30
	เครือข่ายรักษำหนดม่งงวมจัดกิจกรรมชูป้ายคัดค้านโครงการก่อสร้างเชื่อมป้องกันตลิ่งรีมทะเล
วันที่ 27 มิถุนายน 2563	คณะกรรมการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐสภา (กมธ.) มีมติ ชะลอโครงการก่อสร้างเชื่อมกันคลื่นออกไปก่อน และจัดเวทีในการพูดคุยกันโดยผู้แทนจังหวัด ผู้แทนหน่วยงาน ฝ่ายที่เห็นด้วยและฝ่ายที่คัดค้าน เพื่อหาข้อยุติร่วมกัน
วันที่ 30 มิถุนายน 2563	ศาลปกครองจังหวัดสงขลามีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวให้ระงับการดำเนินโครงการฯ
วันที่ 14 กรกฎาคม 2563	เทศบาลเมืองม่งงวมยื่นคำร้องต่อศาลปกครองจังหวัดสงขลาขอยกเลิกคำสั่งการระงับการก่อสร้างโครงการดังกล่าวฯ
วันที่ 19 กรกฎาคม 2563	เครือข่ายประชาชนรักษำหนดม่งงวมจัดกิจกรรม "ลอยแพสะเดาเคราะห์" ณ บริเวณชายหาดม่งงวม
สิงหาคม 2563	อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง เสนอถอนงบประมาณโครงการก่อสร้างโครงการฯ ออกจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2564
วันที่ 30 สิงหาคม 2563	ศาลปกครองสงขลาได้มีคำสั่งคุ้มครองหาดม่งงวม ทำให้โครงการก่อสร้างเชื่อมกันคลื่นหาดม่งงวมนั้นถูกชะลอไปด้วยคำสั่งศาลปกครองสงขลา

ความขัดแย้งที่ปรากฏออกมา (Manifest Conflict)	
ช่วงเวลา	เหตุการณ์
วันที่ 19 ตุลาคม 2563	ประชาชนตำบลม่วงงามยื่นคำแก้อุทธรณ์ชี้แจงกรณี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 (กรมโยธาธิการและผังเมือง) และผู้ร้อง (นายกเทศมนตรีเมืองม่วงงาม) ยื่นอุทธรณ์คัดค้านคำสั่งเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น
วันที่ 23 ธันวาคม 2563	ประชาชนตำบลม่วงงามยื่นคำชี้แจงและพยานหลักฐานต่อศาลปกครองสูงสุด
วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2564	เครือข่ายรักษ์หาดม่วงงาม และกลุ่ม Beach for Life เปิดให้การลงชื่อเพื่อสนับสนุนให้มีการนำเอาโครงการประเภทเชื่อมกันคลื่นทุกขนาด เป็นโครงการที่ต้องทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) โดยรายชื่อจะส่งถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมกับจดหมายเปิดผนึกให้มีการนำเอาเชื่อมกันคลื่นกลับไปเป็นโครงการที่ต้องทำ EIA
วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2564	เครือข่ายรักษ์หาดม่วงงาม ได้ส่งหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้โครงการประเภทเชื่อมกันคลื่นต้องทำEIA
วันที่ 28 มีนาคม 2564	นายประทีป จันทบุลย์ เข้ารับตำแหน่งนายกเทศมนตรีเมืองม่วงงาม
วันที่ 31 พฤษภาคม 2564	ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งให้นายกเทศมนตรีเมืองม่วงงามชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติม
วันที่ 24 มิถุนายน 2564	ชาวบ้านตำบลม่วงงามชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมต่อศาลปกครองสูงสุด
วันที่ 7 กรกฎาคม 2564	นายกเทศมนตรีเมืองม่วงงามชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมต่อศาลปกครองสูงสุด
วันที่ 18 พฤศจิกายน 2564	ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวให้ระงับการดำเนินโครงการต่อไปจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นหรือมีคำพิพากษาถึงที่สุด

ตาราง 4.2 ข้อขัดแย้งในพื้นที่จากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม

ภาครัฐ	ภาคประชาชน
ภาครัฐต้องการโครงการเขื่อนป้องกันคลื่นชายฝั่ง เพื่อป้องกัน สถานที่ราชการ บ้านเรือนของประชาชน และแนวถนนเลียบชายหาดจากการกัดเซาะของคลื่น หากไม่เร่งดำเนินการป้องกันและแก้ไขจะสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชน	ประชาชนในพื้นที่ที่มีความกังวลถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิต หลังจากโครงการแล้วเสร็จผลกระทบโดยตรงต่อชาวบ้านเมื่อชายหาดพังทลาย จะทำให้ชาวประมงพื้นบ้านไม่สามารถประกอบอาชีพตามเดิมได้ ซึ่งชายหาดเป็นแหล่งทำมาหากินและเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจของชุมชนตลอดจนนักท่องเที่ยว ย่อมส่งผลกระทบต่อความรู้สึกและจิตใจ อีกทั้งยังผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในชุมชนจากฝ่ายที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย รวมทั้งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ

4.2 สาเหตุความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม

ในการศึกษาได้ใช้แนวคิดของ Christopher Moore (1986, อ้างถึงใน บุชบง ชัยเจริญวัฒน์, 2561) ในการแบ่งประเภทสาเหตุความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม โดยศึกษาจากเอการที่เกี่ยวข้องและจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ พบว่าสาเหตุความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม มีทั้งหมด 4 สาเหตุ ดังนี้

4.2.1 ความขัดแย้งด้านข้อมูล การที่ข้อมูลของคู่ขัดแย้งทั้งสองฝ่ายไม่ตรงกัน การแปลข้อมูลที่ผิดพลาด การวิเคราะห์ข้อมูลและการตีความข้อมูลที่แตกต่าง รวมถึงการปิดบังข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่ไม่ทั่วถึง ทำให้โครงการขาดความโปร่งใส ดึงคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมายที่กล่าวว่า

“เราไปขอข้อมูลกับหน่วยงานเจ้าของเรื่อง เขาก็ไม่ให้เขาก็อ้างอย่างนู้นอ้างอย่างนี้ เราทำหนังสือขอละคะ ไม่ได้ขอปากเปล่า”

(เครือข่ายประชาชนรักษ์หาดม่วงงาม 1)

“สาเหตุหลักเลย น่าจะมาจากการขาดการประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมกัน จากที่ฟังมาเหมือนกันว่าชาวบ้านมารู้ในวันที่มีอุปกรณ์เข้ามาเริ่มก่อสร้างแล้ว” (เจ้าหน้าที่อำเภอสิงหนคร)

“โครงการนี้ มันเกิดจากที่ชาวบ้านไม่รู้ ไม่รู้ว่าเขาจะทำโครงการ คือตอนที่เขาทำประชาคมตีหรือประชาวิจารณ์ ก็คือนายกฯ คนเก่าคะ เขาทำประชาวิจารณ์โดยเอาชาวบ้านที่เป็นอสม. ชาวบ้านที่เป็นกลุ่มของตัวเอง ที่ตัวเอง

ควบคุมได้ไปเข้าประชุม โดยที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่รู้ว่ามีอะไร ไม่ทราบ ว่าผลกระทบที่มันจะตามมาคืออะไร คือเขาจะบอกแต่ผลดี เราไม่รู้จึ๊กละเลย ว่า เชื่อกันคลื่นคืออะไร พวกนักวิชาการที่เขาพามาก็ไม่ใช่นักวิชาการที่ เกี่ยวข้องแต่เป็นครูศูนย์เด็กเล็กและส่วนใหญ่ เป็นคนนอกพื้นที่ คนในพื้นที่ น้อยมาก ไม่ค่อยมีใครได้รับรู้ข่าวสารตรงนี้ ตอนที่ทำแบบสอบถามน่าจะเอา เด็กม.ราชภัฏฯ มาทำแบบสอบถามลงพื้นที่ที่บ้านแต่ละหลัง แต่ก็เข้าไป สสำรวจน้อยมาก ชาวบ้านไม่รู้ว่ามีแบบสอบถามนั้นคืออะไร”

(เครือข่ายประชาชนรณรงค์หัดม่วงงาม 1)

“จริง ๆ แล้วเดิมทีพื้นที่ม่วงงามมีสถานภาพการกัดเซาะชายฝั่งมีรายงานว่า ไม่กัดเซาะ แต่ทางท้องถิ่นไปขอเปลี่ยนให้มีการกัดเซาะชายฝั่ง ดังนั้นต้นเรื่อง นี้คือการที่ท้องถิ่นบอกว่ามันกัดเซาะซึ่งขัดแย้งจากรายงานของกรม ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง” (กลุ่ม Beach for Life)

“ข้อมูลของบริษัทที่ทำการศึกษากัดเซาะชายฝั่งหลายพื้นที่ อ้างว่าเป็น การกัดเซาะแบบถาวร กัดแล้วกัดเลย แต่จริง ๆ ทางกายภาพของชายหาด คือกัดแล้วคืนกลับ เช่น หาดม่วงงามนี้ ปี 59 พอคิดว่ามันกัดแล้วกัดเลย ทั้งๆ ที่สภาพจริง ๆ คือกัดแล้วคืนกลับ ยกตัวอย่างนะครีบ อย่างปีนี้ กัด 3 เมตร แต่ปีหน้าคืนมา 2 เมตร หากปีต่อมาคืนมาอีก 2 เมตร ก็เท่ากับว่าจริง ๆ แล้วเป็นการทับถมมากกว่าการกัดเซาะอยู่ 1 เมตร รวมถึงการเลือกใช้ เส้นแนวกัดเซาะและแนวชายฝั่งคนละแบบ พอข้อมูลถูกต้องความไม่เหมือนกัน ทำให้ข้อมูลของกรมทรัพยากรทางทะเลกับชายฝั่งกับกรมโยธาธิการและผัง เมืองไม่ตรงกัน ข้อมูลที่แต่ละฝ่ายถือเลยเป็นคนละชุดกัน”

(กลุ่ม Beach for Life)

“หากถามว่าเราควรใช้ข้อมูลอันไหน เราควรใช้ข้อมูลของกรมทรัพยากรทาง ทะเลและชายฝั่ง เพราะว่ากรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เป็นคนกำกับ ดูแล้วว่าโครงการไหนควรทำไม่ควรทำ กรณีของหาดม่วงงามเกิดการกัดเซาะ เพียง 1.96 เมตรต่อปี ซึ่งถือว่าต่ำเมื่อใช้เกณฑ์ของกรมทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง ระดับปานกลางจะอยู่ที่ 2-3 เมตร ระดับมากอยู่ที่ 5 เมตรขึ้นไป โดยทางกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จะมีรายงานสถานภาพชายฝั่ง และออกแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่”

(กลุ่ม Beach for Life)

4.2.2 ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมทำให้เกิดความไม่พึงพอใจต่อการดำเนินงานของรัฐ อีกทั้งความกังวลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต รายได้ วัฒนธรรม รวมถึงสิ่งแวดล้อม ชาวบ้านมีความกังวลว่าชายหาดจะหายไป เนื่องจากการก่อสร้างเขื่อนกันคลื่น ชายหาดม่วงงาม มีการยื่นล้ำลงไปทะเล ตัวเขื่อนกันคลื่นจะพัดพาทรายหน้าเขื่อนกันคลื่นออกไป ทำให้ชายหาดที่เคยมีหน้าเขื่อนกันคลื่นหายไป และเมื่อก่อสร้างเขื่อนกันคลื่นหาดม่วงงามระยะที่ 1 ความยาว 710 เมตรเสร็จ จะเกิดการกัดเซาะชายฝั่งอย่างรุนแรงด้านท้ายน้ำของเขื่อนกันคลื่น ระยะที่ 711 เมตรเป็นต้นไปนั้น ดังคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมายที่กล่าวว่า

“อีกส่วนหนึ่งที่ค่อนข้างเยอะคือ ชาวบ้านเขากังวลที่วิถีชีวิตที่จะเปลี่ยนไป จากโครงการฯ เช่น กลุ่มชาวประมงก็กลัวว่าจะไม่สามารถทำมาหากินได้ เอาเรือมาจอดเทียบชายหาดไม่ได้ ชาวบ้านทั่วไปเขาก็กลัวว่าวิถีชีวิตวันเสาร์ วันอาทิตย์ชายหาดที่เคยพาลูกหลานมาวิ่งเล่นมันจะหายไป ชมรมผู้สูงอายุ เขามีโครงการหาดทรายบำบัดอะไรแบบนี้ หลัก ๆ เลยเขาก็กลัววิถีชีวิตเดิมที่เคยปฏิบัติมาจะเปลี่ยนแปลงไป การใช้ประโยชน์จากชายหาดที่เคยทำได้ เหมือนก่อนจะเปลี่ยนแปลงไป” (เจ้าหน้าที่อำเภอสิงหนคร)

“ตอนนี้ไปดูสิที่หาดแก้วขึ้นสนิมหมดแล้วคะ ถ้าน้องไปดูเลย ร้อนมาก ไม่มีนักท่องเที่ยว ตอนฤดูมรสุม มันหอบทั้งทรายทั้งฝนขึ้นมาตรงนั้นหมดเลย ขึ้นมากองอยู่ข้างบนหมด คือไม่เหลือความสวยงามของหาดแก้วอีกแล้ว หาดหายไปหมดแล้ว เหลือแต่สนิมที่ยังเกาะกับเศษตะไคร้ที่มันเขียว ๆ” (เครือข่ายประชาชนรักษ์หาดม่วงงาม 1)

“เขื่อนนี้ส่วนดีก็มี ส่วนเสียก็ยังมี เรื่องธรรมชาติอยู่แล้วใช้ไหม ของที่เรามาสร้างกันตอนใหม่ ๆ มันก็ดี นานไปมันก็ผุพังอยู่แล้วใช้ไหม นาน ๆ ไปมันก็ต้องมีปัญหา แต่พอนานเข้าพอลคลื่นซัดเข้า ๆ เขื่อนมันอาจจะพังนั้นแหละชาวบ้านเขาก็กลัวตรงนั้น เศษปูนมั่ง แท่งเหล็กมั่ง ที่นี้ยุ่งละ อีกอย่างชาวบ้านก็กลัวจะอันตรายเวลาลูกหลานมาวิ่งเล่น กระทบสิ่งแวดล้อม หอย ปู ปลา มันจะหาไม่ได้เหมือนเดิม ชาวบ้านเขาก็กลัวว่าเขื่อนมันจะเป็นขึ้นบันไดยาวถึงเลไปจนไม่มีชายหาด กลัวไม่มีชายหาดให้มันเล่นไป แต่เรารู้ใจว่าบันไดมันฝังลงไปได้ทราย แต่ชาวบ้านเข้าใจว่ามันเหมือนหัวไต้บันไดจนถึงเล พอดีตอนที่เขามาก่อสร้างมันเป็นหน้าคลื่นมันก็เลยมองว่าบันไดลงไปถึงเลเยอะ แต่พอไม่ใช่หน้าคลื่นมันก็ห่างหาดมาเยอะ” (สมาชิกสภาเทศบาลเมืองม่วงงาม 1)

“ที่สำคัญบ้านเรือนหมู่ที่ 7 8 9 ที่ติดทะเลมีแค่สามหลัง แล้วคุณจะมาทำเขื่อนเพื่ออะไร คือถนนก็เกิดจากการทำของมนุษย์ อยู่มาตั้งแต่เด็ก ๆ มันเป็นโคกทราย แล้วเขาเอาแมคโครมาเกลี่ยให้เป็นถนน แต่ก่อนมันไม่ได้มีอะไร

เลย มันไม่ได้มีปัญหาเหมือนที่เขาบอก ถ้าย้อยเวลากลับไปได้จะนึกภาพออก ว่ามันมีพีชทะเลพีชคลุมดินพวกลูกกลม พวกผักบุงทะเล ช่วงมรสุมมันก็พัดไป ช่วงหน้าแล้งมันก็กลับมาใหม่ ธรรมชาติมันก็รักษาของมันไม่ได้ก็เดชะถาวร มันก็เลยไม่มีความจำเป็นที่คุณต้องมาทำตรงนี้ เองงบประมาณไปช่วยที่ที่เขา เดือนร้อนจริง ๆ เกอะ” (เครือข่ายประชาชนรักษาทะเลมวงงาม 2)

4.2.3 ความขัดแย้งด้านโครงสร้าง ด้วยโครงสร้างของระบบงานราชการ ที่ยังมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐได้ไม่เต็มที่ และข้อจำกัดในการบริหารจัดการพื้นที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ เกิดการผูกขาดโดยรวมศูนย์อยู่ภายใต้อำนาจของหน่วยงานราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ทำให้ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ในเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ของตัวเอง ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

“ที่ชาวบ้านเขาอยากรู้คือความจริงต้องเปิดทั้งหมด เจ้าหน้าที่เขาทำงานเป็นส่วน ๆ หน่วยงานไหนหน่วยงานมัน ตอบคำถามเราได้ไม่หมดมันเลยไม่เห็นภาพรวม กรมโยธาธิการฯ ว่าแบบนั้น กรมเจ้าท่ามาอีกแบบ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งก็อีกแบบ ส่วนท้องถิ่นก็ตอบคำถามแทนหน่วยงานส่วนกลางไม่ได้ หน่วยงานอื่นก็ตอบได้เฉพาะหน่วยงานตัวเอง” (ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลมวงงาม 2)

“คนอยู่แต่อื่นจะมารู้ดีกว่าคนมวงงามแบบเราได้หรือ ไม่มีทางแก้ปัญหาได้ถ้าส่วนกลางไม่เข้าใจพื้นที่ คนคิดยั้งนั่งอยู่กรุงเทพ แก้ปัญหาจากบนลงล่าง ไม่ดูความต้องการที่แท้จริงของชาวบ้าน ทำให้การแก้ไขปัญหาจากภาครัฐที่ไม่ตรงจุด ทำแล้วก็เกิดผลกระทบชาวบ้านก็ต้องคัดค้านกันหล่าว” (ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลมวงงาม 4)

“เทศบาลเมืองมวงงามเป็นเจ้าของพื้นที่ที่เกิดปัญหาจากทะเลกัดเซาะริมตลิ่งทุกปีพอช่วงมรสุมเราจะแก้ไขเฉพาะหน้า เราจะเอาสอปทรายสอวางเป็นแนวป้องกันกัดเซาะไว้ แต่หากเทศบาลเมืองมวงงามทำแบบนี้ทุกปีจะทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณ จึงควรมีการแก้ปัญหาที่ถาวร โดยการก่อสร้างเขื่อนกันคลื่นกัดเซาะ แต่เราไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะมาดำเนินการเหล่านี้ จึงทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังกรมโยธาธิการและผังเมือง เพื่อให้เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาดังนี้ครับ” (เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองมวงงาม 4)

“ตอนที่ติดป้ายไว้นิลไว้ไม่มีใครสนใจเลย พอเขาชนเสาเข็มลงมาทีนี้เป็นเรื่องละ พอตีช่วงนั้นเอากันตรง ๆ มันก็มีการเมืองอยู่ด้วย การเมืองหนุนหลังอยู่ มันเป็นช่วงท้าย ๆ ใกล้เลือกตั้งด้วย ก็พยายามหาเสียงกันไป บ้างส่วนเขาก็

“ไม่ออกหน้าออกตา เขากลัวจะเสียหายคะแนนเสียงไง ค่อยอยู่ข้างหลังไป”
(สมาชิกสภาเทศบาลเมืองม่วงงาม 2)

“มันก็มีร้องเรียนศูนย์ดำรงธรรมทั้งฝ่ายสนับสนุนทั้งฝ่ายคัดค้าน ชาวบ้านเขาก็มองเลยว่าเป็นเทศบาลเมืองม่วงงาม เพราะคิดว่าเทศบาลฯ เป็นผู้ดำเนินการไง เราก็บอกไปว่างบประมาณนี้มันไม่ใช่ของเทศบาลฯ เป็นกรมโยธาธิการและผังเมืองเขาจะเข้ามาทำให้ เขาจะเข้ามาพัฒนาพื้นที่ริมทะเล งบประมาณนี้ มันก็มีผลกระทบกันบ้าง หากดูจากการเลือกตั้งที่ผ่านมา เขตของผมก็พลัดหมด เหลือผมคนเดียว เรื่องเขื่อนนี้มันก็โยงไปถึงการเมือง ชาวบ้านเขาหาว่าพวกเราผลักดันโครงการฯ แต่เรื่องนี้มันไม่ได้เข้าสภาไป” (สมาชิกสภาเทศบาลเมืองม่วงงาม 1)

“การเมืองก็อาจจะมีความขัดแย้งในพื้นที่นะ พี่ก็เห็นมีนักการเมืองระดับประเทศก็มาลงพื้นที่ ระดับจังหวัดก็มี นักการเมืองท้องถิ่นไม่ต้องพูดเลย แต่เราก็ไม่รู้หรอกนะว่ามาช่วยจริงหรือแค่หวังคะแนนเสียง เราไม่ค่อยสนใจประเด็นนี้ละ ไม่อยากให้เขาเหมารวมว่าการขัดแย้งครั้งนี้เป็นคู่ขัดแย้งของการเมืองในพื้นที่นอกพื้นที่ ภาพที่ออกมามันจะกลายเป็นว่าคุณไม่รักบ้านเกิดของคุณจริง ๆ คุณทำเพื่อผลประโยชน์ในอนาคต ไม่อยากให้ความขัดแย้งครั้งนี้มีผลประโยชน์ทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง ประเด็นความต้องการของชาวบ้านความร้อนเดือนของชาวบ้านจะเปลี่ยนไปเป็นเรื่องการเมือง แต่ก็มีนะคนที่เขาเข้ามาสนับสนุนเพราะเขาหวังประโยชน์จากรื่องนี้ ซึ่งตรงนั้นเราก็ทำอะไรไม่ได้” (เครือข่ายประชาชนรักษ์หาดม่วงงาม 1)

“การเลือกตั้งรอบหลังที่นายฯ คนเก่าไม่ได้ พี่คิดว่ามันสะท้อนให้เห็นเลยนะ ว่ามีผลมาจากเขื่อนกันคลื่นนี้ด้วย มันวัดได้เลยจากคะแนนที่ออกมาคือเขาแพ้พินกว่าเสียง จากที่เขาชนะมาตลอดหลายสมัย ชาวบ้านที่เขาไม่เห็นด้วยกับโครงการฯ แต่ไม่กล้าที่จะออกมาเรียกร้องคัดค้าน เขาก็ใช้สิทธิผ่านคะแนนเสียงของพวกเขา” (เครือข่ายประชาชนรักษ์หาดม่วงงาม 1)

“สิ่งที่สะท้อนให้เห็นก็คือคะแนนเสียงเลือกตั้งท้องถิ่นที่ออกมาเพราะชาวบ้านบางคนเขาไม่ได้กล้าออกมาเหมือนพวกเรา แต่ถ้าหากต่อไปผู้บริหารชุดใหม่จะผลักดันโครงการนี้ต่อไปโดยไม่มีเหตุผลสมควร ก็อยากให้รับรู้ไว้เลย ว่าตอนนี้ชาวบ้านเขารับรู้กันเยอะแล้ว มันทำไม่ได้ง่าย ๆ เหมือนเมื่อก่อนแล้ว” (เครือข่ายประชาชนรักษ์หาดม่วงงาม 2)

4.2.4. ความขัดแย้งด้านค่านิยม ทศนคติของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีต่อการดำเนินโครงการฯ ซึ่งเจ้าหน้าที่ภาครัฐยังมองผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก และยังมองว่าประชาชนยังไม่เข้าใจต่อการดำเนินโครงการของรัฐ ในส่วนของประชาชนก็ยังไม่เข้าใจ ในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ ทำให้ประชาชนเกิดความไม่ไว้วางใจต่อโครงการฯ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ อีกทั้งประชาชนได้รับรู้ปัญหาความล้มเหลวของการดำเนินโครงการลักษณะคล้าย ๆ กัน ที่สร้างผลกระทบให้กับประชาชนในพื้นที่อื่น จึงเห็นว่าทศนคติที่แตกต่างกันเช่นนี้ย่อมทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง ดังคำสัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมายที่กล่าวว่า

“ด้วยภาพลักษณ์ของโครงการที่คล้าย ๆ กันในหลาย ๆ ที่ มันไม่ได้แก้ปัญหาให้ชาวบ้าน ที่นี้ชาวบ้านเขาก็มองภาพเจ้าของโครงการติดลบไปแล้ว พอมันมาเกิดในบ้านเรา มันไม่เกิดประโยชน์ แต่เขาอนุมัติมาให้ต้องทำ มันเลยต้องเกิดขึ้น ชาวบ้านก็เลยไม่ยอมรับตรงนี้ ชาวบ้านไม่ได้มีส่วนร่วมแต่แรก อยู่อยู่มาชุดแล้ว มาวางเสาแล้ว” (ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม 2)

“ตอนนายอำเภอลงพื้นที่กับชาวบ้าน แรกก็เห็นด้วยกับชาวบ้านนั่งพยักหน้า เราเป็นคนในพื้นที่นี้ เราอยู่ตรงนี้ เราเห็นอยู่ตลอดนี้ มันไม่ถึงกับขัดมาถึงหัวไต้บ้านเราที่ มันยังมีที่เราจะแก้ปัญหาได้อีกหลายรูปแบบไม่ใช่แค่เอาเขื่อนตั้งอย่างเดียว ถ้าเอาเขื่อนมาวางอย่างที่หาดแก้วมันก็จบ ก้อนหินระเกะระกะ ลูกหลานก็ไม่ได้ไปวิ่งเล่น หาปูลม หาหอยเสียบ มันก็หมดนายอำเภอแถมเห็นด้วย แต่เขาก็ทำอะไรไม่ได้ข้างบนเขาว่ามาอีกที อำนาจหน้าที่แกมีอยู่แค่นี้จะทำอะไรก็ได้ นายเขาว่าให้มาก็มา เราเป็นชาวบ้านเราก็ดูได้เต็มที ไม่มีนายหัว ไม่มีผู้บังคับบัญชา” (ประชาชนหมู่ที่ 8 ตำบลม่วงงาม)

“ตอนเราทำกิจกรรมทุกวันอาทิตย์ มันก็ยังไม่เห็นผลอะไร เขาก็ยังตอกเสาเข็มไปเรื่อย เห็นถ้าว่าทำแบบนี้ก็หยุดเขาไม่ได้ ชาวบ้านเลยไปประท้วงที่ศาลากลาง นอนกันอยู่หลายคืน รอพบท่านผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา แต่ท่านผู้ว่าฯ ก็ไม่มีแนวโน้มนะอะไรเพราะเขาถือว่าโครงการมาผ่านมาแล้ว มันออกมาแล้วคงจะคัดค้านไม่ได้ ผู้ว่าฯ ก็ไม่ลงมาพบพวกนี้ ผู้ว่าฯ นายอำเภอเขาคงเห็นด้วยกับกรมโยธาธิการฯ เขาเป็นผู้ใหญ่อยู่ข้างบน เขาคิดว่าชาวบ้านสักพักก็เลิกกันไปเอง” (ประชาชนหมู่ที่ 8 ตำบลม่วงงาม)

“ความคิดเห็นส่วนตัวนะ ความขัดแย้งน่าจะเกิดจากหน่วยงานท้องถิ่นใหม่ ถ้าท้องถิ่นไม่เสนอไป กรมโยธาธิการและผังเมืองก็ไม่ต้องทำอะไร ชาวบ้านเขาก็กลัวพอไม่มีหาดแล้วมันจะกระทบอาชีพเขา หาดจะกลายเป็นปูนไปหมด เรื่องทุจริตคอร์รัปชันชาวบ้านไม่ได้พูดถึงนะ ใครจะได้

อะไรไม่ได้อะไรเขาไม่ได้สนใจ เขาหวังแต่ปากท้องหวังอาชีพของเขา แต่ชาวบ้านส่วนใหญ่เขาว่า คู่ขัดแย้งเป็นกรรมโยธาธิการฯ มากกว่า เพราะเป็นคนเข้ามาทำ” (ประชาชนหมู่ที่ 8 ตำบลม่วงงาม)

“เรารู้สึกว่าต่อไปถ้าเขาจะมาทำอะไรในหมู่บ้านในพื้นที่ของเรา เราต้องตรวจสอบให้ดีกว่าก่อนที่จะทำอะไร เหมือนกับเราควาไปเลยคะ เหมือนกับชาวบ้านที่ไปเซ็นชื่อสนับสนุนโครงการตอนนั้น เขาก็ตาม ๆ กันไป ไม่ได้รู้ว่าเขาให้เซ็นอะไร พอเขาเลี้ยงขนมจิ้นก็ไปกินเลย เซ็นกันเลย แล้วก็มาเครียดกันว่าที่เขาให้เซ็นก็คือเรื่องนี้” (เครือข่ายประชาชนรักษาท้องม่วงงาม 1)

ตาราง 4.3 สาเหตุความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม

สาเหตุความขัดแย้ง	ประเด็นสำคัญ	ผู้ให้สัมภาษณ์
1. ความขัดแย้งด้านข้อมูล	“เราไปขอข้อมูลกับหน่วยงานเจ้าของเรื่อง เขาก็ไม่ให้เขาก็อ้างอย่างนู้นอย่างนี้ เราทำหนังสือขอละคะ ไม่ได้ขอปากเปล่า”	เครือข่ายประชาชนรักษาท้องม่วงงาม 1
	“สาเหตุหลักเลย น่าจะมาจากการขาดการประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมกัน”	เจ้าหน้าที่อำเภอสิงหนคร
	“พอข้อมูลถูกต้องความไม่เหมือนกันทำให้ข้อมูลของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งกับกรมโยธาธิการและผังเมืองไม่ตรงกัน ข้อมูลที่แต่ละฝ่ายถือเลยเป็นคนละชุดกัน”	กลุ่ม Beach for Life
2. ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์	“แต่ถ้ามีเขื่อน ถนนมันก็อยู่ได้นาน เวลาคลื่นมันซัดมาคงจะไม่ถึงถนน แต่พอหมดหน้ามรสุม ชายหาดก็กลับมาเหมือนเดิม” สมาชิกสภาเทศบาลเมืองม่วงงาม	สมาชิกสภาเทศบาลเมืองม่วงงาม 1
	“กรมโยธาธิการและผังเมืองเขาเข้ามาพัฒนา มาทำให้พื้นที่เราเจริญขึ้นก็ว่าจะเห็นด้วย พื้นที่ริมทะเลจะได้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว มีศาลาพักผ่อนคนมาเที่ยวหาด คนม่วงงามก็มีงานทำ เงินก็หมุนเวียนอยู่ในม่วงงามเรา พ่อค้าแม่ค้าได้ขายของ ตรงที่เป็นป่ารกก็ได้พัฒนา ได้มีไฟถนนไม่เปลี่ยว จีบลัน เด็กเสพยา ตรงนั้นก็จะไม่มี”	ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม 3
	“ชาวบ้านเขาก็กังวลที่วิถีชีวิตที่จะเปลี่ยนไปจากหลัก ๆ เลยเขากลัวว่าวิถีชีวิตเดิมที่เคยปฏิบัติมา จะเปลี่ยนแปลงไป การใช้ประโยชน์จากชายหาด	เจ้าหน้าที่อำเภอสิงหนคร

สาเหตุความขัดแย้ง	ประเด็นสำคัญ	ผู้ให้สัมภาษณ์
	ที่เคยทำได้เหมือนก่อนจะเปลี่ยนแปลงไป” เจ้าหน้าที่อำเภอสิงหนคร	
	“แต่พอนานเข้าพอคืบชัดเข้า ๆ เชื้อนมันอาจจะ พั้งนั้นแหละชาวบ้านเขากลับตรงนั้น เศษปูนมั่ง แท่งเหล็กมั่ง ที่นี้ยุ่งละ อีกอย่างชาวบ้านก็กลัวจะ อันตรายเวลาลูกหลานมาวิ่งเล่น กระทบ สิ่งแวดล้อม หอย ปู ปลา มันจะหาไม่ได้ เหมือนเดิม”	สมาชิกสภาเทศบาล เมืองม่วงงาม 1
	“ผลกระทบต่อไปก็คือท้ายเขื่อนมันจะเกิดการกัด เซาะรุนแรง มันเลยต้องทำเขื่อนแบบนี้ต่อไป เรื่อย ๆ ไม่มีที่สิ้นสุด พอหาดม่วงงามทำเสร็จ หมด ท้ายเขื่อนก็จะไปอยู่ที่วัดจันทร์ มันก็จะไป กัดเซาะที่วัดจันทร์ต่อ คนวัดจันทร์เขารู้เข้า เขา เลยมาร่วมกับเราด้วย”	เครือข่ายประชาชน รักษหาดม่วงงาม 1
3. ความขัดแย้งด้าน โครงสร้าง	“เจ้าหน้าที่เขาทำงานเป็นส่วน ๆ หน่วยงานใคร หน่วยงานมัน ตอบคำถามเราได้ไม่หมดมันเลยไม่ เห็นภาพรวม”	ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม 2
	“ไม่มีทางแก้ปัญหาได้ถ้าส่วนกลางไม่เข้าใจพื้นที่ คนคิดยั้งนั่งอยู่กรุงเทพ แก้ปัญหาจากบนลงล่าง ไม่ดูความต้องการที่แท้จริงของชาวบ้าน ทำให้ การแก้ไขปัญหามาจากภาครัฐที่ไม่ตรงจุด”	ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม 4
	“ทุกปีพอช่วงมรสุมเราจะแก้ไขเฉพาะหน้า เรา จะเอาสอทรายสอวางเป็นแนวป้องกันการกัด เซาะไว้ แต่หากเทศบาลเมืองม่วงงามทำแบบนี้ ทุกปีจะทำให้สิ้นเปลืองงบ จึงควรมีการแก้ปัญหา ที่ถาวรโดยการก่อสร้างเขื่อนกั้นคลื่นกัดเซาะ แต่ เราไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะมาดำเนินการ เหล่านี้”	เจ้าหน้าที่เทศบาล เมืองม่วงงาม 4
	แต่กระบวนการของโครงการนี้ดำเนินการมาถึง ขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างมีผู้รับเหมาและเริ่ม ก่อสร้างขึ้นมาแล้ว จึงจำเป็นต้องดำเนินการไป ตามกระบวนการของภาครัฐด้วยระเบียบ กฎหมายมันจึงเป็นเรื่องยากแล้วครับ ขั้นตอนมัน ผ่านจุดนั้นมาแล้ว”	เจ้าหน้าที่เทศบาล เมืองม่วงงาม 1

สาเหตุความขัดแย้ง	ประเด็นสำคัญ	ผู้ให้สัมภาษณ์
	“การเมืองก็อาจจะมึนผลกับความขัดแย้งในพื้นที่นะ พี่ก็เห็นมีนักการเมืองระดับประเทศก็มาลงพื้นที่ ระดับจังหวัดก็มี นักการเมืองท้องถิ่นไม่ต้องพูดเลย แต่เราก็ไม่รู้หรือทราบนะว่ามาช่วยจริงหรือแค่หวังคะแนนเสียง”	เครือข่ายประชาชนรักษาดม่วงาม 1
4. ความขัดแย้งด้าน ค่านิยม	“ด้วยภาพลักษณ์ของโครงการที่คล้าย ๆ กันในหลาย ๆ ที่ มันไม่ได้แก้ปัญหมาให้ชาวบ้าน ที่นี้ชาวบ้านเขาก็มองภาพเจ้าของโครงการติดลบไปแล้ว พอมันมาเกิดในบ้านเรา มันไม่เกิดประโยชน์ แต่เขาอนุมัติมาให้ต้องทำ มันเลยต้องเกิดขึ้น ชาวบ้านก็เลยไม่ยอมรับตรงนี้”	ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงาม 2
	“นายอำเภอแกลงเห็นด้วยแต่เขาก็ทำอะไรไม่ได้ ช้างบนเขาว่ามาอีกที อำนาจหน้าที่แกมีอยู่แค่นี้ จะทำอะไรก็ไม่ได้ นายเขาว่าให้มาก็มา เราเป็นชาวบ้านเราก็กว่าได้เต็มที ไม่มีนายหัว ไม่มีผู้บังคับบัญชา”	ประชาชนหมู่ที่ 8 ตำบลม่วงาม
	“ความคิดเห็นส่วนตัวนะความขัดแย้งน่าจะเกิดจากหน่วยงานท้องถิ่นใหม่ ถ้าท้องถิ่นไม่เสนอไป กรมโยธาธิการและผังเมืองก็ 모르หรือทรากว่าเราต้องการอะไร”	ประชาชนหมู่ที่ 8 ตำบลม่วงาม
	“ชาวบ้านเลยไปประท้วงที่ศาลากลาง นอนกันอยู่หลายคืน รอพบท่านผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา แต่ท่านผู้ว่าฯ ก็ไม่มีแนวโน้มอะไรเพราะเขาถือว่าโครงการมาผ่านมาแล้ว มันออกมาแล้ว คงจะคัดค้านไม่ได้ ผู้ว่าฯ ก็ไม่ลงมาพบพวกนี้ ผู้ว่าฯ นายอำเภอ เขาคงเห็นด้วยกับกรมโยธาธิการฯ เขาเป็นผู้ใหญ่อยู่ข้างบน เขาคิดว่าชาวบ้านสักพักก็เลิกกันไปเอง”	ประชาชนหมู่ที่ 8 ตำบลม่วงาม

4.3 การจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม ของภาครัฐและภาคประชาชน

จากข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ผู้ศึกษาสามารถแบ่งการจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม เป็น 2 ส่วนคือ การจัดการความขัดแย้งของภาครัฐและภาคประชาชน ดังต่อไปนี้

4.3.1 การจัดการความขัดแย้งของภาครัฐ

1. การเจรจาไกล่เกลี่ยโดยคนกลาง โดยการสร้างพื้นที่กลางให้หน่วยงานภาครัฐและประชาชนตำบลม่วงงามเข้ามาพูดคุยไขปัญหา โดยมีเจ้าหน้าที่จากอำเภอสิงหนคร ทำหน้าที่เป็นคนกลาง การเจรจาไกล่เกลี่ยโดยคนกลางจะมีประสิทธิภาพได้นั้น คู่ขัดแย้งทั้งสองฝ่ายจะต้องเปิดใจรับฟังความคิดเห็นและหาทางออกร่วมกัน แต่หากมีฝ่ายใดมีธงจุดยืนในใจแล้ว จะเป็นเรื่องยากที่จะสามารถแก้ไขได้สำเร็จ ดังคำสัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมายที่กล่าวว่า

“มีเวทีกลางด้วยครับ มีทางอำเภอสิงหนครมาเป็นคนกลางครับ แต่ในส่วนของการลงพื้นที่ชี้แจงกับชาวบ้านโดยตรงเป็นส่วนหนึ่งของกรมโยธาธิการและผังเมืองครับ” (เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองม่วงงาม 1)

“คือในส่วนของอำเภอเราไม่ได้เป็นคู่พิพาทโดยตรงค่ะ เราเป็นคนสร้างของพื้นที่พูดคุย เป็นตัวกลางที่จะคอยไกล่เกลี่ยทั้งสองฝ่าย เราพยายามประสานรอยร้าวมากกว่า พยายามเอาเหตุผลทั้งสองฝ่ายมาพูดคุยกัน เราไม่ได้มีส่วนตัดสินใจอะไรเลย เหมือนกับให้เขาเอาข้อเท็จจริงมาคุยกัน ทำหน้าที่หาข้อยุติให้ทั้งสองฝ่ายสบายใจกันได้มากที่สุด” (เจ้าหน้าที่อำเภอสิงหนคร)

“ความขัดแย้งมันจะค่อย ๆ ไต่ระดับขึ้นไปเรื่อยค่ะ เหมือนช่วงแรก ๆ ที่เราลงไปสอบถามผู้นำชุมชน ชาวบ้านบริเวณริมชายหาด ประมาณระดับที่หนึ่งอยู่ พอเขาเริ่มแสดงออกเชิงสัญลักษณ์กราฟมันก็ค่อย ๆ สูงขึ้นประมาณสามพอดตอนนั้นเราก็มีการจัดประชุมกันนะค่ะ มีหลายฝ่ายเชิญทั้งผู้เชี่ยวชาญด้านระบบนิเวศทางทะเล แล้วก็โยธาธิการจังหวัดสงขลา เทศบาลเมืองม่วงงามก็มาด้วยรวมถึงชาวบ้านทั้งฝ่ายเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย กลุ่มผู้นำชุมชนวันนั้นก็เป็นการประชุมที่ค่อนข้างใหญ่ นะค่ะ ตอนประชุมมีความขัดแย้งค่อนข้างสูงเลย ไม่สามารถหาข้อสรุปได้ จบการประชุมโดยดีไม่ได้ค่ะ ตอนนั้นเริ่มรู้สึกว่าการณ์ระดับสี่ละ มันหาข้อยุติไม่ได้ ต่างฝ่ายก็คิดว่าความคิดตัวเองถูกต้อง ฝ่ายโยธาธิการฯ กับเทศบาลฯ ก็บอกว่าได้ดำเนินโครงการถูกต้องตามขั้นตอน ระเบียบ กฎหมายแล้ว กลุ่มคัดค้านก็บอกว่ามันยังไม่ได้ทำประชาวิจารณ์ ยังขาดการทำด้านการประเมินสิ่งแวดล้อม” (เจ้าหน้าที่อำเภอสิงหนคร)

“ระหว่างที่ชาวบ้านปักหลักหน้าศาลากลาง กรมโยธาธิการและผังเมืองก็ได้มาเปิดเวทีกลางในพื้นที่ แต่เป็นการให้ข้อมูลแค่เพียงด้านเดียว ในเรื่องข้อดีของเขื่อนและหากมีผลกระทบจากเขื่อน ก็จะมีการปรับเปลี่ยนของเขื่อนให้ตรงกับความต้องการของชาวบ้าน เช่น การเพิ่มที่จอดรถ ทำทางลาดเรือให้ แต่ความเป็นจริงแล้ว ประเด็นมันอยู่ที่ชายหาดมันไม่ได้ถูกกัดเซาะถาวร จึงไม่จำเป็นต้องมีเขื่อนกันคลื่น การแก้ไขรูปแบบเขื่อนจึงไม่ใช่แนวทางแก้ไขความขัดแย้ง สุดท้ายแล้วการก่อสร้างขึ้นนี้ มันจะนำไปสู่เหตุการณ์เหมือนกับหาดอื่นหรือไม่ ที่หาดจะไม่เหลืออีกต่อไป หรือหากก่อสร้างเสร็จจะเกิดการกัดเซาะที่มากขึ้นด้านท้ายน้ำ ซึ่งกรมโยธาธิการและผังเมือง ไม่สามารถตอบในประเด็นพวกนี้ได้ ทำให้ชาวบ้านไม่รับฟังสิ่งที่ภาครัฐเสนอ เรื่องมันเลยไม่จบ แต่ท้ายที่สุดกระแสแรงกดดันที่มันมากขึ้นบวกกับการที่ชาวบ้านมุ่งมั่นมากในการที่จะหยุดโครงการ ทำให้เกิดการชะลอโครงการระยะหนึ่ง โดยทีมที่ไปนอนหน้าศาลากลาง ได้บอกกับเราว่าทางกรมโยธาธิการและผังเมืองจะชะลอโครงการไปก่อนระยะหนึ่ง”

(กลุ่ม Beach for Life)

2. การเจรจา หน่วยงานภาครัฐได้เข้าไปพูดคุยสร้างความเข้าใจและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งจะเป็นการป้องกันความขัดแย้งจากการเข้าถึงข้อมูลของประชาชน และได้รับทราบผลกระทบจากโครงการที่เกิดขึ้นกับประชาชน ดังคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมายว่า

“ในตอนแรกทางอำเภอไม่คิดว่าจะเป็นเรื่องใหญ่มาก เรื่องราวจะบานปลาย แต่เราสอบถามข้อมูลกับผู้นำชุมชนค่ะ ว่าเหตุการณ์เป็นมาอย่างไร ดำเนินการไปถึงขั้นไหนแล้ว ตอนนั้นเหตุการณ์ยังเบาอยู่นะคะ ชาวบ้านไม่พอใจว่ามีการก่อสร้างชาวบ้านอยากปกป้องผืนชายหาดเอาไว้ แต่การก่อสร้างได้ดำเนินการไปแล้ว มีการขุดชายหาดไปบ้างแล้ว ได้สอบถามผู้นำชุมชนว่าการก่อสร้างนี้เกิดจากความต้องการของประชาชนจริง ๆ รึเปล่า ชาวบ้านเดือนร้อนจริงไหม แล้วถ้าสร้างเสร็จแล้วส่งผลกระทบต่อชาวบ้านอย่างไร เป็นการประชุมกันวงเล็ก ๆ ทั้งผู้เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย รวมถึงพ่อค้าแม่ค้าแถวนั้นด้วย” (เจ้าหน้าที่อำเภอสิงหนคร)

“เรามีผู้ใหญ่บ้านลงไปด้วย คือผู้ใหญ่บ้านเขาอยู่ด้วยกันมากับชาวบ้านตั้งแต่เด็ก ความผูกพันเหมือนเป็นพี่เป็นน้อง จะให้คนอื่นไปพูดก็ไม่สู้ให้คนเป็นพี่เป็นน้องไปพูดจะดีกว่า ความตั้งใจเราคือไม่ได้ไปบอกว่าจะอย่างไรดี เราขอให้การแสดงออกอยู่ในกฎระเบียบ อยู่ในขอบเขต เพราะตอนนั้นมันก็มีโควิด-19 เข้ามาในบ้านเราแล้ว ส่วนหนึ่งเพราะช่วงรายอมีคนม่วนงามที่ไปทำงานต่างถิ่นเริ่มกลับเข้ามาม่วนงาม หากเกิดการรวมกลุ่มทำกิจกรรมกัน

เป็นจำนวนมาก อาจจะเกิดการติดเชื้อมันเป็นวงกว้าง เราก็เป็นห่วงเรื่องนี้ อีกอย่างยังอยู่ในช่วงพริก.ถูกฉีกด้วยค่ะ เราพยายามที่จะไม่ให้เกิดความรุนแรงในพื้นที่ เราไม่ได้ห้ามให้ชาวบ้านเห็นต่างกัน คุณจะต้องคิดเห็นตามเราแบบนี้ละ ไม่ได้เป็นแบบนี้ ไม่อยากให้มันเกิดความขัดแย้งที่มันแตกหักในพื้นที่ เพราะในพื้นที่ก็มีทั้งคนเห็นด้วยทั้งคนคัดค้าน ไม่ว่าโครงการนี้มันจะไปต่อหรือยกเลิกเขาก็เป็นคนที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน ชาวบ้านยังจะต้องมีการไปมาหาสู่กัน ยังจะต้องพึ่งพากัน ไม่อยากให้โครงการหนึ่งมาทำลายความสัมพันธ์ของคนในพื้นที่” (เจ้าหน้าที่อำเภอสิงหนคร)

“ในส่วนของบทบาทของเทศบาลเมืองม่วงงามหรือในส่วนของกองช่างเอง นะครับ เรารู้ขั้นตอนความเป็นมาและปัญหาการกีดเซาะที่เกิดขึ้น ทำให้ไม่ได้ดำเนินโครงการนี้ และส่งไปยังกรมโยธาธิการและผังเมือง เมื่อเราเห็นแล้วว่า มีชาวบ้านไม่พอใจหรือไม่เห็นด้วยกับโครงการนี้ เราก็พยายามประชาสัมพันธ์และชี้แจงไปทางเฟซบุ๊กของเทศบาลเมืองม่วงงามและทำป้ายไว้นิลติดชี้แจงประชาชนในพื้นที่เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับชาวบ้านมากขึ้น” (เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองม่วงงาม 1)

“ผู้หลักผู้ใหญ่เขาก็ลงมาดู อำเภอกลงมา จังหวัดกลงมา กรมเจ้าท่ากรมโยธาฯ อะไรก็ลงมาเยี่ยมเข้ามาพูดคุย แต่ก็ไม่ได้ตั้งเวทีอะไรเป็นกิจจะลักษณะ เรายังไม่ทันจะตั้งเวทีตั้งคณะทำงาน ฝ่ายคัดค้านก็ไปฟ้องศาลปกครองแล้ว เรื่องมันก็เลยต้องเป็นตามนั้น แล้วแต่ศาลจะว่ายังไง” (ผู้นำชุมชน)

4.3.2 การจัดการความขัดแย้งของภาคประชาชน

1. การรวมกลุ่มของภาคประชาชน ประชาชนตำบลม่วงงามได้รวมกลุ่มกันในนามเครือข่ายประชาชนรักษาท้องถิ่นม่วงงาม เกิดจากกลุ่มประชาชนไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขการกีดเซาะชายฝั่งด้วยการก่อสร้างเขื่อนป้องกันคลื่น ซึ่งเป็นโครงสร้างแข็งที่จะสร้างผลกระทบให้แก่ชาวบ้าน และได้สื่อสารผ่านเพจเฟซบุ๊ก ชื่อว่า “saveหาดม่วงงาม” เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวสารข้อมูล และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำการเคลื่อนไหวคัดค้าน ดังคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมายกล่าวว่า

“สิ่งที่ชาวบ้านได้เรียนรู้คือ ถ้าเรารวมตัวกันโดยที่ไม่มีใครมาเสี้ยมสอนเรา เรารวมกันเอง เราคิดกันเอง เราศึกษาเอง ให้ความร่วมมือกัน สิ่งร้าย ๆ ที่จะเข้ามาในบ้านเราก็จะทำเราไม่ได้ถ้าเราร่วมมือกัน คนมาช่วยพวกเราเยอะจริง ๆ นะ คนที่ไปพ้นไปจากม่วงงามก็ยังกลับมาทำกิจกรรม ถ้าเขาไม่เห็นความสำคัญของชายหาดตรงนี้เขาคงไม่มาหรอก มาเสียเบียด มาเสียเวลาอยู่กับเราทำไม ทำให้เราได้เห็นถึงความสามัคคีและอาจเป็นแบบอย่างให้กับชายหาดอื่น ๆ เขา หาดอื่นที่เขาไม่เอาก็มาดูนะว่าพวกเราทำยังไง หาด

มหาราชก็มาคุณะ เราก็บอกทำแบบนี้ ทำจากใจ ไม่มีผลประโยชน์ตอบแทน แต่ถ้ามีผลประโยชน์เข้ามาจะเกิดการแตกแยกทันที ฝ่ายหนึ่งจะเอาฝ่ายหนึ่งไม่เอา มีเท่าไรก็ช่วย ๆ กัน ทำแกง ทำหมมจิ้นมาเลี้ยง ๆ กัน แบบนั้น” (ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม 1)

“เครือข่ายประชาชนรักษาดมม่วงงามเริ่มจากวงคุยของคนที่ไม่เอาเขื่อน เป็นแกนนำอย่างไม่เป็นทางการ เป็นไปโดยธรรมชาติ เช่น ฉันทญาติเยอะ ฉันทคุยกับคนนี้ได้ ลูกหลานฉันทมีความรู้ ก็ชวน ๆ กันมาเคลื่อนไหวกัน ไม่มีประธาน ไม่มีเลขา ทุกคนช่วยกัน แล้ว Beach for Life ก็เข้าไปช่วย ประเมินผลในแต่ละช่วงว่าช่วงนี้ต้องทำอะไร ช่วงนี้ต้องส่งรายชื่อณะ ช่วงนี้ต้องฟ้องคดีนะ ช่วงนี้ต้องทำงานสื่อสารแบบนี้นะ ช่วงนี้ต้องเคลื่อนไหวแบบนี้ๆ ก็ทำกันไปใช้การพูดคุยกัน เราจะไม่นำชาวบ้านแต่จะให้คำแนะนำเขา ในชุดประสบการณ์ที่เรามี ถ้าสถานการณ์แบบนี้ควรจะเดินแบบนี้ เวลาทำกิจกรรมชาวบ้านจะเป็นอิสระคิดเองทำเอง” (กลุ่ม Beach for Life)

“อีกอย่างเพราะบริบทของม่วงงามมีความเป็นสังคมกึ่งชนบทกึ่งเมือง มีส่วนผสมอย่างละนิด เช่น มีคนที่ดิบ ๆ เลยไม่มีความรู้เลยแต่ใจสู้มาก มีคนที่มีความรู้ระดับหนึ่ง พี่น้องเป็นทนาย ญาติพี่น้องเป็นสส. หากเป็นสังคมเมืองไปเลยก็จะเกิดความไม่เชื่อมต่อกันของคนในพื้นที่ แต่พอเป็นกึ่งชนบทกึ่งเมืองก็ยังมีเชื่อมโยงกันแบบหลวม ๆ ยังมีความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติ กลุ่มคนที่ส่งลูกหลานไปเรียนกรุงเทพแล้วนำความรู้เหล่านั้นมาปรับใช้ชุมชน ในยามเกิดวิกฤตครับ อย่างตอนทำเรื่องฟ้องคดีทนายไม่ต่ำกว่าแปดคน สี่คน เป็นลูกหลานของคนในพื้นที่นั่นแหละ พิเศษไปกว่านั้นความรู้สึกที่ชาวบ้านมีต่อชายหาดสูงมาก หมายถึงเขารู้สึกว่าชายหาดเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเขา มันเลยทำให้การสื่อสาร การรณรงค์ การเปลี่ยนแปลงไปได้ไกลกว่าพื้นที่อื่น” (กลุ่ม Beach for Life)

2. การคัดค้านโครงการด้วยแนวทางสันติและสร้างสรรค์ ประชาชนตำบลม่วงงามเลือกใช้แนวทางสันติในการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการฯ โดยใช้ทรัพยากร องค์ความรู้ที่มีในชุมชนร่วมกับข้อมูลด้านวิชาการที่ได้รับมาจากนักวิชาการและบุคคลอื่น ๆ ที่เข้ามาสนับสนุน เพื่อขยายการรับรู้สู่สาธารณะและสร้างแรงกดดันต่อภาครัฐ ให้เข้ามารับฟังข้อเรียกร้องหรือข้อเสนอของประชาชน ดังคำสัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมายที่กล่าวว่า

“ที่เขาประท้วงกันมาไม่ได้เกิดมีความรุนแรงเกิดขึ้นนะ เพราะไม่มีคู่ไปต่อกร จะค้านก็ค้านกันไป จะไปที่ศาลก็ไป ฝ่ายที่เขาอยากให้เราสนับสนุนก็ไม่ได้มาสู้รบปรบมือกับฝ่ายคัดค้าน” (ผู้นำชุมชน)

“กิจกรรมเราก็มีการทำสัญลักษณ์มือ มีการแข่งขันหาหอยเสียบ ชักเย่อ ฟุตบอล ชาวบ้านทำกับข้าวมาร่วมนะคะ เขารวมเงินทำขนมจีน ทำขนม มากินกันทุกวันอาทิตย์ของกินเยอะมากเลยคะ เหมือนตลาดนัดเลยคะ มันทำให้เรารู้สึกว่าเราแข็งเข้มไม่ใช่จากคนหรือสองคนแต่เราเข้มแข็งจากคนทั้งหมู่บ้านคะ มันเลยทำให้อีกฝ่ายยากที่จะทลายพลังสามัคคีตรงนี้ได้” (เครือข่ายประชาชนรณรงค์หาควมงาม 1)

“ช่วงที่ชาวบ้านทำกิจกรรมกรมโยธาธิการฯ เขาก็ส่งคนลงมาอธิบายว่าจะทำอย่างนี้ อย่างนี้มันสวยนะ แต่ชาวบ้านเขาก็ไม่ฟัง กรมเขาก็จะมาเปิดรับฟังความคิดเห็นที่ร้านใหม่เอี่ยม แต่ชาวบ้านก็ไม่เอา ตอนนั้นชาวบ้านมีอารมณ์ ชาวบ้านโกรธ มันมีหัวรุนแรงที่กล้าพูดอยู่หลายคน แต่ก็มีพวกผู้ใหญ่ที่คอยประคองไม่ให้เกิดความรุนแรง พอกรมโยธาธิการฯ เห็นชาวบ้านเอาจริงก็ไม่กล้าทำอะไร เราก็ก็นำกิจกรรมsaveหาตทุกวันอาทิตย์ เพื่อให้เขาเห็นว่าเราใช้พื้นที่ตรงนี้ทำกิจกรรม มีแข่งกีฬา ชักเย่อ ฟุตบอลชายหาต แข่งขันหาหอยเสียบ ถ่ายรูป ทำงานศิลปะริมหาต มีคนวาดรูปขายด้วยนะ เพื่อนำเงินตรงนั้นไปยื่นหนังสือฟ้องร้องกัน” (ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม 2)

“ความแตกต่างของม่วงงามคือ 1. ม่วงงามใช้ข้อมูลในการต่อสู้ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ผมไม่รู้ว่ามีที่ไหนทำแค่นั้นแต่ม่วงงามชาวบ้านเก็บข้อมูลทุกเดือน เก็บภาพถ่ายตำแหน่งเดิมมุมเดิมตลอดหลายเดือนจนศาลเชื่อว่ามันไม่ได้กัดเซาะจริง ๆ และข้อมูลจากหน่วยงานอื่นและจากนักวิชาการที่สอดคล้องกัน ทำให้เพิ่มความน่าเชื่อถือ 2. ม่วงงามกลายเป็นกระแสสังคมชาวบ้านเรียนรู้ที่จะใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารที่จะทำให้ประเด็นเหล่านี้ไม่ใช่แค่ประเด็นในพื้นที่ทำให้เกิดการรับรู้ร่วมกันทางสังคมว่าหาตม่วงงามกำลังทำลายและหาตม่วงงามเป็นของทุกคน 3. ความกล้าหาญของชาวม่วงงามที่ต่อสู้อย่างจริงจังในช่วง 4-5 เดือนที่ชาวบ้านต่อสู้เพื่อที่หยุดโครงการและยังคงยืนหยัดจนถึงปัจจุบัน การนอนหน้าศาลากลาง การฟ้องคดี การโดนข่มขู่คุกคาม การเคลื่อนไหวท่ามกลางสถานการณ์โควิด-19 พรก.ฉุกเฉิน หรือเรื่องอะไรต่าง ๆ ชาวบ้านต้องให้ความกล้าหาญที่สูงมาก 4. ม่วงงามมีองคาพยพที่ใหญ่กว่าที่อื่น ๆ ม่วงงามรู้จักที่จะทำให้ตัวเองมีเพื่อนเยอะ การเอาเรื่องการสื่อสารมาช่วย รู้จักใช้ฝากฝั่งการเมืองทำให้คนเหล่านี้ลงมาเล่นในประเด็นของม่วงงาม ด้านเรื่องที่ยื่นหนังสือเข้ากรมโยธาธิการได้ก็มาจากสื่อและนักการเมืองที่ม่วงงามรู้จักทำตัวเองให้ใหญ่ให้เป็นเรื่องของสาธารณะ มีองคาพยพที่หลากหลายช่วยกันเคลื่อนไหว ดึงประชาธิปไตยกับก้าวไกลให้มาพูดเรื่องเดียวกันได้ รวมถึงม่วงงามเขาใช้เครื่องมือที่มีทั้งหมด ใช้หน่วยงาน ใช้

นักวิชาการ ใช้สื่อ ใช้การฟ้องศาล ใช้กรรมวิธีการ ใช้การเคลื่อนไหวทางสังคม เขาใช้หมดเลยมีก็หมดใส่หมด”(กลุ่ม Beach for Life)

3. ยื่นฟ้องต่อศาลปกครอง หลังจากที่ประชาชนตำบลม่วงงามทำกิจกรรมด้วยแนวทางสันติทุกวันอาทิตย์อย่างต่อเนื่อง แต่ไม่สามารถทำให้โครงการฯ ชะลอหรือยุติลงได้ ทางเครือข่ายประชาชนรักษาดมม่วงงามจึงตัดสินใจยื่นข้อทวงถามกฎหมายในการขอชะลอหรือยุติโครงการฯ ได้ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองจังหวัดสงขลาโดยขอศาลได้พิจารณา ดังนี้

1) โครงการสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล พร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ชายฝั่งหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา และโครงการสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล พร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์ พื้นที่ชายฝั่งหมู่ที่ 7, 8, 9 ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา (ระยะที่ 2) ของกรมโยธาธิการและผังเมือง เป็นโครงการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และให้ยกเลิกการดำเนินโครงการดังกล่าวทั้งหมด

2) ขอให้เพิกถอนการอนุญาตที่กรมเจ้าท่า อนุญาตกรมโยธาธิการและผังเมือง เข้าดำเนินการโครงการบนพื้นที่ชายหาด ในบริเวณหมู่ที่ 7, 8 และ 9 ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จ.สงขลา

3) ให้กรมโยธาธิการและผังเมือง และกรมเจ้าท่า รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างตามโครงการสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล พร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์ พื้นที่ชายฝั่งหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ที่กรมโยธาธิการและผังเมืองที่ได้ดำเนินการไปแล้ว ออกจากบริเวณชายหาดม่วงงามทั้งหมด และให้ปรับสภาพพื้นที่ให้กลับคืนสู่สภาพเดิม โดยงบประมาณของกรมโยธาธิการและผังเมือง และกรมเจ้าท่า

จากคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมายทำให้ทราบว่าประชาชนตำบลม่วงงามมีการดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นขั้นตอนและประเมินสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง ดังคำให้สัมภาษณ์กล่าวว่า

“พี่เป็นคนไปยื่นหนังสือศูนย์ดำรงธรรม แต่ส่วนของศาลปกครองพวกเราไปยื่นหลังจากนั้น เพราะพวกเราคิดแล้วว่ายื่นที่ศูนย์ดำรงธรรมมา ไม่น่าจะชนะก็มาคุยกันว่าจะทำอย่างไรกันต่อดี ข้อสรุปที่ได้เลยไปจบที่ศาลปกครองค่ะ” (เครือข่ายประชาชนรักษาดมม่วงงาม 1)

“เราก็นัดประชุมกันทุกวันพุธว่าใครมีหน้าที่อะไร คนนั้นเขียนป้ายนะ ใครสื่อสารในโซเชียล กิจกรรมครั้งหน้าทำยังไงต่อดี ปรีกษาหารือกันหลาย ๆ ด้านอีกอย่างเราต้องรวบรวมรายชื่อคนในพื้นที่จริง ๆ ยื่นให้ศาลปกครองไม่ใช่บัญชีผี เอาสำเนาบัตรประชาชน สำเนาทะเบียน ให้ชาวบ้านเซ็นว่า ใช้ในการคัดค้านก่อสร้างเขื่อนกันคลื่นฯ และส่วนใหญ่เป็นการเตรียมข้อมูลส่งให้ศาลปกครอง” (เครือข่ายประชาชนรักษาดมม่วงงาม 2)

“รายชื่อที่สนับสนุนโครงการฯ ของเทศบาลฯ ก็เป็นรายชื่อปลอมนะคะ ใช้คนแค่ 2-3 คนผลัดกันเขียน เพื่อที่จะเอารายชื่อนี้ส่งกรมโยธาฯ เขาอ้างว่าชาวบ้านเป็นผู้ร้องขอ เราก็เอารายชื่อมาตรวจสอบตอนที่ฟ้องศาลปกครอง เราเลยรู้ว่ารายชื่อบางส่วนมันไม่ใช่คนในพื้นที่ ถึงเป็นคนในพื้นที่ก็ไม่ได้อยู่ หมู่ที่ 7 เป็นคนหมู่ที่ 7 ไม่ถึงสิบเปอร์เซ็นต์ด้วยซ้ำ ส่วนใหญ่เป็นหมู่ที่ 3 แล้วคนหมู่ที่ 3 ก็ไม่ได้เกี่ยวข้องกับโครงการที่จะทำในหมู่ที่ 7 แล้วมันมีข้อสังเกตหลายอย่าง มันเลยมีการประท้วงกันขึ้น”

(เครือข่ายประชาชนนริศหาคมวังงาม 1)

“มีญาติพี่น้องพวกเราที่เป็นนายเขาก็มาให้ความรู้ คอยเรียบเรียงข้อมูล ส่งให้ศาลแล้วก็ได้กันไปโต้กันมากับทางเทศบาลฯ ลูกหลานใครที่มีความรู้ด้านกฎหมายก็มาช่วย แต่เราไม่ได้ฟ้องเทศบาลนะคะ เราฟ้องกรมโยธาธิการและผังเมือง เราคิดว่าหากเราฟ้องเทศบาลฯ มันใกล้ตัวพวกเราเกินไป มันไม่ปลอดภัยด้วย น้องนายเขาก็แนะนำว่าอย่าฟ้องเทศบาลฯ เขากลัวความปลอดภัยของพวกเรา เพราะเราอยู่ในพื้นที่ หากถ้าฟ้องเทศบาลฯ ไป ถ้าวันหนึ่งมีการเปลี่ยนหัวทางการเมืองในอนาคตเราก็ไม่รู้จะเกิดอะไรบ้าง”

(เครือข่ายประชาชนนริศหาคมวังงาม 1)

“หลักฐานสำคัญในการโต้แย้งชั้นศาลคือ 1.การแปลผลถ่ายรูปดาวเทียมและรูปถ่ายทางอากาศของอาจารย์สมปรารถนา ฤทธิ์พริ้ง รายงานการกัดเซาะของกรมทรัพยากรทางทะเลเรื่องสถานภาพการกัดเซาะ ภาพถ่ายของพื้นที่จริง google street view ภาพถ่ายในช่วงพายุปากีสถานข้อมูลชุดนี้เพื่อป้องกันว่าชายหาดไม่ได้เกิดการกัดเซาะ 2.ข้อเท็จจริงจากพื้นที่ต่าง ๆ ที่ได้ก่อสร้างเขื่อนกันคลื่น เช่น อ่าวน้อย อ่าวประจวบ ปราณบุรี บริเวณใกล้เคียงก็หาดทรายแก้วทำให้เห็นผลกระทบว่าชายหาดหายไปจริง ๆ ทำให้เกิดการกัดเซาะด้านท้ายน้ำจริง ๆ และกระทบต่อวิถีชีวิต 3.รายงานจากผู้ตรวจการแผ่นดินปี 2556 ว่าการโครงการประเภชเขื่อนกันคลื่นหรือเขื่อนกันคลื่นโดยร้อยละ 30 โครงการไม่มีประสิทธิภาพและไม่สามารถแก้ปัญหาได้จริง 4. รายงานการประชุมสมาชิกสภาเทศบาลเมืองมวังงามที่ลงมติไม่เห็นด้วยกับโครงการหลักก็มีสี่ประเด็นนี้ครับที่ส่งไป” (กลุ่ม Beach for Life)

4. ยื่นหนังสือถึงคณะกรรมการการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สภาผู้แทนราษฎร ให้พิจารณาเรื่องร้องกรณีประชาชนคัดค้านโครงการก่อสร้างเขื่อนกันคลื่นหาดมวังงาม โดยได้เชิญผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาชน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสงขลา กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และกรมเจ้าท่าเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการ ดังคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมายที่กล่าวว่า

“พี่ไม่ได้ไปกรรมการรัฐสภา เพื่ออยู่ดูสถานการณ์ที่นี่ เราขึ้นไปกันสิบกว่าคน เหมารถตู้ไปกัน เงินเราก็ไม่ได้จากใครนะคะ ชาวบ้านให้กันมาคนละสิบบาท ยี่สิบบาท เราบอกชาวบ้านว่าเราจะไปกรรมการรัฐสภาที่กรุงเทพเพื่อเรียกร้องเรื่องเขื่อน ชาวบ้านก็ลงขันกันช่วยกัน เราเก็บกันแป็บเดียว รวม ๆ ได้สี่หมื่นกว่าบาท” (เครือข่ายประชาชนรักษ์หาดม่วงงาม 1)

“ในขั้นตอนการยื่นฟ้องศาลและชี้แจงต่อกรรมการฯ Beach for Life จะสนับสนุนด้านข้อมูลทางวิชาการ เราก็ขึ้นไปชี้แจง กระบวนการฟ้องคดีเรา สนับสนุนเอกสารทางวิชาการทุกอย่าง พวกค่าถ่ายเอกสาร ค่าเดินทาง แต่ในส่วนของการจัดกิจกรรมชาวบ้านจัดเอาเอง การขึ้นไปหากรรมการ ชาวบ้านระดมเงินกันไป ส่วนใหญ่เรามีหน้าที่ สื่อสาร ประสานงาน และสนับสนุนข้อมูลทางวิชาการ” (กลุ่ม Beach for Life)

“พอหลังจากนั้นหนังสือที่เราส่งไปยังที่ต่าง ๆ รวมถึงกรรมการที่ดิน รัฐสภาก็กำลังพิจารณาพอดี ช่วงเดือนมิถุนายนพวกเราก็ขึ้นไปเอา ข้อเท็จจริงขึ้นไปชี้แจงโดยเป็นการขึ้นไป 2 ครั้ง โดยครั้งแรกเป็นผุ้นายก เทศบาลเมืองม่วงงามและผู้บริหารท้องถิ่นไปก่อน หลังจากนั้นหนึ่งสัปดาห์ จึงเป็นฝ่ายของตัวแทนชาวบ้านขึ้นไปชี้แจง ท้ายที่สุดกรรมการมีความเห็นว่าโครงการนี้ควรชะลอออกไปก่อน โดยให้เหตุผลว่าชายหาดไม่ได้มีการกัดเซาะรุนแรงและหากปล่อยให้โครงการนี้ดำเนินต่อไปจะเป็นการทำให้ความขัดแย้งในพื้นที่เพิ่มขึ้น ระหว่างนั้นกรมโยธาธิการและผังเมืองก็ได้ดำเนินการชะลอโครงการ แต่ด้วยระเบียบขั้นตอนของราชการทำให้ยังไม่สามารถทำได้ทันทีต้องแจ้งไปยังผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ แต่จากนั้นสิบกว่าวันศาลมีคำสั่งให้ชะลอโครงการออกไป โครงการเลยถูกชะลอออกไปโดยกลไกทางกฎหมาย” (กลุ่ม Beach for Life)

ตาราง 4.4 การจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม ของภาครัฐและภาคประชาชน

การจัดการความขัดแย้งของภาครัฐ	
1. การเจรจาไกล่เกลี่ยโดยคนกลาง	
ประเด็นสำคัญ	ผู้ให้สัมภาษณ์
“เราเป็นคนสร้างของพื้นที่พุดคุย เป็นตัวกลางที่จะคอยไกล่เกลี่ยทั้งสองฝ่าย เราพยายามประสานรอยรั้วมากกว่า พยายามเอาเหตุผลทั้งสองฝ่ายมา พุดคุยกัน”	เจ้าหน้าที่อำเภอสิงหนคร
“ตอนนั้นเราก็มีการจัดประชุมกันนะคะ มีหลายฝ่ายเชิญทั้งผู้เชี่ยวชาญด้านระบบนิเวศทางทะเล แล้วก็โยธาธิการจังหวัดสงขลา เทศบาลเมืองม่วงงาม ก็มาด้วยรวมถึงชาวบ้านทั้งฝ่ายเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย กลุ่มผู้นำชุมชน วันนั้นก็เป็นการประชุมที่ค่อนข้างใหญ่ นะคะ”	เจ้าหน้าที่อำเภอสิงหนคร
2. การเจรจา	
ประเด็นสำคัญ	ผู้ให้สัมภาษณ์
“ผู้หลักผู้ใหญ่เขาก็ลงมาดู อำเภอก็ลงมา จังหวัดก็ลงมา กรมเจ้าท่ากรมโยธาฯ อะไรก็ลงมาเยี่ยมเข้ามาพุดคุย แต่ก็ไม่ได้ตั้งเวทีอะไรเป็นกิจจะลักษณะ”	ผู้นำชุมชน
“เรามีผู้ใหญ่บ้านลงไปด้วย คือผู้ใหญ่บ้านเขาอยู่ด้วยกันมากับชาวบ้านตั้งแต่เด็ก ความผูกพันเหมือนเป็นพี่เป็นน้อง จะให้คนอื่นไปพุดก็ไม่สู้ให้คนเป็นพี่เป็นน้องไปพุดจะดีกว่า”	เจ้าหน้าที่อำเภอสิงหนคร
การจัดการความขัดแย้งของภาคประชาชน	
1. การรวมกลุ่มของภาคประชาชน	
ประเด็นสำคัญ	ผู้ให้สัมภาษณ์
“เครือข่ายประชาชนรักษหาดม่วงงามเริ่มจากวงคุยของคนที่ไม่เอาเขื่อน เป็นแกนอย่างไม่เป็นทางการ เป็นไปโดยธรรมชาติ เช่น ฉันทญาติเยอะ ฉันทคุยกับคนนี้ได้ ลูกหลานฉันมีความรู้ ก็ชวน ๆ กันมาเคลื่อนไหวกัน ไม่มีประธาน ไม่มีเลขา ทุกคนช่วยกัน”	กลุ่ม Beach for Life
“หากเป็นสังคมเมืองไปเลยก็จะเกิดความไม่เชื่อมต่อกันของคนในพื้นที่ แต่พอเป็นกิ่งชนบทกิ่งเมืองก็ยังเชื่อมโยงกันแบบหลวม ๆ ยังมีความสัมพันธ์ในระบบเครือข่าย กลุ่มคนที่ส่งลูกหลานไปเรียนกรุงเทพแล้วนำความรู้เหล่านั้นมารับใช้ชุมชนในยามเกิดวิกฤตครับ”	กลุ่ม Beach for Life

2. การคัดค้านโครงการด้วยแนวทางสันติและสร้างสรรค์	
ประเด็นสำคัญ	ผู้ให้สัมภาษณ์
“กิจกรรมเราก็มีการทำสัญลักษณ์มือ มีการแข่งขันหาหอยเสียบ ชักเย่อ ฟุตบอล ชาวบ้านทำกับข้าวมาร่วมนะคะ เขารวมเงินทำขนมจีน ทำขนม มา กินกันทุกวันอาทิตย์ของกินเยอะมากเลยคะ เหมือนตลาดนัดเลยคะ”	เครือข่าย ประชาชนรักษาคัด ม่วงงาม 1
“เราก็เลยทำกิจกรรมsaveหาดทุกวันอาทิตย์ เพื่อให้เขาเห็นว่าเราใช้พื้นที่ ตรงนี้ทำกิจกรรม มีแข่งกีฬา ชักเย่อ ฟุตบอลชายหาด แข่งขันหาหอยเสียบ ถ่ายรูป ทำงานศิลปะริมหาด มีคนวาดรูปขายด้วยนะ เพื่อนำเงินตรงนั้นไป ยื่นหนังสือฟ้องร้องกัน”	ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม 2
3. ยื่นฟ้องต่อศาลปกครอง	
ประเด็นสำคัญ	ผู้ให้สัมภาษณ์
“พวกเราคิดแล้วว่ายื่นที่ศูนย์ดำรงธรรมฯ ไม่น่าจะชนะ ก็มาคุยกันว่าจะทำ อย่างไรกันต่อดี ข้อเสนอที่ได้เลยไปจบที่ศาลปกครองคะ”	เครือข่าย ประชาชนรักษาคัด ม่วงงาม 1
“มีญาติพี่น้องพวกเราที่เป็นนายเขาก็มาให้ความรู้ คอยเรียบเรียงข้อมูล ส่งให้ศาลแล้วก็โต้กันไปโต้กันมากับทางเทศบาลฯ ลูกหลานใครที่มีความรู้ ด้านกฎหมายก็มาช่วย”	เครือข่าย ประชาชนรักษาคัด ม่วงงาม 1
“หลักฐานสำคัญในการโต้แย้งชั้นศาลคือ 1.การแปลผลถ่ายรูปลดาวเทียม และรูปถ่ายทางอากาศของอาจารย์สมปรารถนา ฤทธิ์พริ้ง รายงานการกัดเซาะของกรมทรัพยากรทางทะเลเรื่องสถานภาพการกัดเซาะ ภาพถ่ายของพื้นที่จริง google street view ภาพถ่ายในช่วงพายุปากบึกข้อมูลชุดนี้เพื่อ บ่งบอกว่าชายหาดไม่ได้เกิดการกัดเซาะ 2.ข้อเท็จจริงจากพื้นที่ต่าง ๆ ที่ได้ ก่อสร้างเขื่อนกันคลื่น เช่น อ่าวน้อย อ่าวประจวบ ปราณบุรี บริเวณ ไกลเคียงก็หาดทรายแก้วทำให้เห็นผลกระทบว่าชายหาดหายไปจริง ๆ ทำให้เกิดการกัดเซาะด้านท้ายน้ำจริง ๆ และกระทบต่อวิถีชีวิต 3.รายงานจาก ผู้ตรวจการแผ่นดินปี 2556 ว่าการโครงการประเภชเขื่อนกันคลื่นหรือเขื่อน กันคลื่นโดยร้อยละ30 โครงการไม่มีประสิทธิภาพและไม่สามารถแก้ปัญหา ได้จริง 4.รายงานการประชุมสมาชิกสภาเทศบาลเมืองม่วงงามที่ลงมติไม่ เห็นด้วยกับโครงการหลักก็มีสี่ประเด็นนี้ครับที่ส่งไป”	กลุ่ม Beach for Life

4. ยื่นหนังสือถึงคณะกรรมการการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สภาผู้แทนราษฎร	
ประเด็นสำคัญ	ผู้ให้สัมภาษณ์
“พอหลังจากนั้นหนังสือที่เราส่งไปยังที่ต่าง ๆ รวมถึงกรมการที่ดิน รัฐสภาที่กำลังพิจารณาพอดี ช่วงเดือนมิถุนายนพวกเราขึ้นไปเอา ข้อเท็จจริงขึ้นไปชี้แจงโดยเป็นการขึ้นไป 2 ครั้ง โดยครั้งแรกเป็นผิงนายก เทศบาลเมืองม่วงงามและผู้บริหารท้องถิ่นไปก่อน หลังจากนั้นหนึ่งสัปดาห์ จึงเป็นฝ่ายของตัวแทนชาวบ้านขึ้นไปชี้แจง ทำที่สุทธกรมการมี ความเห็นด้วยโครงการนี้ควรชะลอออกไปก่อน โดยให้เหตุผลว่าชายหาด ไม่ได้มีการกักเซาะรุนแรงและหากปล่อยให้โครงการนี้ดำเนินต่อไปจะเป็น การทำให้ความขัดแย้งในพื้นที่เพิ่มขึ้น”	กลุ่ม Beach for Life

4.4 ข้อเสนอแนะทางการจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อน ป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม

จากการศึกษาความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม โดยการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายจากตัวแทนภาคประชาชน ตัวแทนผู้นำท้องถิ่น ตัวแทนข้าราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น และ NGO พบว่าประชาชนในพื้นที่ของโครงการขาดความเชื่อมั่นต่อการดำเนินโครงการและเจ้าหน้าที่รัฐ โดยมีสาเหตุมาจากความขัดแย้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านข้อมูล ด้านผลประโยชน์ ด้านโครงสร้าง และด้านค่านิยม โดยแนวทางในการจัดการความขัดแย้งสามารถ ดำเนินการได้เป็น 3 แนวทาง ดังนี้

4.4.1 แนวทางการแก้ไขความขัดแย้งโดยภาครัฐ

1. หน่วยงานรัฐควรจัดตั้งคณะทำงาน เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวกลาง ประสานงานระหว่างประชาชนกับรัฐ ในการรับข้อมูลข้อร้องเรียนความไม่เป็นธรรม ที่มีผลกระทบต่อประชาชนและประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ประชาชน เพื่อสร้างความยอมรับ จากประชาชนในพื้นที่ รวมถึงการทำงานร่วมกับผู้นำในชุมชนเพื่อลดความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นได้ ดังคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมายที่กล่าวว่า

“คือจริง ๆ อยากให้กรมโยธาธิการและผังเมือง ซึ่งเป็นเจ้าของโครงการและ ในส่วนของเทศบาลเมืองม่วงงามที่เป็นเจ้าของพื้นที่ มาสร้างความเข้าใจกับ ชาวบ้านให้มากกว่านี้ แม้ว่าตอนนี้โครงการจะถูกศาลสั่งให้ยุติลงแล้ว แต่ใน ใจชาวบ้านคือมันยังไม่เต็มร้อยกับโครงการในลักษณะนี้ของรัฐอยู่ค่ะ ต่อไป แม้ว่าจะไม่ใช่โครงการนี้หรือโครงการอื่น ๆ ของรัฐ มันก็ยังคงทำให้เกิดอคติ อยู่ในใจเขาอยู่ค่ะว่าจะมาเป็นในลักษณะเดียวกันอีกทีเปล่า เหมือนชาวบ้าน มีปมในใจไปแล้ว รัฐจะทำอะไรชาวบ้านก็ระแวงไปแล้ว จะทำอะไรเหมือน ตีลบบหน้าของหน่วยงานไปแล้ว” (เจ้าหน้าที่อำเภอสิงหนคร)

“จะเห็นได้เลยว่ากรณีม่วงงามได้กลายเป็นปรากฏการณ์ที่สร้างแรงกระเพื่อม ผมพูดมาตลอดเลยว่า กรณีม่วงงามเป็นหมุดหมายที่สำคัญ ในการสร้างแนวทางในการแก้ไขปัญหาคัดเคาะชายฝั่งของประเทศไทย แล้วมันก็เป็นแบบนั้นจริง ๆ เพราะเราเห็นคณะทำงาน คณะกรรมการต่าง ๆ เกิดขึ้น เห็นการเคลื่อนไหวเรียกร้องหลังจากม่วงงามอีกหลายพื้นที่ หาดดอนทะเลก็ชนะ หาดมหาราชที่ถึงจะแพ้แต่ชาวบ้านก็ตื่นตัวมาก คลองจะนะ หรือแม้กระทั่งชุมพร หาดทรายรี หาดชะอำ ก็เป็นแรงกระเพื่อมต่อจากม่วงงาม ซึ่งเราก็เห็นการเปลี่ยนแปลงในสิ่งเหล่านี้” (กลุ่ม Beach for Life)

“ตอนนั้นจะมีแต่ฝ่ายคัดค้านโครงการฯ อย่างเดียวที่ออกมา ฝ่ายสนับสนุนโครงการฯ ไม่ออกมาแสดงตัว เขาก็มีทำทายกันให้ออกไป เราก็ไปคุยว่าอย่าออกไปปะทะกันเลย เขาจะค้านก็ค้านกันไป เราสนับสนุนก็อย่าออกไปปะทะกันเลยมันไม่ดี ในเมื่อเรื่องมันเป็นอย่างนี้ก็ปล่อยให้ศาลว่ากันไป อย่าไปปะทะกันเลยคนบ้านเดียวกันทำแบบนี้มันน่าเกลียด เราก็เหมือนคนกลาง คอยห้ามทั้งสองฝ่ายไม่ให้มันรุนแรง เพราะตามกระแสของชาวบ้านเขาจะออกไปปะทะกัน เราก็บอกว่าแบบนี้ไม่เอาจะอย่า ๆ เราไม่ชอบที่จะเห็นเขาปะทะกันแบบนี้มันดูไม่ดี เราก็กินไว้ดีกว่าออกไปปะทะกัน”
(สมาชิกสภาเทศบาลเมืองม่วงงาม 2)

“เหมือนที่บังบอกไง เราที่อยู่ด้านหลังก็คอยห้ามปรามไม่ให้ออกไปต่อกรกันเลย ปล่อยให้เขาจัดการกันเอง เสร็จจากันเอง ศาลจะว่ายังไงก็ตามนั้น จะให้ทำอะไรก็ตามนั้น บังว่าอย่าไปทะเลาะกันดีกว่านะ เราอยู่บ้านเดียวกัน มันดูไม่ดี เราอยู่ตรงนี้ก็คอยกันคนอย่าให้ไปปะทะกัน”
(สมาชิกสภาเทศบาลเมืองม่วงงาม 1)

2. การแก้ไขระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องและปรับแนวคิดในการแก้ไขปัญหาให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากในบางกรณีผู้คนได้รับผลกระทบเกิดจากระเบียบกฎหมายที่ล้าสมัยหรือเอื้อผลประโยชน์ต่อคนบางกลุ่ม รวมถึงปรับแนวคิดในการแก้ไขปัญหา เพื่อเป็นการพัฒนาพื้นที่และลดความขัดแย้งที่เกิดจากการดำเนินโครงการของรัฐ ดังคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมายที่กล่าวไว้

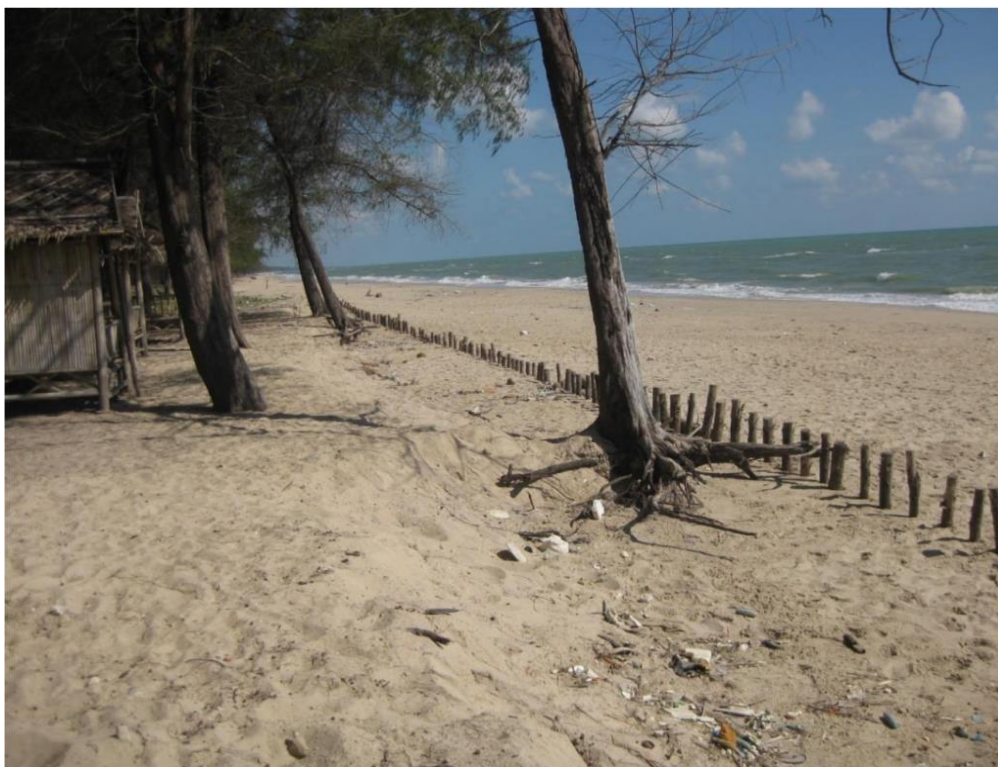
“ในส่วนหน่วยงานภาครัฐ พยายามเข้ามาเจรจา อธิบาย สรุป หาเหตุผลแก้ไข เพื่อให้เหตุการณ์นี้มันผ่อนคลายลง กรมโยธาธิการฯ เองก็หาแนวทาง และได้ให้กลุ่มผู้ไม่เห็นด้วยเสนอความคิดเห็นมาว่าจะต้องปรับเปลี่ยนตรงไหนบ้าง ซึ่งกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยนั้น ไม่อยากให้โครงการนี้เกิดขึ้นโดยสิ้นเชิง

“ไม่อยากให้โครงการนี้ดำเนินต่อไป แต่กระบวนการของโครงการนี้ดำเนินการมาถึงขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้าง มีผู้รับเหมาและเริ่มก่อสร้างขึ้นมาแล้ว จึงจำเป็นต้องดำเนินการไปตามกระบวนการของภาครัฐด้วยระเบียบกฎหมาย มันจึงเป็นเรื่องยากแล้วครับ ขั้นตอนมันผ่านจุดนั้นมาแล้ว ที่จะแก้ไขตามกลุ่มผู้ไม่เห็นด้วย จริง ๆ แล้วหน่วยงานรัฐไม่ได้นิ่งนอนใจ พยายามคลี่คลายปัญหาทำตามระเบียบกฎหมายให้มันเดินต่อไปได้”

(เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองม่วงงาม 1)

“แต่หากเราพูดกันในระดับภาพใหญ่ ปัญหาของม่วงงามมันสะท้อนประเด็นเชิงโครงสร้างว่า มันมีโครงสร้างของกฎหมายที่ไม่ถูกต้องและไม่เป็นธรรม ก็คือการที่เขื่อนกันคลื่นไม่ต้องทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม อีกอย่าง ที่การรับฟังความคิดเห็นของบ้านเรา คือการเอาโครงการให้ชาวบ้านดูว่าจะเอาหรือไม่เอา แต่ไม่ยอมบอกว่าผลกระทบที่มันจะเกิดขึ้นจริง ๆ กับชาวบ้าน เป็นยังไงมันเป็นแบบนี้ทุกที่เลยนะ หาดทรายรีก็เป็นแบบนี้ ม่วงงามก็เป็นเหมือนกัน พอสองส่วนนี้มาประกอบกันคือโครงการไม่ทำประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างตรงไปตรงมา ถูกต้อง ตามกระบวนการ บวกกับการรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้านที่ถามแค่เอาหรือไม่เอา มันทำแบบนี้มันเลยทำให้เกิดความขัดแย้งระดับพื้นที่ไป แต่ถ้ามันถูกทำกระบวนการมาอย่างถูกต้อง หมายถึงโครงการนี้ท้องถิ่นเป็นคนร้องขอขึ้นไป บอกว่ามีการกีดเซาะ พอบริษัทที่ถูกว่าจ้างศึกษาแล้วพบว่าหาดมันไม่ได้ถูกกีดเซาะจริง ๆ ข้อมูลของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งบอกว่าไม่กีดเซาะ มีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเข้ามาอยู่ในขั้นตอนการดำเนินศึกษาโครงการ มีคณะกรรมการที่มาดูเรื่องเหล่านี้ มีการทำEIA ถ้าให้ข้อมูลกับชาวบ้านอย่างตรงไปตรงมา ผมคิดว่าโครงการเหล่านี้ไม่ต้องมาทะเลาะกันในพื้นที่มันจบตั้งแต่ส่วนกลางแล้ว ว่าควรสร้างหรือไม่สร้าง เพราะเรื่องมันจะไม่ลงมาถึงพื้นที่ไป ถ้าฟังชาวบ้านแล้วชาวบ้านบอกว่าการกีดเซาะจริง ๆ แต่การกีดเซาะแค่ 1.9 เมตรต่อปี การป้องกันมันไม่ต้องใช้เขื่อนกันคลื่นก็ได้ พอศึกษามาแล้วกีดเซาะแค่นี้เปลี่ยนมาตรการป้องกันเป็นแบบอื่นดีไหม”

(กลุ่ม Beach for Life)

ภาพประกอบ 4.18 โครงสร้างป้องกันชั่วคราวหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม
ที่มา: Beach Lover, 2563

“ถ้ารัฐเปลี่ยนกระบวนการตัดสินใจในการแก้ไขการกัดเซาะ เมื่อไม่ตั้งธงว่าถ้ากัดเซาะต้องป้องกันด้วยโครงสร้างแข็งอย่างเดียว เปลี่ยนใหม่ถ้ากัดเซาะก็ยอมให้มันกัดบ้างแล้วไปจัดการส่วนอื่น ๆ มันกัดแล้วถนนมันอยู่ใกล้ชายหาดเกินเราย้ายถนนตีใหม่ถ้ายังมีพื้นที่สาธารณะพอ หรือหากมันกัดถนนเล็กน้อยก็ซ่อมถนนดีกว่าไหม หากมันกัดเซาะชั่วคราวก็ใช้มาตรการชั่วคราวป้องกันในช่วงที่มันกัดเซาะ พอหมดช่วงกัดเซาะก็รื้อมันออก หากปรับแบบนี้ได้มันอาจจะไม่มีความขัดแย้งเลย ทุกอย่างมันก็จะทำเพื่อรักษาประโยชน์สาธารณะไว้ แต่พอตั้งธงว่าจะต้องเป็นโครงสร้างแข็ง งบประมาณจำนวนมากจะต้องใช้ในการก่อสร้างเขื่อนกันคลื่น อันนี้ทะเลาะในพื้นที่แน่นอน” (กลุ่ม Beach for Life)

“กรมโยธาธิการและผังเมืองก็ลงมาพูดคุยกับชาวบ้านบ้าง เราก็เสนอว่าถ้าจะเปลี่ยนก็ทำหาดเทียม เอาทรายมาเติม อย่าเอาหินมาลง อย่ามาตอกเสาเข็ม เหมือนตรงหาดชลาลัยที่สงขลา เราก็บอกกันไป โครงสร้างแข็งไม่เอา ทำตรงนี้ก็ไปกัดเซาะตรงอื่นต่อ เป็นโดมิโนไปเรื่อย” (ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม 2)

“ในส่วนนโยบายก็ไปปรับเรื่องทำEIA ให้โครงการที่มีผลกระทบกับชุมชน เสนอข้อมูลโดยตรงไปตรงมา ให้ชาวบ้านมีส่วนในการตัดสินใจจริง ๆ หรือ การปรับวิธีคิดที่ไม่ใช้โครงสร้างแข็งอย่างเดียว แต่เป็นการปรับแก้ด้วยวิธีอื่น ซึ่งมันอาจจะไปผวนผันการนิยามความมั่นคงต้องอยู่ได้สิบปีห้าสิบปี แต่หาก เรายอมให้โครงสร้างมันพังแต่เรารักษาชายหาดได้ คือมันก็จะทำให้ความ ชัดแย้งลดลง” (กลุ่ม Beach for Life)

“หากปรับสิ่งเหล่านี้ได้อาจไม่เกิดการเคลื่อนไหวขนาดนี้ เพราะการ เคลื่อนไหวของชาวบ้านมีต้นทุนเสมอ ต้นทุนที่เขาต้องเสียโอกาสในการทำ มาหากิน ต้นทุนที่เขาต้องไปกรุงเทพ ต้องไปนอนศาลากลาง ต้นทุนทาง เศรษฐกิจที่ต้องเสียไป หรือแม้กระทั่งการถูกข่มขู่คุกคาม ถึงขั้นขู่จะยิง หรือ เอาตำรวจมาร้อยกว่านายเต็มชายหาด นี่คือการคุกคามที่แบบมันเห็นท่าที่ ของรัฐที่มันแข็งกร้าวต่อประชาชน ซึ่งถ้ามันปรับท่าที่แบบนี้ได้ตั้งแต่ต้นเรื่อง มันคงจบ” (กลุ่ม Beach for Life)

4.4.2 แนวทางการแก้ไขความขัดแย้งโดยภาครัฐร่วมกับภาคประชาชนในพื้นที่

ภาครัฐควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการพัฒนาในพื้นที่และเปิดเผยข้อมูลการดำเนินโครงการแก่ ประชาชนอย่างครบถ้วนไม่ปิดบัง รวมถึงการให้ความสำคัญต่อวิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ของ ประชาชนในพื้นที่ และเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการอย่างแท้จริง ซึ่ง จะทำให้ภาครัฐและภาคประชาชนมีมุมมองต่อปัญหาไปให้ทิศทางเดียวกันและสามารถสร้างการยอมรับ จากประชาชนในพื้นที่ได้

1. การรับฟังความคิดเห็นและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่
ภาครัฐต้องให้ข้อมูลแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน และรับฟังผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชนใน พื้นที่ดำเนินโครงการ รวมถึงให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการตั้งแต่เริ่มจน จบโครงการ เพื่อเป็นการลดความขัดแย้งในพื้นที่ได้ ดังคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมายที่กล่าวว่า

“จริง ๆ การประชาสัมพันธ์โครงการเป็นเรื่องที่สำคัญมาก การที่เราจะเข้าไป ทำโครงการอะไรสักอย่างหนึ่ง เหมือนทำอะไรในบ้านของเขา ในที่ของเขาที่ เติบโตมา นอกจากการทำตามระเบียบตามขั้นตอนที่ถูกต้องแล้ว ยังมีกรณีที่ เราต้องสอบถามพูดคุยแสดงออกถึงการเอาใจใส่ความรู้สึกของคนในพื้นที่ก็ เป็นสิ่งที่สำคัญเหมือนกัน ถึงแม้ว่าบางครั้งเราจะทำตามระเบียบขั้นตอนทุก อย่างนั้นแหละ แต่เราก็ต้องพูดคุยกับชาวบ้านด้วยคะ ว่าเขาต้องการอย่าง นั้นจริง ๆ รีเปล่า คือบางที่เราคิดว่า คือมันต้องทำนะ มันอันตรายแล้ว มัน ทำให้เกิดความเสียหายแล้ว เราก็ต้องพูดคุยก่อนว่ามันเพราะอะไรที่เราต้อง ทำแบบนี้” (เจ้าหน้าที่อำเภอสิงหนคร)

“สมมุติว่าเราย้อนเวลากลับไปได้ ในวันที่มันเริ่มมีโครงการขึ้นมาแล้ว ชาวบ้านไม่เห็นด้วย ผมคิดว่าเบื้องต้นหน่วยงานรัฐควรปรับท่าที่ต่อชุมชน หมายถึงว่ากรมโยธาธิการฯ ที่เป็นเจ้าของโครงการควรจะรับฟังชาวบ้านให้มากขึ้น ควรจะมีเวทีไว้พูดคุยกับพวกเขาว่าโครงการเหล่านี้มันมีความจำเป็นอะไร ทำไมเราถึงต้องทำ หรือแม้กระทั่งชาวบ้านมีความกังวลอะไร ต้องเอาข้อมูลเท็จทั้งหมดมาคุยกันไม่ใช่หมกเม็ด อย่างกรณีม่วงงามคุณตอบคำถามเราไม่ได้เลย หาดไม่กัดคุณก็บอกว่ากัด สร้างไปแล้วทรายจะหายไปไหนคุณก็ตอบไม่ได้ หรือหาดจะหายไปไหนตอนเหนือคุณเปิดอะไรให้เราดูไม่ได้เลย ถ้าทำที่เหล่านี้มันถูกปรับมันก็อาจจะทำให้ความขัดแย้งมันไม่รุนแรงและบานปลาย” (กลุ่ม Beach for Life)

“ถ้ามันมีความขัดแย้งที่ชาวบ้านออกมาเคลื่อนไหวควรมีคนกลางในการชะลอหรือตั้งโต๊ะคุยกันแล้วก็ทบทวนใหม่ แต่ม่วงงามไม่ได้เป็นแบบนั้นเลย เสาสาก็ตอกอยู่ตลอดเลย ปัญหาคือคุณไม่ยอมหยุด ชาวบ้านก็ไม่ไว้ใจ ก็ไม่ยอมคุยละ ถ้าหากชะลอหรือหยุดก่อนความขัดแย้งก็อาจจะคลี่คลาย การที่ชาวบ้านไปฟ้องศาลผมคิดว่าชาวบ้านไปหาพื้นที่กลางนะ เอาข้อเท็จจริงมาวางแล้วให้ศาลเป็นคนกลาง เพราะไม่มีใครเป็นคนกลางให้ชาวบ้าน กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งก็ไม่ยอมทำตัวเป็นคนกลางทั้ง ๆ ที่สามารถเป็นคนกลางได้” (กลุ่ม Beach for Life)

2. การให้อำนาจชุมชนในพื้นที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรท้องถิ่นของตนเอง ประชาชนในพื้นที่ควรมีสติธิในการบริหารจัดการทรัพยากรของพื้นที่ของตนเอง เนื่องจากท้องถิ่นมีความเข้าใจปัญหาของตนเองได้ดีที่สุด และหน่วยงานส่วนภาคกลางควรรับฟังและสนับสนุนความต้องการของท้องถิ่น ดังคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมายที่กล่าวไว้ว่า

“พอเหตุการณ์มาถึงจุดนี้ ก็มีชาวบ้านบางคนมาพูดประมาณว่า ให้คลื่นมากินซะให้หมดให้สมกับที่ค่านไม่ให้ทำ คือบางคนเขาพูดให้สะใจใจ แต่ตอนนี้ก็รอดูกันต่อไปว่ามันจะกัดต่อไหม ถ้าเราดูหน้าคลื่นมันน่ากลัวนะ แต่พอหน้าคลื่นหมดไปมันก็กลับมาดูดี มันก็เรื่องธรรมชาติใช้ไหม หน้าคลื่นเราก็ยอมรับว่ามันซัดเข้ามาเยอะจริง พอหมดหน้าคลื่นหน้าลมก็โอเค แต่ด้วยหน้าที่ของเรามันก็ต้องรักษาทรัพย์สินของหลวงไว้จะให้มีมันกัดขาดไปหมดไม่ได้มันคือหน้าที่เราที่ต้องมาบริหารจัดการตรงนี้ เพราะเราต้องซ่อมตรงที่มันกัดทุกปีไปงบประมาณหมดไปกับตรงนั้นทุกปี พอถึงเวลามากระสอบทรายเมื่อก่อนหลายพันลูกนะ ที่ลงมาตั้ง ๆ เรียงกันตามแนวกัดเซาะจากหน้าเทศบาลยาวไปถึงสระน้ำนั่นต่อจากนั้นมีแนวเกเบียนคอยกันไว้”

(สมาชิกสภาเทศบาลเมืองม่วงงาม 1)

“เทศบาลเมืองม่วนงามที่ได้ส่งปัญหาตัวนี้ให้กรมโยธาธิการฯ เข้ามาแก้ไข ซึ่งมาจากการทำประชาคมของชาวบ้านในพื้นที่ ชาวบ้านเสนอเข้ามาในแผนพัฒนาของเทศบาลเมืองม่วนงามครับ ชาวบ้านเขาได้รับผลกระทบการกัดเซาะ เทศบาลฯ เล็งเห็นปัญหาตรงนี้ แต่มั่นเกินศักยภาพของหน่วยงานเราอีกอย่างงบประมาณเราไม่พอ เลยขอความช่วยเหลือไปยังหน่วยงานอื่น เราส่งเรื่องไปยังกรมโยธาธิการและผังเมืองให้เข้ามาแก้ปัญหาดูตรงนี้ครับ”
(เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองม่วนงาม 2)

“คนอยู่แต่อื่นจะรู้ว่าคนม่วนงามแบบเราได้หรือ ไม่มีทางแก้ปัญหาได้ถ้าส่วนกลางไม่เข้าใจพื้นที่ คนคิดยั้งนั่งอยู่กรุงเทพ แก้ปัญหาจากบนลงล่าง ไม่ดูความต้องการที่แท้จริงของชาวบ้าน ทำให้การแก้ไขปัญหาจากภาครัฐที่ไม่ตรงจุด ทำแล้วก็เกิดผลกระทบชาวบ้านก็ต้องคัดค้านกันหล่าว”
(ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วนงาม 4)

ตาราง 4.5 ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกัน
ตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม

1. แนวทางการแก้ไขความขัดแย้งโดยภาครัฐ	ประเด็นสำคัญ	ผู้ให้สัมภาษณ์
การจัดตั้งคณะทำงาน	<p>“กรณีม่วงงามเป็นหมุดหมายที่สำคัญ ในการสร้างแนวทางในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งของประเทศไทย แล้วมันก็เป็นแบบนี้จริง ๆ เพราะเราเห็นคณะทำงาน คณะกรรมการต่าง ๆ เกิดขึ้น”</p> <p>“มีคณะกรรมการที่มาดูเรื่องเหล่านี้ มีการทำ EIA ถ้าให้ข้อมูลกับชาวบ้านอย่างตรงไปตรงมาผมคิดว่าโครงการเหล่านี้ไม่ต้องมาทะเลาะกันในพื้นที่มันจบตั้งแต่ส่วนกลางแล้วว่าควรสร้างหรือไม่สร้าง”</p>	กลุ่ม Beach for Life
	<p>“คือจริง ๆ อยากให้กรมโยธาธิการและผังเมือง ซึ่งเป็นเจ้าของโครงการและในส่วนของเทศบาลเมืองม่วงงามที่เป็นเจ้าของพื้นที่ มาสร้างความเข้าใจกับชาวบ้านให้มากกว่านี้ แม้ว่าตอนนี้โครงการจะถูกศาลสั่งให้ยุติลงแล้ว แต่ในใจชาวบ้านคือมันยังไม่เต็มร้อยกับโครงการในลักษณะนี้ของรัฐอยู่ค่ะ ต่อไปแม้ว่าจะไม่ใช่โครงการนี้หรือโครงการอื่น ๆ ของรัฐ มันก็ยังสามารถทำให้เกิดอคติอยู่ในใจเขาอยู่ค่ะว่าจะมาเป็นในลักษณะเดียวกันอีกก็เปล่า เหมือนชาวบ้านมีปมในใจไปแล้ว รัฐจะทำอะไรชาวบ้านก็ระแวงไปแล้ว จะทำอะไรเหมือนติดลบบนหน้าของหน่วยงานไปแล้ว”</p>	เจ้าหน้าที่อำเภอสิงหนคร

1. แนวทางการแก้ไขความขัดแย้งโดยภาครัฐ	ประเด็นสำคัญ	ผู้ให้สัมภาษณ์
การแก้ไขระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องและปรับแนวคิดในการแก้ไขปัญหาให้มีประสิทธิภาพ	<p>กระบวนการของโครงการนี้ดำเนินการมาถึงขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้าง มีผู้รับเหมาและเริ่มก่อสร้างขึ้นมาแล้ว จึงจำเป็นต้องดำเนินการไปตามกระบวนการของภาครัฐด้วยระเบียบกฎหมายมันจึงเป็นเรื่องยากแล้วครับ ขั้นตอนมันผ่านจุดนั้นมาแล้ว ที่จะแก้ไขตามกลุ่มผู้ไม่เห็นด้วย จริง ๆ แล้วหน่วยงานรัฐไม่ได้นิ่งนอนใจ พยายามคลี่คลายปัญหาทำตามระเบียบกฎหมายให้มันเดินต่อไปได้”</p>	<p>เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองม่วงงาม 1</p>
	<p>“ปัญหาของม่วงงามมันสะท้อนประเด็นเชิงโครงสร้างว่ามันมีโครงสร้างของกฎหมายที่ไม่ถูกต้องและไม่เป็นธรรม ก็คือการที่เขื่อนกันคลื่นไม่ต้องทำการประเมิณผลกระทบสิ่งแวดล้อม อีกอย่างก็การรับฟังความคิดเห็นของบ้านเราคือการเอาโครงการให้ชาวบ้านดูว่าจะเอาหรือเปล่า แต่ไม่ยอมบอกว่าผลกระทบที่มันจะเกิดขึ้นจริง ๆ กับชาวบ้าน”</p> <p>“ถ้ารัฐเปลี่ยนกระบวนการทัศนในการแก้ไขการกัดเซาะ เมื่อไม่ตั้งธงว่าถ้ากัดเซาะต้องป้องกันด้วยโครงสร้างแข็งอย่างเดียว เปลี่ยนใหม่ถ้ากัดเซาะก็ยอมให้มันกัดบ้างแล้วไปจัดการส่วนอื่น ๆ มันกัดแล้วถนนมันอยู่ใกล้ชายหาดเกิน เราย้ายถนนตีใหม่ถ้ายังมีพื้นที่สาธารณะพอ หรือหากมันกัดถนนเล็กน้อยก็ซ่อมถนนดีกว่าไหม หากมันกัดเซาะชั่วคราวก็ใช้มาตรการชั่วคราวป้องกันในช่วงที่มันกัดเซาะ พอหมดช่วงกัดเซาะก็รื้อมันออก หากปรับแบบนี้ได้มันอาจจะไม่มีความขัดแย้งเลยทุกอย่างมันก็จะทำเพื่อรักษาประโยชน์สาธารณะไว้ แต่พอตั้งธงว่าจะต้องเป็นโครงสร้างแข็ง งบประมาณจำนวนมาก</p>	<p>กลุ่ม Beach for Life</p>

1. แนวทางการแก้ไขความขัดแย้งโดยภาครัฐ	ประเด็นสำคัญ	ผู้ให้สัมภาษณ์
	จะต้องใช้ในการก่อสร้างเขื่อนกันคลื่น อันนี้ทะเลาะในพื้นที่แน่นอน”	
2. แนวทางการแก้ไขความขัดแย้งโดยภาครัฐร่วมกับภาคประชาชนในพื้นที่	ประเด็นสำคัญ	ผู้ให้สัมภาษณ์
การรับฟังความคิดเห็นและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่	“กรมโยธาธิการฯ ที่เป็นเจ้าของโครงการควร จะรับฟังชาวบ้านให้มากขึ้น ควรจะมีเวทีไว้พูดคุยกับพวกเขาว่าโครงการเหล่านี้มันมีความจำเป็นอะไร ทำไมเราถึงต้องทำ หรือแม้กระทั่งชาวบ้านมีความกังวลอะไร ต้องเอาข้อมูลเท็จทั้งหมดมาคุยกันไม่ใช่หมกเม็ด”	กลุ่ม Beach for Life
การให้อำนาจชุมชนในพื้นที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรท้องถิ่นของตนเอง	“คนอยู่แต่คนอื่นจะมารู้ดีกว่าคนม่วงงามแบบเราได้หรือไม่ มีทางแก้ปัญหาได้ถ้าส่วนกลางไม่เข้าใจพื้นที่ คนคิดยังนั่งอยู่กรุงเทพ แก้ปัญหาจากบนลงล่าง ไม่ดูความต้องการที่แท้จริงของชาวบ้าน ทำให้การแก้ไขปัญหาจากภาครัฐที่ไม่ตรงจุด ทำแล้วก็เกิดผลกระทบชาวบ้านก็ต้องคัดค้านกันหล่าว”	ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม 4

บทที่ 5

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินงานโครงการพัฒนาของรัฐ: กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา เป็นการศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง และลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เพื่อศึกษาสถานการณ์ความขัดแย้ง พัฒนาการความขัดแย้ง ข้อขัดแย้ง วิเคราะห์สาเหตุความขัดแย้งและเสนอแนะแนวทางการจัดการความขัดแย้งของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาและผู้ให้ข้อมูล โดยกำหนดขอบเขตพื้นที่ในการศึกษาคือ พื้นที่ที่โครงการตั้งอยู่และบริเวณใกล้เคียง วิธีคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการ ประกอบด้วย หน่วยงานระดับภูมิภาค หน่วยงานระดับท้องถิ่น ฝ่ายสนับสนุนโครงการฯ ฝ่ายคัดค้านโครงการฯ และ NGO ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ ต้องมีความอิมตัวและสมบูรณ์เพียงพอ โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์และความรู้ สามารถให้ข้อมูลได้เป็นจำนวนมากเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ต้องศึกษา ในการนี้ผู้ศึกษาขอสงวนชื่อจริงของผู้ให้ข้อมูล จะใช้เป็นชื่อลักษณะของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแทนเพื่อป้องกันสวัสดิภาพ รวมถึงชื่อเสียงของหน่วยงานของผู้ให้ข้อมูล โดยมีการบันทึกข้อมูลระหว่างการให้สัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำข้อมูลมาตีความเชิงคุณภาพ โดยแยกข้อมูลออกเป็นส่วน ๆ แล้วจึงคัดข้อมูลให้เป็นกลุ่มและสังเคราะห์ข้อมูลโครงสร้าง เพื่อหาแก่นของปรากฏการณ์ที่ทำการศึกษาทั้งหมด จึงสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

5.1. สถานการณ์ความขัดแย้ง พัฒนาการความขัดแย้ง และข้อขัดแย้งในพื้นที่จากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม

5.1.1 สถานการณ์ความขัดแย้งในพื้นที่จากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม

ประชาชนตำบลม่วงงามมีความกังวลต่อผลกระทบจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม ซึ่งโครงการดังกล่าวไม่ได้เกิดจากความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ หน่วยงานภาครัฐให้เหตุผลในการดำเนินโครงการว่า คลื่นได้กัดเซาะชายฝั่งและอาจจะสร้างความเสียหายแก่สถานที่ราชการ บ้านเรือนของประชาชน ตลอดจนพื้นที่สาธารณะแนวถนนเลียบริมชายหาดในอนาคต จากการศึกษาข้อมูลพบว่าปัญหาการกัดเซาะชายหาดเป็นการกัดเซาะชั่วคราวที่จะเกิดขึ้นตามฤดูกาล ไม่ใช่การกัดเซาะถาวร เมื่อสิ้นฤดูมรสุมชายหาดจะเกิดการฟื้นตัวและทับถมของตะกอน อีกทั้งการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของภาครัฐยังขาดการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ทำให้ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการไม่ได้เข้าร่วมในการประชุม เป็นเหตุให้ประชาชนในพื้นที่เข้าไม่ถึงข้อมูลรายละเอียดโครงการ กลไกการรับฟังความคิดเห็นของ

ชาวบ้านไม่เกิดขึ้น ภาครัฐจึงไม่สามารถดำเนินโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้ นำไปสู่การขาดความไว้วางใจต่อภาครัฐ

จากการที่โครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลฯ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ทำให้ประชาชนกังวลถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับวิถีชีวิต ความอยู่เป็น อาชีพ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชน จึงนำมาสู่การรวมกลุ่มเคลื่อนไหวคัดค้านและการยื่นหนังสือถึงหน่วยงานภาครัฐเพื่อขอให้ยุติการก่อสร้าง

นอกจากการยื่นหนังสือถึงหน่วยงานรัฐ ประชาชนตำบลม่วงงามได้รวมกลุ่มในนามเครือข่ายประชาชนรักษาม่วงงามเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการในแนวทางสันติวิธี โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการสร้างการรับรู้ให้เป็นวงกว้างสู่สาธารณะทั้งพื้นที่โดยรอบของการก่อสร้างโครงการและพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้สาธารณชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของชายหาดและสร้างแรงกดดันต่อภาครัฐให้ระงับโครงการ

ระหว่างนั้นมีกลุ่ม Beach for Life ซึ่งเป็นกลุ่ม NGO ได้เข้ามาช่วยเหลือประชาชนในการเคลื่อนไหวคัดค้าน โดยการจัดเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้ข้อมูล สร้างความรู้ความเข้าใจถึงปรากฏการณ์การกัดเซาะชายหาด เก็บข้อมูลการกัดเซาะ ผลกระทบจากโครงการ ทัศนศึกษาจากสถานที่ต่าง ๆ แนะนำแนวทางในการเคลื่อนไหวคัดค้าน รวมถึงกลไกทางกฎหมายที่ประชาชนสามารถใช้ได้ กลุ่ม Beach for Life ร่วมกับประชาชนตำบลม่วงงามได้มีการถอดบทเรียนความผิดพลาดในการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลฯ และหากโครงการเกิดขึ้นจะมีผลกระทบต่อชาวบ้านและชุมชนอย่างไร เชื้อกันคลื่นทำให้เกิดการสะท้อนของคลื่นที่ชายฝั่ง ซึ่งคลื่นสะท้อนนั้นจะหอบทรายออกสู่ทะเลอย่างถาวร ทำให้เกิดร่องน้ำลึกและสูญเสียชายหาดบริเวณนั้น

การเทียบข้อมูลระหว่างกรมโยธาธิการและผังเมืองกับกรมทรัพยากรและชายฝั่งพบว่า ข้อมูลของการทั้งสองหน่วยงานแปลความหมายการกัดเซาะในพื้นที่ได้ไม่ตรงกัน ซึ่งจากข้อมูลกรมทรัพยากรและชายฝั่งระบุว่าเป็นการกัดเซาะที่ไม่รุนแรงและเป็นการกัดเซาะชั่วคราว ไม่มีความจำเป็นต้องก่อสร้างโครงสร้างแข็งในการป้องกันการกัดเซาะ การเกิดขึ้นของโครงการได้สร้างความกังวลให้แก่ประชาชนถึงผลกระทบต่อวิถีชีวิตที่อาจเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งประชาชนอาจจะไม่สามารถใช้ประโยชน์จากชายหาดได้ตามเดิมในการประกอบอาชีพประมงและการใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อน

หลังจากที่ประชาชนตำบลม่วงงามเคลื่อนไหวคัดค้านโดยสันติวิธีมาอย่างต่อเนื่อง แต่ไม่สามารถทำให้ภาครัฐยุติโครงการได้ ประชาชนจึงได้ยกระดับการเคลื่อนไหวคัดค้านโดยการยื่นฟ้องต่อศาลปกครองสงขลาขอให้กรมโยธาธิการและผังเมือง และกรมเจ้าท่ายุติการดำเนินโครงการ แต่เมื่อกลไกทางกฎหมายมีแนวโน้มใช้ระยะเวลานานกว่าจะได้ข้อยุติ ประชาชนตำบลม่วงงามจึงยื่นหนังสือถึงนายกรัฐมนตรีผ่านทางผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา เรียกร้องให้ยกเลิกโครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นบริเวณหาดม่วงงาม และปิกหลักค้ำคืนร่องฟังก้าตอที่ศาลากลางจังหวัดสงขลา ในขณะเดียวกันได้ยื่นหนังสือถึงคณะกรรมการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สภาผู้แทนราษฎร ให้พิจารณาเรื่องร้องกรณีโครงการก่อสร้างเขื่อนกันคลื่นหาดม่วงงาม ภายหลังการยกระดับการเคลื่อนไหวคัดค้าน กรมโยธาธิการและผังเมืองได้ประกาศชะลอการก่อสร้างออกไป เพื่อเป็นการลดความขัดแย้งในพื้นที่

โดยที่คณะกรรมการฯ ได้เชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องประกอบด้วย ผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาชน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสงขลา กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมเจ้า และประชาชนตำบลม่วงงาม เข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการฯ เพื่อชี้แจงถึงความเป็นมาของโครงการ ประโยชน์และผลกระทบจากโครงการ โดยหลังจากการประชุม คณะกรรมการฯ ได้มีมติให้ชะลอโครงการก่อสร้างเชื่อมกันคลื่นออกไปก่อนและให้จัดเวทีในการพูดคุย โดยมีผู้แทนจังหวัด ผู้แทนหน่วยงาน ฝ่ายที่เห็นด้วยและฝ่ายที่คัดค้าน เข้าร่วมการพูดคุยเพื่อหาข้อยุติร่วมกัน

เมื่อศาลปกครองจังหวัดสงขลาได้พิจารณาพยานหลักฐานแล้ว จึงมีคำสั่งให้ระงับการดำเนินโครงการฯ ในวันที่ 30 มิถุนายน 2563 แต่ต่อมาเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2563 เทศบาลเมืองม่วงงามยื่นคำร้องต่อศาลปกครองจังหวัดสงขลาขอยกเลิกคำสั่งการระงับการก่อสร้างโครงการดังกล่าวฯ ทำให้ศาลปกครองจังหวัดสงขลาไม่คำสั่งคุ้มครองชั่วคราวหาดม่วงงาม เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2563 ทำให้โครงการก่อสร้างเชื่อมกันคลื่นหาดม่วงงามนั้นถูกชะลอออกไป ต่อมาทางกรมโยธาธิการฯ และเทศบาลเมืองม่วงงามได้ร้องอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด เพื่อขอให้มีการคำสั่งให้สามารถดำเนินโครงการต่อไปได้

หลังจากการชี้แจงพยานหลักฐานระหว่างภาครัฐและเครือข่ายประชาชนรักษาทหาดม่วงงาม จนเมื่อในวันที่ 18 พฤศจิกายน 2564 ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว ให้ระงับการดำเนินโครงการต่อไปจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นหรือมีคำพิพากษาถึงที่สุด

5.1.2 พัฒนาการความขัดแย้งในพื้นที่จากการดำเนินโครงการก่อสร้างเชื่อมป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม

ความขัดแย้งในพื้นที่จากการดำเนินโครงการก่อสร้างเชื่อมป้องกันตลิ่งริมทะเลตำบลม่วงงาม ไม่ได้เกิดขึ้นทันที ความขัดแย้งมีการพัฒนาขึ้น ซึ่งสามารถแบ่งได้ 3 ระยะ

1. ความขัดแย้งแฝง (Latent Conflict) เริ่มจากในปี 2556 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำการก่อสร้างเชื่อมกันคลื่นติดหรือริมชายฝั่งออกจากรายการโครงการหรือกิจการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทำให้โครงการในลักษณะนี้เกิดขึ้นได้ง่ายขึ้นและกระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่ชายทะเลของประเทศไทย

ในปี 2560 เทศบาลเมืองม่วงงามขอรับการสนับสนุนงบประมาณโครงการก่อสร้างเชื่อมป้องกันตลิ่ง หมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม จากกรมโยธาธิการและผังเมือง ซึ่งในเวลาต่อมากรมโยธาธิการและผังเมืองได้ลงพื้นที่สำรวจสภาพชายหาดม่วงงามและเข้าพบบุคคลและเจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการ เพื่อแจ้งให้ทราบถึงแผนการดำเนินงานโครงการ แผนการดำเนินงานการมีส่วนร่วมของประชาชน และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับหน่วยงานในพื้นที่ รวมถึงได้ดำเนินการจัดการประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ทั้งหมด 5 ครั้งด้วยกัน

จะเห็นได้ว่าความขัดแย้งแฝงนี้เป็นระยะที่ยังไม่พัฒนาเต็มที่ คู่ขัดแย้งยังไม่แบ่งขั้วอย่างชัดเจน ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังไม่รับรู้ถึงการเกิดขึ้นของโครงการและอาจมีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยแต่ยังไม่ได้แสดงตัวออกมาชัดเจน

2. ความขัดแย้งที่กำลังเกิด (Merging Conflict) เมื่อประชาชนตำบลม่วงงามรับรู้ถึงการเกิดขึ้นของโครงการ จากป้ายประกาศของโครงการและการนำเครื่องจักรเข้าไปบริเวณ

พื้นที่ชายหาด เพื่อเริ่มดำเนินการก่อสร้าง ทำให้ประชาชนตื่นตัวและรับรู้ถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นของโครงการอย่างเป็นวงกว้าง จึงเกิดการรวมกลุ่มของประชาชนตำบลม่วงงามที่ไม่เห็นด้วยในนามเครือข่ายประชาชนรักษาดมม่วงงามและยื่นหนังสือถึงหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อขอให้ระงับโครงการ

ความขัดแย้งในระยะนี้ได้พัฒนามาจากความขัดแย้งแฝงที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้ คู่ขัดแย้งได้ปรากฏตัวแบ่งขั้วกันชัดเจน ต่างรับต่างรับรู้ว่ามี ความขัดแย้งเกิดขึ้น แต่ยังไม่นำไปสู่กระบวนการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง

3. ความขัดแย้งที่ปรากฏออกมา (Manifest Conflict) ความขัดแย้งระยะนี้ได้พัฒนาสู่ข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งที่ชัดเจน ภาครัฐดำเนินการแก้ไขความขัดแย้งตามอำนาจหน้าที่ตามระเบียบกฎหมายกำหนด โดยใช้การเจรจาไกล่เกลี่ยและประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจในพื้นที่ ส่วนภาคประชาชนใช้การคัดค้านอย่างสันติ การจัดกิจกรรมกระตุ้นการรับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นสู่สังคมภายนอกทั้งในส่วนของการจัดกิจกรรมในพื้นที่ชายหาดและในสื่อสังคมออนไลน์ ควบคู่ไปกับการยื่นหนังสือถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองสงขลาขอให้กรมโยธาธิการและผังเมืองยุติโครงการ

5.1.3 ข้อขัดแย้งในพื้นที่จากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริม

ทะเล ตำบลม่วงงาม

ข้อขัดแย้งในพื้นที่จากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม เกิดจากการที่ภาครัฐและภาคประชาชนมีมุมมองต่อผลกระทบของการกัดเซาะชายฝั่ง ในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต ด้านระบบนิเวศ และด้านความมั่นคง ที่แตกต่างกัน

ภาครัฐต้องการโครงการเขื่อนป้องกันคลื่นชายฝั่ง เพื่อป้องกันสถานที่ราชการ บ้านเรือนของประชาชน และแนวถนนเลียบชายหาดจากการกัดเซาะของคลื่น หากไม่เร่งดำเนินการป้องกันและแก้ไขจะสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชน รวมถึงการปรับปรุงภูมิทัศน์ใช้เป็นสถานที่เที่ยวท่องในอนาคต ภาครัฐระบุว่าโครงการได้ผ่านกระบวนการกลั่นกรองจากผู้เชี่ยวชาญและดำเนินการถูกต้องตามระเบียบขั้นตอนของกฎหมาย

ในขณะที่ชาวบ้านกังวลถึงการดำรงอยู่ของวิถีชุมชนท้องถิ่นและการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ เมื่อโครงการเกิดขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อแหล่งทำมาหากินของชาวบ้าน รวมถึงการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะในการเป็นสถานที่ท่องเที่ยว หากชายหาดถูกทำลายชาวบ้านจะไม่สามารถดำรงชีวิตได้ดั้งเดิม สอดคล้องกับ Dryzek (1997, อ้างถึงใน วรศักดิ์ พวงเจริญ, 2549) ได้เสนอวิธีการวิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งด้านสิ่งแวดล้อมด้วยวาทกรรมที่สะท้อนมุมมองที่แตกต่างกันของผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีแนวโน้มนำไปสู่การอธิบายปัญหาที่ต่างกันไป จะเห็นได้ว่าแนวคิดของผู้ผลักดันโครงการกับประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการมีความแตกต่างกัน เช่น เจ้าของโครงการพัฒนามักใช้วาทกรรมในการชี้แจงว่าการตัดสินใจได้ผ่านกระบวนการกลั่นกรองจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ในขณะที่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจะใช้วาทกรรมเรื่องการดำรงอยู่ของวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นเพื่อคัดค้านโครงการ ขณะที่ในหลายโครงการใช้วาทกรรมที่เน้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก

5.2 สาเหตุความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม

5.2.1 ความขัดแย้งด้านข้อมูล

ความขัดแย้งด้านข้อมูลจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม สามารถแบ่งออกได้ 3 ประเด็น ได้แก่ การแปลผลข้อมูลการกัดเซาะที่ไม่ตรงกัน การปิดบังข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ และการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่ขาดประสิทธิภาพ

จากศึกษาข้อมูลพบว่าการแปลผลข้อมูลการกัดเซาะชายฝั่งทะเลของกรมโยธาธิการ และผังเมืองและกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีความแตกต่างกัน รวมถึงการใช้เส้นแนวกัดเซาะ และแนวชายฝั่งคนละแบบ โดยกรมโยธาธิการและผังเมืองใช้ข้อมูลกัดเซาะในปีนั้น ๆ โดยระบุว่าเป็น การกัดเซาะแบบถาวร แต่ข้อมูลของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งระบุว่า หาดม่วงงามเกิดการ กัดเซาะเพียง 1.96 เมตรต่อปี ซึ่งถือว่าต่ำ เมื่อใช้เกณฑ์ของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ระบุ ว่าระดับปานกลางจะอยู่ที่ 2-3 เมตรต่อปี ระดับมากอยู่ที่ 5 เมตรต่อปีขึ้นไป โดยกัดเซาะดังกล่าวเป็น การกัดเซาะแบบชั่วคราว เป็นการกัดเซาะสลับกับทับถมของตะกอนเกิดขึ้นทั่วไปในแต่ละปี สอดคล้อง กับ Christopher Moore (1986, อ้างถึงใน บุษบง ชัยเจริญวัฒน์, 2561) ที่กล่าวว่า ความขัดแย้ง ด้านข้อมูล (Data Conflict) เป็นสาเหตุขึ้นพื้นฐานของความขัดแย้ง โดยส่วนใหญ่แล้วจะเกิดขึ้น ระหว่างบุคคลสองฝ่ายที่มีข้อมูลที่ไม่ตรงกัน ซึ่งอาจจะเกิดจากข้อมูลนั้นน้อยไปหรือมากไป การแปล ข้อมูลผิดพลาด การวิเคราะห์ หรือการตีความข้อมูลที่แตกต่างกัน แม้กระทั่งข้อมูลที่เป็นเท็จ และ Campbell (2003, อ้างถึงใน สรวิต ลิ้มปริงซี่ 2559) ระบุว่าความซับซ้อนของข้อมูลทางเทคนิคต่าง ๆ โดยเฉพาะในประเด็นการศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ผู้ทำการศึกษาผลกระทบนั้นต้องมีความ เป็นกลางทางวิชาชีพ ผลการสำรวจและวิเคราะห์ต้องปราศจากอิทธิพลของเจ้าของโครงการ ซึ่ง ประชาชนทั่วไปมักขาดความรู้ความเข้าใจในข้อมูลทางเทคนิคเหล่านี้ จึงทำให้ลักษณะของข้อขัดแย้งมี ความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

หน่วยงานภาครัฐไม่เปิดเผยข้อมูลทั้งหมดของโครงการให้ประชาชนได้รับรู้ ทำให้ ประชาชนเกิดความกังวลว่าโครงการขาดความโปร่งใส และหน่วยงานรัฐไม่สามารถชี้แจงให้ชาวบ้าน หมดความกังวลได้ เช่น กรณีการกัดเซาะบริเวณท้ายเขื่อนจะไม่ความรุนแรงมากขึ้นหรือไม่ ทำให้ ชาวบ้านเกิดความไม่ไว้วางใจต่อโครงการและหน่วยงานเจ้าของโครงการ เป็นต้น

ประเด็นสุดท้ายคือการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ที่ขาดประสิทธิภาพ ทั้งในความไม่ ชัดเจนในประเด็นการสื่อสารและความไม่ทั่วถึงในการกระจายข้อมูลข่าวสาร ทำให้เกิดความเข้าใจผิด ทั้งในแง่ของเนื้อหาและเจตนาของข่าวสาร กรณีประชาชนผู้มีส่วนได้เสียไม่ได้เข้าร่วมเวทีรับฟัง ความเห็นอย่างครบถ้วนและทั่วถึง ทำให้การไม่ได้รับข้อมูล คำชี้แจงและเหตุผลอย่างเพียงพอ ซึ่ง มี ความจำเป็นต่อการปรับปรุงรูปแบบพัฒนาโครงการให้มีความเหมาะสม ทำให้การพัฒนาโครงการไม่ เป็นไปตามความต้องการของประชาชนและอาจสร้างผลกระทบให้กับประชาชน สอดคล้องกับ สรวิต ลิ้มปริงซี่ (2559) ได้กล่าวถึงการสื่อสารข้อมูลระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง ซึ่งแต่ละฝ่าย ย่อมมีเรื่องราวของตนเองที่จะใช้ในการอธิบายข้อขัดแย้งนั้น ทั้งนี้เรื่องราวมักประกอบด้วย “ข้อเท็จจริง” และ “ความเข้าใจ” แต่หากข้อมูลที่ได้รับมามีความไม่เท่าเทียมกันจึงทำให้ข้อเท็จจริง

ของแต่ละฝ่ายต่างกัน ในส่วนของความเข้าใจย่อมขึ้นอยู่กับวิธีการตีความของแต่ละฝ่ายซึ่งมีภูมิหลังที่แตกต่างกัน

5.2.2 ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์

พื้นที่ชายหาดม่วงงามตั้งอยู่ในคาบสมุทรสทิงพระมีความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ จึงเป็นแหล่งทำประมงของจังหวัดสงขลา ชาวบ้านส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน อีกทั้งชายหาดที่สวยงามเป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาพักผ่อนหย่อนใจ สร้างรายได้สู่ชุมชน จากปัญหาการกัดเซาะชายหาด จึงเป็นเหตุให้กรมโยธาธิการและผังเมืองจัดทำโครงการก่อสร้างเขื่อนกันคลื่นขึ้น ด้วยลักษณะของโครงการตั้งอยู่บนชายหาด ซึ่งคลื่นสามารถขึ้นมาถึง ปะทะตัวเขื่อนกันคลื่นและตะกรุยทรายหน้าเขื่อนกันคลื่นออกไป ทำให้ชายหาดที่เคยมีบริเวณหน้าเขื่อนกันคลื่นหายไป ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ ทำให้ชาวบ้านมีความกังวลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต วัฒนธรรมในพื้นที่ กระทบต่อการประมงพื้นบ้านและรายได้ของชาวบ้าน สอดคล้องกับ Nelkin (1995, อ้างถึงใน วรรคัตต์ พวงเจริญ, 2549) ได้กล่าวถึงการให้ความสำคัญกับคุณค่าของสิ่งแวดล้อมกับโอกาสทางเศรษฐกิจ นำไปสู่ประเด็นปัญหาอื่น ๆ เช่น การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทางเทคนิคที่ซับซ้อนและเข้าใจได้ยาก การรับภาระความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากระบวนการตัดสินใจของภาครัฐ รวมทั้งความขัดแย้งระหว่างผู้เชี่ยวชาญของภาครัฐกับประชาชน เป็นต้น

5.2.3 ความขัดแย้งด้านโครงสร้าง

ความขัดแย้งด้านโครงสร้างจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม สามารถแบ่งออกได้ 2 ประเด็น คือ การขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และการผูกขาดอำนาจของหน่วยงานราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

จากการศึกษาพบว่า การดำเนินโครงการของรัฐมีการดำเนินการเป็นส่วน ๆ ไม่มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ส่งผลให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่ไม่เห็นภาพรวมทั้งระบบ ทำให้ชาวบ้านไม่เข้าใจในโครงการที่จะเกิดขึ้นในอนาคต นำมาสู่ความไม่ไว้วางใจต่อโครงการและหน่วยงานของรัฐ อีกทั้งการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประเทศไทยมีหลายหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่แยกเป็นอิสระจากกัน ทำให้เกิดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนหรือบางกรณีเกิดความขัดแย้งระหว่างกันได้ และอาจเกิดปัญหาความซ้ำซ้อนของการทำงาน ทำให้ขาดประสิทธิภาพและสิ้นเปลืองงบประมาณ

ประเด็นการผูกขาดอำนาจโดยรวมศูนย์อยู่ภายใต้อำนาจของหน่วยงานราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประเทศไทย ทำให้ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในเรื่องที่มีความสำคัญต่าง ๆ การไม่ยอมรับโครงการภาครัฐที่เกิดจากหน่วยงานส่วนกลางจึงเกิดขึ้น เนื่องจากไม่เข้าใจสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง กำหนดรูปแบบแนวทางแก้ไขปัญหาไม่ตรงจุด สะท้อนถึงความล้มเหลวในการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ชาวบ้านไม่มีอำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากรของตนเองได้และขาดงบประมาณในทางการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา สอดคล้องกับ สรวิต ลิ้มปริงชี (2559) ได้กล่าวว่า นโยบายของภาครัฐที่ออกมาอาจส่งผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ย่อมมีผู้ที่เสียประโยชน์หรือได้รับผลกระทบจนทำให้เกิดเป็นปัญหาข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐผู้กำหนด

นโยบายกับผู้ที่อยู่ในบังคับของนโยบาย ซึ่งมักเป็นประชาชนหรือภาคธุรกิจที่ได้รับผลกระทบ การเรียกร้องของกลุ่มบุคคลที่ได้รับผลกระทบจึงเป็นการเรียกร้องต่อหน่วยงานของรัฐผู้กำหนดนโยบายให้ปรับเปลี่ยนนโยบาย เพื่อจัดหรือลดทอนปัญหาที่เกิดขึ้น

5.2.4 ความขัดแย้งด้านค่านิยม

ความขัดแย้งด้านค่านิยมจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงามเกิดจากทัศนคติ ความเชื่อ และประสบการณ์ที่แตกต่างกันของเจ้าหน้าที่ภาครัฐและประชาชนในพื้นที่ที่มีต่อการดำเนินโครงการฯ ซึ่งหน่วยงานภาครัฐมักมีทัศนคติผูกขาดความถูกต้อง โดยถือเอาความคิดเห็นและการตัดสินใจของตนเองเป็นใหญ่ อีกทั้งคิดว่าประชาชนยังไม่เข้าใจต่อการดำเนินโครงการของรัฐ

ในส่วนของประชาชนก็ไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่หรือความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ เนื่องจากชาวบ้านไม่ได้มีส่วนร่วมกับโครงการอย่างแท้จริง อีกทั้งชาวบ้านในพื้นที่ยังเกิดความหวาดระแวงเนื่องจากการรับรู้ปัญหาผลกระทบของการดำเนินโครงการลักษณะคล้าย ๆ กัน ในพื้นที่อื่น จึงเห็นว่าทัศนคติที่แตกต่างกันเช่นนี้ย่อมทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง ซึ่งสอดคล้องกับ ไชยา เกษารัตน์ (2562) ได้กล่าวถึง ทัศนคติและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ไม่ตรงกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชน โดย เจ้าหน้าที่ภาครัฐยังมองผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก รวมถึงยังมองว่าประชาชนยังไม่เข้าใจต่อการดำเนินโครงการของรัฐ ในขณะที่ประชาชนก็ยังคงมีความสับสนและไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่หรือความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ ลักษณะดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อหน่วยงานที่ประชาชนคิดว่าเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดผลกระทบก็เป็นไปได้ และ Christopher Moore (1986, อ้างถึงใน บุษบง ชัยเจริญวัฒน์, 2561) ได้กล่าวว่า บุคคลแต่ละบุคคลย่อมมีค่านิยม ความคิด ความเชื่อที่แตกต่างกันและเมื่อยึดความคิด ความเชื่อของตนเองเป็นหลักอย่างไม่ยืดหยุ่น จึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงความขัดแย้งได้ จะเห็นว่าทัศนคติที่แตกต่างกันเช่นนี้ย่อมทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างกันที่สุดในที่สุด

5.3 การจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม ของภาครัฐและภาคประชาชน

5.3.1 การจัดการความขัดแย้งของภาครัฐ

1 การเจรจาไกล่เกลี่ยโดยคนกลาง เมื่อความขัดแย้งปรากฏคู่ขัดแย้งและข้อขัดแย้งชัดเจน มีการรวมกลุ่มของชาวบ้านในการเคลื่อนไหวคัดค้าน มีการยื่นหนังสือถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมนุมประท้วงคัดค้านโครงการ หน่วยงานภาครัฐจึงใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยโดยคนกลาง ในกรณีโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม ทางอำเภอสิงหนครได้ทำหน้าที่เป็นคนกลางในการสร้างพื้นที่ให้เกิดการเจรจา โดยเชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมการประชุม เพื่อรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้าน และการรับฟังข้อเสนอมติของชาวบ้าน เพื่อให้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้คลี่คลาย ทางภาครัฐได้ใช้พื้นที่นี้ในการชี้แจงสร้างความเข้าใจต่อชาวบ้านให้ทราบถึงเหตุผลความจำเป็นของการดำเนินโครงการและมาตรการป้องกันหรือลดทอนผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น แต่ด้วยคู่ขัดแย้งทั้งฝั่งสองฝ่ายมีจุดยืนที่ชัดเจน หน่วยงานส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจการตัดสินใจ

ในการแก้ไขปัญหา หรือการกำหนดท่าทีการปรับเปลี่ยนรูปแบบ หรือการนำไปสู่การยุติโครงการ ทำได้แค่เพียงรับฟังปัญหาของชาวบ้านและยื่นเสนอต่อไปยังส่วนกลาง ในส่วนของชาวบ้านเองก็มีจุดยืนที่ไม่รับฟังข้อเสนอของภาครัฐ และยืนยันที่จะให้มีการยกเลิกโครงการโดยไม่มีข้อยกเว้น ทำให้การเจรจาไกล่เกลี่ยโดยคนกลางไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

2 การเจรจา เป็นหนึ่งในแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี ซึ่งหน่วยงานภาครัฐมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องลงพื้นที่สร้างความเข้าใจต่อชาวบ้านในพื้นที่ ให้เข้าใจถึงเป้าหมายของโครงการ ลดความหวาดระแวงระหว่างรัฐกับชาวบ้าน ให้ข้อมูลอย่างเป็นระบบและครบถ้วน การลงพื้นที่พูดคุยอย่างสม่ำเสมอจะให้เกิดการยอมรับ เปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้มีส่วนร่วมเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ แสดงให้เห็นถึงความจริงใจในการแก้ไขปัญหา ให้ความสำคัญกับผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวบ้าน จากกรณีโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม หน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานได้เข้าไปพูดคุยสร้างความเข้าใจและรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้าน แต่ไม่สามารถทำให้ชาวบ้านเกิดการยอมรับได้ ส่วนหนึ่งมาจากการที่เจ้าหน้าที่รัฐไม่สามารถตอบคำถามข้อกังวลใจของชาวบ้านได้อย่างครบถ้วน การลงพื้นที่พูดคุยส่วนใหญ่จึงเป็นการรับฟังความคิดเห็น แต่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้ชาวบ้านได้

5.3.2 การจัดการความขัดแย้งของภาคประชาชน

1. การรวมกลุ่มของภาคประชาชน ในนามเครือข่ายประชาชนรักษาดม่วงงาม มีบทบาทเป็นศูนย์กลางในการกระจายข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์การเคลื่อนไหวคัดค้านให้แก่ชาวบ้านในพื้นที่และนำเสนอข้อมูลสู่สาธารณะผ่านเพจเฟซบุ๊กsaveหาดม่วงงาม เป็นตัวแทนในการประสานงานกับกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่ม NGO นักวิชาการ นักข่าว และนักการเมือง เป็นต้น อีกทั้งเป็นตัวแทนในการเจรจาทันทีกับภาครัฐ รวมถึงการยื่นหนังสือต่อหน่วยงานภาครัฐและฟ้องคดีต่อศาลปกครอง สอดคล้องแนวคิดของสุจิต บุญบงการ (2548) ถึงวิธีการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน โดยการพัฒนาประชาสังคมให้มีความเข้มแข็งปราศจากการขึ้นชื่อของกลุ่มใด จะส่งผลต่อการควบคุมการใช้อำนาจรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดการใช้อำนาจรัฐไปในทางที่ผิด โดยแนวทางในการทำให้ภาคประชาสังคมเกิดความเข้มแข็งได้นั้นประกอบด้วย รัฐต้องยอมให้ประชาชนมีเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นกลุ่มอย่างเต็มที่และต้องมืองค์กรของประชาชนที่เข้มแข็ง

2. การคัดค้านโครงการด้วยแนวทางสันติและสร้างสรรค์ การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับชาวบ้านให้ตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ให้ชาวบ้านได้เห็นถึงปัญหาไปในทิศทางเดียวกันและนำข้อเท็จจริงที่ได้เสนอต่อภาครัฐ เพื่อเป็นเหตุผลประกอบที่นำไปสู่การยุติหรือปรับเปลี่ยนโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการของชาวบ้านในพื้นที่ และเคลื่อนไหวคัดค้านด้วยวิธีสันติและสร้างสรรค์ทั้งในรูปแบบกิจกรรมในพื้นที่และกิจกรรมทางออนไลน์โซเชียล เพื่อให้ปัญหาของท้องถิ่นเป็นปัญหาร่วมกันของทุกคนในประเทศและสร้างแรงกดดันต่อภาครัฐให้ยุติหรือทบทวนโครงการ

3. ยื่นฟ้องต่อศาลปกครอง ในกรณีหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดหรือละเลยหรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า เครือข่ายประชาชนรักษาดม่วงงามจึงได้ยื่นฟ้องกรมโยธาธิการและผังเมือง และกรมเจ้าท่า หลังจากศาลปกครองสงขลาได้ไต่สวนและ

เรียกเอกสารหลักฐานต่าง ๆ จากทั้งสองฝ่าย เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงต่อการพิจารณาคดี จึงได้มีคำสั่งให้ระงับการดำเนินโครงการต่อไปจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นหรือมีคำพิพากษาถึงที่สุด

4. ยื่นหนังสือถึงคณะกรรมการการที่ดิน ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้พิจารณาสอบสวนข้อร้องเรียน ซึ่งคณะกรรมการฯ มีมติเสนอแนะให้จังหวัดสงขลาประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องและเป็นตัวกลางให้มีการเจรจาทำความเข้าใจระหว่างภาคประชาชนทั้งฝ่ายผู้สนับสนุนและฝ่ายคัดค้าน รวมถึงมีข้อเสนอแนะให้กรมโยธาธิการและผังเมืองชะลอการก่อสร้างเชื่อมกันคลื่นหาดม่วงงาม เพื่อรอคู่ขัดแย้งสามารถหาทางออกร่วมกันได้เสียก่อน

5.4 ข้อเสนอแนวทางการจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม

5.4.1 แนวทางการแก้ไขความขัดแย้งจากภาครัฐ

1. หน่วยงานรัฐควรจัดตั้งคณะทำงาน ปัญหาความขัดแย้งระหว่างภาครัฐและชาวบ้านในพื้นที่ มักเกิดจากการที่ชาวบ้านไม่ไว้วางใจต่อการดำเนินงานของภาครัฐ ดังนั้นภาครัฐเองควรสร้างการยอมรับจากชาวบ้าน เปิดโอกาสให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง โดยการจัดตั้งคณะทำงานกลางที่ต้องครอบคลุมผู้มีส่วนได้เสียและเป็นบุคคลที่ทุกฝ่ายให้การยอมรับ ควรประกอบไปด้วยตัวแทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคการสื่อสาร เป็นต้น ซึ่งคณะทำงานกลางมีหน้าที่ประสานงานระหว่างภาครัฐกับชาวบ้าน รับเรื่องร้องเรียน นำเสนอข้อมูลที่ถูกต้องจากโครงการ ร่วมกันศึกษา ประเมินผล หาแนวทางในการคลี่คลายความขัดแย้ง โดยทุกขั้นตอนของการทำงานต้องโปร่งใส เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน หากแนวทางที่ได้เป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วน ความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับรัฐก็จะหมดไป

2. การแก้ไขระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การปฏิบัติงานหรือการกระทำใดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องมีกฎหมายรับรอง ให้อำนาจและต้องกระทำภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น แต่เมื่อสถานการณ์ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไป ทศนคติของประชาชน ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สภาพสังคม การเมือง รวมถึงภูมิอากาศสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง แต่กฎหมายที่บังคับใช้อยู่บางฉบับล้าสมัยไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป สอดคล้องกับบุษบง ชัยเจริญวัฒนะ (2561) กล่าวว่า การแก้ไขความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี โดยใช้กระบวนการนิติบัญญัติ (Legislation) เนื่องจากผู้คนได้รับความเดือดร้อนจากข้อกฎหมายที่ล้าสมัย หรือกฎหมายที่เอื้อผลประโยชน์ให้กับคนบางกลุ่ม ฉะนั้นทางแก้ไขเพื่อระงับความขัดแย้งนี้ อาจจะต้องแก้ไขที่ตัวกฎหมาย โดยการใช้กระบวนการนิติบัญญัติ

จากกรณีโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลตำบลม่วงงาม ที่ขั้นตอนการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมถูกตัดออก ดังนั้นหากจะแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากโครงการในลักษณะนี้ ควรต้องทำประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและต้องดำเนินการอย่างถูกต้องโปร่งใส จึงจะสามารถช่วยลดความขัดแย้งในพื้นที่ลงได้

3. ปรับแนวคิดในการแก้ไขปัญหาให้มีประสิทธิภาพภาครัฐควรเปลี่ยนแนวคิดในการแก้ไขปัญหา ไม่ยึดติดในกรอบการแก้ไขปัญหาแบบเดิม จากกรณีโครงการก่อสร้างเขื่อน

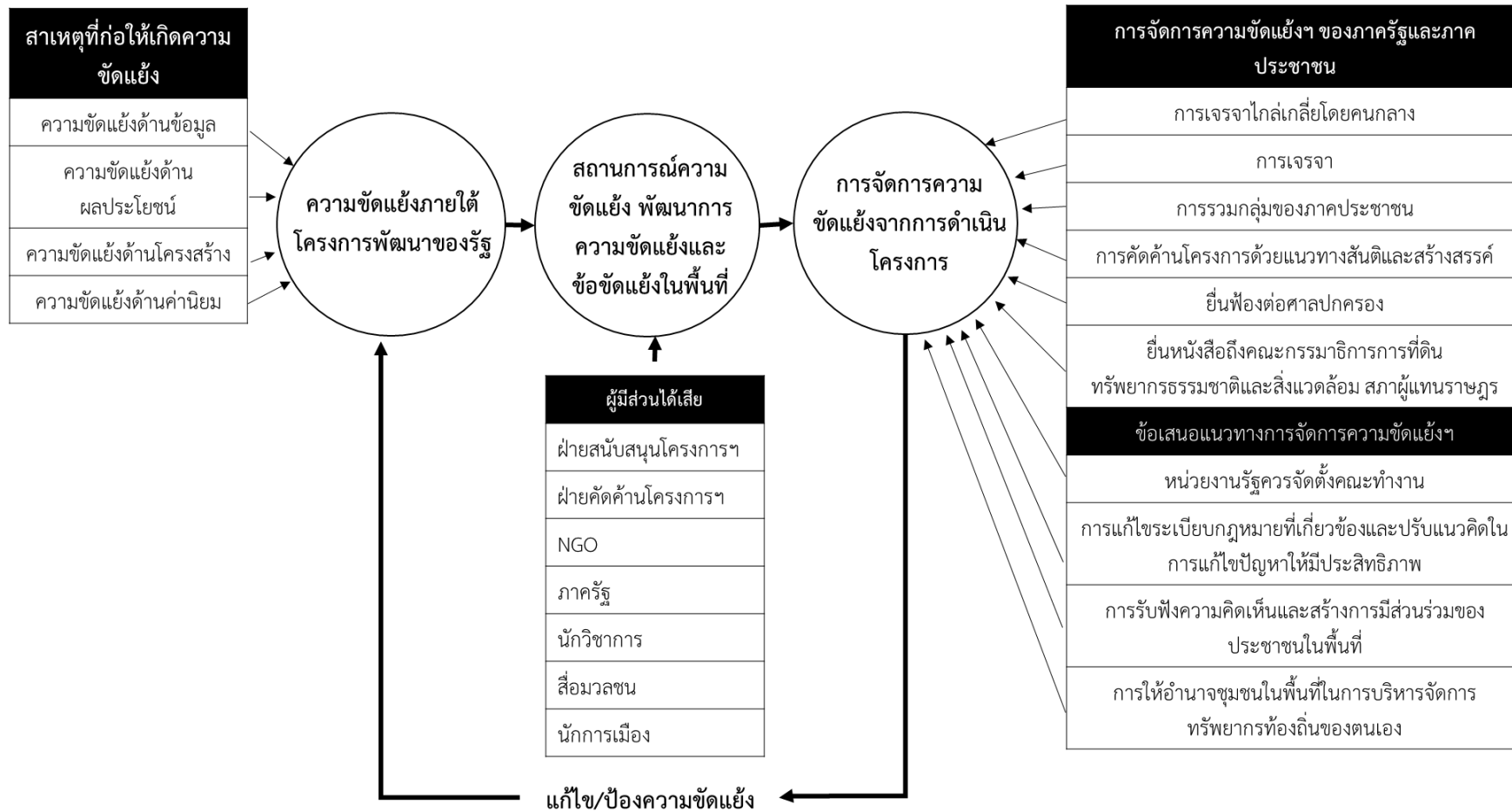
ป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม พบว่าหากภาครัฐไม่ตั้งธงในการแก้ไขปัญหาด้วยโครงสร้างแข็งอย่างเดียว รัฐอาจจะยอมเสียบางพื้นที่ให้กัดเซาะบ้างแล้วไปจัดการส่วนอื่น ๆ หากเกิดการกัดเซาะถนนริมชายหาด อาจจะใช้การย้ายถนนหากมีพื้นที่สาธารณะพอ หรือหากมันกัดเซาะเพียงเล็กน้อย อาจใช้วิธีซ่อมแซมถนน เนื่องจากเป็นการกัดเซาะชั่วคราว สามารถเลือกใช้มาตรการชั่วคราวป้องกันในช่วงที่มันกัดเซาะรุนแรง พอหมดช่วงกัดเซาะก็รื้อถอดออก หากภาครัฐปรับเปลี่ยนแนวคิดในการแก้ไขปัญหาเพื่อรักษาประโยชน์สาธารณะ ความขัดแย้งในพื้นที่อาจจะไม่เกิดขึ้น และอาจเป็นการประหยัดงบประมาณของภาครัฐลงได้

5.4.2 แนวทางการแก้ไขความขัดแย้งจากภาครัฐร่วมกับภาคประชาชนในพื้นที่

1. การรับฟังความคิดเห็นและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ภาครัฐและภาคประชาชนควรมีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งจะสามารถป้องกันปัญหาความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นระหว่างประชาชนกับรัฐได้ โดยภาครัฐต้องเปิดโอกาสให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการทุกขั้นตอน ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วนและทั่วถึง มีการรับข้อเรียกร้องข้อคิดเห็นจากชาวบ้าน ให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจต่าง ๆ รวมถึงให้ชาวบ้านสามารถตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐได้ หากภาครัฐและภาคประชาชนร่วมกันในการพัฒนาโครงการจะทำให้โครงการเกิดจากความต้องการของชาวบ้านในพื้นที่อย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดของไซยา เกษาร์ตัน (2562) ที่ระบุว่า รัฐต้องได้รับการยอมรับจากประชาชนโดยการสร้างความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ เกี่ยวกับนโยบายของรัฐเรื่องการพัฒนาพื้นที่ เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินโครงการแก่ประชาชนและชุมชนในพื้นที่ตั้งโครงการอย่างครบถ้วนและไม่ปิดบัง อีกทั้งรัฐต้องให้ความสำคัญถึงวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่และเปิดโอกาสให้ประชาชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการของรัฐมากยิ่งขึ้น

2. การให้อำนาจชุมชนในพื้นที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรท้องถิ่นของตนเอง ปัญหาที่เกิดขึ้นชาวบ้านในพื้นที่ยอมเข้าใจปัญหาดีที่สุดใน ดังนั้นชุมชนควรมีอำนาจในการกำหนดแนวทางการพัฒนาโครงการที่เกิดขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชาวบ้านโดยคำนึงถึงวิถีชีวิต ทรัพยากรธรรมชาติ และศักยภาพของชุมชน หน่วยงานภาครัฐควรทำหน้าที่เป็นฝ่ายสนับสนุน ซึ่งความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งฝ่ายการเมือง ระบบราชการ ตัวข้าราชการและผู้มีส่วนได้เสีย จะนำไปสู่การพัฒนาที่ปราศจากความขัดแย้งและยังทำให้ชาวบ้านเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการที่เกิดขึ้น เกิดความรู้สึกหวงแหนพร้อมที่จะช่วยกันดูแลรักษา สอดคล้องกับ สรวิศ ลิ้มปรีงษ์ (2559) ได้กล่าวถึง ผู้ที่มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มจะต้องมีตัวแทนที่สามารถให้ข้อมูล คิด และตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ เพราะหากกระบวนการมีส่วนร่วมนั้น มีเพียงคู่อภิบาลฝ่ายเข้าร่วม ในขณะที่คู่อภิบาลอีกส่วนหนึ่งไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการ จะยิ่งทำให้สภาพปัญหาบานปลายได้ง่าย และทำให้การแก้ไขปัญหาทำได้ยากยิ่งขึ้นไปอีก เนื่องจากฝ่ายที่ถูกปล่อยให้ไปจากกระบวนการ จะยิ่งรู้สึกว่าตนเองหรือฝ่ายตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรม และความทุกข์หรือความเดือดร้อนของตนไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ ความรู้สึกลักษณะนี้หากปล่อยให้เกิดขึ้นเป็นเวลานาน ย่อมจะทำให้ความผูกพันกับปัญหามีมากขึ้น และการจะทำให้คู่อภิบาลฝ่ายนี้ละทิ้งความรู้สึกที่เกิดขึ้นยอมทำได้ยาก

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปกระบวนการจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินงานโครงการพัฒนาของรัฐ: กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ตามภาพประกอบ 5.1

ภาพประกอบ 5.1 กระบวนการจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินงานโครงการพัฒนาของรัฐ: กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล

ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

ที่มา: ดัดแปลงจากทฤษฎีระบบ David Easton (1965, อ้างถึงใน พฤทธิสาร ชุมผล, 2550)

5.5 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินงานโครงการพัฒนาของรัฐ: กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา มีสาเหตุนำไปสู่ความขัดแย้ง จากการแปลผลข้อมูลการกีดเซาะของหน่วยงานรัฐที่ไม่ตรงกัน การปิดบังข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ การสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่ขาดประสิทธิภาพ และการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ทำให้ประชาชนเกิดความกังวลถึงผลกระทบต่อวิถีชีวิต รายได้ และสิ่งแวดล้อม ดังนั้นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินโครงการ จึงมีความจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับประเด็นเหล่านี้

1. โครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ไม่ได้ทำการศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (EIA) ทำให้ข้อมูลส่วนนี้ไม่ได้ถูกนำไปประเมินในส่วนผลเสียจากการดำเนินโครงการ จึงขาดความสมบูรณ์ในประเด็นการเสนอทางเลือกและการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ซึ่งแนวทางแก้ไขผลกระทบต้องเป็นที่ยอมรับของกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ หากถ้ามีข้อมูลในส่วนนี้อาจช่วยลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโครงการนี้ได้

2. หน่วยงานรัฐควรจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น สร้างเครือข่ายความร่วมมือและให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องอย่างทั่วถึง หากเกิดความขัดแย้งขึ้น ควรใช้คนกลางที่ได้รับความเคารพนับถือมาเป็นกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ย จะสามารถคลี่คลายสถานการณ์ลงได้ รวมทั้งควรจัดตั้งหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวกลางประสานงานต่าง ๆ เช่น ประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ประชาชน การรับข้อร้องเรียน ความไม่เป็นธรรมที่มีผลกระทบต่อประชาชน ทั้งนี้หน่วยงานรัฐต้องสร้างภาพลักษณ์ภายในหน่วยงานให้โปร่งใส เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน

3. กระบวนการแก้ไขความขัดแย้ง ควรคำนึงถึงข้อเท็จจริงและคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของโครงการ ทั้งฝ่ายสนับสนุนและคัดค้านโครงการไม่ควรตั้งธงสำหรับสนับสนุนหรือคัดค้าน แต่ควรศึกษารายละเอียดอย่างถ่องแท้รอบด้านทั้งผลดีผลเสียที่เกิดขึ้น มิเช่นนั้นอาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตประชาชนในพื้นที่

5.6 ข้อเสนอแนะต่องานวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาเรื่องการจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินงานโครงการพัฒนาของรัฐ: กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นการเข้ามาของกลุ่มที่ไม่ใช่คู่ขัดแย้งในพื้นที่ เช่น การเข้ามาของกลุ่ม NGO นักการเมืองระดับชาติ ระดับท้องถิ่น นักวิชาการ และสื่อมวลชน ประเด็นสื่อสารผ่านโซเชียล กระทบการรับรู้สู่พื้นที่สาธารณะ รวมถึงประเด็นที่หน่วยงานท้องถิ่นขาดงบประมาณและการและความเชี่ยวชาญที่เพียงพอเกี่ยวกับมาตรการต่าง ๆ ที่ใช้เพื่อแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือเป็นความรู้เทคนิคตามหลักวิชาการในเรื่องนั้น

ในการนี้การศึกษาเรื่องการจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินงานโครงการพัฒนาของรัฐ: กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ควรมีการศึกษาเชิงปริมาณเพิ่มเติม เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลการจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินงานโครงการพัฒนาของรัฐ ให้มีความครบถ้วนและครอบคลุมต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. (2557). *สถานการณ์ชายฝั่งและการจัดการปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งจากอดีตถึงปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: บริษัท วิสสุทธี คอนซัลแตนท์ จำกัด.
- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. กองบริหารจัดการพื้นที่ชายฝั่ง. (2561). *แนวทางการจัดทำแผน/โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง*. กรุงเทพฯ:กรม.
- กรมโยธาธิการและผังเมือง. (2561). *แนวทางการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทะเลในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ:บริษัท เพรส ครีเอชั่น จำกัด.
- กอบกุล วิเศษสุรศักดิ์. (2560). การจัดการความขัดแย้งในงานพัฒนาชุมชน. *วารสารสาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 10(3), 1687-1700.
- ขจรจิต บุญนาค (ม.ป.ป.) *ความขัดแย้ง VS ความรุนแรง*. ค้นจากhttps://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/july_sep_11/pdf/aw21.pdf
- จักรกริญา ทอดสูงเนิน, และอรนันท์ กลันทปุระ. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชน กรณีศึกษา ศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลโคกขาม อำเภอเมืองจังหวัดสมุทรสาคร. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 40(1), 98-113.
- ชาย โปธิสิตา. (2562). *ศาสตร์และศิลป์การวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่8). กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2539). “ชาติพันธุ์และความขัดแย้ง” ใน *สันติศึกษา/วิถีวัฒนธรรม* (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ: โกมลคีมทอง
- ไชยา เกษารัตน์, และอิศรวิทย์ รินไธสง. (2562). การจัดการความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนจากการดำเนินโครงการพัฒนาทะเลและชายฝั่ง กลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย. *วารสารศิลปศาสตร์*, 11(1), 116-149.
- ณัฐชานาฏ จิตติภัก. (2559). *การไกล่เกลี่ยคดีปกครองทางสิ่งแวดล้อมของศาลปกครองไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- เดโชพล เหมนาไลย. (2552). *ความรุนแรง: มุมมองจากพุทธศาสนา*. ค้นจาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/liberalarts/article/view/12569/11290>
- นักรบ เถียรอ่ำ. (2556). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการความขัดแย้งชุมชนท้องถิ่น. *วารสารร่วมพฤษกษ*, 31(2), 172-200.
- นักข่าวพลเมือง. (2563). *ความคืบหน้าวันนี้ที่ชายหาดม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จ.สงขลา*. ค้นจาก <https://www.facebook.com/watch/?v=621459925167626>
- แนวหน้า. (2563). 'ส.ส.ก้าวไกล'นำชาวบ้านหาดม่วงงาม ทหารเรือสภาม'แนวกันคลื่น' ยันต้องรื้อ

- ทึ่ง. ค้นจาก https://www.naewna.com/local/499893?read_meta=%7B%22label%22%3A%22articlepage_number1%22%2C%22group%22%3A%22NA%22%7D
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์. (2561). *การจัดการความขัดแย้ง: ความรู้เบื้องต้นและกรณีศึกษา*.
สงขลา: พี.ซี พรินต์ติ้ง.
- ประชาไท. (2563). *หาดม่วงงาม: ตำรวจไม่อนุญาตชุมนุม อ้างผิด พ.ร.ก.ฉุกเฉินคุมโควิด-19*.
ค้นจาก <https://prachatai.com/journal/2020/05/87818>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2563). *กรมโยธาฯ อ้างจัดเวทีชาวบ้านเห็นด้วนสร้างเขื่อนป้องกันลิ่งริมหาดม่วงงาม*. ค้นจาก <https://mgronline.com/south/detail/9630000051855>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2563). *ชาวบ้านฟ้องศาลปกครองสงขลา ขอยุติการสร้างเขื่อนป้องกันลิ่งริมชายหาดม่วงงาม*. ค้นจาก <https://mgronline.com/south/detail/9630000050494>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2563). *ชาวบ้านม่วงงามรวมตัวอีกนับ 100 คน แสดงจุดยืนคัดค้านการสร้างเขื่อนป้องกันลิ่งริมทะเล*. ค้นจาก <https://mgronline.com/south/detail/9630000051654>
- พฤทธิสาร ชุมพล (2552). *ระบบการเมือง: ความรู้เบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่10)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ยุพิน บัวคอม. (2553). *การจัดการความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนลุ่มน้ำสาละวิน*. *วารสารศิลปศาสตร์*, 2(1), 75-89.
- ยุรี แก้วชูช่วง. (2560). *การจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวัฒนธรรมของชุมชนแห่งหนึ่งในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- รัฐธรรมนูญ. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, 6 เมษายน 2560, 1-90
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2547). *ความขัดแย้ง: หลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา (พิมพ์ครั้งที่2)*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า
- วรศักดิ์ พ่วงเจริญ. (2549). *ทฤษฎีความขัดแย้งและการวิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งด้านสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย (เอกสารทางวิชาการ หมายเลข 33)*. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ศิริวรรณ มนอัคระผดุง. (2559). *การจัดการความขัดแย้งในองค์กรอย่างสร้างสรรค์*. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 6(2), 194-208

- ศุภวรรณ ภิรมย์ทอง, ยุวัฒน์ วุฒิเมธิและติน ปรัชญพฤทธิ์. (2558). การจัดการความขัดแย้งด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนชนบทไทย: กรณีโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวชมหิ้งห้อยจังหวัดสมุทรสงคราม
- สนั่นนัท บุญละเอียด. (2556). *การแก้ไขความขัดแย้งการใช้ถ่านในโรงงานอุตสาหกรรม: กรณีศึกษา ตำบลปริก อำเภอเสเดา จังหวัดสงขลา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- สรวิต ลิ้มปริงชี. (2559). *การจัดการความขัดแย้งทางสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: แอคทีฟ พรินท์ สำนักงานพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ. (ม.ป.ป.). *กรอบแนวคิดและนิยามการกระทำควมรุนแรง*. ค้นจาก http://www.hiso.or.th/hiso/picture/reporthealth/report2_11_3.pdf
- สำนักงานศาลปกครอง (2556). *รายงานผลโครงการพัฒนาตุลาการศาลปกครองด้านสิ่งแวดล้อม (Green Judges) ปี 2556 : วิถีพิจารณาคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม* ค้นจาก https://www.admincourt.go.th/admincourt/upload/webcms/Environment/Environment_250216_133541.pdf
- สุจิต บุญบงการ. (2548). ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับพลเมือง. ใน *เอกสารการสอนชุดหลักพื้นฐานทางรัฐศาสตร์ หน่วยที่ 1-9*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.
- สุดารัตน์ รัตนพงษ์. (2559). ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการความขัดแย้ง. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 9(4), 25-40.
- สุนทร ปัญญาพงษ์, วิยุทธ์ จำรัสพันธ์และวงศา เล้าหศิริวงศ์. (2555). ความขัดแย้งระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐในการจัดการทรัพยากรน้ำจากเขื่อนลำปะทาวอำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ. *วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง*, 8(1), 115-135.
- สุภัศตรา แก้วประดิษฐ์ ทรัพย์ชุกุล. (2561). ความขัดแย้งจากโครงการอันเนื่องมาจากนโยบายของรัฐ จังหวัดชลบุรี. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 26(51), 253-275.
- องค์การสหประชาชาติ. (2544). *ความหมายของความรุนแรง*. กรุงเทพฯ: องค์การสหประชาชาติ
- อภิชัย สิงห์ศรี. (2560). *ความขัดแย้งจากโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ กรณีศึกษานิคมอุตสาหกรรมระยอง (บ้านค่าย)*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรมหาบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- อภิญา ดิสสะมาน. (2558). แนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยสันติวิธี กรณีศึกษา อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*, 11(2), 60-75.
- Beach for Life. (2564). *มุมมอง และบทวิเคราะห์คำสั่งคุ้มครองชั่วคราวศาลปกครอง กรณี หาดม่วงงาม จ.สงขลา*. ค้นจาก <https://Beachforlifeorg.wordpress.com/2021/01+D29:D36/13/มุมมอง-และบทวิเคราะห์คำ>

- Beach for Life. (2564). *Save หาดม่วงงาม: การต่อสู้ บทเรียน และชัยชนะภาคพลเมือง*.
 ค้นจาก <https://Beachforlifeorg.wordpress.com/2021/11/02/save-หาดม่วงงาม-การต่อสู้-บท>
- Beach Lover. (2563). *ชายหาดกัดเซาะแบบไหน*. ค้นจาก <https://beachlover.net/กัดเซาะแบบไหน>
- Beach Lover. (2563). *ข้อสังเกตต่อโครงการป้องกันการกัดเซาะชายหาดม่วงงาม ตอนที่ 2/5: ลักษณะของโครงการ*. ค้นจาก <https://Beachlover.net/ข้อสังเกต-ม่วงงาม-2-5/>
- Beach Lover. (2563). *ข้อสังเกตต่อโครงการป้องกันการกัดเซาะชายหาดม่วงงาม (ตอนที่ 3/5: ประวัติการกัดเซาะชายหาดม่วงงาม)*. ค้นจาก <https://Beachlover.net/ข้อสังเกต-ม่วงงาม-3-5/>
- Beach Lover. (2563). *ข้อสังเกตต่อโครงการป้องกันการกัดเซาะชายหาดม่วงงาม (ตอนที่ 4/5: ประเด็นชวนคิด 1)*. ค้นจาก <https://Beachlover.net/ข้อสังเกต-ม่วงงาม-4-5>
- Beach Lover. (2564). *กิจกรรมส่งเสริมความรู้เรื่องระบบต่อตามชายหาดระดับชุมชน*. ค้นจาก <https://Beachlover.net/กิจกรรมส่งเสริมความรู้เรื่องระบบต่อตามชายหาด-ระดับชุมชน-20-ต-ค-2564/>
- Thaipbs ศูนย์ข่าวภาคใต้. (2563). *นักวิชาการในเวทีเสวนา "ชายหาดม่วงงาม มองปัญหาหาทางออก" ชี้ โครงสร้างแข็งจากการก่อสร้างจะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ เสี่ยงทำให้เกิดการกัดเซาะเพิ่มขึ้นต่อไปเรื่อย ๆ*. ค้นจาก <https://www.facebook.com/watch/?v=544782709533716/>

บุคลากรกรม

- เครือข่ายประชาชนรักษ์หาดม่วงงาม 1 (2565 23 กุมภาพันธ์). สมาชิกเครือข่ายประชาชนรักษ์หาดม่วงงาม สัมภาษณ์. ทางโทรศัพท์
- เครือข่ายประชาชนรักษ์หาดม่วงงาม 2 (2565 26 กุมภาพันธ์). สมาชิกเครือข่ายประชาชนรักษ์หาดม่วงงาม สัมภาษณ์. ทางโทรศัพท์
- เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองม่วงงาม 1 (2565, 23 มกราคม). เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองม่วงงาม สัมภาษณ์. ที่สำนักงานเทศบาลเมืองม่วงงาม
- เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองม่วงงาม 2 (2565, 30 มกราคม). เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองม่วงงาม สัมภาษณ์. ที่ร้านกาแฟเมซอล ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
- เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองม่วงงาม 3 (2565, 30 มกราคม). เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองม่วงงาม สัมภาษณ์. ที่ร้านกาแฟเมซอล ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
- เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองม่วงงาม 4 (2565, 30 มีนาคม). เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองม่วงงาม สัมภาษณ์. ทางโทรศัพท์
- เจ้าหน้าที่อำเภอสิงหนคร (2565, 8 กุมภาพันธ์). เจ้าหน้าที่อำเภอสิงหนคร สัมภาษณ์. ที่สำนักงานอำเภอสิงหนคร
- กลุ่ม Beach for Life (2565, 6 มีนาคม). สมาชิกกลุ่ม Beach for Life สัมภาษณ์. ทางโทรศัพท์
- ประชาชนหมู่ที่ 3 ตำบลม่วงงาม (2565, 12 กุมภาพันธ์). ประชาชนหมู่ที่ 3 ตำบลม่วงงาม สัมภาษณ์. ทางโทรศัพท์
- ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม 1 (2565, 29 มกราคม). ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม สัมภาษณ์. ที่บ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
- ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม 2 (2565, 29 มกราคม). ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม สัมภาษณ์. ทางโทรศัพท์
- ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม 3 (2565, 20 กุมภาพันธ์). ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม สัมภาษณ์. ทางโทรศัพท์
- ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม 4 (2565, 26 กุมภาพันธ์). ประชาชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม สัมภาษณ์. ทางโทรศัพท์
- ประชาชนหมู่ที่ 8 ตำบลม่วงงาม (2565, 26 กุมภาพันธ์). ประชาชนหมู่ที่ 8 ตำบลม่วงงาม สัมภาษณ์. ทางโทรศัพท์
- ผู้นำชุมชน (2565, 5 มีนาคม). ผู้นำชุมชนหมู่ที่ 7 ตำบลม่วงงาม สัมภาษณ์. ทางโทรศัพท์

สมาชิกสภาเทศบาลเมืองม่วงงาม 1 (2565, 16 กุมภาพันธ์). สมาชิกสภาเทศบาลเมืองม่วงงาม
สัมภาษณ์. ที่บ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

สมาชิกสภาเทศบาลเมืองม่วงงาม 2 (2565, 20 กุมภาพันธ์). สมาชิกสภาเทศบาลเมืองม่วงงาม
สัมภาษณ์. ทางโทรศัพท์

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การจัดการความขัดแย้งจากการดำเนินงานโครงการพัฒนาของรัฐ:
 กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม อำเภอสิง
 หนคร จังหวัดสงขลา

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาถึงสาเหตุ สถานการณ์ความขัดแย้ง พัฒนาการความขัดแย้ง และข้อขัดแย้ง ภายใต้โครงการพัฒนาของรัฐ: กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา รวมถึงการค้นหาข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการอยู่ร่วมกันระหว่างสองฝ่ายอย่างสันติ

ตอนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

วันที่.....เวลา.....สถานที่.....

ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....อายุ.....ปี อาชีพ.....

ที่อยู่.....

ระดับการศึกษา.....ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่.....ปี เบอร์โทรติดต่อ.....

บทบาทหน้าที่ในชุมชน.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ความขัดแย้ง สาเหตุและแนวทางในการแก้ไขปัญหา
ความขัดแย้งโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลชายหาดม่วงงาม

1. ท่าน/หน่วยงานของท่านเคยได้เข้าไปร่วมในเหตุการณ์ความขัดแย้งโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลชายหาดม่วงงาม หรือไม่ หากเคยเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์ ให้ท่านกรุณาเล่าถึงสถานการณ์ขณะนั้น
2. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อความขัดแย้งจากโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลชายหาดม่วงงาม
3. กรุณาอธิบายสถานการณ์และพัฒนาการความขัดแย้งในช่วงเวลานั้นว่าเป็นอย่างไร
4. ท่าน/หน่วยงานของท่านมีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีบทบาทในการแก้ไขสถานการณ์ความขัดแย้งในช่วงเวลานั้นอย่างไรบ้าง
5. ท่านคิดว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเกิดจากสาเหตุอะไรบ้าง
6. ท่าน/หน่วยงานของท่านมีส่วนเกี่ยวข้องกับการแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมากน้อยแค่ไหน กรุณาอธิบายถึงการมีส่วนร่วมของท่าน/หน่วยงานในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งว่าได้มีการแก้ไขความขัดแย้งอย่างไรบ้าง
7. ท่านเรียนรู้อะไรบ้างจากความขัดแย้งในครั้งนี้ และการแก้ไขปัญหามาจากสถานการณ์ของความขัดแย้งครั้งนี้
8. การแก้ไขปัญหความขัดแย้งในครั้งนี้ท่านคิดว่าเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด
9. ข้อเสนอแนะของผู้ให้สัมภาษณ์ในการแก้ไขปัญหความขัดแย้งในครั้งนี้
10. อยากให้ท่านแนะนำบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขความขัดแย้งโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลชายหาดม่วงงาม และอาจจะเป็นประโยชน์ในการสัมภาษณ์ในงานวิจัยชิ้นนี้มีใครบ้าง

ชื่อ-สกุล.....อาชีพ.....เบอร์โทรติดต่อ.....

ที่อยู่.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล นายสุภฤกษ์ ภาระเกตุ

รหัสประจำตัวนักศึกษา 6210521548

วุฒิการศึกษา

วุฒิ

วิทยาศาสตรบัณฑิต
(เทคโนโลยีปิโตรเคมี)

ชื่อสถาบัน

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ปีที่สำเร็จการศึกษา

2550

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

นักพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ

กองสวัสดิการสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลคลองรี

ตำบลคลองรี อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา